ململانێ لەگەڵ ژیاندا

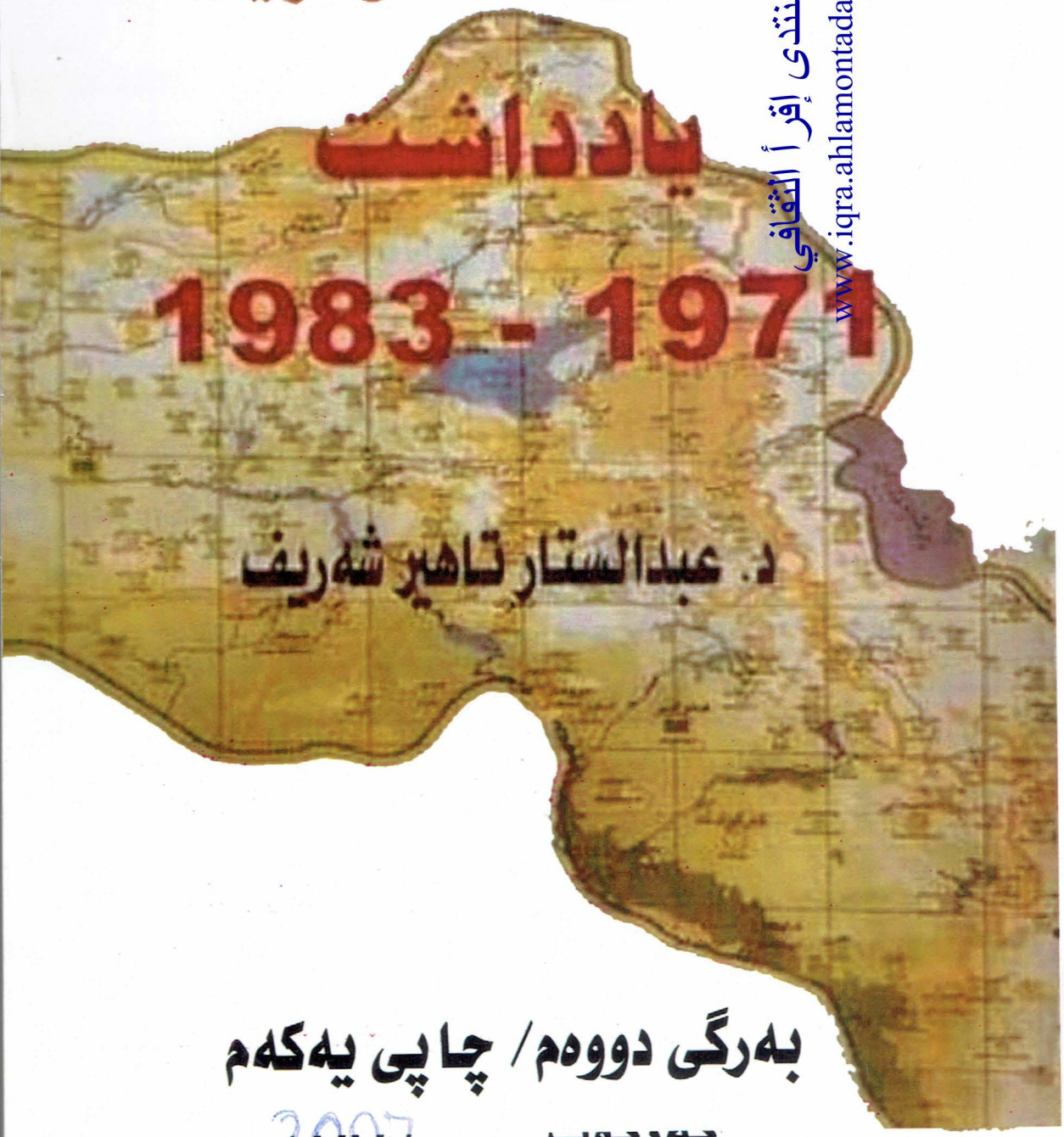

یادداشت

1971 - 1983

د. عبدالستار تاهیر شەریف

بەرگی دووەم/ چاپی یەکەم
2007 هەولێر

منتدى إقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamontada.com

ململانێ لەگەڵ ژیاندا

(یادداشت)

١٩٨٣-١٩٧١

د. عبدالستار تاهیر شریف

بەرگی دووەم

چاپی یەکەم

کەرکوك ٢٠٠٧

ناوی کتێب : ململانێ لەگەڵ ژیاندا

بابەت : یادداشت

ناوی نووسەر : د. عبدالستار تاهیر شریف

بەرگ : بەرگی دووەم

سەرپەرشتی چاپ : لقمان حسین

دزاین وبنەی بەرگ : محمد مهدی

تیراژ : ٥٠٠ دانە

چاپخانە : ئارابخا – کەرکوك

ساڵی چاپ : ٢٠٠٧

پێشەکی بەرگی دووەم

لە پێشەکی بەرگی یەکەم بە پێویستم نەزانی باسی ململانێکانی ژیانم بکەم دوای ساڵانی ١٩٧١ . لەم پێشەکی یە ، پێشەکی بەرگی دووەم دەچمە ناو ڕێڕەوی ژیانم لە ساڵانی ١٩٧١ وە تا ساڵی ١٩٨٣.

لە بەرگی یەکەم لە کاتی چاپکردنی یادداشتەکەدا چەند بابەتێك چاپ نەکرابوون بۆیە بە پێویستم زانی لەم بەرگە باسیان لێوە بکەم : (کە بوومە قایمقامی کەلار لە ١٩٧١\٩\١٦ تا ١٩٧٢\٣\٢٧، لەو ماوەیە لێژنەی ناوچەی پارتی دیموکراتی کوردستان بە ئاشکرا دژایەتیمیان دەکرد هەرچەندە وەك ئەندامی ناوچەی کەرکوکی پارتی گەڕابوومەوە دوای تێکەڵاوبوونەوەی پارتیمان ،پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان بە سەرۆکایەتی بارزانی مستەفا ، یەکێ لەو دژایەتییانە ڕاپۆرتیان لەسەر چەند هەڤاڵێکمان نووسیبوو کە گوایا پیاوی ئێرانن ، لێژنەی ناوچەی کفری بە دەوری سیخوڕی هەڵسابوون ، سیخوڕی ئەمنی عێراق . ئەوەبوو لە وەزارەتی ناوخۆی عێراقەوە فەرمانی گرتنی ئەم هەڤاڵانەمان بە کتێبی ڕەسمی لە پارێزگای کەرکوکەوە بۆم هات :

١- عبدالله علی مراد (کاکەی میللەت)

٢- محمد حەمە صالح

٣- حسین حاجی محمود

٤- محمد شاسوار

٥- حسین محمد ئەمین

٦- عبدالرحمن محمد كەريم " زەلكە "

٧- صابر كوێخا محمد سلێمان (شمشێر كول)

٨- حسين سيد محمد

٩- احمد محمد مراد

ئەوەبوو چاوم بە پارێزگاری كەركوك شوكری حەديسی كەوت و تێم گەياند كە ئەم ئيخباريية ئەندامانی لێژنەی ناوچەی كفری كردوويانە يەكسەر لە بەغداوە دراوەتە وەزارەتی ناوخۆ ، بۆيە بە نووسراوێك بۆ وەزارەتی ناوخۆ بە رێگای پاريزگاری كەركوكەوە داوای ئيلغای ئەمری گرتنەكەيانم كرد و ئەوەبوو فەرمانی گرتنەكەيان ئيلغا كرايەوە .

دوای ١٩٧٢\٣\٢٧ گواستراوەتەوە بۆ چەمچەماڵ ، ئەندامانی لێژنەی ناوچەی پارتی لە چەمچەماڵ هەمان سيغورييان كرد ئەم جارە دژی كەريم ئاغای فەتاح ئاغای هەمەوەند، كە يەكێكە لە كەسايەتييە ناسراوەكانی نەك شاری چەمچەماڵ بەڵكو كەسايەتييە ناسراوەكانی كوردستانی باشور. ئەوەبوو كەريم ئاغا يەكسەر ئەمری گرتنی دەرچوو بە ئيمزای صدام حوسين جێگری ئە نجومەنی سەركردايەتی شۆڕش ، ئەم ئيخباريية‌ش تەنها لەبەر ئەوەبوو كەريم ئاغا وەك كەسايەتييەكی ناسراو و خاوەند جەماوەر لە شاری چەمچەماڵ سەر بە مەكتەبی سياسی باڵی جەماعەتی \ ئيبراهيم ئەحمەد –مام جەلال\بوو.

منيش نووسەری يادداشتەكە يەكێ بووم لە ئەندامانی ئەم باڵە . ئەوەبوو زۆر بە پەلەو يەكسەر بە بێ ئاگاداری شوكری حەديسی پارێزگاری كەركوك چوومە لای صدام حوسێن و مەوزوعەكەم تێگەياند ، بە صدام حوسێنم وت : داوای ئەوەليا تی ئيخباريية‌كە بكە ، بزانە كێ گزيريەكەی كردووە ؟ ئەگەر جەماعەتی پارتی بوو ، ئەوا ئاشكرايە ئەم

جەماعەتە ئیخباری ئەو کەسانە ناکەن کە پیاوی ئێرانن جەنابت ئەم ڕاستییە باش دەزانی ، ئەوەبوو دوای ئەوەی چاوی بە ئیخباریەکە کەوت و سەیری کرد لە لایەن جەماعەتەکەی پارتییەوە کراوە ، ئەمری گرتنەکەی گەریم ئاغای پووچەڵکردەوە . بە هەرحاڵ دوای ئەوەی شوکری حەدیسی بەمەی زانی کە من لە پشت ئەوەوە ئەم کارەم ئە نجامداوە زۆری پێ ناخۆش بوو ، لەبەر ئەوەی شوکری خۆی زۆر بە زل ئەزانی و یەکێ لە دوو (عەڕابەکەی) بەیانی ١١ ئازار بوو ، ئەو و خالید عبدالحمیدی پاریزگاری هەولێر کە لەگەڵ صدام حوسێنا چووبوونە لای بارزانی و ئەوەبوو بەیانەکە لە ١١ ئازار دەرچوو . شوکری پێش بەیانی ١١ ی ئازارو دوای بەیانەکەش تا توانای هەبوو دژایەتی باڵی مەکتەبی سیاسی ئەکردو زۆر دژی مام جەلال بوو .بۆیە کە نەقڵی چەمچەماڵ کرام وەک قایمقام نەک هاریکاریمی نەکرد بەڵکو بەوپەڕی توانایەوە کەوتە دژایەتیم ،
دوای ئەوەی بەرگی یەکەمی (ململانێ لەگەڵ ژیاندا) لە ساڵی ٢٠٠٥ کەوتە بازاڕەوە و کەوتە دەست خوێنەرانی بەڕێز ، ژمارەیەک لەو خوێنەرانە داوایان لێم کرد هەوڵ بدەم بەرگی دووەمی زۆر دوانەخەم ، بەهەرحاڵ بەرگی دووەمی کەمێ دواکەوت لەبەر بارودۆخی دارایی و نەمتوانی زوو بە چاپی بگەیێنم ،
ئەوا گەیشتینە ساڵی ٢٠٠٧ و ئومێدەوارم سەرکەوتووبم و بەرگی دووەمیش بگەیێنمە دەست خوێنەرانی بەڕێز . لە کۆتایی پێشەکییەکەم ئەوە ماوە سوپاسی ضياء عبدالله جەباری بکەم کە ئەرکی لە چاپدانی ئەم بەرگەی خستە ئەستۆی خۆی ، ئەمەش بووە هۆی ئەوەی بتوانم لە ساڵی ٢٠٠٧ چاپی بکەم . ئاشکراشە هیچ دەستگایەکی چاپەمەنی ئامادە نەبوو بۆمی چاپ بکا لەبەر ناوەرۆکی کتێبەکە ، لەوانەیە ئەمرۆ هەندێ لە حیزبەکان و لایەنە سیاسییەکان بە پەردە لادان لەسەر هەندێ لە ڕووداوەکانی میژووی کوردستان و ڕوونکردنەوەی ڕاستیتی ئەو ڕووداوانە دڵگیر ببن ، بە هەرحاڵ

ئومێدەوارم خوێنەری بەڕێز دوای ئەوەی بە وردی ئەم یادداشتەم " ململانێ لەگەڵ ژیاندا " ئەخوێنێتەوە چی ڕەخنە و تێبینیەکی هەیە لەسەر بابەتەکان و ناوەرۆکی کتێبەکە دەربیبڕی بەڵام لەسەر نووسراوەکە نەک لەسەر نووسەرەکە ، کەواتە ناوەرۆکی یادداشتەکە هەڵ بسەنگێنێ دوور لە عاتیفە و کاری دەروێشی ، لە کۆتاییدا داوای لێبوردن ئەکەم لە هەموو ئەو کەسانەی ناویانم هێناوە لەم یادداشتەم و هەندێ کاری نابەجێیانم ڕۆشنکردۆتەوە ، لەبەر ئەوەی شاردنەوەی ڕاستی لە نەوەی تازەی گەلەکەمان تاوانێکە دەرحەقیان ئەکرێ ، بە هیچ جۆرێك مێژوو لێمان خۆش نابێ .منیش نووسەری ئەم یادداشتە بە باوەڕی خۆم پەردەم لەسەر ئەو ڕاستیانە هەڵداوەتەوە و بە ئەرکی خۆمم زانیوە .

نووسەر

٢٠٠٧\٨\٣١

بەشی یەکەم

پارتی شۆرشگێڕی کوردستان

دەبوو لە ١٩٧١\١٢\٤ ڕێکەوتی ڕۆژی پێنج شەممە کۆنگرەی حەوتەمی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان ببەسترێ ،بەڵام بەهۆی هەڵکردنی باوتۆزێکی زۆر توند کۆنگرەکە بۆ ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی ٢\٥ دوواخرا . لە کاتژمێری ٩ی سەرلەبەیانی ٩٢ نوێنەرئامادەبوون لە کۆی گشتیی ١١٥ نوێنەر کە بانگهێش کرابوون بۆ بەشداربوون لە کۆنگرەکە بەپێی پێڕەوی ناوخۆی پارتی، ئامادەنەبوونی ئەو نوێنەرانە هۆیەکەی ئەوەبوو لە ڕێگا باوتۆزەکە وایکردبوو نێیان کە بەرەو دوا بگەڕێنەوە . هەڤاڵ ئیبراهیم ئەحمەد سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی، کۆنگرەکەی بە وتارێکی کورت کردەوە . پاشان مام جەلال ئەنجامی گفتوگۆیەکانی لەگەڵ بارزانی خستە بەردەم نوێنەرانی کۆنگرە ، بە دوورو درێژی باسی ئەوەی کرد کە بارزانی و پارتەکەی ڕازییوونە لەسەر زۆربەی بڕیارەکانی کۆنگرەی حەوت بەتاییەت کە هەموو لێژنە ناوچەیی و لقەکان بە ڕێژەی ٣\١ ئەندامانی بریتی بن لە هەڤاڵانی حیزبەکەمان حیزبی شۆرشگێڕی کوردستان لەگەڵ ڕێکخراوە حیزبییەکانی تریش ، لەگەڵ چوونی چوار ئەندامی مەکتەبی سیاسی بۆ گەڵاڵەو مانەوەیان لەوێ (ئیبراهیم ئەحمەد ، جەلال تاڵەبانی ، عومەر دەبابە، عەلی عەسکەری) لەگەڵ بڵاوکردنەوەی بەیاننامەیەکی هاوبەش لە ڕۆژنامەی (التآخي)، هەردوو بەیاننامەکان لە کۆنگرە خوێندرانەوە ، بەیاننامەکەی پارتی دیموکراتی

کوردستان به دەست خەتی حەبیب مەحەمەدکەریم سکرتێری پارتی نووسرابوو ، بەیاننامەکەی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان بە دەست خەتی عومەر دەبابە نووسرابوو.
لە کۆتایی دانیشتنەکانی کۆنگرەکە مامۆستا ئیبراهیم ئەحمەد وتەیەکی کورتی بە ئیرتجالیدا و وتی: نە دەبوو بەم جۆرە کۆتایی بە خەبات و تێکۆشانی دڵسۆزانەتان بەم ئە نجامە بگا ، بەڵام کەم تەرخەمی ئێمەو ئەم بارودۆخە نوێیە ئێمەی گەیاندە ئەم ئە نجامە. داوای لە هەڤاڵان کرد بە دڵسۆزی و بە جیدی زیاتر لە پێشو کار بکەن لە پێناوی خزمەتکردنی گەلەکەیان و کێشە عادیلەکەیان و هەموو رێگایەک لە دوژمنان و هەلپەرستان دا بخەن و ماوە نەدەن بێنە ناو رێزەکانیانەوە)
دوا بەدوای تەواوبوونی کۆنگرە لە ١٩٧١\١٢\١٥ هەڤاڵان محمد فەرەج و کەمال مەولود و نەوشیروان و قادر کۆکۆیی لەگەڵ ژمارەیەک لە هەڤاڵانی پارتیمان بەرەو گەلالە کەوتنە رێ ، لە کەرکوکەوەش رۆژی سێ شەممە رێکەوتی ٢\١٦ هەڤاڵ عەلی عەسکەریش لەگەڵیاندا رۆیشت ، شەو لە ماڵی (کاکەی حاجی مەحمود) چاوم پێیان کەوت ، صدیق ئەفەندی و ئیسماعیل مەلا عەزیز) دوو ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی دیموکراتی کوردستانیانیشیان لەگەڵدا بوو. ئەوەبوو لەوێ مام جەلال پێمی وت چاوی بە عبدالخالق سامەرایی کەوتوومو داوای گەڕاندنەوەکەم بۆ قایمقامی، تەکلیفی لێکردووە و ئەویش چاوی بە سەرکۆمار ئەحمەد حەسەن بەکر کەوتووە و بڕیاری داوە بە گەڕانەوەم بۆ قایمقامی، ئەوەشی پێمووت کە مام جەلال خۆی لای سەعدون غەیدان وەزیری ناوخۆ بووە کە سەرۆک کۆمار تەلەفۆنی بۆ کردووە ئەمری گەڕانەوەکەم دەربکەن .کاتی خۆی دوای بەیانی ١١ ئازار یەکێ لە داواکانی بارزانی لە صدام حوسێن دەرکردنی من بوو لە قایمقامی . بەڵێ دەرکردنەکەم لەسەر داوای بارزانی بوو ، گەڕاندنەوەکەشم لەسەر داوای مام جەلال بوو .
ئەو شەوە زۆر دڵگیرو ناڕەحەت بووم کە چاوم بە هەڤاڵانی سەرکردایەتی حیزبەکەمان کەوت بەو شێوەیە کە بە ناچاری بچنە لای بارزانی ، بەڕاستی دیمەنەکە وەک(تەسفیراتی مەرکەزی پۆلیس) هاتە پێش چاوم ، بەڕاستی بڕیارەکەی کۆنگرە دەربارەی ئەو چوار هەڤاڵەی سەرکردایەتی بڕیارێکی زۆر سەیربوو کە نەدەبوو ئێمەی ئەندامانی

کۆنگره بمانداییەو نە دەبوو بە هیچ جۆرێك ئەو مەرجەی مەلا مستەفامان قەبوول بکردابایە ، قەبوولکردنی ئەم مەرجە، مەلا مستەفای زیاتر هاندا لە دوا ڕۆژ وەك سەرکردەیەکی پارتی هەنگاوی تر بنێ بەرەو دیکتاتۆریەت و تاکڕەوی و فەرزکردنی خۆی بەسەرماندا ، ئەو شتەی ئەو بیەوێ وا بکرێ ، کەس نەمێنێ لە گۆڕەپانی حیزبایەتی و سیاسەتدا لە کوردستان پێی بڵێ نا. ئەو تاکە دەنگانەی کە هەش بوون و جاروبار بەرز دەبوونەوە بەرامبەری ، ئەوەش بە جێبەجێکردنی ئەم مەرجە کپکرانەوە ، مەرجی (دەست بەسەر) گرتنی ئەم چوار هەڤاڵە لەگەڵاڵە و لە پەنای خۆیدا ، لەگەڵ چاوترساندنی هەر تاکێکی تر لە ڕیزەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان، ڕۆژێ لە ڕۆژان بە هەر جۆرێك بێ بەرهەڵستی بارزانی بکەن ، ئەم هەنگاوەش بووە هۆی ئەوەی لە ساڵی ١٩٧٥ دوای ڕێککەوتنە شوومەکەی نێوان صدام حوسێن و شای ئێران وەك تاکە سواره بارزانی بڕیاری کۆتایی هێنان بە شۆڕشی کوردستان بداو داوا لە پێشمەرگە قارەمانەکانی کوردستان بکا ئاشبەتاڵی پێ بکەن و خۆیان تەسلیم بە حکومەتی عێراق بکەنەوەو سوود لە عەفوعامەکەی صدام حوسێن وەربگرن. بەڵام چی ئەکەی ئەمەیە سیاسەت ئەمەیە تاکڕەویی و لەخۆبایی بوون .

با کەمێ بگەڕێمەوە بەرەو دواوە بۆ پێش بەستنی کۆنگرەی حەوت و چۆن بەسترا.

پارتی دیموکراتی کوردستان \باڵی مەکتەبی سیاسی\ پێش بەستنی کۆنگرەی حەوت کۆنفرانسێکی لە ماڵی عومەر دەبابە بەست ، تاییەت بە داواکەی بارزانی بۆ کردنەوەی وتوێژ و کۆتایی هێنان بە ناکۆکیەکان و یەکخستنەوەی بزووتنەوەی نیشتمانی ڕزگاریخوازی گەلی کورد لە چوارچێوەی یەك حیزبدا ئەویش پارتی دیموکراتی کوردستان ، کۆنفرانس بە کۆی دەنگ بڕیاری ئەوەی دا بچنە ناو وتوێژو گفتوگۆ لەگەڵ پارتیدا ، بۆ ئەم مەبەستەش وەفدێکی نارد بۆ لای بارزانی و بڕیاریش درا دوای گەڕانەوەی وەفدەکە تەنها کۆنگرە مافی ئەوەی هەبێ بڕیاری تێکەڵاوبوونەوە بدا لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان .

ئەوەبوو وەفدەکە چاویان بە بارزانی کەوت لەگەڵ سەرکردایەتی پارتی، لە ئەنجامی ئەو گفتوگۆیەی نێوان وەفدەکەو سەرکردایەتی پارتی گەیشتنە ئەو ئەنجامەی وەفدەکە

خستییە بەردەم کۆنگرەی حەوتی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان . کۆنگرە موافەقەتی کرد لەسەر بڕیارەکانی کۆنفرانس لەو بڕیارانە بابەتی گفتوگۆ لەگەڵ بارزانی بە ئاما نجی یەکگرتنەوەی هەردوو حیزبەکە و دانانی مەرجەکانی ئەم یەکگرتنەوەیە بوو ، بۆ ئەم مەبەستەش کۆنگرە وەفدێکی تری هەڵبژارد بە مەبەستی پێشکەشکردنی مەرجەکانی کۆنگرە بە بارزانی و پارتی دیموکراتی کوردستان ، ئەم مەرجانەش کەمترین داواکانی نوێنەرانی کۆنگرەکە بوون ، بڕیاریش درا پارتی شۆرشگێڕی کوردستان بەردەوام بێ لە کاروباری حیزبایەتی تا ئەوەی وەفدەکە لای بارزانی دەگەڕێتەوە و هەڵوێستی بارزانییان بۆ ڕوون دەبێتەوە ، کۆنگرە مافی ئەومیدا بە وەفدەکە بڕیاری ئەوە بدەن ئایا مەرجەکانی گۆنگرە لە لایەنی دووەمەوە گونجاوە یان نا. ئەگەر ڕازی بوون لەسەری ئەوا پێشکەش کۆنگرەی حەوتی بکەن و کۆنگرە بڕیاری خۆی بدا لەسەری. خۆ ئەگەر وەفدەکە وای بینی کە مەرجەکان وەک پێویست لەلایەن پارتییەوە قەبوولْ ناکرێ ئەو کاتە کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆرشگێڕ هەنگاو بنێ بۆ بەستنی کۆنگرەی هەشت ، بە مەبەستی دانانی پێڕەو وبەرنامەیەکی تازەو بەردەوامبوون لە خەباتی حیزبایەتی سیاسی وەک پارتێکی سەربەخۆ و هەوڵدان بۆ چوونە ناو بەرەیەکی یەکگرتوو لەگەڵ پارتی و حیزبی بەعس و حیزبە نیشتمانییەکانی تری عێراق .

دوای ئەوەی وەفدەکە وای بینی کە مەرجەکانی کۆنگرە لە لایەن پارتییەوە قەبوولکراوە، داوای کرد کۆنگرەی حەوت بەمەبەستی موناقەشەکردنەوەی کۆبێتەوە ، ئەوەبوو نوێنەرانی کۆنگرە دووبارە کۆبوونەوە و وەفدەکە ڕاپۆرتی خۆی خوێندەوە و بە زۆرینەی دەنگ بڕیاردرا لەسەر پەسەندکردنی ڕاپۆرتەکەو هەڵوەشاندنەوەی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان و تێکەڵاوبوونەوە لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان . لە کۆتایی کۆبوونەوەکانی کۆنگرە ئەم بەیاننامەیەی خوارەوەی دەرکرد و لە ڕۆژنامەی برایەتی بڵاوکرایەوە .

بەیاننامەی

---------- کۆنگرەی حەوتەمی پارتی شورشگێڕی کوردستان

کۆنگرەی حەوتەمی پارتیمان لە کاتو شوێنی دیاری کراودا کۆبووەو (١١٥) نوێنەرو کادیرو ئەندامی پێشکەوتوو لە لق و ناوچەکانی سلێمانی و کەرکوک و هەولێرو بادینان و بەغدا و ئەورو پاو نوێنەری رێکخراوە دیموکراتییەکان تێدا ئامادەبوون.

کۆنگرە لەلایەن سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی هەڤاڵ برایم ئەحمەد کرایەوەو پاش دەقیقەیەك وەستان بە یادی شەهیدانی کوردستان و پارتییەوە. ئینجا را پۆرتی کۆمیتەی ناوەندی خوێندرایەوە کە تەرخان کرابوو بۆ باسی پەیوەندی پارتیمان لەگەڵ جەنابی بارزانی مستەفاو رێککەوتنەوە لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان بە سەرۆکایەتی بارزانی، لە ئەنجامی موناقەشەو لێکۆڵینەوەدا ئەندامانی کۆنگرە بەوپەڕی سەربەستی و ئازادییەوە بیروڕای خۆیان دەربڕی لەسەر هەموو ئەو مەسەلانەی هاتنە پێشەوەو بڕیاریاندا:

(لەمەودوا) پارتیمان بە پارتی شورشگێڕی کوردستان ناوببرێ. دەربارەی پەیوەندی ئێمەو پارتی دیموکراتی کوردستان بە سەرۆکایەتی بارزانی مستەفا را پۆرتی کۆمیتەی ناوەندی باسی ئەو هەوڵو تەقەلایانەی کرد کە دراون بۆ یەکگرتنەوەی رێزەکانی بزووتنەوەی کوردایەتی و هاوکاری و هاوخەباتی هەموو هێزەکانی گەلی کورد ، هەروەها باسی بڕیارەکانی کۆنفرانسی کرد کە یەکەمیان ئەوەبوو کە پارتیمان بەرەی یەکگرتووی نیشتمانی پێك بهێنێت لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستاندا بە سەرۆکایەتی بارزانی و هێزە پێشکەوتووەکانی تری کوردستان.

بەلأم سەبارەت بە باری سیاسی ئێستای عێراق و کوردستان و هەڵسەنگاندنی بەرژەوەندو دانی نرخ و بایەخێکی زۆر بە یەکێتی رێزەکانی کوردو یەکخستنەوەی خەباتی رێکخراوە دیموکراتییە پیشەیی و نەقابییەکان و بە هیوای ئەوەی کە ئەم یەکێتییە ببێتە هۆی گەورەی جێبەجێکردنی بەیانی ١١/ئازاری ١٩٧٠ و بەدیهێنانی ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان لە چوارچێوەی عێراقێکی دیموکراتی سەربەخۆداو رێگەی یەکگرتنی هێزە دیموکراتی و پێشکەوتووەکانی گەلی عێراق خۆش بکاتو، سەبارەت بەوەی کە یەکخستنەوەی

ڕێکخراوەکانی پارتیمان لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستاندا بۆتە تاکە ڕێگەی مومکین لەهەلومەرجی ئێستای کوردستاندا، سەبارەت بەوەی کە پارتی دیموکراتی کوردستان تەنها یەکخستنی هەموو هێزو توانای لایەنەکانی بزووتنەوەی نیشتمانی کوردو بۆ جێبەجێکردنی ئاشتی و ئاسایش بۆ کوردستان و عێراق و نەهێشتنی تۆوی ناکۆکی و شەڕی کورد کوژی لەم سەردەمە زۆر سەخت و گرنگەدا کە گەلەکەمان خەباتی تێدا دەکات بۆ وەدەست هێنانی مافە دیموکراتی و نەتەوایەتییەکانی.

لەبەر هەموو ئەم هۆیانە کۆنگرەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان تێکەڵاوکردنەوەی ڕێکخراوەکانی خۆی لەگەڵ ڕێکخراوەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان پەسەند کرد بەجۆرێك کە پارتی دیموکراتی کوردستان وەك پارتێکی پێشکەوتووی شۆڕشگێڕ دەوری مێژوویی خۆی بگێڕێت لە بزووتنەوەی کوردایەتیداو هەموو ڕۆڵەکانی یەکخاتەوەو بخاتەگەڕ لە پێناوی جێبەجێکردنی ئامانجە دێرینەکانی پارتی و شۆڕشی کوردستان و دیموکراتی ڕاستەقینە بۆ عێراق. بۆ هێنانەدی بەرەی یەکگرتووی هێزە دیموکراتی و پێشکەوتووەکانی گەلی عێراق بە کوردو عەرەبیانەوە تاکو یەکێتی نیشتمانی و برایەتی و یەکێتی تێکۆشانی کوردو عەرەب لە شێوەی ڕاستو مێژوویی خۆیدا بهێنرێتە دی و ئەو ڕێو شوێنو بناغانە دابنرێن کە پێویستن بۆ پتەو کردنی یەکێتی پارتی و پتر قاڵ کردنی ڕۆڵەکانی لە بۆتەی حیزبایەتی شۆڕشگێڕانەدا، بەرەچاو کردنی سەرەتاکانی دیموکراتی ناوەندی و کەڵك وەرگرتن لە هەموو کەفائەت و توانای کادیرو تێکۆشەران و دابەشکردنی کاروبارو مەسئولیەتی ڕێکخستن بەسەر هەموو شایستەو لێوەشاوەکانداو سڕینەوەی شوێنەواری ناکۆکی و دووبەرەکی لە ڕیزەکانیاندا، بەتایبەتی دەستکردن بە هەڵمەتێکی هۆشیارکردنەوەو ڕوونکردنەوە دەربارەی پێویستی و گرنگی یەکێتی و چۆنیەتی بەهێزکردن و پتەوکردنی ڕیزە یەکگرتووەکانی پارتی، تاکو پارتی بە چاکی سازو ئامادە بکرێت بۆ بەجێگەیاندنی ئەرکی مێژوویی خۆی وەك پارتێکی پێشکەوتووی نیشتمانی لە بزووتنەوەی کوردایەتیدا کە لە ناوەڕۆکیدا بزووتنەوەی کۆمەڵانی ڕەنجدەری کوردستانە بەتایبەتی جوتیاران کە هێزی بنچینەی کوردایەتی و شۆڕشی کوردستان و زۆربەی گەلی کورد پێك دەهێنن، واتە بۆ

ئەوەی پارتی سەرەڕای خەباتی لە پێناوی مافە نەتەوایەتییەکانی گەلی کوردا هەوڵ بدات بۆ پەلەکردن لە جێ بەجێکردنی ئیسلاحی زراعی بە پێی دەسکەوتی جوتیارانی هەژارو بێزەوی و ڕەنجدەرانیتری لادێی کوردستان. جا لە کاتێکدا کۆنگرەی حەوتەمی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان بەوپەڕی لەخۆبوردن و هەستکردن بە مسئوولیەتی نیشتمانی و مەبدەئی یەکبوونەوەی پەسەند کرد لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستاندا بە سەرۆکایەتی بارزانی، بانگی هەموو دڵسۆزانی کورد و کوردستان دەکات کە بە خۆشی و بەڕووخۆشی پێویستە پێشوازی لەم هەنگاوە گرنگە بکەن و هەموو کۆشش و تەقەلای خۆیان تەرخان بکەن بۆ سەرخستن و چەسپاندنی ئەم یەکێتییە بەشێوەیەکی ڕاست و دروست و شۆڕشگێڕانە تا بە تەواوی هەموو ئەم کەلێن و درزانە لە ڕیزەکانی گەلەکەمان پڕکەینەوە نەوەکا ئیمپریالیزم و کۆنە پەرست و نۆکەرانیان لێیانەوە بێنە ژوورەوە بۆ گێرەشێوێنی و تێکدانی ڕیزی گەلەکەمان و یەك خستنی سەرکەوتنی کورد ایەتی و بزووتنەوەی نیشتمانی و دیموکراتی لە عێراقدا.

چونکە بەربەرەکانی کردن و بەگژا چوونی ئیمپریالیزم و کۆنە پەرست و نۆکەرانیان شەرتێکی بنچینەی بە ئاوات و ئامانج گەیشتنی گەلی کورد و بەهێز پتەوکردنی برایەتی کورد و عەرەب و کەمایەتیە نەتەوەییەکان و هاوخەباتی هەموو هێزە دڵسۆز و شۆڕشگێڕو پێشکەوتووەکانی عێراقە.

هەروەك شەرتێکی گرنگە بۆ ڕێڕخستنی تەقەلای ئیمپریالیزم و نۆکەرانی دژی یەکێتی نیشتمانی و یەکگرتنی ڕیزەکانی گەلی کورد و عەرەب لە بەرەیەکی تێکۆشەرانەدا لە پێناوی جێبەجێکردنی هەموو مافو سەربەستییە دیموکراتییەکانی گەلی عێراق و مافە نەتەوایەتییەکانی گەلی کورد و هاوبەشی کردنی گەلی عێراق لە خەباتی گەلانی عەرەبدا دژی سەهیونیەت و ئیمپریالیزم و پلانە گلاوەکانیان کە ئەمەش هەر بە یەکێتیەکی پێشکەوتووانەی گەلی عێراق و هێنانەدی حوکمێکی ئیئتلافی نیشتمانی بە چاکی دەهێندرێتە دی کە ئیمڕۆ یەکێتی ڕیزەکانی کورد ایەتی و گەشەکردنی بزووتنەوەکەی بەشێوەیەکی شۆڕشگێڕانەی پێشکەوتوو بەردی بناغەیەتی.

لە ١٩٧١/٢/٤ سەعات ٧ی ئێوارە ئەندامانی کۆنگرەی حەوتەمی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان کۆبوونەوە، بەڵام لەبەرئەوەی باو تۆزبوو کۆنگرەکە دواخرا بۆ ڕۆژی دوایی ڕۆژی هەینی ١٩٧١/٢/٥ سەعات ٩ی بەیانی کۆنگرە بەسترا ٩٢ نوێنەر ئامادەبوون لە کۆی گشتی ١١٥ نوێنەر کە ئەوانیش لەبەر باوتۆزەکە لەڕێ گەڕابوونەوە ،هەڤاڵ مام جەلال لە نجامی گفتوگۆیەکەی خستە بەردەم نوێنەرانی کۆنگرە کەوا زۆربەی مەرجەکانی کۆنگرەی حەوتەم لەلایەن جەنابی مەلا مستەفاو پارتییەکەیانەوە قەبوڵ کراوە، بەتاییەتی مەرجی سێیەکی لێژنەکانی ناوچەو لقە حزبییەکانو ڕێکخراوە کوردستانییەکان کە بدرێن بە ئەندامانی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان. هەروەها چوار هەڤاڵی سەرکردایەتی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان لە سەرەوە بمێننەوە لای جەنابی مەلا مستەفا ، هەڤاڵەکانیش ئەمانەن: (برایم ئەحمەد، جەلال تاڵەبانی، عومەر دەبابە، عەلی عەسکەری) هەردوو لا بەیاننامەکەیان لە ڕۆژنامەی (التاخی) بڵاوبکرێتەوە. هەردوو بەیاننامەکە لە کۆنگرە خوێندرانەوە. هەردوو بەیاننامەکە دوای خوێندنەوەیان لەلایەن کۆنگرەوە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کران. پاشان لە کۆنگرە ناوی ئەو هەڤاڵانە خوێندرایەوە کە داندرابوون بۆ لێژنەکانو ناوەکان هەموو پەسەند کران. دەربارەی کادیرەکانیش موافەقەت کرا کەوا وەکو کادیر بمێننەوەو یارمەتییەکانیان بۆ سەرف بکرێو ئیشوکاری حیزبایەتییان بەسەردا دابەش بکرێ، بەڵام لە بواری پێشمەرگایەتیدا موافەقەتیان نەکردبوو کە مەسئولیات بدرێتە هەڤاڵانی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان، هەرچەندە ئێمەش ئەم داوایەمان نەکردبوو.

هەڤاڵ ئیبراهیم ئەحمەد بە وتارێك کۆتایی بە کۆنگرە هێنا .

دوای تەواوبوونی کۆنگرە لە ڕۆژی ١٩٧١/٢/٥ لەگەڵ منداڵەکانم لە بەغداوە گەڕامەوە بۆ کەرکوك، سەعات پێنجی ئێوارەبوو، ئەمەش یەکەم جاربوو دوای بەیانی ١١ی ئازار بە منداڵەوە سەردانی کەرکوك بکەین. لە ڕێگا تۆشی بارانێکی زۆر بووین، لەم بارانە کە چاو چاوی نەدەدی. خۆ ڕۆژی ٢/٤ش باوتۆزێکی تووش بوو. لە ١٩٧١/٢/١٠ هەردوو بەیاننامەکەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستانو پارتی دیموکراتی کوردستان لە ڕۆژنامەی (التاخی) وەك بڕیاردرابوو بڵاوکرایەوە، بەم جۆرەی لای خوارەوە:

الحزب الثوري الكردستاني يعلن حل تنظيماته والانضمام الى حزبنا الديمقراطي الكردستاني

بيان الحزب الثوري الكردستاني

ايها الرفاق، اعضاء و مرشحي و مؤيدي الحزب الثوري الكردستاني.. ايها المواطنون الاعزاء، لا يخفي ان بيان آذار التاريخي قد اوجد ظروفا جديدة في البلاد وان الاعتراف بالحكم الذاتي لكردستان العراق والإنتصار الذي حققه الحزب الديمقراطي الكردستاني بقيادة البارزاني قد انتقل بالحركة الوطنية الكردية الى مرحلة اخرى، الأمر الذي جعل إحداث تغييرات جذرية في العلاقات بين القوى السياسية واطراف الحركة الوطنية الكردية امرا في غاية الأهمية، وكان حزبنا قد عقد في كانون الأول ١٩٧٠ مؤتمره السابع لدراسة هذه الظروف والتطورات بصورة عامة وتحديد علاقاتنا بالحزب الديمقراطي الكردستاني بصورة خاصة. إن المؤتمر قد قبل مبدأ وحدة الحركة الكردية عن طريق الانضمام الى الحزب الديمقراطي الكردستاني كسبيل للقضاء على روح التفرقة وسد كافة الثغرات في صفوف شعبنا الكردي وتعزيز وحدة الحركة الوطنية الكردية التحررية التي تعتبر حجر الاساس في تحديده وحدة القوى الثورية والتقدمية في نضالها من اجل كافة الحقوق والحريات الديمقراطية للشعب العراقي والحقوق القومية للشعب الكردي ضد الامبريالية والرجعية والصهيونية ومشاريعها العدوانية.

وكان المؤتمر قد قرر ارسال وفد الى مقر سيادة البارزاني لابلاغه مقررات المؤتمر، فاجتمع الوفد بقادة الحزب الديمقراطي الكردستاني وعلى رأسهم البارزاني الذين رحبوا بمقررات حزبنا وتداولوا مع اعضاء الوفد البحث في الخطوات الواجب اتخاذها لتكوين وحدة حزبية متينة وشكلت لجنة عليا من ممثلي الحزبين تحت اشراف البارزاني نفسه للمباشرة بتنفيذ الاجراءات المتفق عليها، فقامت اللجنة المذكورة بتنفيذ واجباتها على الوجه المطلوب، وتمت الترتيبات اللازمة لضم ممثلي هيئات ومنظمات الحزب الثوري الكردستاني الى الحزب الديمقراطي الكردستاني، وعليه لما لم يبق ما يستوجب

الاحتفاظ بكيان مستقل للحزب الثوري الكردستاني فقد قررنا حل كافة منظمات والنضال في صفوف الحزب الديمقراطي الكردستاني بقيادة المناضل مصطفى البارزانى.
هذا وفي الوقت الذي نزف فيه هذه البشرى الى ابناء شعبنا الكردي نناشد جميع المخلصين من ابناء شعبنا المناضل العمل بجد واخلاص لكي تاتي هذه الوحدة التي كانت احدى امنيات شعبنا العزيزة وطوال السنوات المنصرمة ثمارها المرجوة فتكون نهاية للأقتتال والمنازعات وفاتحة عهد جديد للنضال الموحد في سبيل تحقيق اهداف شعبنا وتنفيذ بيان ١١ آذار وصيانة الأمن والاستقرار في كردستان والذود عن كيان الجمهورية العراقية وتمكين الحزب الديمقراطي الكردستاني من انجاز المهام الملقاة على عاتقة كحزب تقدمي ثوري في الحركة الوطنية الكردية والحركة الوطنية التحررية في المنطقة وقاعدة ثورية لتحقيق اتحاد بين القوى الديمقراطية والثورية في البلاد للنضال من اجل ضمان الحقوق الديمقراطية للشعب العراقي والحقوق القومية للشعب الكردي بما فيها الحكم الذاتي لكردستان ومساندة نضال الشعوب العربية ضد الامبريالية والصهيونية ومشاريعها العدوانية ، كما وندعو اعضاء حزبنا والحزب الديمقراطي الكردستاني بقيادة المناضل مصطفى البارزاني الى النضال من اجل ترسيخ وتمتين هذه الوحدة اكثر فاكثر ويوما بعد يوم فانها ضمانة جميع انتصاراتنا.

بيان الحزب الديمقراطي الكردستاني

كان الانتصار التاريخي الذي احرزه شعبنا الكردي في الحادي عشر من آذار والاعتراف بحقه الطبيعي في الحكم الذاتي ضمن الجمهورية العراقية انتصارا تاريخيا لشعبنا العراقي باسره ولحزبنا الديمقراطي الكردستاني وحزب البعث العربي الأشتراكي وكل القوى الوطنية والتقدمية في العراق، وتعزيزا لوحدة الشعب العراقي الوطنية وللأخوة الراسخة بين القوميتين المتاخية وهزيمة نكراء للمواقف والسياسات الشوفينية والرجعية وللحرب العنصرية الظالمة التي تعرض لها شعبنا الكردي طوال سنوات الأقتتال المؤسفة السابقة.

ولاشك ان احدى المستلزمات الاساسية للمحافظة على هذا المكسب الكبير وضمان تنفيذه وتطويره تكمن في توحيد جهود جميع الاكراد المخلصين لشعبهم ووطنهم وتوجيه كل مالديهم من طاقات الدفاع عنه وجعله حقيقة واقعة. وانطلاقا من هذا الفهم الموضوعي لواقع شعبنا الكردي فقد دعا سيادة البارزاني قبل وبعد صدور بيان آذار التاريخي جميع ابناء شعبنا الكردي الى اسدال الستار على مآسي وويلات التفرقة والانقسام في الماضي وفتح صفحة جديدة من العمل البناء المثمر والالتفاف حول الراية الخفاقة لحزبنا الديمقراطي الكردستاني والتعاون مع الحكم الوطني لتطبيق مواد البيان المذكور وباعتبار ذلك شرطا ضروريا لتكوين الجبهة الوطنية التقدمية المنشودة التي يعمل حزبنا بجد واهتمام من اجل تكوينها واستيعابها للقوى الوطنية والقومية والديمقراطية في العراق.

وقد استجاب لهذا النداء المخلص العديد من الاشخاص والعناصر الوطنية والقوى الكردية ادراكا منها لمسؤوليتها وواجباتها الوطنية ولأهمية وحدة الحركة التحررية الكردية وللدور السياسي الخطير الذي يلعبه حزبنا الديمقراطي الكردستاني بقيادة البارزاني. وقد قوبل كل ذلك بالأرتياح التام والرضا العميق من جماهير شعبنا الكردي ومن أصدقائه في كل مكان. وتبرز في هذا المجال اهمية البيان الذي اصدره الحزب الثوري الكردستاني والذي يقضي بحل تنظيماته والانضمام الى حزبنا الديمقراطي الكردستاني. وان دل هذا البيان على شئ فانما يدل على عمق تفهم هؤلاء الاخوان للحقائق الواردة اعلاه والى تقديرهم للظروف الدقيقة التي يجتازها شعبنا الكردي في هذه المرحلة الهامة من تاريخه.

واننا في الوقت الذي نرحب فيه بهذا البيان ونثمن مضمونه ندعو منظمات ومناضلي حزبنا الى تقدير هذه الخطوة المباركة واعطائها اهميتها والى استعاب رفاقهم الجدد في صفوف حزبنا المجاهد وفقا لمبادئه التنظيمية الديمقراطية، وبشعور عال بالمسؤولية الوطنية والحزبية، ولاشك ان هذه الخطوة سيكون من شانها تعزيز وحدة شعبنا الكردي المناضل والمساهمة في اعطاء زخم جديد لحزبنا الديمقراطي الكردستاني ولمسيرة شعبنا النضالية السائرة نحو تحقيق اهدافها القومية والديمقراطية ولكي يمضي حزبنا قدما

في طريق تحقيق اهدافه وغاياته النبيلة. وقد تم وضع الاسس والتفاصيل لأستيعاب هؤلاء الأخوان على مستوى الحزب والمنظمات الكردستانية الجماهيرية المختلفة.
اننا ندعو جماهير كردستان بصورة عامة الى دفن الماضي والتركيز على الأخوة والتعاون ووحدة الصفوف وقطع الطريق على دعاة التفرقة واعداء الشعب، لأن تحقيق الوحدة الوطنية على صعيد شعبنا الكردي ضمانة اساسية لأقامة هذه الوحدة على اسس صلدة بين القوميتين العربية والكردية وأبناء الشعب العراقي كافة في سائر انحاء الجمهورية العراقية. ان المسيرة الصائبة للحركة الوطنية التقدمية لشعبنا الكردي اثبتت بما لايدع مجالا للشك ان حزبنا الديمقراطي الكردستاني بقيادة البارزاني هي القيادة المؤهلة واقعيا وتاريخيا للمضي بهذا الكفاح المجيد الى نهاية الظافرة.
الحزب الديمقراطي الكردستاني
١٩٧١/٢/١٠

بەم جۆرە پارتی شۆرشگێڕی کوردستان لە کۆنگرەی حەوتەم ناوی خۆی گۆڕی لە (پارتی دیموکراتی کوردستان)ەوە بۆ (پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان). لەگەڵ بڕیاری هەڵوەشاندنەوە و تێکەڵاوبوون لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان . دووبەرەکی نێوان پارتی شۆشگێڕی کوردستانو پارتی دیموکراتی کوردستان لە ١٩٦٤/٢/١٠ وە دەستی پێکرد دوای ئەوەی بارزانی لەگەڵ عبدالسلام عارف ڕێککەوتو شەڕی بەبێ قەیدو شەرت ڕاگرت. ئەوە بوو لە ڕۆژی ١٩٦٤/٤/١ ، ڕۆژی بەستنی کۆنفرانسی (ماوەت)، لەم مێژووەوە تا کانونی یەکەم/١٩٧٠ پڕبوو لە دەردە سەریو ناخۆشیو تاڵی لە مێژووی گەلی کوردو پارتیمان. هۆی ئەم دووبەرەکییە ئەوەندە قول بوو وا هاسان نییە بەچەند لاپەڕەیەک ڕوونی بکەمەوە، بۆیە هەوڵ دەدەم بە ئەمانەتەوە هەرچی دەزانم و ئاگادارم لێی لەم یادداشتەمدا بینووسمەوە.. هەرچەندە قواعیدی پارتی بریتی بوون لە جەماوەری ڕەشو ڕووتی کوردستانو زۆربەشیان ئەندامی دڵسۆزو چالاکو شۆرشگێڕو قاڵبووی بۆتەی خەباتی شۆرشگێڕانەی گەلە هەڵارەکەیان بوون ،جیاوازیەک و بۆشاییەکی زۆر هەبوو لە نێوان سەرکردایەتی و قواعید، چ لە ڕووی چینایەتییەوە چ لە ڕووی بیروباوەڕو ئایدیۆلۆژیەوە. لە ڕاستیدا دوای دووبەرەکییەکەی ١٩٦٤ چینی

جووتیاران و ئەندامانی قواعیدی خوارەوەی پارتی تووشی ناڕەحەتی و کوشتن و لەناوچوون بوون لە هەردوو بانّی حیزبەکە ، بانّی مەکتەبی سیاسی و بانّی بارزانی ، هیچ جیاوازییەك نەبوو لە نێوان ئەندامانی هەردوو بانّەکە چ لە ڕووی فیکرییەوە چ لە ڕووی چینایەتییەوە ، زۆر جاریش ئەندامانی هەردوو بانّەکە جێگۆڕکێیان دەکرد و سەنگەریان دەگۆڕی . خۆ لە ڕیزی سەرکردایەتی لە هەردوو بانّەکە ئەو زەرەرو زیانەت بە دی ناکرد کە لە قواعیدەکە دەکەوت. بە واتایەکی ڕوونتر ڕۆڵەکانی جووتیاران و ڕەش و ڕووتی کوردستان سووتەمەنی سەرەکی و پاستەقینەی شۆڕشەکە بوون.

ڕۆڵی مام جەلال لە ناو پارتی و شۆڕشی کوردستان :

لەسەرەتادا مام جەلال وەك تێکۆشەرێکی سیاسی هەڵگری بیرو باوەڕی چەپڕەوی مارکسی لینینی بوو، بەڵام دوای شۆڕشی ١٤ی تەموزی ١٩٥٨ چەندجار بیروباوەڕی گۆڕی. بیروباوەڕی پێشکەوتنخوازانەو سەر بە بیرو باوەڕو تاقیکردنەوەی سۆڤیەت بوو ، کەواتە مارکسی لینینی بوو، هەرچەندە ئەو سەردەمە زۆربەی ئەندامانی سەرکردایەتی پارتیمان پەیڕەوی ئەم خەتەیان دەکرد تا پادەیەك پارتی دیموکراتی کوردستان خۆی وەك حیزبێکی شیوعی نیشان دەدا . لە ساڵانی ١٩٦٨-١٩٧١ بووە ماوییەك لە (ماوتس تونگ)ماوی تربوو، هەوڵو تەقەلایەکی زۆری دەدا لە ڕیزی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان بیروڕای (ماوی) بڵاوبکاتەوە. هەروەها بەنهێنی لە ژێرەوە ڕێکخستنێکی (ماوی) جیاوازی دروست کردبوو لە ڕیزی پارتی واتا ڕێکخستن لەناو ڕێکخستن کە ئەمەش دژی پرنسیپەکانی پارتی بوو ، ئەوەش زیاتر دوای دەرچوونی مام جەلال لە عێراق و چوونی بۆ بەیروت لە ساڵی ١٩٧١، لە ساڵی ١٩٧٢ تا ساڵی ١٩٧٥ بەئاشکرا دەرکەوت. دوای هەرەسهێنانی شۆڕشی کوردستان ،مام جەلال ناوی پارتیەکەی بە ناوی یەکێتی نیشتمانی کوردستان

ئاشکراکردو دروشمی هەڵگیرساندنەوەی شۆڕشی لە کوردستان دژی حکومەتی عێراق و پارتی بەعس هەڵکرد، لەگەڵ تاوانبارکردنی مەلا مستەفا کە ئاشبەتاڵی بە شۆڕشی کوردستان کرد . مام جەلال لە ساڵی ١٩٧٤ لە ڕۆژنامەکان بەتاییەتی ڕۆژنامەی (السفیر)ی بەیروتی دووبارە بایدایەوەو تەسریحیدا کەوا شۆڕشی کورد بێ سەرکردایەتی مەلا مستەفا ناگاتە ئەنجام. ئەم جۆرە بادانەوەیە بەلای مام جەلالەوە هەنگاوێکی زۆر ئاسایی بوو لە بواری سیاسەتدا . بەڵام پێش ئەوەی بابداتەوە ، مام جەلال بە مامۆستا عولەمایا (عبدالرحمن زەبیحی) دوای گەڕانەوەی مامۆستا عولەما لە بەیروتەوە بۆ بەغدا نامەیەکی بۆم نارد کە بچمە بەیروت و چاومان بە یەك بکەوێ. ئەومبوو لە ٢١/شوبات/١٩٧٤ لە بەیروت لە (فندق الشیخ) چاوم بە مام جەلال کەوت و پێمی وت:(کورد سەرناکەوێ و ناگاتە ئامانج بەبێ سەرکردایەتی بارزانی) بەلای منەوە ئەم هەڵگەڕانەوەیەی مام جەلال سەیر نەبوو، زۆر جاریتر گێڕی دەگۆڕی و کورد وتەنی(لە کوێوە بای بهاتایا شەنی خۆی دەکرد). مونافەشەیەکی زۆری لەگەڵمدا لەسەر ئەم بابەتە کرد ، پاشان داوای لێم کرد،کە پارتەکەمان پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان هەڵبوەشێنینەوە و دووبارە بچینەوە ناو ڕیزی پارتی دیموکراتی کوردستان ، بەڵام من ڕازی نەبووم لەسەر ئەم بۆچوونەی مام جەلال ، لەگەڵ ئەومشدا بۆ پاشەڕۆژ و بۆ ئەوەی مام جەلال ئینکاری ئەم هەڵوێستەی نەکا ، داوای نامەیەکم لێکرد بۆ ئیدریس و مەسعود بارزانی دەربارەی گفتوگۆ کردن لەسەر مەسەلەی هەڵوەشاندنەوەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان. وێنەی نامەکەی وەك خۆی وا لە خوارەوە دەنووسمەوە:

نامەکە

بەیروت ١٩٧٤/٣/١

بڕای خۆشەویستمان کاك مەسعوودی بەڕێز

لە دوای سەلام و ئیحترام

بەهیوای شادی و سەرکەوتنتانین وا هەڵگری نامەکان (.....:.:.:..:)

هاتن بۆ خزمەت جەنابتان، لەسەر ئەساسی ئەم گفتوگۆیەی لە بەیروت لەگەڵ ئوێنەریان کراوە، هیوامان وایە بەدڵخۆشی بگەڕێنەوە لەلاتان.

ئیتر هەرخۆش بن.

برای دڵسۆزتان　　برای دلسۆزتان

عزیز　　مام جەلال

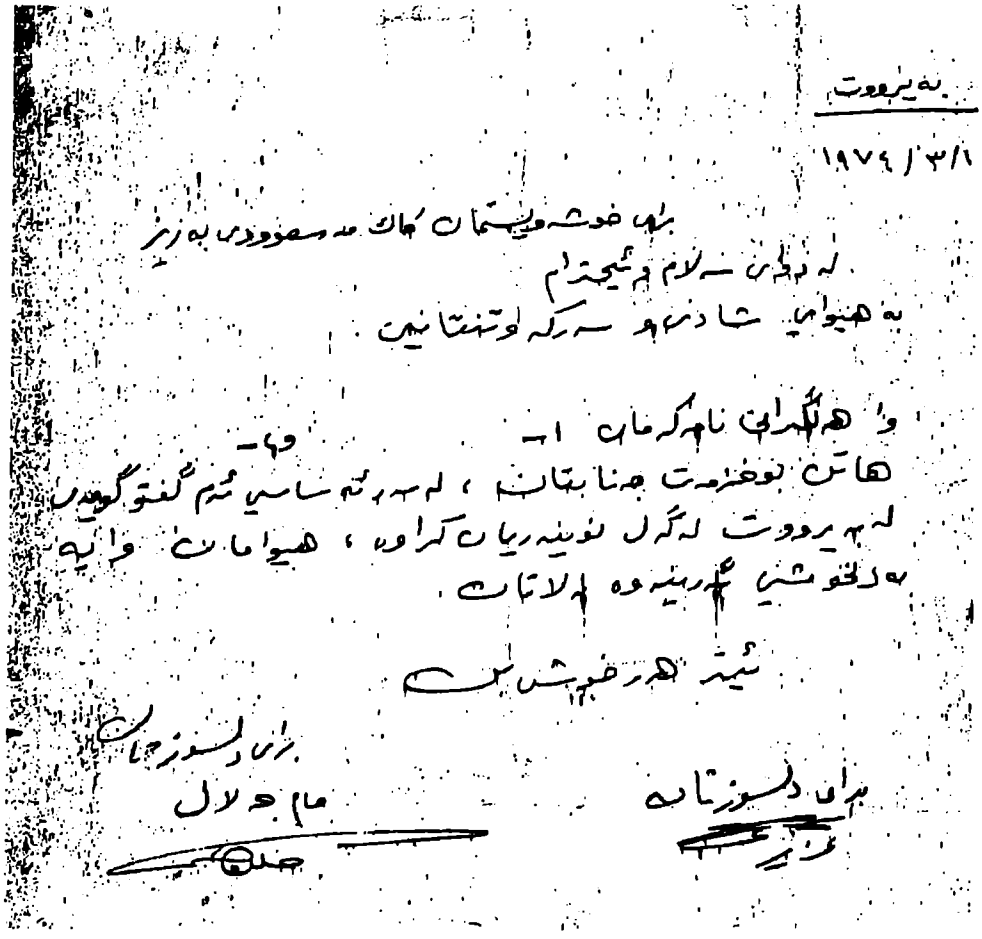

ناوی هەڵگری نامەکە نەنووسراوە لەبەر هۆی ئەمنی. بەڵام بڕیار وابوو هەڤاڵ عبدالله ڕۆژبەیانی نامەکە بەرێ بۆ جەنابی مەسعود بارزانی.

لە ساڵی ١٩٩٥ کە لە بەغداوە هەڵاتم بۆ کوردستان و لە سەردانەکەم بۆ لای مام جەلال بە ئامادەبوونی ئەبو شەهاب (ئیحسان نەجیم)، لە قەڵاچوالان بۆ نانی نێوەڕۆ دەعوەت کرابووین. نامە ئەسڵییەکەم دایەوە مام جەلال، مام جەلال کە نامەکەی خوێندەوە وتی ئەمە نامەکەی خۆمە ، منیش وتم بەڵی نامەکەی جەنابتە ؛ ئەگەر بە قسەی جەنابتم بکردایا ئێستا لای کاك مەسعود دەبووم نەك لێرە.

با بگەڕێینەوە بۆ سەر نامەکانی مام جەلال ؛

پێش ئەوەی بچمە بەیروت ؛مام جەلال لە ١٩٧٤/٢/٢٥ لە بەیروتەوە ئەم نامەیەی بە دەست شەهیدی خوالێخۆشبوو مامۆستا عولەمادا نارد بۆم ، دوای گەڕانەوەم بۆ کوردستان لە ساڵی ١٩٩٥نووسخە ئەسڵیەکەم دایەوە بە مام جەلال لە قەڵاچوالان لە ١٢\١٩٩٥ .

نامەکە

بەیروت ١٩٧٤/٢/٢٥

برای خۆشەویستم شێخ ستاری بەڕێز

سڵاوێکی گەرم

شادی و بەختیاریتانم داوایە..

من وام لە بەیروت ئەوەی پێویستم کردوومو بەڵێنی تەواوم وەرگرتووە. بەم جۆرەی کە پێکەوە پێشتر قسەمان لێکرد چاوەنواڕی هاتنی خۆتان یان عبدالله ڕۆژبەیانی یان یەکێکیتر لە برادەران.

هیوام وایە ڕەئیەکانی منتان بەو برایانە گەیاندبێت وە هەموویان پەسندیان کردبێت. بۆیە چاوەنواڕی هاتنی نوێنەر تانم بۆ لام بە زووبی.

سەلام لە هەموو برایان ئەکەم بەتایبەتی ئەوەی هەوالم نە پرسێ.

پێش ناردنی برادەرمکە بۆ بەیروت با سەرێك لە مامۆستا عولەما بدات گەر شتێك هەبێ بۆم بێنێت. هەروەها کتێبی نوێی کوردی و هەر دوو بەرگی دیوانی جەواهیریم بۆ بنێرە.

نیتر هەر خۆشبی..
برای دڵسۆزتان
مام جەلال

لە نامەکەی مام جەلال دیارە کە پێشتر من و مام جەلال پێکەوە دەربارەی زیندووکردنەوەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان قسەمان کردووە ، پێش ئەوەی هەر بە ڕێگای ئێمەوە لەگەڵ هێرۆ خانی هاوسەری بە ناوی نەخۆشییەوە بچنە بەیروت. چوونیان بۆ بەیروت بە یارمەتی ئێمەوە بوو ، شێخ جەباری برام ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتیمان بوو ، داوام لێکرد بە ڕێگای عەلی ئەرکوازییەوە ناسراو بە (عەلی باوە) لە مەکتەبی (علاقات) هەردوو پاسەپۆرتەکەی مام جەلال و هێرۆ خان"ڤیزەیان" بۆ وەربگرێ و قەدەغەکردنی گەشتیانیش لەسەر لابەرێ . پێش ئەوەی مام جەلال سەفەری بەیروت بکا ڕەزامەندیم وەرگرتبوو لەسەر زیندووکردنەوەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان.
لە مانگی ئازاری ١٩٧٤ مام جەلال لەگەڵ مامۆستا عولەما نامەیەکی بۆم نارد ، لە نامەکەی داوای لێمکردبوو بچمە بەیروت بۆ لای و ئەگەر چووم ئەوا دیوانەکەی جەواهیری کە تازە چاپکرابوو بۆی بەرم ، ئەوەبوو چوومە بەیروت و دیوانەکەی جواهیریشم بۆی برد . کە چوومە بەیروت لەسەر داوای مام جەلال چوومە (فندق الشیخ)

لە ١٩٧٤/٣/٢٨ لە بەیروت بووم ، لە (فندق الشیخ) چاوم بە مام جەلال و عەزیز ڕەزا کەوت ، لەم چاوپێکەوتنەمدا لەگەڵ مام جەلال ، دەربارەی پارتی شۆڕشگێڕ قسەمانکرد ، بەتاییەتی لەسەر چۆنیەتی دووبارە هەڵوەشاندنەوەی حیزبەکەو تێکەلاوبونەوە لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان بەسەرۆکایەتی بارزانی ، بە مام جەلالم وت: با مەلا مستەفا بڕیارەکانی کۆنگرەی حەوتی پارتیمان جێبەجێ بکا ئەو بڕیارانەی هەردوو پارتی ، پارتی دیموکراتی کوردستان و پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان لەسەری ڕێك کەوتبوون ، ڕێك کەوتنەکە بەدەست خەتی عومەر دەبابە وحەبیب محمد

کەریم نوسرابوون ، پاشان وەک خۆی لە ڕۆژنامەی (التاخی) بلاوکرایەوە ، ئەوکاتە ئامادەبین لەگەڵیاندا گفتوگۆ بکەین ، پێموت مام جەلال خۆت دەزانی بەداخەوە مەلا مستەفا و پارتی دیموکراتی کوردستان پاش گەڕبوونەوەمو ئەو ڕێککەوتنەیان تەنها بۆ ئەوە بوو پارتەکەی ئێمە پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان لەناو بەرن. .

وتوویژەکەمان لە بەیروت لەگەڵ مام جەلال زۆر تووندوتیژبوو ، بەڵام تووندوتیژیەکە شەخصی نەبوو بەڵکو لەبەر ئەوەبوو بابەتەکە زۆر ئالۆز بوو ، هەربۆیە نەگەیشتینە هیچ ئەنجامێك . لەو بۆچوونانەی مام جەلال کە سووربوو لەسەری ئەوەبوو دەیووت ،" ئەم جارە شەڕ دەسپێبکاتەوە لە گەڵاڵەوە دەسپێناکەتەوە بەڵکو لە کەرکوکەوە دەستی پێدەکاتەوە "، منیش ڕام وابوو کە لە گەڵاڵەوە دەستی پێدەکاتەوە ، بە مام جەلالم وت : ئەم چوارساڵەی دوای بەیانی ١١ ئازار حیزبی بەعس خۆی گرتۆتەوە و سوپاکەی پڕ چەك کردووە، زۆر جیاوازیی لەگەڵ ساڵی ١٩٧٠دا هەیە ، صدام حسین دوای بەیانی ئازار دانی بەومدا نا کە تا دەگا بە هەندێ لە تۆپە گەورەکانیان گوولەتۆپیان نەمابوو ، جگە لەوەی سوپاکەی زۆر ماندوو بوبوو . لە ماوەی ئەم چوار ساڵەش هێزی پێشمەرگە ساردبوونەتەوە و بەعسییەکان توانیویانە ژمارەیەك لە سەرکردەکانیان و کادیرەکانی پارتی لە ژێرەوە بکڕن و لە کاتی دەسپێکردنی شەڕ وەك ڕەتڵی پێنجەم بەکاریان بێنن . مام جەلال ئەم بۆچوونەی منی نە سەلماند. بە هەرحاڵ مام جەلال دوو نامەی بەدەست خەتی خۆی دا پێم بۆ ئیدریس و مەسعود بارزانی ، هەردوو نامەکەم لە شوێنێکی تری ئەم یادداشتەدا وەك خۆی بڵاوکردۆتەوە... منیش نامەکانم نەبرد بۆ ئیدریس و مەسعود لەبەر ئەوەی قەناعەتم بەوە نەبوو بارزانی بوارمان پێدەدا ، ڕۆڵی خۆمان لە ڕیزەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان ببینین چۆن ئەو بوارەی پێمانەندا دوای هەڵوەشاندنەوەمو تێکەڵاوبوونەوەکەی پارتی شۆڕشگێڕلەگەڵ پارتیدا ، هەروەك دوا ڕۆژیش ئەم ڕاستییەی ئاشکرا کرد، تا دەگا بە مام جەلالیش ماوە نەدرا پێی لە ڕیزەکانی پارتی کار بکا بەڵکو نەك مام جەلال زۆربەی زۆری ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆڕشگێڕ تا دەگا بە کادیرە پێشکەوتووەکانی ڕێگایان پێنەدرا لە ڕیزەکانی پارتی دیموکراتی کوردستاندا کاربکەن ، هەربۆیە لەئەنجامدا (یەکێتی نیشتیمانی

کوردستان) بەسەرکردایەتی مام جەلال لە ساڵی ١٩٧٥. هاتەکایەوەو لەدایك بوو. لە دوا دانیشتنم لەگەڵ مام جەلال عەزیز ڕەزاش بەشدار بوو لەو دانیشتنە ، عەزیز ڕەزا نوێنەری بارزانی بوو لە بەیروت ، پێمی وت شێخ ستار دەبێ ئەوە بزانی کە شۆڕش هەموو کاتێ دەیتوانی بتکوژێ ، بەڵام نەیویستبوو بتکوژێ ، ئەم قسەیەی عەزیز ڕەزا زۆر کاری تێکرد و بووە هۆی ئەوەی لەگەڵ مام جەلال ڕیك نەکەوم و بە تووندیش وەڵامی عەزیز ڕەزام دایەوەو پێم وت : "ئەگەر لەبەر مام جەلال نەبوایا من ئامادە نەبووم لەگەڵ منداڵێکی وەك تۆدا دابنیشم ، جەنابت ئەگەر لە بەیروت قسەی وا زل بکەی ، ئەی دەبێ حیزبەکەمان هەڵ بوەشێنینەوەو بگەڕێنەوە گەڵاڵە بە چ زمانێ قسەمان لەگەڵدا بکەی. !" مام جەلال لە قسەکانی عەزیز ڕەزا زۆر دڵ گران بوو ، دەستی گرت و لە شوێنی دانیشتنەکەمان لە ئوتێل (الشێخ)دووری خستەوە . هەرچەندە نەدەبوو مام جەلال مرۆڤی وا هیچ و پووچ لەگەڵ خۆیدا بۆ ئەو کۆبوونەوە دوو قۆڵییە بێنێ. ڕۆژی دوایی مام جەلال هاتە لام ، داوایکرد نامەکەی کە دابوی پێم بۆ ئیدریس و مەسعود بارزانی بیدەمەوە پێی هەندێ تێبینی تازەی هەیە لەسەر نامەکە بینووسێ ، من هەستم بەوە کرد ، مام جەلال دوای ئەوەی نەگەیشتینە هیچ نە نجامێك نامەکەم لێومربگرێتەوە ، ئەوەبوو پێموت نامەکەم دوێنێ بە شێخ جەباری براما ناردەوە بۆ بەغدا ، مام جەلالیش وتی : شێخ جەبار نامەکەم بۆ دایەڕەی عیلاقات دەبا ، منیش پێموت شتی وا ناکرێ ، شێخ جەبار ناتوانێ ئەو نامەیە بکاتەوە یان بۆ دایەڕەی عیلاقاتی بەرێ ، لە ڕاستیدا نامەکەم نەدابوو بە شێخ جەبار ، بۆیە وام وت بۆ ئەوەی زۆر ئیلحاح لەسەر وەرگرتنەوەی نامەکەی نەکا. ئەوبوو لە ساڵی ١٩٩٥ کە لەبەغداوە هەڵاتم بەرەو کوردستان ، نامەکەم بە دەست خەت خۆی گەڕاندەوە بۆ مام جەلال لە قەڵاچوالان و وتی ئەوە چییە ؟ نامەکەی خۆمە . منیش وتم بەڵێ نامەکەی خۆتە ، ئەگەر بەقسەی جەنابتم بکردبایە ، ئێستا لێرە نابووم بەڵکو لە صلاح الدین دەبووم !. ئەو ڕۆژە مام جەلال لەگەڵ ئەبو شەهاب لە قەڵاچوالان دەعوەتی کردبووین. .

دواى گەڕانەوەم لە بەيروت بۆ بەغدا لە ١٩٧٤/٣/٣ نووسراوێكم بەناوى پارتى شۆرشگێڕى كوردستان ئاراستەى صدام حوسێن كرد، وا لەخوارەوە دەقى نامەكە وەك خۆى بەزمانى عەرەبى دەنووسمەوە :

الحزب الثوري الكوردستانى

١٩٧٤/٣/٣

الرفيق نائب امين سر القيادة القطرية لحزب البعث العربي الاشتراكى المحترم

تحية ثورية

غادرت بغداد الى بيروت بتاريخ ١٩٧٤/٢/٢٧ بناء على طلب من السيد جلال الطالبانى حيث ارسل إليّ رسالة سبق وان ارسلت صورة للرسالة مع ترجمتها لكم .

التقيت بالسيد جلال الطالبانى في اليوم نفسه مساء ، وبعد مناقشة دامت اكثر من اربع ساعات فهمت منه النقاط التالية :

١. قال لي بانه ارسل رسالة الى السيد مصطفى البارزاني ونجله مسعود البارزانى من بيروت ، حول استعداد حزبنا الحزب الثوري الكردستاني للتفاوض والحوار مع مقر البارزاني لحل الخلافات بيننا – اي بين البارتى والثوري الكردستاني- ومن ثم حل الحزب الثوري ودمجه مع البارتي مرة اخرى . وان البارزاني خوله برسالة شخصية حول التفاوض معنا وانهما اي السيد جلال الطالباني وعزيز رضا مخولان باسم البارزاني للتباحث معي ، وانني بدوري افهمته بانه لا يمثل البارزاني وما هي الضمانات بالنسبة لجماعتنا اعضاء الحزب الثوري فيما لو دخلنا مثل هذه المفاوضات معه ، وهل انه اي السيد جلال الطالباني له امان لشخصه اذا ذهب الى كلاله ، اجابني بالنفي. وبعد مناقشة طويلة وصريحة قال السيد جلال انني اريد منكم ان تدخلوا حواراً مع جماعة البارزاني لحين يوم ١١ اذار عام ١٩٧٤ ليتبين لكم

هل ان نوايا حزب البعث جادة وسليمة تجاهكم ام لا ؟ . وفي راي جلال الطالباني انكم غير جادّون معنا ، الا انني افهمته بان الخلاف بيننا وبين البارزاني وجماعته خلافات عقائدية بدأت منذ اوائل عام ١٩٦٤ اذ لا يمكننا المساومة على تلك المباديء ، وكيف انه السيد جلال يبرر مثل هذه المواقف في الوقت الذي هو يدين حركة البارزاني. وخلال المناقشة استنتجت بان رأي السيد جلال هو كالاتي:

(ضرورة بقاء حركة البارزاني كحركة قومية رغم وجود هذه العلامات الاستفهامية حولها ورغم كونها حركة تمثل الاقطاع والرجعية في كوردستان ، وذلك للحفاظ على الشعب الكوردي تجاه سياسة التعريب والتبعيث في كوردستان ومن ثم يناضل هو ونحن وكل التقدميين ضد حركته بعد حل التناقضات الرئيسة مع حزب البعث حسب رأي جلال).

٢. أن نرسل اثنين من رفاقنا غير الخطرين – اي لا خوف على قتلهما – الى كلاله للتفاوض مع البارزاني ، وقد زودني السيد جلال برسالة شخصية موقعة من قبله ومن قبل عزيز رضا والمرفقة صورة منها مع هذا التقرير مع ترجمتها ، وانني انتظر رأيكم بخصوصها . وفي حالة موافقتكم حول ارسال شخصين من قبلنا يرجى اعلامنا بتوجيهاتكم ، حيث اننا نرغب في ارسالهما لاجهاض محاولاتهم ضد حزبنا والوصول الى الحقيقة وهدفهم لهذه المحاولات لحل الحزب الثوري الكردستاني وكذلك لاخذ اقرارهم الرسمي بوجود هذا الحزب كحزب ثوري على نطاق كوردستان .

٣. علمت من السيد جلال الطالباني وعزيز رضا في اليوم الثاني لدى اجتماعي معهما حيث حضر عزيز رضا اجتماعنا الثاني في بيروت يوم ١٩٧٤/٢/٢٨ بناء على طلب السيد جلال الطالباني وعلمت منهما بان البارزاني وجماعته زودوا من قبل جهات اجنبية ومن ايران

بصواريخ مضادة للطائرات والدروع ومن احسن الانواع ، اي صواريخ متطورة ، وان الجيش العراقي يدهش عندما يصطدم بالامر الواقع لدى استئناف القتال ، وان اربع دورات لتدريب المسلحين الكورد على الصواريخ في ايران قد انتهت مع وجود خبراء اجانب في كوردستان على هذه الصواريخ ، وان مدى هذه الصواريخ ضد الدروع يبلغ حوالي ٣٠ كم .

٤. من المتوقع ان يعلن البارزاني جمهورية كوردستان ذات الحكم الذاتي من جانب واحد في حالة رفض الحكومة العراقية مطالبيه والمطاليب هي كما ذكرا لي كالاتي:

أ . الموافقة على بقاء ثلاثين الف مسلح كوردي . اي بيشمركة .

ب. حل مجلس قيادة الثورة .

ج. اعطاء حق الفيتو (النقض) لممثل البارزاني في البرلمان العراقي .

ء. سحب القطاعات العسكرية من كوردستان .

٥. استعداد ايران للتدخل العسكري في حالة تعرض البارزاني لهجوم عراقي .

٦. لقد افهمت السيد جلال الطالباني بان القوى الوطنية والقومية التقدمية في العراق عموما تقف ضد اي خطوة انفصالية اذا كان الهدف من اعلان جمهورية كوردستان هو الانفصال ولا اعتقد ان ايران يدافع عن الكورد وعن البارزاني اذا شعرت باي خطورة من هذا القبيل ، ومساعدات ايران للحركة الكوردية لا تخرج عن نطاق اتخاذ الحركة الكوردية المسلحة ورقة بيدها ضد العراق ، واي تقارب بين العراق وايران يكون على حساب شعبنا الكوردي والقضاء على حركته المسلحة .

٧. افهمني السيد جلال الطالباني بان للبارزاني مخاوفه من جماعة الثوري الكوردستاني حيث في قناعته هو ان الحزب الثوري هو الحزب

الوحيد حاليا في الساحة الكوردستانية يتمكن ان يكون بديلا للديمقراطي الكوردستاني في المستقبل ، لذلك يبذل كل جهوده لحل هذا الحزب وشق وحدته على الاقل .

٨. اما بخصوص الحزب الديمقراطي الكوردي في سوريا فقد اجتمعت بالجناحين جناح حميد درويش وجكرخوين وجناح صلاح بدرالدين وكلاهما معارضين للبارزاني ، وابديا استعداد حزبيهما للتعاون معنا الا انهما بحاجة الى الدعم المادي من قبلنا وفي راينا ان ابداء المساعدة للاحزاب الكوردية خارج العراق لا تخلو من الفائدة لعزل البارزاني وحركته العشائرية عن المثقفين وبصورة خاصة عن الحركة الطلابية في اوربا .

٩. في حالة ابداء موقف ايجابي وعلني تجاه حزبنا في هذه المرحلة يمكننا تجريد مناطق كبيرة من جماعة البارزاني ودفع المخاوف عن الاكراد البسطاء الذين يحاول البارزاني وجماعته استغلالهم وجرهم الى جانبهم وذلك بتخويفهم باقتراب استئناف القتال وقسوة حزب البعث تجاههم رغم اننا نحاول الكثير الان لافهام الجماهير الكوردية عكس هذا المفهوم ... وفي حالة عدم ابداء موقف ايجابي تجاهنا فسوف تكون الساحة الكوردستانية ساحة مقفلة للبارزاني وجماعته .

هذا والى الامام ....

عبدالستار طاهر شريف -سكرتير اللجنة المركزية للحزب الثورى الكوردستانى .٣\اذار\١٩٧٤

ئەگەر بە وردی چاوێك بە گفتوگۆكەی نێوان من و مام جەلال بخشێنینەوە ئەم ڕاستیانەی لای خوارەوەمان بۆ ڕوون دەبێتەوە :

١. ئێران نەك ئامادەنەبوو لەكاتی دەست پێكردنەوەی شەڕ لە ئێوان مەلا مستەفا و حیزبی بەعس یارمەتی مەلا مستەفا بدا بەڵكو بە پێچەوانەوەش لە پشت پەردەوە لەگەڵ صدام حوسێن رێك كەوت و ئەوەبوو شای ئێران و صدام لە جەزائیر لەسەر هەرسپێكردنی شۆڕشی كوردستان رێككەوتن .

٢. دەربارەی هەڵوێستی حیزبی بەعس بەرامبەر پارتیمان پارتی شۆرشگێڕی كوردستان ئاشكرا بوو صدام حوسێن حیزبە كوردییەكانی بەغدای تەنها بۆ دیمایە بوو ، دیمایەو بەس، باوەڕی بە بوونی حیزبی كوردی یان هیچ حیزبێكی تر نەبوو، تەنها حزبی بەعس نەبێ، .تا دەگا بە حیزبی شیوعی عێراقیش سەرەڕای ئەوەی یەكێتی سۆڤێیت لە پشتی بوو ، حیزبێكی كۆن و خاوەند میژووییەكی لەمێژینە بوو ، كاتێ لە بەرەی نیشتمانی لەگەڵماندا بوو چوار ئەندامیانیش لە بەرەكە بوو ، هیچ رۆڵێكیان نەبوو، بەڵكو حیزبی بەعس تەنها بۆ دیمایەی دەرەوە لە بەرە دای نابوون ، تا گەیشتە ئەوەی زۆربەی ئەندامانی قواعیدیان لە گرتوخانەكانی عێراق تووند كرابوون و هەندێكیانیش بە داخەوە و بە ناحەق ئیعدام كران.

٣. پاكانی مام جەلال پاست دەرچوو كە پێیگووتم چاوەڕێی ڕۆژی ١٩٧٤/٣/١١ بكە ، بزانە حیزبی بەعس پاستتان لەگەڵ دەكا یان نا ... ئەوەبوو دوای هەرەس هێنانی شۆڕشی كوردستان بەتەواوی خراپنە پشت گوێ ، نەك پشت گوێ بەڵكو دەست كرا بە (احتوا) كردنمان وزۆربەی زۆری ئەندامانی سەركردایەتی هەر سێ حیزبەكە پارتی جەماعەتی عەزیز عەقراوی وهاشم عەقراوی ، پارتی شۆرشگێڕو حركە التقدمیین الكورد، یان كران بە ئەمن یان بە لایەنگرو ئەندامی بەعس و قەدەغە كراین لە رێكخستنی هەموو ئەو كەسانەی دوای هەرسهێنانی شۆڕشی كوردستان رێكبخەین هەروەها پۆلیس و پۆلیسی خانە نشین و سەربازو سەربازی خانە نشین و كرێكاران و دامەزراندنی سەندیكای كرێكاران یان ئافرەتانی كوردستان و قوتابیانی كوردستان و لاوان . پاش چەند ساڵ گۆبونەوەیەك بەسەرپەرشتی سەعدی مەهدی صالح سەرۆكی ئەنجومەنی نیشتمانی و ئەندامی قیادەی قوتری حزبی بەعس بەتوندی ڕەخنەی لەهەرسێ حزبەكەگرت گوایە هیچ چالاكیتان نیە لە كوردستان دا و گۆڕەپانەكەتان بۆ

یەکێتی نیشتمانی و پارتی چۆڵکردووە و بەکەیفی خۆیان تەراتێن دەکەن لەو کۆبونەوەیە قسەم کردو وتم (کاك سەعدی دوێنی لە کەرکوك بووم چومە گۆرستانی شیخ محی الدین و پارامەوە لە مردووەکان بەڵکو بێنە ریزی حزبەکەمانەوە !! ئەوەبوو سەعدی مەهدی تووڕە بوو پێمی ووت ئەوە چی دەڵێیت ؟ گاڵتەمان پێدەکەیت لە وەلأمدا وتم نەخێر گاڵتە ناکەم ئێوە ڕێگا بەئێمە نادەن هیچ ڕێکخستنێك لە ریزەکانی سوپاو پۆلیس و ئاڤرەتان و کۆمەڵەی جوتیاران و سەندیکای کرێکاران و تا دەگا بە سەربازو پۆلیسی خانەنشین و لەگەڵ ئەو پێشمەرگانەی گەراونەتەوە بۆ ریزی میری (العائدون) ئەی کاك سەعدی لەگۆڕەپانەکە جگە لە مردووەکان کەسی تر ماوە ئێمە ڕێکیان بخەین ئەوەبوو سەعدی پێکەنی و وتی قسەکانت راستە وادیار بوو هیچ وەلأمێکی نەبوو بەڵی صدام فەلسەفەکەی وابوو دەبێ هەموو سەرچاوەکانی ڕێکخستن لە هەموو حیزبەکان قەدەغە بکرێ چۆن ڕووبارێك ئاوی سەرچاوەکانی ببڕێ وشك دەبێتەوە ، صدام بەم جۆرە مامەڵەی لەگەڵ حیزبی شیوعی و حزبە کوردیەکاندا دەکرد . ئەوەی جێگای داخیشە حیزبەکەی هاشم عەقراوی ڕۆڵی زۆر بوو لە لاوازکردنی ژیانی حیزبایەتی لەبەرئەوەی ڕۆڵی پۆلیسی ئەمنیان دەگێڕا ، تا ئەوەی خودی هاشم عەقراوی هەر خەریکی ڕاپۆرت نووسین بوو لەسەرمان. یان حیمایەکانی عەزیز عەقراوی کوردێکیان تیا نەبوو هەموویان دایەرەی موخابەرات بۆیان ناردبوو. ئەمە ڕاستیەکە نابێ بشاردرێتەوە ، تا دەگا بەوەی هاشم عەقراوی بووە ئەندامی شوعبەی حیزبی بەعس.

.٤

٤ - سەلاح بەدرەدین و حەمید دەرویش ، هەردووکیان لە ڕێگای شێخ جەباری برامەوە ، پێوەندیان بە موخابەراتی عێراقیەوە کردبوو ، ئەم دوو کەسایەتیە وەك سەرکردەی دوو حیزب ، لە کوردستانی سوریا یارمەتی دارایان لە موخابەراتی عێراقی وەردەگرت ، مووچەی مانگانەیان بۆ بڕابۆوە ، بە بۆنەی ئەوەی حیزبەکانی ئەمان نەیاری ڕژێمی سوریا بوون . سەلاح بەدرەدین چەندین جار سەردانی بەغدای کردو هاتوچۆی موخابەراتی دەکرد . جارێکیان سەردانی بارەگای پارتی شۆڕشگێری کوردستانی کردو ،

داوای یارمەتی پارەی لێمان کرد ،لە وەڵامدا پێم گوت : جەنابتان مانگانە لە رێگای شێخ جەبارەوە یارمەتیتان لە موخابەراتەوە بۆ بڕاوەتەوە ،ئێمە ناتوانین بە پارە یارمەتیتان بدەین ، بەڵام وەك دوو حیزب دەتوانین هاریکاری یەکتر بکەین . زانیاریەکی ئەوتۆم دەربارەی پێوەندی حەمید دەرویش بە شێخ جەبارەوە نەبوو ، لەبەر ئەوەی حەمید دەرویش نەیدەویست من بەم پێوەندیە بزانم ، چونکە وای هەست دەکرد من پێوەندیم بە مام جەلالەوە هەبێت ، ئەویش زۆر دۆستی مام جەلال بوو ، یارمەتی لەویش وەردەگرت .

پاش گەڕانەوەم لە بەیروتەوە هەڵوێستی تازەی مام جەلالم گەیاندە پارتی بەعس ، وەکو پارتێکی هاوپەیمان لەگەڵماندا وێنەیەکی نامەکەی مام جەلالیشمدا بە صدام حوسێن نەبادا باوەڕم پێنەکا) . لە (فندق الشیخ) لەگەڵ مام جەلال موناقەشەیەکی زۆرمان کرد ، لەم دانیشتنە (عەزیز ڕمزا)ش بەشدار بوو. نوێنەری مەلا مستەفا لە بەیروت، عەزیز ڕمزا هەڕەشەی ئەوەی لێم کرد گوایا (شۆڕش) هەموو کاتێ دەیتوانی من بکوژێ. منیش زۆر بە تۆندی وەڵامم دایەوە کەوا هیچ کاتێ لە دوای ساڵی ١٩٦٤ گروپەکەی بارزانی نەیانتوانیوە تیرۆرم بکەن . ئەوەی ئەو پێی دموت شۆڕش من باوەڕم پێی نەمابوو. کەواتە دوای ساڵی ١٩٦٤ . ئەم قسە تۆندو تیژیەم دوای وەرگرتنی نامەکە بوو لەمام جەلال، بۆ بەیانی داوای نامەکەی لێم کردەوە بە بەڵگەی ئەوەی کە هەندێ شتی تر زیاد بکاتە سەری، وەڵامم دایەوە کەوا نامەکەم لەگەڵ شێخ جەبار ڕەوانەی بەغدا کردۆتەوە. من باوەڕم وابوو دوای ئەو تۆندو تیژییە لەگەڵ عەزیز ڕمزادا، مام جەلال مەبەستی سەندنەوەی نامەکەی بوو لێم و نامەم نەداتێ. بەڵام من شارەزای مام جەلال بووم کە زوو زوو لە قسەی خۆی پەشیمان دەبێتەوە ، دوای ئەوەی سەیری کرد من زۆر تۆندبووم بەرامبەر عەزیز شێخ ڕمزا ، گەیشتە ئەو قەناعەتە کە من بە هیچ جۆرێك لەگەڵ پارتی تێکەڵاو نابمەوە، بۆیە هەوڵی ئەوەیدا نامەکەی لێم وەربگرێتەوە . ئەوەی زیاتر منی لە بەیروت دڵگران کرد بەرامبەر مام جەلال ئەوەبوو کە مام جەلال کەوتبووە دوای کەسێکی" نە ناسراوی وەك عەزیز شێخ ڕمزا" ،

جیگەی داخیشە یەکێکی وەك عەزیز شێخ ڕەزا نوێنەری بارزانی بێ لە لوبنان کە سومعەی زۆر خەراپ بوو .مام جەلال لە " فندق الشیخ" کە جاری یەکەم چاومان بە یەکتری کەوت بردمیە ژوورەکەی و جانتایەکی جۆری سامسۆنایتی گەورەی پێم نیشاندا پڕبوو لە دراوی دە دیناری و وتی ئەم پارەیە بارزانی بۆمی ناردووە.

لە ساڵی ١٩٧٥وە مام جەلال لە سوریا هەوڵی دەدا کوردەکان کۆبکاتەوەو لە سوریا مەشقیان پێبکا لەسەر چەکو پاشان ڕەوانەی کوردستانی عێراقیان بکاتەوە بۆ هەڵگیرساندنەوەی شۆڕشێکی نوێ لە کوردستانی عێراق. هەرچەندە (حافظ ئەسەد) دژی کورد بوو، بەڵام وەزعی نێوان عێراقو سوریا وای لێکردبوو یارمەتی کوردەکانی کوردستانی باشوور بدا لە سوریا نەك کوردەکانی سوریا... ئەمەش شتێکی زۆر ئاساییە لە جیهانی سیاسەتدا کە بەرژەوەندی نێودەوڵەتی و بەرژەوەندی سوریا لەسەرووی هەموو شتێکەوەیە لای "الأسد". لە سوریا کورد هیچ مافێکی نەبوو، تەنانەت مافی دامەزراندنی یانەیەکی کۆمەڵایەتی نەبوو. دوای دووبەرەکیەکەی نێوان پارتیمانو مەلا مستەفا لە ساڵی ١٩٦٤ وە بە هەموو وەسیلەو ڕێگایەك مام جەلال هەوڵی دەدا سەرلەنوێ سەرکردایەتییەك دامەزرێنێ ، شۆڕشێکی نوێ لە کوردستان بەرپابکا. تەنانەت دوای کودەتاکەی ١٧-٣٠ تەموز ١٩٦٨ کە پارتی بەعس هاوکاری لەگەڵ ئێمە دەکرد دژی مەلا مستەفا تا کۆتایی ساڵی ١٩٦٩ زۆربەی ناوچەکانی کوردستانمان بەدەستەوە بوو. لەشکرو ڕێکخستنی پارتیمان زۆر پەرەی سەند، لەلایەکی ترەوە وا دیاربوو مام جەلال نیازی باش نەبوو لەگەڵ پارتی بەعس، هەر بۆیە پارتیمان بەم دواییە لە ساڵی ١٩٦٩ لەسەرکردایەتی لەشکر، تەجمیدی کرد لەسەر داوای حیزبی بەعسو (عومەر دەبابە)ی کردە لێپرسراوی لەشکری پارتیمان ، ئەوەبوو لە هێرشەکانمان بەرەو ڕانیە و قەڵادزێ بە سەرکردایەتی عومەر دەبابە بوو نەك مام جەلال، ئەو سەردەمە قایمقامی کۆیە بووم لێپرسراوی حیزب و پێشمەرگەی ناوچەی کۆیە بووم تا دەگەیشتە خەنەکان. پێش ئەوەی هێرشەکەمان دەست پێبکا شان بە شانی سوپای عێراق ، حەماد شەهاب سەرکردەی ئەرکانی سوپای عێراق لەگەڵ حەردان تکریتی وەزیری بەرگری و ئیسماعیل تایە نعیمی سەرکردەی تیپی دووی سوپای عێراق

لە کۆیە کۆبوونەوە و دەعوەتێکی نانخواردنیانم کرد و پاشان لە گۆڕەپانی مزگەوتی گەورەی کۆیە کۆبوونەوە و جەردان تکریتی وتەیەکی بۆ جەماوەری کۆیە پێشکەشکرد و زۆر ستایشی دانیشتوانی کۆیە و خەڵکی کوردستانی کرد ، دوای ئەو دەبوو عومەر دەبابە وەك ئەندامی مەکتەبی سیاسی و سەر لەشکری پێشمەرگەی کوردستان ، قسەی بکردابایە بەڵام داوای لە من کرد قسە بکەم و پێمی وت تۆ عەرەبیەکەت باشترە ، ئەوەبوو من بەناوی دانیشتوانی کۆیە و پارتیمان قسەم کرد، لە پاستیدا من بۆیە قسەم کرد لەبەر ئەوەی دەمزانی کاك عومەر توانای نەبوو بە زمانی عەرەبی وتەیەکی ئیرتجالی بدا ، جیاوازییەکی زۆر هەبوو لە نێوان مام جەلال و عومەر دەبابە لەم رووەوە. ئەم هەڵوێستەش،هەڵوێستی مام جەلال لەگەڵ هەڵوێستی پێشووی کە باسمانکرد کە سەر بە (چین) بوو کارێکی زۆری کردە سەر کاربەدەستان لە بەغدا. بەپای من یەکێ بوو لە هۆیەکانی ڕێککەوتنی کاربەدەستان لە بەغدا لەگەڵ مەلامستەفا و دەرکردنی بەیانی ١١ی ئازاری ١٩٧٠. هەردووڵا مەلا مستەفاو بەعسیەکان لەیەك ئامانج یەکیان دەگرتەوە ئەویش لەناو دانی بالی مەکتەبی سیاسی بوو. لە کاتێکدا ئێمە لەگەڵ میری یەك بووین و بە چەکی ئەوان شەڕی مەلا مستەفامان دەکرد، مام جەلال بەو چەکە لە (جاشەکانی حکومەتی دەدا لە خانەقین. یان لە (بەکرەجۆ) بەندیخانەی دانابوو، خەڵکی ئێدا بەند دەکرد، یان دەچووە لای ئەفسەرەکانی سوپاو پێیانی دەوت چەند مانگێکی تر سەبرم لێبگرن ، ئەم هەڕەشانە لە پاشەڕۆژدا کارێکی زۆری کردە سەرمان.تا ڕادەیەك حیزبی بەعس گەیشتە قەناعەتێك کە مام جەلال ڕاستیان لەگەڵ ناکا و هەر واشبوو. مام جەلالیش زۆر باش دەیزانی کە بەعسیەکان ڕاستی لەگەڵ ناکەن و بە لەناودانی مەلا مستەفا بادەدەنەوە گیان ئێمە ، دوا ڕۆژیش ڕاستی ئەم بۆچوونەی مام جەلالی سەلماند، لەبەر ئەوەی حیزبی بەعس تا ڕۆژی ڕووخانی لە ٢٠٠٣\٤\٩ دا لە دۆسیێ سیاسی دا باوەڕی بە چارەسەرکردنی کێشەی کورد نەبوو وەك نەتەوەیەك یان خاکێك. .

مام جەلال لە ساڵی ١٩٦٧ لە کۆنگرەی شەش لە کەلار کەمترین دەنگی وەرگرت لە هەڵبژاردنی بۆ ئەندامێتی کۆمیتەی ناوەندی هەر ئەوەبوو دەرنەچێ بە ئەندامی

کۆمیتەی ناوەندی. لە کاتی موحاسەبەکردنی لەسەر ئەو کردەوە ناحیزبیانەی کەهەبیوو وەك داركاریكردنی پێشمەرگەو ئەندامی پارتی، چەند جار لە دانیشتنەکانی کۆنگرە خەریکی ئەوە بوو خۆی بکوژێ.مام جەلال بە قسە دیموکراتییە بەڵام لە ئیشوکارە حیزبییەکانی وەك سەرکردەیەك هەمیشە بە کردەوە دیموکراتی نەبووە ، وەك منیش مام جەلال بناسم شت لە دڵی هەڵ دەگرێ ، ئەگەر وا نییە بۆ کە لە بەغداوە کە ڕام کرد لە وتەیەکی لە تەلەفیزیۆنی (PUK) دا وتی " شیخ ستاری خۆمان براکەی شیخ جەباری موخابەرات هاتەوە بۆ کوردستان" وا بزانم هیچ پێویستی نە دەکرد مام جەلال بەوە ئاماژە بکا کە شێخ ستار بە هۆی شێخ جەباری برایەوە بناسێنێ بە جەماوەری کوردستان، ئەگەر کاتی خۆی شێخ ستاری قایممقامی کۆیە شێخ جەنگی برای مام جەلالی بە تەوقیفی ڕەوانەی لای مام جەلال کرد لە بەکرەجۆ،لەسەر ئەوەی جنێوی بە هەڤاڵ عەلی عەسکەری دابوو لەگەڵ ڕەوشتی تووندو تیژی لەگەڵ دانیشتوانی کۆیە و گەندەڵی. وەك ئەوەی من مام جەلال بە جەماوەری کوردستان بناسێنم و بڵێم " مام جەلالی براکەی شێخ جەنگی سەرۆك جاش)، ئەم قسەیەم لێرە لە یادداشتەکەم تۆمارکرد کورد وتەنی " قسە قسە ڕادەکێشێ " سەرەڕای ئەمانەش مام جەلال توانی لە ڕیزی پارتی بەشێك لە خوێندەوارە لاوەکانی پارتی ڕابکێشێ بۆ لای خۆیو گۆڤاری (ڕزگاری) لە سلێمانی دەربکەنو خەتێکی تاییەت دروست بکا لە ڕیزی پارتی. کە ئەو هێڵەش سەر بە (چین) و" ماوتس تونگ"بوو. لە دوای بەیانی ۱۱ ئازار لە بارەگای مەکتەبی سیاسی لە بەغدا لە شەقامی " فەلەستین" مام جەلال خولێکی بۆ کادیرانی پارتیمان کردەوە ، لەو خولە چەند موحازەرەیەکیدا لەسەر (جۆرەکانی بەرەی نیشتمانی) لەو خولە هەوڵی دەدا ئەوە بسەلمێنێ پێمان کە بیرو باوەڕی " ماوتسی تۆنگ" گونجاوترە بۆ ئێمەی کورد و بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کورد ، تا ئەوەی چەند جار ئەوەی دووبارە دەکردەوە کە شەرەفێکی گەورەیە بۆ ئەو ئەگەر " ماو" بە قوتابییەکی خۆی قەبوڵی بکا. ئەمەش لەسەرمان زۆر گران وەستا ، یەکێتی سۆڤیەتی لێمان دوورخستەوە بەبێ ئەوەی چینیش فریامان بکەوێ ، ئاشکرایە چین تا ئێستاش لە جیهانی سیاسەتدا جێ پێی نەکردۆتەوە لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست چ جای لە

کوردستان. ئەمە بە کورتی چەند تێبینیەکی تایبەتیم بوو لەسەر مام جەلال. دوای زیندووکردنەوەی پارتەکەمان پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان، لەگەڵ ئیراهیم ئەحمەد وعومەر دەبابەو عەلی عەسکەری لەڕۆژنامەی (التاخی) بەیاننامەیەکیان دژمان دەرکرد ، کەواتە دژی بەیانەکەی (لفیف من کوادر الحزب الثوري الکوردستانی) ،.بەڵام لەبەر ئەوەی ئەوکاتە ئەوان لای مەلا مستەفا بوون دەمزانی بەیانەکە ئیملا کراوەتە سەریان بۆیە ئەوەندە دڵگران نەبووم بە دەرچوونی ڕوونکردنەوەکەیان ..

ئێمەش لە ڕۆژنامەی (النور) ژمارە ٤٣٣ کانونی دووەمی ساڵی ١٩٧٣. کە بە نهێنی لە بەیروت چاپمان دەکرد، وەڵامی بەیاننامە چوار قۆڵیەکەیا نمان دایەوە ئەوا لە خوارەوە بەیاننامە چوار قۆڵیەکەیان کە لە ڕۆژنامەی (التاخی) ژمارە ١٢٢٥ ڕۆژی ٣٠ کانوونی یەکەم بڵاوکرابۆوە.لەگەڵ وەڵامەکەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان وەک خۆی بە عەرەبی دەیگوازمەوە ئێرە:

ایضاح حول بیان ما یسمی:

"بلفیف من کوادر الحزب الثوري الکردستاني"

وزع في اواخر تشرین الثاني ١٩٧٢ بیان الی الشعب الکردي من قبل من سموا انفسهم بـ – لفیف من کوادر الحزب الثوري الکردستاني – تضمن بعض الأمور المخالفة للحقیقة والواقع بصدد کیفیة حل الحزب الثوري الکردستاني وانضمامه الی البارتي. هذا وبما أننا کنا اعضاء الوفد واللجنة العلیا المکلفة من قبل المؤتمر السابع للحزب الثوري الکردستاني المنحل بالتفاوض مع البارتي حول شروط حزبنا للوحدة والاشراف علی تنفیذ الاجراءات المتفق علیها من الطرفین وخشیة وقوع البعض من غیر المطلعین علی حقائق الأمور في الخطأ والالتباس نتیجة المغالطات الموجودة في البیان المذکور وبسبب اخفاء اصحابه لهویاتهم تحت شعار کوادر الحزب الثوري الکردستاني نوضح الحقائق التالیة:

١- عقد الحزب کونفراسا لبحث ودراسة عرض السید البارزاني لفتح الحوار وانهاء الخلاف وتوحید الحرکة الوطنیة التحرریة للشعب الکردي في حزب واحد وهو الحزب

الديمقراطي الكردستاني فوافق الكونغراس بالاجماع على الدخول في حوار مع البارتي او ارسال وفد لذلك وبالنظر لاهمية الموضوع وخطورة القرارات التي قد تمس كيان الحزب فقد رأى ان تودع ذلك الى الجهة الوحيدة التي لها أمر البت في ذلك وهو المؤتمر وحدد موعدا لذلك. فذهب وفد من الحزب اختاره الكونغرانس لزيارة مقر السيد البارزاني والاتصال بقيادة البارتي، فتوصل الوفد الى نتائج ارتات اللجنة المركزية عرضها على المؤتمر المقرر عقده من قبل الكونفرانس.

٢- عقد الحزب مؤتمره السابع وحضره ممثلون عن جميع فروع الحزب ومنظماته في الداخل والخارج وصادق على قرارات الكونفرانس بما في ذلك مبدأ التفاوض من أجل التوحيد ورفع بعض الشروط الضرورية لتوحيد الحزبين وانتخب وفد آخر لعرض هذه الشروط التي كانت تمثل الحد الأدنى لمطاليب ممثلي المؤتمر واعتبار المؤتمر مستمرا في العمل ريثما يتبين للوفد موقف السيد البارزاني من الشروط المذكورة. واعطى المؤتمر للوفد الحق في ان يقرر ما اذا كانت الشروط مقبولة من الجانب الثاني ام لا. ففي حالة القبول حسب رأي الوفد عليه عرض نتائج الحوار والتفاوض على المؤتمر السابع نفسه ليقرر بصدده مايشاء، أما اذا ارتأى الوفد ان الجانب الثاني لم يقبل الشروط بما فيه الكفاية فعلى اللجنة المركزية القيام بالاجراءات اللازمة لعقد المؤتمر الثامن للحزب للنظر في الأمور ووضع نظام داخلي ومنهاج جديدين للحزب الثوري الكردستاني والاستمرار في النضال السياسي كحزب مستقل والسعي من أجل الدخول في جبهة متحدة مع البارتي والبعث وغيرهما من الاحزاب الوطنية العراقية.

٣- لما رأى الوفد ان الشروط الموضوعة من قبل المؤتمر السابع قد قبل بما فيه الكفاية فقد دعى المؤتمر السابع الى الانعقاد ليعرض عليه رايه هذا وما توصل اليه من نتائج، فاجتمع المؤتمرون مرة ثانية وتلى الوفد تقريره على المؤتمر حول المفاوضات الجارية والشؤون التي كلف بها، فايد المؤتمر بالاجماع ما ذهب اليه الوفد من أن الشروط قد قبلت بما فيه الكفاية فقرر بما يشبه الاجماع حل الحزب الثوري الكردستاني والانضمام الى الحزب الديمقراطي الكردستاني بقيادة السيد

البارزاني. وقد اصدر بيانا بذلك ونشر في جريدة التآخي في حينه. وقد جاء في البيان ما نصه (... كان المؤتمر قد قرر ارسال وفد الى مقر سيادة البارزاني لابلاغه مقررات المؤتمر فاجتمع الوفد بقيادة الحزب الديمقراطي الكردستاني وعلى رأسهم البارزاني الذين رحبوا بمقررات حزبنا وتداولوا مع اعضاء الوفد البحث في الخطوات الواجب اتخاذها لتكوين وحدة حزبية متينة وتشكلت لجنة مشتركة عليا من ممثلي الحزبين تحت اشراف البارزاني نفسه للمباشرة بتنفيذ الاجراءات المتفق عليها فقامت اللجنة المذكورة بتنفيذ واجباتها على الوجه المطلوب وتمت الترتيبات اللازمة لضم ممثلي جميع هيئات ومنظمات الحزب الثوري الكردستاني الى الحزب الديمقراطي الكردستاني وعليه ولما لم يبق مايستوجب الاحتفاظ بكيان مستقل للحزب الثوري الكردستاني بعدالحل والاندماج في الحزب الديمقراطي الكوردستاني بقيادة المناضل مصطفى البارزاني).

يتبين مما تقدم انه بعد صدور قرار حل الحزب من قبل الجهة الوحيدة ذات السلطة في ذلك وهي المؤتمر فانه لم يعد هناك مايمكن ان يسمى الحزب الثوري الكردستاني الذي انضم بجميع اعضائه وكوادره ومنظماته الى الحزب الديمقراطي الكردستاني بقيادة مصطفى البارزاني فمن البداهة والحالة هذه ان لاتكون هناك اطلاقا من يمكن ان يطلقوا على انفسهم (كوادر الحزب الثوري الكردستاني).

ان على القائمين باصدار البيان المذكور ان يمعنوا النظر بمصير المحاولات المماثلة التي وقعت في تاريخ العراق السياسي الحديث وفي تاريخ الحركة الوطنية لشعبنا الكردي بالذات وكيف آلت جميعا الى الفشل الذريع بالرغم من الجهود والاموال التي بذلت في سبيلها فقد اثبتت التجارب وبما لايدع مجالا للشك ان لا حياة ولا بقاء الا للكيانات المنبثقة من صميم الشعب والهادفة الى صيانة وحدته والدفاع عن مصالحه وتحقيق اماله (اما الزبد فيذهب جفاء وأما ماينفع الناس فيمكث في الارض). وختاما فاننا نعيد هنا مادعى اليه المؤتمر السابع للحزب الثوري المنحل في نهاية بيانه التاريخي السالف الذكر وهو النضال بلا كلل من أجل ترسيخ وتمتين وحدة الحزب الديمقراطي

الكردستاني ووحدة شعبنا الكردي اكثر فاكثر ويوما بعد يوم والالتفاف حول قيادة البارزاني لانها ضمانة جميع انتصاراتنا.

المحامي المحامي المحامي

ابراهيم احمد جلال الطالباني عمر مصطفى علي العسكري

١٩٧٢ – ١٢ – ٢٧

انتهى

وەڵامی ڕوونکردنەوەکە کە لە ڕۆژنامەی (النور) بڵاوەان کردە وە لە ژمارە ٤٣٣ ی کانوونی دووەمی ساڵی ١٩٧٣..

وقع السادة ابراهيم احمد المحامي وعمر مصطفى المحامي وجلال طالباني المحامي والسيد علي العسكري على وثيقة امليت عليهم باسلوب لا يتفق مع الأهداف والأفكار التي ناضل الاخوان من أجلها ونشرتها جريدة التآخي بعددها الصادر في ١٩٧٢/١٢/٣٠ تحت عنوان "الايضاح"حول بيان ما يسمى ببيان اللفيف. في حين ان المضمون اقرب الى البراءة، وأن ما احتوتها الوثيقة هذه غير مطابقة لدخائل قلوب الموقعين عليها، والانسان اذا فقد حرية الرأي واختيار التصرف، واجبر على السير حسب اهواء ومشيئة الآخرين يقول مالا يؤمن به ويعمل عكس مايريد ونحن نقدر ظروف الاكراه والاجبار، والجو الذي يعيشه الاخوان، يحتم عليهم هذا السلوك وعليه نعاملهم بموجب مبدأ (الضرورات تبيح المخطورات) ولا يمكن ان نسئ الظن بهم.

اللجنة التحضيرية

للحزب الثوري الكردستاني

كانون الثاني ١٩٧٣

لێرەدا بە باشم زانی ئەو بەیاننامەیە بنووسمەوە وەك خۆی ، هەرچەندە لە کتێبی (تاریخ الحزب الثوري الکوردستانی) ،لە لاپەرە"٢٣٧-٢٤٤" بڵاوکراوەتەوە، بە زمانی عەرەبی ، مەبەست لە دووبارە بڵاوکردنەوەی بە زمانی کوردی لە یادداشتەکەم ئەوەیە خوێنەری ئازیز لەگەڵ ڕوونکردنەوە چوارقۆڵییەکەی مامۆستا ئیبراهیم و هاوڕێکانی لێکیان بداتەوە.

ڕاگەیاندنێك بۆ گەلی کوردی هێڕا

لە دایکبوونی پارتی دیموکراتی کوردستان وەڵامدانەوەیەکی واقیعی قۆناغێکی مێژوویی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی گەلی کورد بوو لە کوردستانی عێراق دوای کۆتایی شەڕی جیهانیی دووەم و پەیدابوونی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی گەلانی وڵاتانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بە شێوەیەکی گشتیی بۆ ڕزگاربوون لە چنگی ئیستعمار. پارتی لە ناوەندی ڕیزەکانی جەماوەری زەحمەتکێشانی کورد هەڵقوڵاوە . لە ئەنجامی پەرەسەندنی ڕێکخراوە کوردییەکانی ئەو سەردەمە و پێویستبوونی حیزبێکی دیموکراتی شۆڕشگێڕی پێشڕەو بۆ سەرکردایەتی گەلی کورد و ڕزگارکردنی لە زەلکاوی کۆنە پەرستیی و سەرکردایەتی هۆزەکان و ڕاگەیاندنی کۆتایی هاتنی ڕۆڵی حیزبە بۆرجوازییەکلاسیکیەکان و هەڵکردنی مەشخەڵی تێکۆشانی هاوبەشێتی کوردو عەرەب و بەربەرەکانی ئیمپریالیزمی جیهانی و نەهێشتنی ڕۆڵی دەرەبەگ و دابەشکردنی زەوی وزار بەسەر جوتیاراندا ، پارتی بە پێی پێڕەوی ناوخۆی کارەکانی بەڕێوە دەبرد کە جەختی لەسەر ناوەندێتی دیموکراتیەت دەکرد لەگەڵ ڕەخنەی خودیی و سەرکردایەتی گشتیی بەو باوەڕەی نوێنەرایەتی بەرژەوەندیەکانی کرێکاران و زەحمەتکێشان و کاسبکاران و ڕۆشنبیرانی شۆڕشگێڕ دەکا .

پارتی توانی بوونی خۆی بپارێزێ وەك حیزبێکی شۆڕشگێڕ سەرەڕای هەوڵدانەکانی بارزانی بە مەبەستی لادانی حیزب و پووچەڵکردنی لە ناوەڕۆکی وەك حیزبێکی شۆڕشگێڕی پێشکەوتنخواز و بردنی بەرەو بزووتنەوەیەکی نەتەوەیی گومانلێکراوی نارێك و بە پێی ئارەزووی کەسایەتی خۆی و بەرژەوەندی هۆزگەری بجووڵێتەوە . پارتی

پێش گرێدانی کۆنفرانسه مێژوویەکەی ماوەت له نیسانی ١٩٦٤ به پێویستی نەزانی چۆنیەتی بارزانی و جموجۆڵەکانی لەگەڵ جەماوەردا ڕوون بکاتەوه ، ئەمەش لەبەر بارودۆخی تایبەت و به مەبەستی پارێزگاری یەکێتی پارتی تا هاتنی بارودۆخێکی گونجاو و یاریدەدەر... تا ئەوەی بارزانی توانی له ساڵی ١٩٦٤ دا یەکێتی پارتی دووبارە بکا ئەویش به دامەزراندنی حیزبێکی عەشایەری مزاش له عەناسیری کۆنه پەرست و نۆکەر و گومانلێکراو ، خۆشی مایەوه وەک سەرکردەیەکی ئەو مزاش و تێکەڵه، پارتی دیموکراتی کوردستانیش مایەوه به سەرکردایەتی مەکتەبی سیاسی ، دەستی به حیزبەکەوه گرت وەک حیزبێکی شۆڕشگێڕی پێشرەو سەرکردایەتی جەماوەری کوردی دەکرد بەرەو ئه نجامدانی مافه نەتەوەییەکانی له سەرووی هەموویانەوه مافی ئۆتۆنۆمی کوردستان بوو له چوارچێوەی کۆماری عێراق که بووه هۆی بەرپابوونی پێکدادانێکی خوێناوی له نێوان پارتی و سەرکردایەتی هۆزگەری بارزانی . پارتی بوونی خۆی پاراست و زۆربەی ئەندامانی لەگەڵی مانەوه تەنها ژمارەیەکی کەم له هەڵپەرستەکان ئەبێ ... پارتی بێوچان بەردەوامبوو له خەبات له پێناوی ڕزگارکردنی بزووتنەوەی کورد له سەرکردە عەشایەرییە نۆکەرەکان و گومان لێکراوەکان ، توانی زۆربەی ناوچەکانی کوردستانی عێراق له دەسەڵاتی بارزانی و دارودەستەکەی ڕزگار بکا ، سەرکردایەتی بارزانی له ناوچه سنوورییەکانی نێوان عێراق و ئێران گەمارۆدرابوون تا دەرچوونی بەیانی یانزەی ئازاری ساڵی ١٩٧٠ ، له ژێر سێبەری بەیانەکه بارزانی توانی دووبارە دەسەڵاتی خۆی بسەپێنێتەوه بەسەر کوردستانی عێراقدا هیچ کۆسپێك نەما له ڕێگای بۆ لەناودانی نەیارەکانی ، ئەوەبوو دوای بەیانی ١١ ئازار زۆر له نەیارەکانی خۆی ئەوانەی مل کەچی نەبوون له حیزب دوورخران بخاتەوه.

جەماوەری گەلی کوردی هێڵا

حیزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست له دانوستانەکانی لەگەڵ سەرکردایەتی بارزانی پێش دەرچوونی بەیانی ئازار بەو باوەڕەی بتوانێ سنووردێك دابنێ بۆ خوێن ڕشتنی کوردو عەرەب له سەر گۆڕەپانی وڵات و ڕاگرتنی شەڕی نێوان برایان و به هیوای پتەوکردنی برایەتی کورد وعەرەب و کەمینه نەتەوەییەکانی ترو جێبەجێکردنی دۆزی

کورد به شێوەیەکی ئاشتیانە و دیموکراتییانە و شادبوونی گەلی کورد بە مافی ئۆتۆنۆمیەکەی لە چوارچێوەی کۆماری عێراقدا.

داواکاریەکانی بارزانی نەسەرەتادا لە هەڵوەشاندنەوەی پارتی دیموکراتی کوردستان \ بانی مەکتەبی سیاسی \ تێپەڕی ناکرد لەگەڵ هەندێ داواکاری کە هیچ پەیوەندییان بە نەتەوایەتی گەلی کوردەوە نەبوو. ..لە کاتێکدا ئێمە بۆچوونی خۆمان بە حیزبی بەعس ڕاگەیاند دەربارەی گفتوگۆکردن لەگەڵ سەرکردایەتی بارزانی و هۆشدارمان کردەوە بە پێی شارەزاییەکانمان لەگەڵ بۆچوونە گومانلێکراوەکانی بارزانی... لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا نەبوونە کۆسپ و تەگەرە لە ڕێگای دانوستانی هەردوولا بە هیوای ئەوەی بگەنە ئەنجامێکی هەموار. ..بەڵام ڕۆژگار ڕاستی بۆچوونەکانی ئێمەی ئاشکراکرد ، حیزبی بەعس ناچار یادداشتێکی ئاراستەی سەرکردایەتی بارزانی کرد و یادداشتەکەی لە ڕۆژنامەی (الثورة)ی ژمارە ١٣٠٠ی ڕۆژی ١٦ی تشرینی دووەمی ساڵی ١٩٧٢ بڵاوکردەوە . پارتیمان لە ناو گێژاوی ئەم گۆڕانکارییانە و لەژێر فشاری ئەو بارودۆخانەدا ناچار لە کۆنگرەی حەوتەمی پارتی " پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان" ناوی خۆی گۆڕی بۆ (پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان) و چوونە ناو دانوستاندن لەگەڵ سەرکردایەتی بارزانی ، هەردوولا ڕێککەوتن لەسەر دەرکردنی دوو بەیاننامە دەربارەی هەڵوەشاندنەوەو تێکەڵبوونەوەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان بە سەرۆکایەتی بارزانی لە پێناو خزمەتی بەرژەوەندی نیشتمانی و نەتەوەیی و گەڕانەوەی ئاسایش و هێمنی بۆ ناوچەکانی کوردستانی عێراق و ماوەدان بە پارتی دیموکراتی کوردستان و حیزبی بەعس بۆ ڕاپەڕاندنی بەیانی ١١ ئازار. .. بە پێی ئەم ڕێککەوتنامەیە پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان هەڵوەشایەوە بە پێی ئەو مەرجانەی هەردوولا لەسەری ڕێککەوتبوون ، بە مەبەستی یەکگرتنەوەی هەردوو حیزبەکە و بوونیان بە پاڵپشت بۆ جێبەجێکردنی برگەکانی بەیانی ١١ ئازار و هێنانەدی مافی ئۆتۆنۆمی کوردستانی عێراق لە چوارچێوەی کۆماری عێراقدا و ماوەدان بە یەکگرتنەوەی ڕێکخراوە پیشەییەکان و جەماوەرییەکان و کۆتایی هێنان بە دووبەرەکی و ناکۆکی لە ڕیزی گەلی کورددا. ..

عبدالرحمن زەبیحی (عولەما) :

عبدالرحمن زەبیحی ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتی \باڵی مەکتەبی سیاسی\ بەتاییەتی لە دوای دەست پێکردنی دووبەرەکییەکەی نێوان پارتیو مەلا مستەفا بارزانی. پێش ئەوە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی دیموکراتی کوردستان بوو پێش دووبەرەکییەکە، بە زۆری نوێنەری کۆمیتەی ناوەندی بوو لە لقی کەرکوکو لقی بەغدا. پاشان لە ساڵی ١٩٦٥ وە بووە ئەندامی مەکتەبی سیاسی. عبدالرحمن زەبیحی لەناو جەماوەر ناسراو بوو بە (مامۆستا عولەما) گوایا (بەشیر موشیر)ی بەرگدروو لە حیدرخانە دوکانی بەرگدرووی هەبوو لە بەغدا ئەم لەقەبەی بڕیوە بەسەر عبدالرحمن زەبیحیدا. بە ناوی نهێنی تریش ناسرابوو لەو ناوانە " مام مەجید" . (عولەما) خۆی بە ئەصل خەڵکی مەهابادی کوردستانی ڕۆژهەڵاتە . گومان لە دڵسۆزیو دەست پاکی و گیانی خۆ لێبوردنی لێ ناکرێ بەرامبەر بە گەلی کوردو بیروباوەڕی پێشکەوتنخوازی دەتوانم بڵێم " سەربازی ونبووی" کوردستان بوو. ماوەیەکی زۆر پێکەوە لە ڕێکخستنی پارتەکەمان ئیشمان پێکەوە کردووە. ئەو نوێنەری کۆمیتەی ناوەندی بوو لە لقی کەرکوک لە ساڵی ١٩٦٢ ، ١٩٦٣ منیش ئەندامی پیشەیی کاسبکاران و پاشان ئەندامی ناوچەی شوان و شێخ بزێنی لە دەرەوەی شار، کە کادیری موتەفەریغی پارتەکەمان بووم، لە چنگی میری ڕام کردبووە دەرەوە. هەروەها لێپرسراوی ناوچەی خانەقین بووم لە ساڵی ١٩٦٣ و ١٩٦٤مامۆستا عولماش نوێنەری کۆمیتەی ناوەندی بوو لە لقی پێنجی بەغدا کە ئەو کاتە ناوچەی خانەقین پەیوەندی بە لقی بەغداوە هەبوو. پاشان بوومە ئەندامی لقی بەغدا بە حوکمی ئەوەی لێپرسراوی ناوچەی خانەقین بووم.هەمیشە لە ڕووی حیزبایەتی و ڕێکخستنەوە بە مامۆستای خۆم دەزانی. دەتوانم بڵێم تەنها ئەندامێکی سەرکردایەتی پارتی بوو لەو سەردەمە لە هەر شوێنێ بوایا لەو شوێنە چاوت بە ڕێکخستنێکی ڕێکوپێکی حیزبایەتی دەکەوت . هەر وەك مام جەلالیش کە خوالێخۆشبوو صالح حەیدەری لە یادداشتەکەی باسی مام جەلال دەکا لە سەردەمی پێش شۆڕشی ١٤ ی تەموزی ١٩٥٨ ، کەواتە لە سەردەمی کاری نهێنی و دەڵێ " مام جەلال لە

هەر لقێکی ڕێکخستن بوایا لە کەرکوك یان لە هەولێر لەو شوێنانە ڕێکخستنی حیزبایەتی دەکەوتە گرو پێش دەکەوت . "

بەهەرحاڵ بۆ میژوو ئەو شایەدییە دەدەم لەسەر مامۆستا (عولەما) کەوا (سەربازی ونبووی) گەلی کوردبوو لە هەموو پارچەکانی کوردستان پاش دووبەرەکی نێوان پارتی و مەلا مستەفا لەگەڵ پارتی باڵی مەکتەبی سیاسی مایەوە دژ بە مەلا مستەفا ڕۆڵێکی باڵای هەبوو لە فەزح کردنی ڕۆڵی مەلا مستەفا لە کۆنفرانسی ماوەت . باڵی مەکتەبی سیاسی و لەشکری پارتی لە شەڕی دژ بە مەلا مستەفا لە کۆتایی ساڵی ١٩٦٤ شکاو چوونە خاکی ئێران (عولەما) لە بەغدا بە نهێنی مایەوەو سەرکردایەتی کاتی پارتی دروست کرا (مەکتەبی سیاسی کاتیی) و عولەما کرایە لێپرسراوی. زۆر بە ژیریو وریایی و چالاکی پارتی بەرێوە برد لە شارەکان و بەنهێنی لە دێهاتەکان. پاش کۆنگرەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان و بڕیاری هەڵوەشاندنەوەو تێکەڵبوونەوەی پارتی شۆڕشگێڕ لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان ، (عولەما) تێکەڵاو نەبوەوە جگە لەوەی لە بنەڕەتەوە دژ بە هەڵوەشاندنەوەی پارتی شۆڕشگێڕو ڕێکەوتن بوو لەگەڵ مەلا مستەفادا. بەڵام پاش هەڵوەشاندنەوەی پارتی شۆڕشگێڕ پەیوەندی شخصی و برادەری لەگەڵ ئیبراهیم ئەحمەدو جەلال تاڵەبانی هەر بە تۆندی مایەوە. دوای ساڵی ١٩٧٤ کاتێ مام جەلال لە بەیروت بوو (عولەما) سەردانی بەیروتی کردو ماوەی ١٥ ڕۆژ زیاتر لەماڵی مام جەلال مایەوە لە هاوینە هەوارەکانی لوبنان، لەو کاتەدا گوایا مام جەلال سەفەری کردبوو بۆ سوریا ، عولەما کە گەڕایەوە لە لوبنان لەدادگای (الثورة) دوو ساڵ حوکمدرا. لەسەر ئەوەی چۆتە ماڵی مام جەلاڵ و مەعلوماتی بە حکومەت نەداوە. بەڕای من عولەما هیچ تاوانێکی نەبوو کە حوکم درا. بەڵام ڕەفیق پشدەری بیریکی بۆ هەڵکەندبوو. لەسەریکەوە برادەریی تۆندبوو لەگەڵ مام جەلاڵ و عولەما لە سەریکی ترەوە پا پۆرتی لەسەر عولەما دەنووسی. بۆ ئەمن. من بەش بە حاڵی خۆم زۆر هەوڵمدا بۆ بەردانی (عولەما) بەڵام بێ سوود بوو. بەتایبەتی مامۆستا عولەما لەگەڵ بزووتنەوەی پێشکەوتنخوازی کورد بوو کە لێپرسراوەکەی مەلا عەولا (مەلا ماتۆر) بوو لە کۆبوونەوەیەکی لێژنەی تەنسیق (هێشتان نەچوبووینە(بەرەی نیشتمانی

پێشکەوتنخوازەوە). مەلا عەولا بەرگری لە مامۆستا عولەما نەدەکرد تەنانەت دەیووت ئاگادارنییم کە چۆتە بەیروت کە ئەمەش راست نەبوو بەڵکو (عولەما)لەو کاتە وەزیری ئەشغالو نیسکان بووم لای من دانیشتبوو تەلەفۆنی بۆ مەلا ماتۆر کرد کە پاسە پۆرتەکەی بۆ تەواو بکەن لە نەمنی عامە. مەلا ماتۆر تەلەفۆنی بۆ کرشو پاسە پۆرتەکەی بۆ جێبەجێکرد. سەفەری بۆ دەرەوەی عێراق لێ قەدەغەکرابوو . ماوەی ساڵێ زیاتر لە بەندیخانە مایەوەو پاشان بەردرا. — هەموو ئەو درۆو ئەلەسانەی مەلا ماتۆر لە چاوپێکەوتنەکەی لەگەڵ خوشکەزاکەی مامۆستا عولەما کردوویەتی لە کتێبەکەی " عبدالرحمن زەبیحی" کە لەلایەن عەلی خوشکەزایەوە چاپکراوە دەربارەی ساردی ئێوان من و زەبیحی لە ئیفترا بەولاوە هیچی تر نییە ، بە پێچەوانەوە رۆژێ لە رۆژان ئێوانمان تێك نەچووبوو .- بەڵام عولەما لە ڕووی حیزبایەتیەوە لە زرووفی ناشکرا سەرکەوتوو نەبوو بەقەدەر ئەوەی لە زرووفی نهێنیدا سەرکەوتوو بوو. مامۆستا عولەما لە ساڵی ١٩٨٣ لە بەغدا سرنگوم کراو لەناو برا.. ئەم قسەیە شێخ جلال الدین حوسەینی لە کۆنگرەی شوێنەواری کەنداو بە نوێنەری وەکالەتی دەنگو باسی عێراقی وت ئێوە عولەماتان کوشتووە. بۆیە من ئامادە نییم هیچ قسەیەك بکەم بۆتان، ئێوە درۆزنن مامۆستا عولەما ئێوە کوشتتان نەك ئێران وەك لە دەنگوباسەکانتان بڵاوی دەکەنەوە. نوێنەری وەکالەتەکەش دیاربوو شارەزابوو ، لە وەڵامدا بە شێخ جەلالی وت بۆ ئێمە کوشتوومانە ، عبدالرحمن زەبیحی کە چووە ئێران لە ئێران گیراو نەگەڕایەوە عێراق. لە ساڵی ١٩٨٤ چاوم بە خوشکەزاکەی عولەما کەوت کە ناوی (عەلی) بوو لەگەڵ ئیحسان نەجم(ئەبو شهاب) هاتبوو بۆ بەغدا لەکاتی مفاوەزاتی یەکێتی نەگەڵ حکومەتدا ،ئەم خەبەرەمدا پێی.، لە پەراوێزێکی کتێبەکەم (المنظمات والجمعیات) باسی ئەوەم کردووە کە لە بارو دۆخیکی تەمو مژاوی، عولەما کوژراوە.بۆ میژوو پێش ئەوەی بچێتە ئێران هات بۆ لام داوای لێم کرد بەڵکو داوا لە دکتۆر فازل بەراك مودیری نەمنی عامە بکەم بەڵکو موافقەتی بۆ بکا (مۆر) یێك و وەرقەی چاپکراو ئامادە بکا وەك نوێنەری شێخ عیزالدین حوسێنی لەعێراق منیش پێم وت باشە بۆ لەگەڵ شێخ عیزالدین کار دەکەی ئەی بۆ لەگەڵ حیزبی دیموکرات کار ناکەی لە وەڵامدا وتی شێخ

ستار من ئەندامی سەرکردایەتی حیزب بووم ئێستا بەناوی چییەوە بگەڕێمەوە وەك پاڵێوراو ... !!! ئەوەبوو چوومە ئ ی دکتۆر فازل بەرزانك موافقەی کردو کتێبێکی دایە ماموستا عولەما و (مخەوەلی) کرد و مۆرێکی هەڵگەند بەناوی نوێنەری شێخ عیزالدین لە عێراقدا ئەوەبوو ماموستا عولەما گەڕایەوە بۆ کوردستانی ئێران بەڵام جاری دووەم کە گەڕایەوە بۆ عێراق بزر بوو بەڵام من قەناعەتم وابوو ئەمنی عامە ماموستا عولەمایان لەماڵەکەی خۆی لەناو دابوو . لە ساڵی ١٩٩٦یش لە کوردستانی نوێ وتارێکم دەربارەی ماموستا عولەما نووسی هەندێ بەلگەم ڕووتکردۆتەوە دەربارەی کوشتنەکەی.بە هەرحاڵ ئەوەندە بایەخ بەم سەربازە ونبووەی گەلی کورد تا ئێستا نەدراوە هەرچەندە پەیکەرێکیانیش لە یەکێ لە پارکەکانی سلێمانی بۆ دروستکردووە . بەڵام ماموستا عولەما گەلێ لەوە زیاتر هەڵ دەگرێ .ئێمە لە کوردستانی باشوور زۆر قەرزاری ئەم شەهیدە نەمرمین، شەهیدی ڕێیازی بیرو باوەڕ و کوردایەتی.

حەمید عوسمان (١٩٢٥ ــ ١٩٩٣/٢/٥)

حەمید عوسمان لە ساڵی ١٩٢٥ لە گوندی (پیرداود) سەر بە پارێزگای هەولێر لە دایك بووە . تا قۆناغی دوا ناوەندی خوێندووە ، بەڵام ئاستی ڕۆشنبیری و فیکری گەلێ زیاتر بوو لە قۆناغی خوێندنەکەی . ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ هەوڵ و خۆ ماندووکردنی بەردەوامی بە خوێندنەوەو ، خۆ پێگەیاندنی وەك کادیرێکی حیزبی شیوعی و خەباتی سیاسی بەردەوامی ، حەمید عوسمان زۆربەی کتێبەکانی مارکس و لینینی خوێندبوو ، تەنانەت یەکێ بوو لەوانەی بە باشی شارەزای کتێبی (سەرمایە)ی مارکس بوو . لە ساڵی ١٩٤٤ موە چووە ڕیزی ڕێکخستنەکانی حیزبی شیوعی عێراقیەوە.ساڵی ١٩٤٩ لەلایەن ڕژێمی پادشایەتیەوە دەستگیر دەکرێ و دەخرێتە بەندیخانەی (کوت) موە ، زۆر لە بەندیخانە نەمایەوە ، لەڕێگای کونکردنی ژووری زیندانەکەی کە پشتی بە گۆڕستانی ئینگلیزەکانەوە بوو توانی بۆ دەرەوەی بەندیخانەکە هەڵبێ . لە ١٩٥٤/٦/١٦ بووە سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی حیزبی شیوعی عێراق و ، زۆر بوێرانەو ئازایانە بۆ

یەکە مجار بوو ، سکرتێری حیزبێکی نهێنی ، بەیاننامەی حیزبەکەی بە ناوی ئاشکرای خۆی بڵاوکردەوە، ئەك بە ناوی نهێنی رێکخستنەوە . تا ساڵی ١٩٥٥ وەك سکرتێر مایەوە ، ساڵی ١٩٥٦ لە حیزبی شیوعی دەرکرا ، بە بیانوی ئەوەی گوایە مرۆڤێکی تاك ڕەوە . پاشان پێوەندی بە پارتی دیموکراتی کوردستانەوە کرد ، گەیشتە پلەی ئەندامی مەکتەبی سیاسی . لە کۆنگرەی چوارەمی پارتی لەگەڵ باڵەکەی هەمزە عەبدوڵڵا و خەسرەو تۆفیق و نەژاد ئەحمەد لە ڕیزی پارتی دەرکران . حەمید عوسمان پێش ئەوەی بچێتە ڕیزی حیزبی شیوعیەوە یەکێ بووە لە ئەندامە چالاکەکانی حیزبی هیواو پاشانیش وەك سەرکردەیەك لە حیزبی شۆڕش و ڕزگاری .

دوای زیندووکردنەوەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان پەیوەندی بە بەندەوە کرد ،ئەك وەك ئەندامێکی حیزبەکە بەڵکو وەك ڕاوێژکارێکی سکرتێری حیزب ، لە لقی دووی کەرکوك دەوامی دەکردو هاریکاری شێخ جەلیلی دەکرد . لەو ماوەیەی لە کەرکوك بوو ، ژمارەیەك نامەی ئاراستەی بەندە کردبوو ، کە هەموویان لای بەندە پارێزراون ، هیوادارم لە دەرفەتێکدا هەموویان لە ناملکەیەکدا بە چاپ بگەیەنم .

لە ساڵی ١٩٧٤ کە وەزیری ئیشغال و ئیسکان بووم ، بۆ دانانی بەردی بناغەی هەردوو ساختمانی مەجلیسی تەشریعی و تەنفیزی لە هەولێر ، بەندە بەردی بناغەی ئەو دوو ساختمانەی دانا ، بۆ شەو لە ئوتێل (هەورامان) دەعوەتی لێپرسراوانی ئەو شارەم کرد ، (تەها شەکرچی) ئەو دەمە قائیدی فیرقە بوو ، ئەویش بۆ داوەتەکە هاتبوو ، حەمید عوسمان لەگەڵ منداا بوو ، دوای ئەوەی دەستی کردە خواردنەوە ، بۆتڵێ بیرەی بەدەستەوە بوو ، ڕووی کردە تەها شەکرچی و پێی گوت : هەی فاشی ! تۆ دەستت بە خوێنی کورد سوورە ، تەها شەکرچیش هەر دەیوت مامۆستا حەمید لە سەر خۆت پاشان ڕووی کردە من و ووتی جەنابی وەزیر چۆن ئەم فاشییە دەعوەت دەکەیت و بۆ ئێرەت

هێناوە ؟ بوتلە بیرەکەی تێگرتە تەها شەکرچی ، بەڵام محەمەد محێدین نەیهێشت لە شەکرچی بدات . پاشان برادەران حەمید عوسمانیان بۆ ماڵ بردەوە .

حاجی ڕەحیم فەیلی

حاجی ڕەحیم فەیلی یەکێ لە تێکۆشەرە دڵسۆزەکانی کوردو کوردستان بوو ، بازرگانێکی گەورەو دەوڵەمەندی بازاری شۆریجە بوو ، لە ساڵی ١٩٧٥ دوای ئەوەی حیزبی بەعس دەستی بەسەر بازاڕی شۆریجەدا گرت ، لە کۆنگرەی قوتری ٩ بە ئاشکرا یەکێ لە بڕیارەکانی حیزبەکەیان ئەوەبوو کەوا کورد فەیلیەکان دەستیان بەسەر بازرگانی شاری بەغدا دا گرتووە ، بۆیە دەبێ بازرگانە فەیلیەکان لەم بازاڕە دوور بکەنەوە ، ئەوەبوو بڕیاری تەرحیلکردنی فەیلیەکانیان دا و ئاودیوی سنووریان کردن بۆ ئێران بە بێ ئەوەی ڕێیان بدەنێ پریاسکەیەکیش لەگەڵ خۆیان بەرن ، هەرچی ماڵ و موڵك وپارەو پوولیان هەبوو لە بانکەکان حیجزیان کرد تا دەگا بە زێڕو خشڵی خێزانەکانیان ئەو ماڵ و موڵکانەیان بە سەدان ملیۆن دۆلار خەمڵ دەکرا ، جگە لە هەزارەها گەنجی فەیلییان گرت و سڕنگومیان کردن ، تا ئێستاش بێ سەرو شوێنن . کاتی خۆی لە ساڵی ١٩٤٨ حکومەتی عێراق جووەکانیان لە عێراق دەرکرد و ڕەوانەی فەلەستینیان کردن ، هەرچی ناومالیان هەبوو خۆیان فرۆشتیان و خانوبەرەکانیان حیجز کران بەناوی (الأموال المجمدة) بەناوی خاوەندەکانیان مایەوە ، جووەکان بە ئێمەی کوردیان دەوت ، ڕۆژێ ئێوەش لە عێراق وەك ئێمە دەردەکەن بەڵام بە ڕووت و قوتی هەرچیتان هەبێ زەوتی دەکەن .. دوا ڕۆژیش قسەکانیان هاتە دی .

لەم بارودۆخەی فەیلییەکان لە شاری بەغدا ، حاجی ڕەحیم ناچار بوو واز لە بازرگانێتی بێنێ و شۆریجە بەجێبهێڵێ و خەریکی بەڵێندەرێتی بێ. حاجی ڕەحیم دۆستێکی گیانی بە گیانیم بوو ، بە تەمەن لەمن گەورە تر بوو، ئەوەبوو ناردمە دوایا بۆ وەزارەتی گواستنەوە و ئەو کاتە وەزیری گواستنەوە بووم ، داوام لێکرد تەندەرێکی (

دروستکردنی ساختمانێکی گەورەی قابلۆوات) وەربگرێ کە نرخی لە دەورو بەری پێنج ملیۆن دینار بوو ، ئەو سەردەمە پێنج ملیۆن دینار گەلێ زۆر بوو ، دینارێکی عێراقی سێ دۆلاری ئەمریکی بوو. ئەوەبوو تەندەرەکە بۆ حاجی ڕەحیم دەرچوو ، جارێ ئیشەکەی نەگەیشتبووە " پادلۆ" بە بڕیارێکی حکومەت هەموو ئەو پرۆژانەی لە پادلۆ ڕەتیان نەدابێ ڕابگیردرێن لەبەر بێ پارەیی ، وەزعی دارایی عێراق زۆر خەراپ بوو . ئێمە لە وەزارەت هەموو ئیش و کارەکانی بەڵێندەرەکانمان ڕاگرت ، ئەو ئیشانەی لە پادلۆ "کەواتە بن تەمبەڵ " ڕەتیان نەدابوو. یەکێ لەو ئیشانە ئیشەکەی حاجی ڕەحیم بوو . ئەوەبوو حاجی هات بۆ لام و پێمی وت ئەگەر ڕاگرتنی ئیشەکەم لەبەر بێ پارەییە و ئەوا من بەردەوام دەبم و ئیشەکە تەواو دەکەم و کەی پارەتان بوو ، پارەکەم بدەنەوە . داوام لێکرد داوایەك بنووسێ بۆ جێگری لە نجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش صدام حوسێن و ئامادەیی خۆی نیشان بدا بۆ تەواو کردنی ئیشەکەی . ئەوەبوو داواکەیم بۆ صدام حوسێن برد ، صدام بە لایەوە سەیر بوو بەڵێندەرێکی کورد ئەوەندە دڵسۆز بێ ئەم موغامەرەیە بکا ، پێمی وت بە ناوی منەوە سوپاسی بکە ، ئەم کارەی حاجی ڕەحیم ئەوە دەگەیەنێ کەوا باوەڕی بەوە هەیە کە ئێمە لە حوکم دەمێنینەوەو ناڕوخێین، تا ئێستا یەك بەڵێندەری عەرەب وەك حاجی ڕەحیم بەم جۆرە نەهاتۆتە پێشەوە . حاجی ڕەحیم فەیلی مەکتەبێکی بەڵێندەری هەبوو بەرامبەر بە وەزارەتی پلاندانان ، مەکتەبەکەی بریتی بوو لە خانویەکی گەورە ، تابلۆیەکی گەورەی بە ڕووکار مەکتەبەکەیەوە هەڵواسیبوو ناوی خۆی لەسەری نووسیبوو(عبدالرحیم الفیلی) . ئەمنی عامە داوایان لێکرد وشەی فەیلیەکە لابەرێ ، ئەویش پێیانی وتبوو من ناوم عبدالرەحیم فەیلیە ، چۆن ناوەکەم بگۆڕم ، ئەگەر ئەم ناوە بگۆڕم کێ ئەم ناسێ !.ئەوەبوو ئەمنی عامە خۆیان تابلۆکەیان لابرد، ڕۆژێکیان حاجی هات بۆ لام و پێمی وت من مەکتەبەکەم بەجێ هێشتوە ، ئێستا ئەفسەرێکی ئەمن ماڵەکەی بردۆتە ناو مەکتەبەکەم.

منیش چاوم به دوکتۆر فازڵ بەڕاك كەوت و مەسەلەكەم تێ گەیاند ، بەڕاك پێمی وت ئێمە ئاگاداری ئەم كردەوە نا بەجێیەی ئەو ئەفسەرە نیین و دەری دەكەین و سزاشی دەدەین . بەڵام حاجی ڕەحیم داوای لێمكرد وازی لێبێنن ، وتی سبەی مەسەلەیەكی ترم بۆ دروست دەكەن ، ئەمڕۆ ناوەكەمە و سبەی شتێكی تر . حاجی خۆی ڕەگەز نامەی عێراقی هەبوو و بەڵام براكانی ڕەگەزنامەی عێراقییان نەبوو، ئەوەبوو تەرحیلكران بۆ ئێران و لە ئێرانەوە چوون بۆ مەغریبی عەرەبی و لەوێ گەورەترین وەرشەی دارتاشییان دانا.

حاجی دوای ئەم كەین و بەینە شوعبەی سێی ئەمنی عامە گرتیان ، ئەوەبوو پێش ئەوەی بچمە لای صدام حوسێن و داوام لە" ئەبو موشتاق" بەڕێوەبەری شوعبەی سێ كرد چاوێكی لە حاجی بێ تا چاوم بە صدام حوسێن دەكەوێ ، ئەوەبوو ئەبو موشتاق زۆر پیاوانە لە ژوورێكی تەك خۆی داینا و تەلەفۆنیشی لە ژوورەكەی دانا. ئەوەبوو چاوم بە صدام حوسێن كەوت و باسی گرتنەكەی حاجی ڕەحیمم بۆی كرد و پێموت ئەمە ئەو پیاوەیە كە جەنابت داوات لێمكرد بەناوی جەنابت سوپاسنامەیەكی ئاراستە بكەم كە بەردەوامبوو لەسەر تەواوكردنی كارەكەی بە بڕی پێنج ملیۆن دینار و ئێستا لە ئەمنی عامە تەوقیف كراوە ، ڕاستە فەیلیە بەڵام ڕەگەزنامەی عێراقی هەیەو گێچەڵی پێ دەكەن ، ئەوەبوو تەلەفۆنی بۆ بەڕاك كردو یەكسەر بەریاندا . دوای بەربوونی بەماوەیەكی كەم چی پارەی هەبوو بە ڕێگای باڵیۆزی ئەردەنەوە ناردیە دەرەوە ، دوای ماوەیەكی تر بەناوی ئەساغی وامكرد سەفەری بەریتانیا بكا . دوكتۆر عبدالرحمانی كوڕی دوای باوكی چووە لەندەن ، لە بەریتانیا حاجی ڕەحیم دوو خانوی كڕی لە لەندەن و مانجستەر .خۆی و خێزانەكەی لە مانجستەر دادەنیشتن و دوكتۆر عەبدالرحمانی كوڕی لە لەندەن دادەنیشت و لە یەكێ لە زانكۆكانی لەندەن مامۆستا بوو.

یەكێ لە پیاوەتیەكانی حاجی ڕەحیم بەرامبەر بە من ئەوەبوو ، سەرداری كوڕم لە شەشی ئامادەیی ڕێژەی نومرمكانی باش نەبوو هیچ كۆلیجێك وەری ناگرت ، دەبوایا لە یەكێ لە

پەیمانگاکان دەوام بکا . لە لەندەن دوکتۆر عبدالرحمن لە یەکێ لە زانکۆکانی مانچستەر (قبول) ی بۆ وەرگرت و حاجی پێمی وت بینێرە بۆ مانچستەر هەر لەماڵ خۆمان وەك کوڕی خۆم بە خێوی دەکەم و لە بەریتانیا خوێندن تەواو بکا . کە گەڕامەوە بۆ عێراق ، چوومە لای صدام حوسێن بۆ ئەوەی ڕەزامەندی وەربگرم و ڕەوانەی بەریتانیای بکەم ، صدام پێمی وت بۆ ئەینێری بۆ دەرەوە ، ئەوا من نامەیەکت دەدەمێ لە کام کۆلێجی عێراق دەوام دەکا با دەوام بکا ، صدام نامەکەی دا پێم ، سەردار حەزی لە کۆلیجی (ئیدارەو ئابوری) بوو، ئەوەبوو لەوێ وەرگیرا. صدام بۆیە ئەم کارەی لەگەڵ من کرد بۆ ئەوەی سەرداری کوڕم نەچێتە دەرەوە و هەموو هەر لەبن دەستی بین .

لە لەندەن چوومە بالێوزخانەی عێراق و سەرم لە بالێوزی عێرا قدا ، فەریق ڕوکن سەعدون غێدان وەزیری پێشوی گواستنەوە و گەیاندیش لە لای بالێوز دانیشتبوو ، سەعدون غێدان بۆ چارەسەرکردنی نەخۆشیەکەی هاتبووە لەندەن – نەخۆشی شێرپەنجە – بە بالێوزەکەم وت ، من لە پراگەوە هاتومەتە لەندەن ، دەبوایا وەفدێك بێتە ئێرە و منیش لێرە کارناسانیان بۆ بکەم کە چاویان بە مامۆستا ئیبراهیم ئەحمەد بکەوێ ، وا دیارە وەفدەکە نایەت و منیش ئەو پارەیەم نییە بچمە یەکێ لە ئوتێلەکانی لەندەن و پێویستم بە یارمەتی دانتان هەیە بڕیك پارەم بدەنی تا دەگەڕێمەوە ، زۆر ناپیاوانە پێمی وت ئێمە پارەمان لەبەر دەست نییە و ناتوانین یارمەتیتان بدەین ، منیش پێموت زۆر سەیرە تۆ دەزانی میوانی نەیارێکی حکومەتی عێراقیم و ئەو هەزار جونەیهی داوە پێم وەك خەرجی گیرفان ، جەنابتیش بالێوزی عێراقیت و بەم جۆرە وەڵامم دەدەیتەوە ! ئەوەبوو سەعدون غێدان وتی من بۆ چارەسەرکردنی نەخۆشی هاتوومە و ئەگەر وا نەبوایا چەند پارەت بویستایا ئەمدا پێت . پاشان جەنابی بالێوز پێمی وت ژمارە تەلەفۆنەکەی مامۆستا ئیبراهیم ئەحمەدم نادەیتێ قسەی لەگەڵدا بکەم ، منیش زۆر بە توڕەییەوە پێموت ، ژمارەی تەلەفۆنەکەیت بۆ چییە ، بۆ ئەوەی بازرگانی پێوە بکەی ! ئەی ئێوە لەملاو ئەولا دەڵێن مامۆستا ئیبراهیم ئەحمەد

پەیوەندی هەیە لەگەڵتانا ، ئەگەر وایە بۆ ژمارەی تەلەفۆنەکەی نازانن. بالْیۆزی عێراق لە بلاْوکردنەوەی ئەو دەنگو باسانە تەنها مەبەستیان ئەوە بوو سومعەی مامۆستا ئیبراهیم بشکێنن ، ئەوەبوو کە من وام پێوت زۆر تورەبوو ، منیش پێموت ، تورە مەبە ئەم هەڵوێستەی جەنابت بە را پۆرتێك دایەرەکەمی لێناگادار دەکەمەوە کە سەرۆکایەتی دیوانی سەرۆکایەتی کۆمارییە . کە گەڕامەوە بۆ بەغدا ئەو بڕە پارەیەی حاجی ڕەحیم فەیلی دابووی پێم بۆم ناردەوە .

بەرامبەر ئەم هەڵوێستە جوامێرانەی حاجی ڕەحیم ، لە بەغدا لە گەڕەکی صالحییە لە سەر ڕوبارى " دیجلە " خانوبەرەیەکی زۆر گەورەی هەبوو پانتاییەکەی لە هەزار مەتر چوارگۆشەیی زیاتر بوو، جیهازی موخابەرات چەند فەرمانبەرێکی خۆی تیا نیشتەجێ کردبوو ، بە تەمای ئەوەبوون دەست بەسەر خانوەکەیدا بگرن ، ئەوەبوو داوام لە حاجی کرد پارێزەرێك بکاتە وەکیلی خۆی و لە دادگا ئامادە بێ بۆ ئەوەی خانوەکەی موسادەرە نەکرێ ، حاجی پارێزەر (عبدالکریم)ی کردە وەکیلی خۆی ، پارێزەرەکە دەترسا لە دادگا ئامادە بێ و پارێزگاری لە حاجی ڕەحیم بکا ، ئەوەبوو هاتە لام و پێموت هیچ مەترسە من هەموو پشتگیریەکت دەکەم و حاجی بە ناوی نەخۆشیەوە من یارمەتیم داوە بچێتە بەریتانیا و ڕەگەزنامەی عێراقی هەیە ، دادگا داواکەی موخابەرات ڕەت دەکاتەوە و ئەوەبوو پارێزەرەکە دەعواکەی بردەوە و خانووکەی حاجی ڕەحیم فەیلی موسادەرە نەکرا .

حاجی ڕەحیم هەڵوێستی کوردایەتی گەلێ زۆر بوو ، زۆر جیاوازی هەبوو لەگەڵ ئەو بازرگانە فەیلییانە کە بەو باوەڕەی ئازار نەدرێن و مالْ و موڵکەکانیان حیجز نەکرێ هەندێ لەسەرکردە بەعسیەکانیان کردبووە شەریکی خۆیان و یەکێ لەوانە " ئەبو شوان" بوو حەسەن عامری ئەندامی قیادەی قوتری و وەزیری بازرگانی کردبووە شەریکی خۆی ، ئەبو شوان بۆ ئێران تەرحیل کراو ، حەسەن عامری شەریکی دەستی بەسەر هەموو مالْ و موڵکەکانی ئەبو شوا ندا گرت.

له لەندەن حاجی ڕەحیم " کاسێت" یکی ڤیدیۆی (دوو خولەك لەسەر بەغدا) Two F 16 Minute over Baghdad ی دا بینیم ، ئەم کاسێتە وێنەی دوو فڕۆکەی تیا بوو، کە چۆن مەڤاعیلە نەوەویەکەی بەغدایان بۆمباران کرد . ئەوەبوو منیش کە گەڕامەوە بەغدا دامە بەڕێوەبەری ئەمنی عامە لەبەر ئەوەی نەمدەویرا لای خۆم هەڵبیگرم بە دوکتۆر بەڕاکم وت ئەم کاسێتە حاجی ڕەحیم داویەتی پێم ، بەڕاك بە پێکەنینەوە پێمی وت ، (من چەند هەزار دۆلارم خەرج کردووە بۆ ئەوەی ئەم کاسێتەم دەست کەوێ ، تا ئێستا دەستم نەکەوتبوو ، ئەوا جەنابت بەم ئاسانییە دەستت کەوتووە، هەروەها وتی حاجی ڕەحیم نیشتمان پەروەرێکی باش بوو ، ئێمە پاڵمان پێوە نا بچێتە دەرەوەو ببێتە نەیارمان .)

حاجی ڕەحیم فەیلی مرۆڤێك بوو پیاوەتی هەمیشە لە پێش چاو بوو و تا دەگا بە نەیارەکانی ، بەڕێوەبەری شوعبەی سێی ئەمنی عامە دکتور طالب عبدالجبار (ئەبو موشتاق) کە باسمانکرد لە کاتی گرتنی لە ژوورێکی تایبەت دانابوو زۆر ڕێزی گرتبوو . ئەبو موشتاق تووشی نەخۆشیەکی گران بوو دەبوایا بچێتە لەندەن و لەوێ عەمەلیات بکا، داوای نامەیەکی لێمکرد بۆ حاجی ڕەحیم و پێش ئەوەی بچێتە لەندەن مەوعیدی بۆ وەربگرێ لە پزیشکێك ، ئەوەبوو حاجی ڕەحیم لەیەکێ لە نەخۆشخانەکانی لەندەن ژوورێکی بۆ حیجز دەکاو دوای ئەوەی لە نەخۆشخانەکە دەردەچێ ، دەیەوێ پارەی پزیشك و ژوورەکەی بدا ، بەڕێوەبەری نەخۆشخانەکە پێی دەڵێ پارەکەت دراوە ، ئەویش وا دەزانی ئەمنی عامە بۆی داوە کە سەیری لیستەکە دەکا سەیر دەکا پارەکە حاجی ڕەحیم داویەتی . بەڵی گەلی کورد پیاوی وەك حاجی ڕەحیم فەیلی هەبوو، ئەبو موشتاق ماوەیەك لە بەریتانیا مایەوەو دوای گەڕانەوەی ئەمنی عامە گرتی بەتۆمەتی ئەوەی پەیوەندی لەگەڵ کوردەکانی بەریتانیا پەیدا کردبوو ،ئەگەر دوکتۆر فازڵ بەڕاك نەبوایا ئیعدام دەکرا .

چۆن (پارتی شۆرشگێڕی کوردستان) مان زیندووکردەوە؟

لێرەدا دەگەڕێمەوە سەرباسی چۆنێتی زیندووکردنەوەی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان و دامەزراندنی لێژنەی ئامادەکاری و هەندێ بەسەرهاتی دوای هەڵوەشاندنەوەو تێکەڵاوبوونەوەمان وەك (پارتی شۆرشگێڕ) لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستاندا پێش زیندووکردنەوەی پارتەکەمان تا بەستنی کۆنگرەی هەشتەمی پارتیمان لە تشرینی دووەمی ساڵی ١٩٧٣ دا .

ئەمەی لێرەدا باسی دەکەم ڕاستی مەسەلەکەیە ، هیچم لێ نەشاردۆتەوە وهیچیشم لە خۆمەوە نەخستۆتە سەری بە مەبەستی ڕوونکردنەوەی ڕاستی .

لەسەرەتای هەڵوەشاندنەوەکە و تێکەڵاوبوونەوەکە لەگەڵ پارتی، بەشی زۆری ئەندامانی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان نارەحەت و بێ ئارام بوون ، لەبەرئەوەی بە چاوێکی سووك لەلایەن پارتیەوە سەیر دەکران ، وەك ئەوەی ئەوان جەماعەتی شۆرشگێڕیان لەشەڕدا بە دیل گرتبێت، ئەندامانی پارتی هەستیان بە لەخۆبایی و لووت بەرزی دەکرد، بەرامبەر بە شۆرشگێڕەکان لەبەرئەوەی ئەوان سەرکەوتووبوون لە ئەنجامی شەڕی دوویەرەکییەکەی نێوان هەردوو لا ،لە ساڵی ١٩٦٤ وە تا ساڵی ١٩٧٠ ، ئەم سەرکەوتنەیان لە ئەنجامی بەیانی یانزەی ئازار کارێکی زۆری کردبووە سەر نەفسیەتی پارتی ج پێشمەرگەکانیان ج ئەندامەکانیان ، لەهەمان کاتدا سەرکەوتنەکەی ئەوان شکستێکی گەورە بوو بۆ ئەندامانی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان و پێشمەرگەکانی و کارێکی زۆر ناهەمواری کردبووە سەر نەفسیەتی هەموویان .

نیازی پارتی باش نەبوو، لە لایەکی ترەوە مل کەج نەبوونی هەندێ لە ئەندامانی پارتی شۆڕشگێڕ بۆ پارتی ،دوای تێکەڵاوبوونەوەکە ، کە یەکێ لەوانە من بووم نووسەری ئەم یادداشتە ، پارتیش لە گرتن و کوشتنی هەندێك لە ئەندامانی شۆرشگێڕ و پێشمەرگەکانی وەك تۆڵە سەندنەوە لێیان بەردەوام بوون ، کە پێش ڕێکەوتنەوەکە نەیان دەتوانی تۆڵەیان لێ بستێنەوە ، وەك کوشتنی مام مەجید ڕۆستەم و کەس و کارو

خزمەکانی کە (١١) یانزە کەس بوون لە رێگای خەڵەکان لە ساڵی ١٩٧٢ دا ، دوای ئەوەی لەسەر داوای بارەگای بارزانی بەرەو گەڵاڵە کەوتبوونە ڕێ ، بەناحەق و بە ناپیاوانەوە لە ڕێگا بە ناوی پشکنینەوە چەکەکانیان لێ دەسەنن وپاشان هەموویان دەکوژن ، گوللە بارانیان کردبوون . ئەم کردەوەیە کارێکی زۆری کردە سەر ئەندامان و پێشمەرگەکانی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان .زەمینەیەکی دەروونی زۆر ناهەمواری خولقاند لە نێوان ئەندامانی پارتی شۆرشگێڕ و بۆیان دەرکەوت کە پارتی باڵەکەی بارزانی لەو تێکەڵاوبوونەوەیە نیازیان پاك نەبووە ، بۆیە بیرۆکەی جیابوونەوە لایان دروست بوو .

ئەمە جگە لەوەی هەرلە یەکەم ڕۆژەوە ڕێگایان بە پێشمەرگەکانی شۆڕشگێڕ نەدەدا بچنە ڕیزی چەکدارەکانیانەوە و زۆربەی سەرپەل و سەرلق وئامر هێزەکانی شۆرشگێڕ بەرەو بەغدا وشارەکانی خواروو عێراق لە ترسی کوشتن و بڕینی جەماعەتی مەلا مستەفا هەڵهاتبوون . هەروەها کوشتنی (ید الله) لە خانەقین لەلایەن (کەریم قامیشەیی) وە کە یەکێ بوو لە پێشمەرگەکانی جەماعەتی مەلا مستەفا و جاسوسی کۆنی ناسراوی ئێران بوو . کەس نەبوو لەناوچەی خانەقین نەزانێ کەریم قامیشە سازمانی ئێرانە . لە ساڵی ١٩٧٢، کەریم قامیشە ئەم کارەساتەی بە ئاشکرا ئەنجامدا ، بە نوێژی نیوەڕۆ (ید الله) لە سەیارە دادەبەزێنێ و لەبەرچاوی خەڵکی دەیکوژێ .ئەم کردەوەیەی کەریم قامیشە ئەگەر پارتی موحاسەبەی بکردابا و بەندی بکردابایە ، ئەو کاتە بە کردەوەیەکی تاکی لە قەڵەم دەدرا ، بەڵام پارتی هیچ ئیجرائاتێکی دەرحەق نەکرد و بەرزەك بانان بۆی دەرچوو .

جەماعەتی مەلا مستەفا هیچ ئیجرائاتێکیان لەگەڵ کەریم نەکرد و دوای ئەوەش ڕێگایان لە ئەندامەکانیان نەگرت بە دەست خۆیان تۆڵە نەسەننەوە .

هەروەها ئەو ئەندامانەی چووبونەوە ڕیزی پارتییەکەیانەوە ، بە ئاشکرا دژایەتییان دەکرا ، ئەگەر کۆنە ئەندامێکی شۆرشگێڕ لە ناوچەیێکەوە بۆ ناوچەیێکی تر بگواستراید‌ەتەوە لە پسوولەی گواستنەوەکەی تێبینی ئەوەیان دەنووسی کە گوایا ناوبراو (جەلالی) بووە . من خودی خۆم کە گواستراممەوە بۆ قەزای کەلار وەك قایمقام ، صالح

یوسفی لێپرسراوی لقی بەغدا بۆ عەزیز عەقراوی لێپرسراوی لقی کەرکوکی نووسی دەربارەی نەقڵی حزبایەتیم لە نامەکەی نووسیبوی (شێخ ستار کوڕی چاکە بەڵام جەلالی بووە) ئەم تێبینیانە بۆ ئەوەی چاودێری بکرێن . لەلایێکی ترەوە (ئیبراهیم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی و عومەر مستەفا و عەلی عەسکەری) یان لە دێی (قەسر)یێ دانابوون، بەڵام هیچ جۆرە کارێکی حیزبایەتیان پێیان نەدابوون، من خۆم لە ساڵی ١٩٧١-١٩٧٢ دووجار سەرم لێیاندا ،ئەوان خۆیان وایان نیشان دەدا کەوا لە ژێر چاودێرین . بەمنیان وت کە ئێوە لێرەنین چیتان پێ دەکرێ درێغی مەکەن ، بە تاییەتی مام جەلال لەوان زیاتر بە پەرۆشەوە بوو هەروەها عەلی عەسکەریش داوای دەکرد ، کە شتێ بکرێ . مام جەلال چەند جار داوای لێم کرد کە کارێکی وابکەم ڕەوانەی دەرەوەی عێراقی بکەین دوای ئەوەی ئیجازە لە مەلا مستەفا وەربگرێ و بێتە بەغدا .

ئەوە بوو مام جەلال توانی بێتە بەغدا ، منیش بە ڕێگای شێخ جەباری برامەوە بەهۆی (عەلی ڕەزا باوە ئەرکەوازی)مام جەلالمان نارد لوبنان لەگەڵ هێرۆی خێزانی بە بەڵگەی ئەوەی هێرۆ نەخۆشی ئەعسابی هەیە .

ئەم وەزعە نالەبارە بە گشتی کارێکی وای کردە سەر ئەندامانی پارتی شۆڕشگێڕ بیر لە شتێ بکەنەوە ، دوای تێکەلاوبوونەکە من بوومە ئەندامی لێژنەی ناوچەی پارتی لە بەغدا وەك لەمەو پێش باسم کردووە .

خۆ وەك ئەندامێکی لێژنەی ناوچەی بەغدا ، دوای ئەوەی نەقڵی کەلار بووم عەزیز عەقراوی ئەندامی لێژنەی مەرکەزی پارتی و لێپرسراوی کەرکوك پازی نەبوو وەك ئەندامێکیش لە لقی کەرکوك ڕێك بخرێم ..ئەم کردەوەیەی عەزیز عەقراوی زیاتر هانیدام بیر لە شتێ بکەمەوە دوای ئەوەی بەتەواوی لە ڕێکخستنی حیزبایەتی پچڕام و وردە وردە دەستم کرد بە بیرکردنەوە بۆ زیندووکردنەوەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان لەگەڵ چەند ئەندامێکی کۆنی پارتەکەمان ، لەو ئەندامانە (شەوقی حەمەخان لە کەرکوك لەگەڵ بەکر عەلی و نور الدین عبد الرحمن هەروەها محمد محی الدین و علا الدین حەسەن لە هەولێر و شێخ جەباری برام لە بەغدا) .

دوای ئەوەی گواستراوەتەوە بۆ بەعقوبە ، لە کۆتایی ساڵی ١٩٧٢ ، سەرەتای ساڵی ١٩٧٣ بواری چالاکی نواندنم زیاتر بوو ، دەستم کرد بە پەیوەندی کردنەوە لەگەڵ ئەندامانی کۆنی پارتیمان ، بە تایبەتی لە ساڵی ١٩٧٣، دۆستایەتی نێوان حیزبی بەعس و پارتی دیموکرتی کوردستان بەرەو تێکچوون دەچوو ، هەردووڵا لە یەکتری بە بیانوو بوون ، جەماعەتی بارزانی خەریکی خۆئامادە کردن بوون بۆ جەوڵەیەکی تر لە مەیدانی شەڕدا لەگەڵ حیزبی بەعس ،بەعسییەکانیش خەریکی پلان دانان بوون بۆ ئەناودانی مەلا مستەفا و کڕینی هەندێ لە ئەندامەکانی سەرکردایەتی پارتی و کردنیان بە پیاوی خۆیان ، کە دواجار دێینەوە سەر ئەم باسە .

لە ئە نجامی پەیوەندی کردنم لەگەڵ ئەندامە سەرکردایەتییە کۆنەکانی پارتیمان بە تایبەتی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی ، سەرکەوتوو نەبوم لەگەڵیاندا ،لەبەرئەوەی هەموویان بیرۆکەی زیندووکردنەوەی حیزبەکەیان ڕەت دەکردەوە ، هەر یەکەیان لەبەر چەند هۆیەک ، کە لە شوێنی خۆیدا باسیان دەکەم بەڵام هۆی سەرەکی هەموویان ئەم هۆیانەی لای خوارەوە بوون :

١. باوەڕیان نەمابوو دوای بەیانی ١١ ئازار بە حیزبی بەعس ، کە چۆن ئێمەیان کردە قوربانی ڕێک کەوتنەکەیان لەگەڵ مەلا مستەفا دا . دەیان وت جارێ هەڵت خەڵەتاندم خوابێگرێ ،ئەگەر دووجار هەڵت خەڵەتاندم خوا خۆم بمگرێ .

٢. هەموو دەیان وت لەوانەیە دووبارە مەلا مستەفا و حکومەت ڕێک بکەونەوە ، ئەو کاتە ئێمە بەیەکجاری بە پەند دەبین .

جگە لەوەی هەر یەکێکیان ڕای تایبەتی خۆی هەبوو بۆ نموونە :

١. حەباس حوسێن ، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پێشوو کە چاوم پێیکەوت لە زانکۆی مستنصریە پێش دامەزراندنی لێژنەی ئامادەکردن لە ساڵی ١٩٧٢ ، پێش دەرکردنی بەیاننامەی (لفیف) لە تشرینی دووەمی ساڵی ١٩٧٢ ، دەربارەی بەشداربوونی لە زیندووکردنەوەی پارتی شۆڕشگێڕ ، پێمی وت : خۆت دەزانی من لە کاتی خۆی بێزار بووم لە حیزبایەتی کردن و داوای ئەوەم دەکرد وازم لێ بێنن ، بەڵام

ئەوە بوو ڕازی نەدەبوون (کەواتە لێژنەی مەرکەزی) ئێستاش من (ستۆک) بوومە کەڵکی حیزبایەتیم پێوە نەماوە . باوەڕیشم بە ژیانی حیزبایەتی هەر لە بنەڕەتەوە نەماوە .

٢. حەمەی حاجی تاهیر ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پێشو ، کە چاوم پێی کەوت وتی ئەم کارەی ئێوە ئە نجامی دەدەن کارێکی زۆر باشە بەڵام من لەسەری خۆم دەترسم ، ئامادەنییم مەلا مستەفا بمکوژێ . وادیاربوو باوەڕی وابوو کە مەلا مستەفا بەئاسانی دەتوانێ بیکوژێ ، بۆیە کاکە حەمەی حاجی تاهیریش لەبەر ترس نەك هۆیەکی تر ئامادەنەبوو بۆ زیندووکردنەوەی پارتی شۆڕشگێڕ هاریکاریمان لەگەڵدا بکات .

٣. عەقید محمد ئەمین فەرەج ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پێشو ، ئەو کاتەی ئێمە خەریکی زیندووکردنەوەی پارتی شۆڕشگێڕ بووین ، محمد ئەمین فەرەج لە لەندەن بوو ، دوای دامەزراندنی لێژنەی ئامادەکردن گەڕایەوە بەغدا ، کە چاوم پێی کەوت و باسی عەباس حوسێن و حەمەی حاجی تاهیرم بۆی کرد ، باوەڕی نەکرد کە وایان وتبێ ، ئەوە بوو پێکەوە چوویینە ماڵی عەباس حوسێن لەوێش چاومان بە حەمەی حاجی تاهیر کەوت ، هەردووکیان هەمان قسەی پێشوویان کردەوە . پاشان لەگەڵ مەلا عبدالله ئیسماعیل و شێخ لەتیف بەرزنجی و شێخ جەباری برام لە ئۆتیلی (العراق الحديث) محمد ئەمین فەرەجمان دەعوەت کرد لە ڕۆژی ١٩٧٢/١٢/٨ بۆ ئەوەی بەگشتی قسەی لەگەڵدا بکەین و مەوزوعەکەی لەگەڵدا یەك لایی بکەینەوە ...ئەوە بوو پێمانی وت : من ئامادەم لەگەڵتان بەشداربم بە مەرجێك دایەرەی ئیستخباراتی عەسکەری پێم بڵێ . ئێمەش پێمان وت ئەم مەرجەت لێ قەبوولێ ناکەین ، ئێمە حیزبایەتی بۆ خۆمان دەکەین ئەك بۆ ئیستخباراتی عەسکەری . ئیتر وازمان لێی هێنا . ئەمەش بەڵگەی محمد ئەمین فەرەج بوو .

٤. عبد الرحمن زەبیحی (عولەما) ، چاومان بە مامۆستا عبد الرحمن زەبیحی (عولەما) کەوت ، ئەویش دوو دڵ بوو لە مەسەلەکە بەڵام مەرجێکی دانا ئەویش ئەوەبوو کە سەرکردایەتی قوتری حیزبی بەعس، بەڵگەنامەیەکمان لە گەڵدا ئیمزا

بکات پێش زیندووکردنەوەی حیزبەکە بۆ ئەوەی پەشیمان نەبنەوە . ئەوەبوو من و مەلا عبد الله و شێخ جەباری برام و شێخ لەتیف لەگەڵ مامۆستا عولەما شەوێك چووینە لای (نازم گزار) بەڕێوەبەری گشتی ئەمنی عامە، هەموو وەعدێکی لە ڕووی یارمەتییەوە پێداین ، بەڵام بۆ مەسەلەی ئیمزاکردنی بەڵگەنامە یان هەر وەرەقەیەکی تر وتی: (ئێوە هێشتا حیزبەکەتان زیندوونەکردۆتەوە ، قیادەی قوتری بەناوی کێوە یان چییەوە ئیمزاتان لەگەڵدا بکەن ، ئێوە هەوڵی خۆتان بدەن و حیزبەکەتان زیندووبکەنەوە ئەو کاتە کە بوونە حیزب بێگومان ئیمزاتان لەگەڵدا دەکرێ) عولەما ئەمەی قبوڵ نەکرد ، هەر بۆیە ئەو لە زیندووکردنەوەی شۆڕشگێڕ لە گەڵماندا بەشدارنەبوو ، بەداخەوە دواجار دوای دەرکردنی مەلا عبدالله لەگەڵ ئەودا ، لە دامەزراندنی بزووتنەوەی پێشکەوتنخوازی کورد بەشداربوو. هەرچەندە من جگە لەو مەرجەی مامۆستا عولەما بۆمانی دانا ، باوەڕم وابوو کە عولەما لەگەڵماندا بەشدار نابێ لە زیندووکردنەوەی حیزب لەبەر ئەوەی ڕای مام جەلال و ئیبراهیم ئەحمەدی پێ نەبوو .

٥. حیلمی عەلی شەریف ، لە زانکۆی المستنصریە لە ساڵی ١٩٧٢ چاوم بە حیلمی کەوت، لە پۆلی یەکەمی قانون و سیاسە بوو منیش لە پۆلی دووەمی کۆلێژی ئاداب بەشی دەروونناسی بووم ، دەربارەی بەشداربوونی لە زیندووکردنەوەی شۆڕشگێڕ پێکەوە قسەمان کرد ، هەرچەندە ئەو لە کۆنگرەی حەوتەم بەشدار نەبوو ، پێش بەستنی کۆنگرەکە لە حیزب ئیستیقالەی دابوو، بەڵام لەبەرئەوەی ئەندامێکی کۆنی کۆمیتەی ناوەندی بوو داوام لێکرد لەگەڵدا بەشدار بێ لە زیندووکردنەوەی حیزبەکە ، وەڵامی ئەوەبوو کەوا لە بنەڕەتەوە حیزبایەتی کردن لە زروفی ئێستای کوردستاندا هیچ دەورێك و ئرخێکی نییە و هیچی لێ هەڵ ناکرێت . باوەڕی وابوو ئەگەر شتێ بۆ کورد بکرێ ئەوا لە ڕێی مەلا مستەفاوە دەکرێ وەك سەرکردەیەکی عەسکەری نەك وەك سەرۆکی پارتی . پاشان باسی هێتلەری کرد ، کە چۆن بە ڕێگای سوپاوە سەرکەوت و چێکرد بۆ گەلی ئەڵمانی . ئینجا هاتە سەر گلەیی لە حیزبی بەعس کە چۆن (داراتۆفیق) سەرنووسەری (التاخی) دەعوەت دەکەن و ئەو دەعوەت ناکەن ...دوای وتوێژێکی زۆر بۆم دەرکەوت حیلمی عەلی شەریف نەخۆشی (داء العظمة) ی هەیە،

وەلامم دایەوە کە دەعوەت کردنی دارا تۆفیق لە موناسەباتەکاندا کارێکی زۆر ئاساییە لەبەرئەوەی سەر نووسەری رۆژنامەی (التاخی)یە و ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتییە کە ئێستا هاوپەیمانی حیزبی بەعسە . جەنابتیش لەکاتی خۆی خاوەند ئیمتیازی (النور) بووی ، دەعوەت دەکرای و داراو ئەمسالی دارا دەعوەت ناکران ... دەعوەت کردنەکەی دارا لەبەر ئەوە نییە دارایە ، بەڵکو لەبەر شوێنەکەیەتی کە تۆش دەعوەت دەکرای لەبەر ئەوە نەبوو کە حیلمی بووی بەڵکو لەبەر شوێنەکەت بوو . بەم جۆرە حیلمیش لەگەڵماندا بەشدارنەبوو .

6. نور الدین عبد الرحمن ، نور الدین پێش هەڵوەشاندنەوەی پارتی شۆڕشگێڕ گەیشتبوە پلەی ئەندامی لێژنەی ناوچەی کەرکوك ، پاشان لە کۆنگرەی حەوت کە ناوی حیزبمان لە پارتی دیموکراتی کوردستانەوە بۆ پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان گۆڕی، بۆ چەند مانگێك بوو بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی (کاتی) من و نور الدین نزیکی شەش حەوت ساڵ پێکەوە لەناو شاری کەرکوك حیزبایەتیمان دەکردو تا بەیاننامەی (لفیف) لەگەڵماندا بوو لە هەموو کۆبوونەوەیەکی زیندووکردنەوەی (شۆڕشگێڕ) ئامادە دەبوو تا دوا کۆبوونەوە کە لە ئۆتێل" فواد" لەبەغدا بەستمان لەو کۆبوونەوەیە شێخ جەباری برام و مەلا عبدالله و شێخ لەتیف و عولەما و چەند هەڤاڵێکی تریش ئامادەبوون ،دوای ئەو کۆبوونەوەیە نور الدین بزر بوو، دواجار دەرکەوت کە گەڕاوەتەوە بارەگای لقی٣ی پارتی لە دێی (خاڵەبازیانی) و هەموو مەعلوماتێکی لەسەرمان دابووە پارتی ، هەروەها پێش دەست پێکردنەوەی شەڕ لە نێوان حکومەت وپارتی لە نیسانی ١٩٧٤ نور الدین یش چووە سەرەوە ، دوای" گەنم گردو جۆبلاوەکە"نور الدین لەگەڵ (العائدون) گەڕایەوە و بەم دواییەش لە بەغدا مامۆستای قوتابخانە بوو .

بەهەر حاڵ ئێمە لە ١٩٧٢/١١/٢٧ بەیاننامەی (لفیف) مان بڵاوکردەوە و یەکەم کۆبوونەوەمان بە بەشداری بەندەو شێخ جەباری برام و مەلا عەبدوڵڵا ئیسماعیل و لەتیف بەرزنجی و عبدالرحمن زەبیحی (عولەما) کرد، عولەما وەك ئەندام لەگەڵماندا دانەنیشت ، بەڵکو وەك دۆستێك بۆ ئەوەی سوود لە ڕاکانی وەربگرین بەشداربوو.

لە ١٩٧٢/١٢/١٥ بۆ جاری یەکەم بەشێوەی تەنزیمی دانیشتین و دانیشتنەکە بریتی بوون لەم کەسانە :

(عبد الستار تاهیر شریف ، عبد الجبار تاهیر شریف ، عەبدوڵلاّ ئیسماعیل ، بابەکر مەحمود پشدەری ، شێخ لەتیف بەرزنجی) لەم کۆبوونەوەیە بڕیارماندا عەبدوڵلاّ کانی مارانی ، وەك ئەندامی لێژنەکە بێتە ڕیزمانەوە،ئەوەبوو لە ١٢/٢٢ لە کۆبوونەوەی دووەمی لێژنەکە ئامادەبوو، بەو جۆرە لە لێژنەی ئامادەکردنەوە دەستمان کرد بە ڕێکخستنی لێژنە ناوچەییەکان لە بەغدا و کوردستان .

دەتوانم بڵێم لە بواری ڕێکخستنەوە تاقە سواربووم ، هاوڕێکانی ترم لە لێژنەی ئامادەکردن گوێیان بە ڕێکخستن نەدەدا ، دواجار دەرکەوت هەر لەبنەڕەتەوە نەیان دەویست حیزبایەتی بکەن .

بەداخەوە دەڵێم ئەو برادەرانەی لێژنەی ئامادەکردن پیاوی حیزبایەتی نەبوون هەرچەندە بە باشی ڕۆڵی خۆیان لە زیندووکردنەوەی حیزبەکە بینی .

لەئە نجامی چالاکی نواندنمان و ئاشکرابوونی ئەندامانی سەرکردایەتی شۆڕشگێڕ دوای زیندووکردنەوەی لە ١٩٧٣/٧/٢٢ شەو سەعات ٨،٣٠ لەناو شاری بەغدا لە شەقامی" الکفاح "پارتی (محمد حەسەن برزۆ) ناسراو بە (ئەبو سلام)یان کوشت. وەزیری کاروباری شیمال " سامی " دەستێکی باڵای لە تیرۆرکردنی ئەبو سەلامدا هەبوو ، دوا ڕۆژیش خۆشی لە ئە نجامی تیرۆرسەری نایەوە .

ئەوە بوو لە ٧/٢٥ بەیاننامەیەکمان دەربارەی شەهید کردنی ئەبو سەلام دەرکردو جەماعەتەکەی مەلا مستەفا مان تاوانبارکرد .

کوشتنی ئەبو سەلام بووە هۆی ترساندنی گەلێ لە ئەندامانی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان.. ئەوەی جێگای داخە هەندێ لە ئەندامانی سەرکردایەتی پارتی باوەڕیان بە تیرۆرکردنی نەیارەکانیان هەبوو ، یەکێ لەوانە سامی عبدالرحمن بوو .

پارتی شۆرشگێڕی کوردستان کۆنگرەی هەشت

هەرچەندە کۆنگرەی (٨)مان بەستو پارتی شۆرشگێڕمان زیندووکردەوە بەڵام پێویستە زیاتر لەسەر چۆنیەتی پارتەکە بدوێم ،بۆیە پێویستە کورتە باسێکی ژیانی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندیەکەی بکەم کە لەلایەن کۆنگرەکانییەوە هەڵبژێردرابوون .

١- عبدالستار تاهر شەریف ، سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان، لە بەرگی یەکەمی یادداشتەکە بە دوورو درێژی باسی خۆمم کردووە .

٢- شەوقی حمەخان : لە ساڵی ١٩٦٧ بۆ جاری یەکەم لە کۆنفرانسی ناوچەی کەرکوک ناسیم. وەك عنصرێکی کرێکاریی هەڵبژێردرا بە ئەندامی ناوچەی کەرکوك، چالاکیی ئەم زیاتر لە ساڵی ١٩٦٩ دیاری داو زۆر جاریش وەك ئەندامی ناوچەی کەرکوك و شارەزا لەگەڵ عومەر دەبابە دەردەچووە دەرەوە دەچووە ناوچەی کۆیە ، منیش لەوێ قائمقامی قەزاکە بووم و لێپرسراوی ناوچەکەش بووم. لە ساڵی ١٩٧٠ دوای بەیانی ١١ی ئازار، یەکێ بوو لە ئاوارەکانی پارتەکەمان و لە ترسی پارتی ماڵی باریکرد بۆ بەغدا. لەو ماوەیە هەموو پێکەوە بووین لە بەغدا (نورالدین عبدالرحمن، حەسیب نورالدین، مەلا محمد ئەمین "مەلا شیبینە" نامق محمد، عەباس حوسێن، بەکر عەلی، نجم الدین گلی ، پاشان ئەم گەڕایەوە کەرکوك.لەگەڵ دەیەها ئەندامی تری پارتیمان لە ناوچەی کەرکوك، پارتی ڕازی نەبوون لە شاری کەرکوك شاری باو باپیرانمان دابنیشین و دەربەدەر کراین.مامەڵەکردنی پارتی لەگەڵماندا گەلێ خەراپتربوو لە مامەڵە کردنەکانی حیزبی بەعس لە شاری کەرکوك لەگەڵ دانیشتوانی شارەکە .

تا شەشی سەرمتایی خوێندبوو، پۆلی شەشی تەواو کردوومو کرێکار بوو لە کۆمپانیای نەوتی کەرکوك ولە ڕووی ڕۆشنبیری گشتییەوە ناستی نزم بوو بەڵام لە ڕووی ڕێکخستنەوە شارەزاییەکی باشی هەبوو دڵسۆزو چالاك بوو، دڵی ساف و پاك بوو، بەڵام

لە ڕووی خوێندەواریییەوە ئەوەندە خۆی ماندوو نەدەکرد کە جێگای ئومێدبوو خۆی ماندوو بکردابایە عونسرێکی سەرکردایەتی باشی لێ هەڵبکەوتایا، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان بوو نوێنەری کۆمیتە ناوەندی بوو لە لقی کەرکوك. شەوقی حمەخان لە ساڵی ١٩٥٨ وە ئەندامی پارتی بوو، کەواتە ئەندامی پارتی دیموکراتی کوردستان بووە لەوکاتە..جاری پارتی یەك حیزب بوو . شەوقی حەمە خان لە ٢٠٠٤\٤\١٢..... (کۆچی دوایی کرد.

٣- عبدالله ڕۆژ بەیانی: ئەم خەڵکی دێی سەوز بلاغە لە قەزای خانەقین، دەرچووی کۆلێجی کارگێڕی و ئابوری ، ساڵی ١٩٦٧ – ١٩٦٨ بوو ،ئەندامێکی کۆنی پارتی بوو لە سەرەتای شۆڕشی کوردستان ١٩٦١ یەکێ بوو لە پێشمەرگەکانی پارتیمان، لە ڕیزی شۆڕش تا پلەی ڕابەری سیاسی لقی پێشمەرگەی پێسپێردرا بوو. لە کاتی زیندوو کردنەوەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان دوای بەیانی" لەفیف"هاوکاری کرد لەگەڵماندا و پاشان بووە ئەندامی لێژنەی ناوچەی بەغداو لە کۆنگرەی هەشتو نۆی پارتیمان بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێردرا. پاشانیش بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی.دوای کۆنگرەی نۆ ئەم چالاکی زیاتر بوو . لە تاقیکردنەوەی ئەم پێنج ساڵەم لەگەڵی دا ئەم جگە لەلایەنە ئیجابیەکانی هەندێ لایەنی سەلبیشی هەبوو، کەمێ نەفەس زلی و لەخۆڕازییوونی پێوە دیاربوو.. لە ڕۆژی تەنگانەش عاملی ترس چەند جار کاری دەکردە سەری. بە هەر حاڵ یەکێ لەو ئەندامانە بوو کە نەچووە ڕیزی بەعسەوە هەروەها نەبوو بە سیخوڕ وەك هەندێ لە ئەندامەکانی تر .ئێستا لە شارۆچکەی کەلار نیشتەجێ بووە و پارێزەرە . دەستی نووسینیشی هەیە .

٤- محمد محی الدین: لە دایکبووی ١٩٤١ دانیشتوی شاری هەولێرە. دەرچووی قوتابخانەی دوای ناوەندیەو موچەخۆرێکی بچووك بوو لە دایەرەی ئیصلاحی زراعی و لە خولی یەکەمی ئە نجومەنی یاسادانان بەناوی پارتیمانەوە بوو بە ئەندامی ئە نجومەن. لە خولی دووەمیش بەبێ ئەوەی لە لەلایەن پارتیمانەوە هەڵبژێردرێتەوە. (حیزبی بەعس) دووبارە کردییەوە بە ئەندامی ئە نجومەن لەبەر ئەوەی باوەڕی تەواوی پێی

هەبوو. خۆی لە چینی کرێکارانە لە ڕووی فامیلەوە . ئاستی ڕۆشنبیری سەرەڕای تەواو کردنی قوتابخانەی دوای ناوەندی لە ساڵی ١٩٦٧ەوە بەڵام ئاستی ڕۆشنبیری مام ناوەندی بوو . لە ساڵی ١٩٧٧ لە کۆلێجی یاسا وسیاسەت لە زانستگای بەغدا وەرگیرا ئەم وەرگرتنەشی بەبێ ئاگاداری پارتیمان بوو. تا پێش کۆنگرەی دەیەمینی پارتەکەمان کە لە ١٩٧٨/١/٢ بەسترا جێگای باوەڕی تەواوم بوو کە لە پشت منەوە هیچ ناکا بەڵام لە پێش بەستنی کۆنگرە لەکاتی بەستنی کۆنگرەی (دە) بۆم دەرکەوت کەوا هەرچی هەنگاوێ بهاوێژێ تەنها ڕەچاوی سوودی شەخصی خۆی دەکاتو حیزبو بەرژەوەندی گشتیی هەموو بە پوولێك ناگۆڕێتەوەو لە ژێرەوە خەریکی مامەڵەو خۆ دەوڵەمەند کردن بوو.

لە کۆنگرەی نۆ دەورێکی باڵای هەبوو لە هەڵبژاردنەوەی محمد گوڵ و داود سەلمان و ئیسلام مستەفاو کەریم ئەرکەوازی و عوسمان موراد، کە پێویستی دەکرد بۆ پتەوکردنی کۆمیتەی ناوەندیو پارتی ئەم هەڵانە هەڵ نەبژێردرێن لەگەڵ نواندنی ڕۆلێکی ناشرین بۆ ئەوەی من دەنگی زۆر وەرنەگرم لە کۆنگرە، لەم جووڵانەوەیەش هەرچەندە بەزیرەکانە دەجووڵایەوە بەڵام لەلایەن منەوە تێشك خرابوە سەریو ناگاداری هەموو جووڵانەوەکانی بووم.دوای ماوەیەك بۆم دەرکەوت کەوتبووە ژێر فشاری شوعبەی سێی ئەمنی عامەوە و ئەمنی شیمالی کە بارەگاکەی لە هەولێر بوو بەتایبەتی " ئەبو عەلا" ی بەڕێوەبەری . ئاشکرابوو حیزبی بەعس و ئەمنی عامە هەوڵیان دەدا بە ڕێگایەکی نیزامی و بە ڕێگای ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی وا بکەن لە هەڵبژاردنەکە دەر نەچم ، ئەوەبوو دەنگم کەم هێنا بەڵام هەر سەرکەوتم لەبەرئەوەی جارێ بەعسییەکان بەتەواوی تەشەنەیان نەکردبوو لەناو ڕیزی قواعیدی پارتەکەمان وەك ئەوەی تەشەنەیان لە ڕیزی سەرکردایەتییەکەی کردبوو.

٥- مەجید ڕەشید جەباری: لەدایکبووی ساڵی ١٩٤١، لە قادر کەرەم لە مزگەوت لای مەلا خوێندویەتی و ئیشی کرێکارەو لە چینی جوتیارانەوە هاتۆتە خوارەوە، بەم دواییە بووە جێگری سەرۆکی یەکێتی کرێکارانی عێراق. تا ساڵی ١٩٧٧ زۆر تووندڕەو بوو دژی بەعس، هەرچەندە ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتیمان بوو بەڵام لە ساڵی ١٩٧٧ و تا

بەستنی کۆنگرەی (١٠) دە ، هەڵوێستی زۆر گۆڕاو لەناکاو لەگەڵ حزبی بەعس گرێی داو باری گوێزی لێبارکەی خرەی نایێ. بەم دواییەش هۆیەکانی هەرچی بێ دەستی دایە ئەوەی زانیاری درۆو هەڵە لەسەر من بگەیێنێ بە بەرپرسەبەری ئەمنی عامەو حیزبی بەعس بەڵام جموجۆڵەکەی لەلایەن منەوە زوو ئاشکرا بوو بەتاییەتی دوای ئیعفا کردنەکەم لە وەزارەت گەلێ شتم لەسەری بۆ ڕوونبۆوە. ئاستی ڕۆشنبیری زۆر نزم بوو، بەڵکۆ دەتوانم بڵێم نەخو ێندەوار بوو ،شارەزاییکی تەواوی لە ڕێکخستن و ڕۆشنبیری حیزبایەتی نەبوو ، جگە لەوەی سادەو مێشك بەتاڵ و زوو یاریی پێ دەکرا بەم دواییە بووە ئەندامی حیزبی بەعس .

٦- زۆراب داراخان لە دایکبووی ساڵی ١٩٣١ و لە برا فەیلیەکان بوو ، دەتوانم بڵێم نەخوێندەواری تەواو بوو. لە قوتابخانە نەیخوێندبوو، دەیتوانی ناوی خۆی و چەند دێڕێك بنووسێ ، دوای زیندوو کردنەوەی پارتیمان لەگەڵ مەجید جەباری و محمد گوڵ محمد لە ساڵی ١٩٧٣ بەیانیکیان دەرکردو ئیلتحاقیان بە پارتیمانەوە کرد ،ئەو کاتە ئەندامی ناوچە بوون لە ڕیزی پارتی. لەکۆنگرەی ٨، ٩، ١٠ هەڵبژێردرایەوە بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی و پاشانیش ئەندامی مەکتەبی سیاسی، کورد وتەنی (کەس نەبو ڕەجەب سەر پاڵە بوو). لە خێزانێکی کرێکاری و نەفسیەتی بورجوازییەکی گەورەی هەبوو. بوونی ئەم جۆرە ئەندامانە لە ڕیزی سەرکردایەتی پارتی شۆرشگێڕ بووە هۆی پەرە نەسەندنی پارتەکەو ڕێگاگرتن لە عەناسری ڕۆشنبیر بۆ هاتنە پێشەوە. ئەمەش ئاشکرایە حیزبی بەعس دەورێکی باڵای هەبوو لە کشاندنەوەی کەسانێکی ڕۆشنبیرو خاوەند بڕوانامە ، بۆ نموونە کاتی خۆی بابەکر مەحمود پشدەری ئەندامی سەرکردایەتی بزووتنەوەی پێشکەوتنخوازبوو جەماعەتی مەلا عبدالله ، داوایان لێکرد واز لە بزووتنەوەکە بێنێ بۆ ئەوەی بیکەن بە پارێزگاری سلێمانی ، ئەوەبوو وازی هێناو کرا بە پارێزگاری سلێمانی.هەروەها حیزبی بەعس یەکێ لە پیلانەکانی بۆ ئەوەی ئەندامانی حیزبە کوردییەکان بە خۆیانەوە گرێ بدەن هەموو ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆرشگێڕو جەماعەتەکەی عەفڕاوی و مەلا عبدالله یان بە بەرپرسەبەری گشتیی لە دیوانی سەرۆکایەتی کۆمار وئەندامانی مەکتەبی سیاسیش بە ڕوانگار

دادەمەزراندن و مووچەیەکی باشیان بۆیان دەبڕییەوە بە بێ ئەوەی داوایان لێبکری دەوام بکەن ، تەنها بۆ ناوەکە و گرێدانیان بە بەعسەوە و هیچی ترنا.

۷- محمد گوڵ محمد مەلەك شایی: لە دایکبووی ساڵی ۱۹۳۹، لە خانەقین تا پۆلی پێنجی سەرەتایی خوێندبوو ، ئاستی ڕۆشنبیری زۆر نزم بوو. پیشەی کاسب بوو.. دەوری تەکەتول و گێرە شێوێنی زۆر گەورەی هەبوو ، بە ئاشکرا دەستی لەگەڵ دەستگای ئەمندا هەبوو ،کە لە شوێنێکی تری ئەم یادداشتە یەکێ لە بەڵگەکانم لەسەری بلاوکردۆتەوە. پێش ئەوەی بێتە ڕیزی شۆڕشگێڕەوە ئەندامی لێژنەی ناوچەی بەغدای پارتی بوو .

۸ سەعید قادر جاف لە دانیشتوی شاری کەرکوك بوو ، لە کۆنگرەی هەشت بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێردرا، پاشان چووە ڕیزی جەماعەتی عەزیز عەقراوی دوای ئەوەی ئەبو مازنی بەڕێوەبەری ئەمنی عامە، دەنێرێ بەدوایدا لەگەڵ ڤازڵ حەلی ، یەکی هەزارو پێنج سەد دینارییان دەداتێ لەگەڵ یەکی سەیارەیەك ، گوایا لەبەر ئەوەی جەماعەتەکەی هاشم عەزیز کەسی وایان لەگەڵدا نەبوو کرا بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی گروپەکەی هاشم عەقراوی کە ناوی خۆیان ناباوو پارتی دیموکراتی کوردستان. ئەم زەلامە نەخوێندەوارە، بەڵام خۆی وانیشان دەدا کە خوێندەوارە، ڤوتابخانەی سەرەتایی تەواو نەکردبوو بەڵام ئەم و ئەو وتاریان بۆ دەنووسی و لە ڕۆژنامەکاندا بەناوی خۆیەوە بلاویدەکردەوە... لە کاتی شەڕی ئێران – عێراقیش فەوجێکی جاشی دروستکرد و وازی لە جەماعەتەکەی هاشم عەقراوی هێنا و بووە سەرەك جاش و لە سەر ڕێگای بەغدا –دوزخورماتو مەفرەزەی چەکداری دانابوو ، وا دیاربوو لەوەڕی جاشێتیەکەی خۆشتربوو لە هی حیزبەکەی هاشم عەقراوی . دوای شەڕی کوێتیش کە بە بەزینی عێراق کۆتایی پێهات دووبارە سەعید جاف بە فەرمانی عیزەت ئیبراهیم بۆ ئەندامەتی مەکتەبی سیاسی جەماعەتەکەی عەقراوی گەڕایەوە . نامەوێ لێرەدا لەمە زیاتر لەسەر

بابەتەکە بڕۆم ، کورد وتەنی " تاریکە شەو لە ئێوارەوە دیارە " کە حیزبی بەعس چۆن گاڵتەی بە حیزبە کوردیەکانی ژێر دەستی دەکرد .تا ئەو ڕادەیەی سەعیدجاف بەفەرمانی لێژنەی شیمال بکرێتەوە بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی جەماعەتەکەی هاشم وەك بڵێی دەستگایەکە لە دەستگاکانی حکومەت.

٩- فازڵ عەلی حوسێن: خەڵکی کەرکوکە ،لە کۆنگرەی هەشت بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێردرا. لەکۆمپانیای نەوتی کەرکوك کرێکار بوو. زەلامێکی ترسنۆکو بێ کەڵك بوو . پاشان لەگەڵ سەعید جاف چووە لای جەماعەتی عەزیز عەقراوی و بووە ئەندامی مەکتەبی سیاسی . کە دەڵێم ترسنۆك بوو ، ئێمە لە بەغداوە ڕۆژنامەی" نور "مان بۆ دەنارد بۆ کەرکوك بۆ ئەوەی لەسەر دۆستان و ئەندامانی پارتەکەمان دابەشی بکا و هەموو جارێکیش پارەی ڕۆژنامەکەی بۆمان دەنارد بەغدا، ڕۆژێکیان من و شەوقی حەمەخان و سەعید جاف و شێخ جەبار و چەند برادەرێکی تر دەعوەت بووین لە ماڵیان . بە ڕێکەوت دۆشەکی قەرەوێلەکەی ژێری کەوتە خوارەوە ، سەیرمان کرد هەموو ژمارەکانی ڕۆژنامەی نور کەوتە خوارەوە عەرەب وتەنی (بالتمام و والکامل) تەنها یەك ژمارەشی بە کەس نەدابوو ، خۆی لە گیرفان خۆی پارەکەی بە درۆ بۆمان دەنارد، یان باشتر بڵێم لە مانگانەکەی کە لە پارتیمان وەری دەگرت، ئەمە نموونەیکە لە دەیەها نموونەی تری ساختەکاری ئەم زەلامە.

١٠- شێخ جەبار تاهیر شەریف. شێخ جەبار برای دایکو باوکیمە لە سەرەتای ژیانیەوە جەزی لە ئاژاوەو شەڕو دووبەرەکی بوو لە نێوان هاورێکا نماندا. لە شۆڕشی کوردستان لە ئەیلولی ١٩٦١ دوای ئەوەی خالید دلێر ئەندامی ناوچەی کەرکوك لە لایەن ئەمنی کەرکوکەوە دەستگیرکرا بە جانتایەکی پڕ لە ناو و لیستی ئەندامانی پارتی لە سنووری ناوچەی کەرکوك ، ژمارەیەکی زۆر لەو ناوانە ئەمنی کەرکوك گرتیانی ، بەڵام شێخ جەبار و جەلال عبدالرحمن توانیان دەربازبن و بچنە ڕیزی شۆڕشی کوردستانەوە.

شێخ جەبار کرا بە کادیر لە ناوچەی بادینان و ناوی حیزبی (مەلا ڕەسول) بوو. دوای تێکچوونی نێوان پارتی و مەلا مستەفا لە ساڵی ١٩٦٤ گەڕایەوە بۆ کەرکوک بۆ سەر وەزیفەکەی وەک مامۆستایەک و گواستراوەتەوە بۆ قەزای (ڕومێسە) لە دیوانیە. دوای ئەو گەڕانەوەیە بۆ سەر وەزیفەکەی وازی لە حیزبایەتی هێنا. لە زیندوو کردنەوەی پارتی شۆڕشگێڕ دەورێکی باڵای هەبوو بەتایبەتی بە حوکمی پەیوەندی لەگەڵ (عەلی ڕەزا ئەرکەوازی) لە "دەستگای علاقات." دوای هەڵوەشاندنەوەی دەستگاری عیلاقات بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی لە دەستگای موحابەرات دامەزراو لە ١٤\١١\١٩٩٢ دەستگای موخابەرات لە ئوتێل قصر کەرکوک تیرۆرێکرد لە ئەنجامی ناکۆکییەک لە نێوان ئەو و عەلی حەسەن مەجید. شێخ جەبار یەکێ بوو لە ئەندامانی لێژنەی ئامادەکردن و هەر ئەویش بووە هۆی ئیقناع کردنی من و چەند ئەندامێکی کۆنی پارتی کە پازی بین مەلا عەبدوڵلاً ئیسماعیل لەگەڵماندا کاربکات و بکرێتە سکرتێری لێژنەی ئامادەکردنی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان.

شێخ جەبار قەت بە کەڵکی حیزبایەتی نەدەهات، هەر وەکو مەلا عەبدوڵلاً دەیووت (ئاخ جەبار چەند کوڕی باش و هاوڕێی چاکی بەڵام حزبایەتیت نەکردایا). لەبەرئەوەی هەر خەریکی پیلان نانەوەو ئاژاوەو شک و گومان بوو لە نێوان ئەندامانداً. دوای نەمانی لە پارتی بەماوەیەک بە ڕاوێژکاری باڵیۆزخانەی عێراق لە (نەمسا) دامەزرا. لە ڕووی ڕۆشنبیرییەوە ڕۆشنبیرێک و نووسەرێکی باش بوو، دەستی نووسینی هەبوو. ئەگەر ئەو لایەنە سەلبییانەی باسم کرد نەبوایا چالاکترین ئەندامی پارتی شۆڕشگێڕ بوو. لە دەرەوەش لە دوای شۆڕشی ئەیلول لە ساڵانی ١٩٦٢- ١٩٦٣ چالاکترین کادری پارتی دیموکراتی کوردستان بوو لە ناوچەی سانەیی و شێخ بزێنی. لە ساڵانی ١٩٦٤ و ١٩٦٥ بەڕێوەبەری ڕۆژنامەی (صوت العرب) بوو کەفوزی عبدالواحد کەلە پشتەوە ئاموزامان بوون لەبەغدا دەریان دەکرد و دوا جار بەڕێوەبەری ڕۆژنامەی (النور) ی پارتی دیموکراتی کوردستان باڵی مەکتەبی سیاسی بوو.

١١-عەبدوڵلا هەمزە: عەبدوڵلا هەمزە خەڵکی کەرکوکەو لەدێی زەردك لە ناحیەی ئالتون کۆپری لەدایك بووەو هەر لەوێ گەورە بووە لە لای مەلای دێ فێری خوێندەواری بووەو پاش ساڵی ١٩٦٤ لە ڕیزی لەشکری پارتی بوو لە ساڵی ١٩٦٨ ئەندامی ڕێکخراوی شوانو شێخ بزێنی بوو لە پارتی دیموکراتی کوردستان ، لە کاتی زیندووکردنەوەی پارتی شۆڕشگێڕ لە ساڵی ١٩٧٣ کرایە لێپرسراوی ڕێکخستنی پارتی لە شوانو پاشان لە موصل، پێش کۆنگرەی هەشت سەرخراو کرایە ئەندامی لێژنەی ئامادە کردن.لە کۆنگرەی هەشت هەڵبژێردرا بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیو کرایە نوێنەری کۆمیتەی ناوەندی لە موصل. لە ساڵی ١٩٧٤ لە ڕیزی پارتی شۆڕشگێڕ بە یەکجاری دەرکراو چووە لای جەماعەتی مەلا عەبدوڵلا ئیسماعیلو پاشان لای ئەوانیش نەماو چووە لای جەماعەتی هاشم عەقراویو لەوێش زۆری پێ نەچوو دەرکراو ئیتر بە یەکجاری وازی لە سیاسەت هێناو سەیارەیەکی کڕی و خەریکی کاسبکاری بوو .

١٢- زیاد مەجید میسری : ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی و لێپرسراوی سلیمانی بووبەاسی ناکەم لەبەر ئەوەی بەئاشکرا سیخور بوو لەئەمنی سلیمانی و دەورێکی زۆر خراپی هەبوو . بەڕاستی زۆر دڵگرانم کە بەم جۆرە باسی هەندێ لە ئەندامانی سەرکردایەتی شۆڕشگێڕ دەکەم ، هەندێکیان لە ژیاندا نەماوون و ئەوانەی ماون گومانی تێدا نییە زۆر دڵگران دەبن لێم ، بە هەر حاڵ من لێرەدا تەنها هەندێ نەك هەموو لاپەڕەکانی ڤایلەکانیانم گردۆتەوە (مەلەفەکان) ئەمەش ئەوە نەبێ تەنها ئەندامانی سەرکردایەتی شۆڕشگێڕ بەم جۆرەی لێرەدا باسیان دەکەم خاوەند مەلەف بن (مەبەست لە" مەلەف" پەیوەندی نهێنی لەگەڵ دەستگاکانی ئەمن و موخابەراتی بەعس).

ناکۆکی نێوان پارتی و حزبی بەعس

دوای زیندووکردنەوەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان و چەسپاندنی حیزبەکەمان دووبارە لەسەر زەمینەی واقیعدا وەك حیزبێکی شۆرشگێڕو خاوەند تاقیکردنەوەیەکی مێژووییی ، سەرەڕای ژمارە کەمی ئەندامانی و کارکردنی نهێنی لە قۆناغی سالی یەکەمی دوای زیندووکردنەوەکەی ، گەلێ شت لەسەر نەخشەی سیاسی ناوخۆی عێراق بەرەو گۆڕان دەچوو ، پەیوەندی نێوان هەردوو حیزبی هاوپەیمان ،حیزبی بەعسی و پارتی دیموکراتی کوردستان ، بەرەو تێکچوون دەچوو ، یەکێ لە سیماکانی ساردی نێوانیان بەستنی کۆبوونەوەی بێ لایەنەکان بوو لە ١٧ی تشرینی یەکەمی ١٩٧٣ ، ئەوەبوو صدام حوسێن کۆبوونەوەی بە کۆمەڵ لە بێلایەنە کوردەکان لە هۆڵی ئەنجومەنی نیشتمانی کردو موناقەشەی مەوزوعی حوکمی زاتی لەو کۆبوونەوەیە کرد ، لە لایەکی ترەوە جەماعەتی بارزانی هەڕەشەیان دابوو لەو کەسانەی بەشدار دەبن لەو کۆبوونەوەیە ، ئەو کەسانەی لە کوردستان دادەنیشتن نەیانوێرا بێنە کۆبوونەوەکە ، ئێمە هەندێ دۆستمان هەبوو لەم کۆبوونەوەیە بەشدار بوون لەگەڵ چەند ئەندامێکی شۆرشگێڕ بەڵام خۆیان بەکەس نەناساندبوو وەك حیزبی و بەناوی بێ لایەنەوە بەشداری کۆبوونەوەکە بوون .

لەم کۆبوونەوەیەدا صدام حوسێن وتی ئەگەر پارتی ڕێك نەکەوێ لەگەڵماندا و نەیەنە بەرەی نیشتمانیەوە ، ئێمە ئاگادارین زۆربەی ئەندامانی سەرکردایەتی و خوارەوەی حیزبەکە دێنە ڕیزی بەرەوە . ئەم قسەیەی صدام دوارۆژ لەو سەفەرەی بە ناوی بەرەی نیشتمانیەوە بۆ ڕۆمانیا (بوخاریست) من و هاشم عەقراوی و حیکمەت عەزاوی (ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش) کردمان. شەوێك لە ئوتێلەکەمان من و هاشم عەقراوی پێکەوە دانیشتبووین (باسی ئەو کۆبوونەوەیەی بۆم کرد کە ئەوان ئەندامانی لێژنەی مەرکەزی لەگەڵ صدام حوسێن بەدزی پارتی و مەلا مستەفاوە لەگەڵیدا کۆبوونەوە ، وتی من و عەزیز عەقراوی و صالح یوسفی و عەلی سنجاری و صدیق ئەمین ناسراو بە (صدیق ئەفەندی) و ئیسماعیل مەلا عەزیز و عبد الوهاب ئەتروشی) هەشت ئەندامی لێژنەی مەرکەزی بڕیارماندا ئەگەر بارزانی لە ئازاری سالی

١٩٧٤ لەگەڵ حیزبی بەعس و حکومەت ڕێك نەکەوێ ئێمە ئیمزای حوکمی زاتیەکە دەکەین و بەناوی پارتیەوە بەیاننامەیەك دەردەکەین و صدام حوسێنمان واتێ گەیاند کە زۆربەی قواعیدی حیزبەکەمان لەگەڵ دایە، ئەو کاتە مەلا مستەفا هیچی پێ ناکرێ .)

ئەمەی سەرەوە بە ئەمانەتەوە قسەی هاشم عەقراویە ، چەندی ڕاستە یان نا ، ئەوە قسەی خۆیەتی ، پاشان وتی :

دوای ئەم کۆبوونەوەیە لەگەڵ صدام حوسێن ، عەلی سنجاری مەلا مستەفای ئاگادار کردەوە و هەرچی لەو کۆبوونەوەیە قسەکرابوو لەگەڵ صدام حوسێن بۆی گێڕابوەوە ، ئەوەبوو صالح یوسفی و صدیق ئەمین و عبد الوهاب ئەتروشی چوونە لای مەلا مستەفا و تۆبەیان کردبوو ،ئەوەبوو من وعەزیز عەقراوی و ئیسماعیل مەلا عەزیز بۆ بەغدا هەڵاتین وکەسمانیش لەگەڵدا نەبوو ...!

کەواتە صدام حوسێن حەقی بوو لەو کۆبوونەوەیە بڵێ مەلا مستەفا لەگەڵماندا ڕێك نەکەوێ ئێمە جارێ جێبەجێکردنی حوکمی زاتی یەکە دەدەین و جەماوەری پارتیش لەگەڵماندا دەبێ .

ئەوەبوو عەزیز عەقراوی و هاشم عەقراوی وئیسماعیل مەلا عەزیز هاتنە بەغدا و خەریکی دامەزراندنی حیزبی دیموکراتی کوردستان بوون ، بەو ناوە کە هەر حیزبە ئەصلیەکەیە و قواعیدی پارتی لەگەڵیاندان ، بەڵام سەرکەوتوو نەبوون لە ڕاکێشانی قواعیدی پارتی بۆلای خۆیان ، ئەوەبوو بەڕێگای بەڕێوەبەری ئەمنی عامەوە عبد الخالق تەوحەلە (ئەبو مازن) دوو ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی ئێمەیان بردە لای خۆیان . شەو (ئەبو مازن) دەنێرێتە دوای سەعید قادر جاف و فازل عەلی حوسێن و یەکی (١٥٠٠) دینار و سەیارەیەکیان دەداتێ و بەیانی زوو لە شۆڕشگێڕەوە دەبنە پارتی دیموکراتی کوردستان / جەماعەتی هاشم/ عەزیز عەقراوی ، لە کاتێکدا لەدوای دووبەرەکیەکەوە ئەندامی پارتی- جەماعەتی مەلا مستەفا -نەبوون بەڵکو دوو ئەندامی لێژنەی کرێکارانی شۆڕشگێڕ بوون لە کەرکوك و دواجاریش سەعید جاف

ئەندامی مەکتەبی تەنفیزی سەندیکای کرێکارانی عێراق بوو بەناوی پارتی دیموکراتی کوردستان / جەماعەتی مەکتەبی سیاسی .

ئەوەبوو هەرئەو رۆژە شێخ جەباری برام نارەد سەرمالی سەعید جاف و چەکمان کرد ، لەبەرئەوەی رازی نەبوو بە خۆشی چەکەکانی تەسلیم بکاتەوە .. لەسەر ئەم کارە بەرێوەبەری ئەمنی عامە (ئەبو مازن) تەلەفۆنی بۆم کرد، وتی (ئەبو سەردار) یاسا نەماوە ، شێخ جەبار بەچەکەوە دەچێتە سەرمالی سەعید جاف و چەکی دەکا ... وتم زۆر سەیرە ئەم یاسایە لەکەیەوە حورمەتی گیراوە ، جەنابت بەرێوەبەری ئەمنی عامی بەدزی ئێمەوە پارەو سەیارە دەدەی بەدوو ئەندامی لێژنەی مەرکەزی حیزبەکەمان و رەوانەی لای عەزیز و هاشمیان دەکەی ، ئەم ئیشەی جەنابت لە چ خانەی یاسایەك دای بنێین ؟!

پاشان من وبەرێوەبەری ئەمنی عامەم پێکەوە دانیشتین ، لەو دانیشتنە پێمی وت، ئێمە تووش بووینە ، عەزیز وهاشم عەقراوی هاتوونەتەوە و کەسیان لەگەڵدا نییە ، سەید النائب (صدام حسین) حەز دەکا یارمەتییان بدەین و ئێمە (بەعس) و ئێوەش شۆرشگێڕ هەردوولامان ، هەر لایە چەند ئەندامێکیان بۆ بنێرین بۆ ئەوەی بتوانن حیزبەکەیان دروست بکەن .... لێرەدا لەم یادداشتە نامەوێ بچمە بنج و بنەوانی حیزبەکەی هاشم و عەزیز عەقراویەوە ، بەتاییەتی هاشم عەقراوی، پێش ئەوەی بمرێ ئەندامی شوعبەی حیزبی بەعس بوو ، کەواتە سکرتێری حیزبێك بووبووە ئەندامی حیزبی بەعس ، ئەندامێکی خوارەوە ، سکرتێری حزبێکی کوردی بوو ، لەساڵانی ۱۹۸۰ بە سەرەوە هەموو کەسێ ئەم ڕاستییەی دەزانی ، ئەو هەڵوێستەم بەرامبەر بە کردەوەکەی بەرێوەبەری ئەمنی عامە ئەبو مازن ، نامەیەك بوو بۆ ئەمنی عامە ،کە ناتوانن بە ئاسانی خۆیان بەسەرمدا فەرز بکەن.

لە لایەکی ترەوە لە ٢٦ی تشرینی دووەمی ساڵی ۱۹۷۳ وە خەریکی خۆ ئامادەکردن بووین بۆ بەستنی کۆنگرەی هەشتەمی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان . لەناو خۆمان ئەندامانی لێژنەی ئامادەکردن تێك چووین لەسەر بەستن و نەبەستنی کۆنگرەکە ، مەلا عەبدوڵلا و

شێخ لەتیف وبابەکر و عەبدوڵڵا کانی مارانی لەگەڵ بەستنی کۆنگرەکە نەبوون ، داوای دواخستنیان دەکرد .

شەوی ٣٠/٢٩ی ١٩٧٣/١١ عبدالوهاب باجەلان و حەمە حوسێن کوردە هاتنە لام و وتیان مەلا عەبدوڵڵا ئێمەی ناردووە بۆلات و لەمەوزوعی تەئجیلکردنی کۆنگرەکە قسە بکەین . لەگەڵیاندا دەگەیشتمە ئەنجامێك ، ئێمە لەسەر بەستنی سووربووین و ئەوانیش سوور بوون لەسەر دواخستنی .

بۆ شەو هەر لەسەر داوای عبد الوهاب وحەمە حوسێن کوردە لەمانی زۆراب داراخان لەگەڵ مەلا عەبدوڵڵا پێکەوە دانیشتین من و شەوقی حەمەخان و شێخ جەبار و مەجید جەباری ومحمد گوڵ ، مەلا عەبدوڵڵا زۆر هەوڵی لەگەڵماندا کە قەناعەتمان پێ بکا کۆنگرەکە دوابخەین ، بەڵام ئێمە قەناعەتمان نەکردو ئاگادارمان کردەوە کەوا کۆنگرەکە دەبەستێ . بەڵام مەلا عەبدوڵڵا وەعدیدا لە دانیشتنی یەکەمی کۆنگرەکە بەشداربێ بەڵکو قەناعەت بە بەشداربوونی کۆنگرە بکا بۆ دواخستنی .

رۆژی ٣٠ی تشرینی دووەمی ١٩٧٣ لە بەغدا سەعات ٩,٣٠ ی سەرلەبەیانی کۆنگرەی هەشتەمی پارتی شۆشگێڕی کوردستان لەمانی ـ شێخ جەبار-لەغدا بەستراو حەفتاو شەش (٧٦) نوێنەر تێیدا بەشداربوون ، هەر نوێنەرێ لەجیاتی (١٠) دە ئەندام هاتبوون لەگەڵ (٢٥) بیست وپێنج میوان لە ئەندامانی پێشکەوتووی پارتی شۆرشگێڕ کە مافی دەنگ دانیان نەبوو .

لە نوێنەرەکان سێیان (٣) ئافرەت بوون ، کۆنگرەکە لەلایەن منەوە کرایەوە بە وەستان بۆ ماوەی یەك دەقیقە لەسەر گیانی پاکی شەهیدانی کوردستان و پارتی بە تایبەتی محمد حەسەن برزۆ (ئەبو سەلام) ، پاشان پا پۆرتی لێژنەی ئامادەکردنم خوێندنەوە . دوا بە دوای پا پۆرتەکە ، مەلا عەبدوڵڵا ئیسماعیل بۆ ماوەی یەك سەعات قسەی کرد ، دیفاعی لە پاو بۆچوونەکانی خۆی کرد کە بۆ داوای دواخستنی کۆنگرەکە دەکا، لە وتارەکەیدا وتی "احشی عن بیان اذار ثانیة" کەواتا لە بەیانێکی تری ١١ی ئازار دەترسم. پاشان لە کۆنگرەکە دەرچووە دەرەوە . دوای دەرچوونی مەسەلەی مەلا عەبدوڵڵا خرایە دەنگەوە و بە زۆرینەی دەنگ لەپرێزی پارتی شۆرشگێڕ دەرکرا بەتاوانی

هەوڵدان بۆ نانەوەی ئاژاوە و دووبەرەکی لە ڕیزی پارتیدا . هەروەها (شێخ لەتیف و بابەکر مەحمود پشدەری و عەبدوڵلاّ کانی مارانی)یش لە ڕیزی پارتی دەرکران .مەلا عەبدوڵلاّ دوای ئەوەی لە دانیشتنی یەکەمی کۆنگرەی هەشتەم سەرنەکەوت و نەگەیشتە ئاما نجی ، دەچێتە لای سەعدون غەیدان ئەندامی ئە نجومەنی شۆڕش ، وەزیری ناوخۆی عێراق بوو، باسی کۆنگرەکەی بۆ دەکاو پێی ئاڵی کە بەشداری کۆنگرەکە بووە و لە کۆنگرەکە وتارێکی پێشکەش کردووە ، وا دەکا بڕی دە هەزار دینار کە کاتی خۆی وەک یارمەتی بۆ پارتیمان داندرابوو پای بگرێ . ئەوەبوو لەسەر مانگ کە چووم بۆ لای وەزیری ناوخۆ ، پێمی وت یارمەتییەکەتان بڕاوە ، ئێوە نەدەبوو سکرتێری کاتی پارتەکەتان ئاگادار نەکەنەوە لە بەستنی کۆنگرەکەو بەشداری نەکەن ، ئەم قسەیەی سەعدون غەیدان بەلامەوە زۆر سەیر بوو ، هەرچەندە ئێمە دەمانزانی مەلا عەبدوڵلاّ چۆتە لای وەزیری ناوخۆ ، بەڵام بەوەمان نەزانییوو درۆی وای لا دەکا بە مەبەستی برینی یارمەتیەکەمان . ئەوەبوو بە سەعدون غەیدانم وت : نەخێر مەلا عەبدوڵلاّ پاستی نەکردووە لە گەڵتدا ، لە کۆنگرەکە ئامادە بوو و قسەی خۆی کردو زۆریش هەوڵیدا کۆنگرەکە دوابخا و دەترسا، حیزبی بەعس لەگەڵ بارزانی دووبارە ڕێک بکەوێتەوە ، بۆ پاستی ئەم قسەیەم ، چەند وێنەیەکی مەلا عەبدوڵلاّم پێیە لەگەڵ شریتی وتەکەی کە لە کۆنگرەکە تۆمارکراوە ، کاتێ سەعدون وێنەکانی دی و گوێی لە شریتەکە گرت ، سەری سوڕما ، دەبێ مەلا عەبدوڵلاّ بۆ ئەم درۆیەی لەگەڵدا کردبێ . دوای ئەوەی لای سەعدون غەیدان گەڕامەوە ، یەکسەر چوومە لای حاجی خیراللە تلفاح ، دەمزانی سەعدون غەیدان زۆر لە دەم حاجی دەترسێ ، دۆستایەتیم لەگەڵ حاجی زۆر باش بوو ، ئەوەبوو مەسەلەکەم تێ گەیاند و ئەویش تەلەفۆنی بۆ سەعدون کردو گەلێ قسەی پێ وت ، نامەوێ لێرەدا قسەکانی بگێڕمەوە ، ئەوەبوو پێی وت شێخ ستار دێ بۆ لات و پارەکەیان بۆ خەرج بکە ، ئەگەر نا تەلەفۆن بۆ صدام حوسێن دەکەم ، ئەوەبوو چوومەوە بۆ لای سەعدون غەیدان و بڕی دە هەزار دینارەکەم لێ وەرگرتەوە . ئەوەبوو مەلا عەبدوڵلاّ دوای ئەوەی نەیتوانی کۆنگرەکە دوا بخاو نەشیتوانی یارمەتیەکەی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان ببڕێ ، لەگەڵ شێخ لەتیف بەرزنجی بزووتنەوەی

پێشکەوتنخوازی کوردی دامەزراند و ژمارەیەك لە ئەندامان و لایەنگرانی پارتی شۆرشگێڕی بۆ لای خۆیان ڕاکێشا بەڵام ژمارەکانیان زۆر نەبوون .

مەلا عەبدوڵڵا دوای هاتنە ڕیزی بۆ ناو پارتی ، لەقەبی مەلا ماتۆڕی بەسەردا بڕا . من بۆ خۆم وەك شەخس هیچ ناخۆشیەکم لەگەڵیدا نەبوو ، بەڵام لە دوای کۆنگرەی حەوت ، مەلا ماتۆڕ ئیتر ئەوەندە خۆشی پێمدا ناهاتەوە ، هۆیەکەشی ئەوەبوو ، کۆنگرە ڕایسپاردم کە ئاگاداری مەلا ماتۆڕ بکەمەوە ، کە جەمیلە خان نەهێنێ ، لەبەرئەوەی کۆمەڵێ بەڵگەو وێنە هەبوون لای سەرکردایەتی گوایە لە ڕێزی مەلا نییە بیخوازێ ، بەڵام مەلا ماتۆڕ سوور بوو لەسەر خواستنی ، کەچی ئەندامانی کۆنگرە پێیان وابوو ، ئەم کارەی مەلا ماتۆر کاردەکاتە سەر سومعەو ناوی پارتی . چونکە ئەو ئەندامی لێژنەی ناوەندی پارتی دیموکراتی کوردستان ـ باڵی مەکتەبی سیاسی ـ بوو . ئەوەبوو چاوم بە مەلا ماتۆڕ کەوت و ڕاسپاردەی کۆنگرەم پێڕاگەیاند ، کە نابێت ئەم کارە بکاو جەمیلە بخوازێ . چونکە سوور بوونت لەسەر ئەم بڕیارە دەبێتە مایەی دەرکردنت لە ڕیزی حیزب ، مەلا لە وەڵامدا پێمی گووت ستاری بڕام ، دەزانم قسەکان هەموو ڕاستن بەڵام ناتوانم دەست لە جەمیلە هەڵگرم ، هەرچەندە نە منالم ، نە هەرزەکارم ! . ئەوەبوو گەڕامەوەو بە کۆنگرەم ڕاگەیاند ، مەلا ماتۆڕ سووڕە لەسەر هەڵوێستەکەی ، بۆیە لە کۆنگرە بە زۆرینەی دەنگ لە ڕیزی حیزب دەرکرا .

لە سەر داوای غانم ، لە کۆبوونەوەیەکی چوار قۆڵی لە نێوان غانم عەبدولجەلیل ، ئەندامی قیادەی قوتری حیزبی بەعس و ، ئەبو مازن ، مودیری ئەمنی عامەو بەندەو مەلا ماتۆڕ . لە دائیرەی ئەمنی عامە کۆبوونەوە ، بە مەبەستی یەکگرتنەوەی هەردوو حیزب ، شۆڕشگێڕ و بزووتنەوەی پێشکەوتنخوازی کورد . لە کۆبوونەوەکە باسی مەلا ماتۆڕمان کرد ، کە لە کۆنگرەی حەوتەوە لە حیزب دەرکراوە ، ئەوەبوو غانم گوتی شتی وا نییە ، ڕاست نییە . منیش بەرپەرچیم دایەوەو ، بەدرێژی باسی هۆی دەرکردنەکەیم لە ڕیزی پارتی کرد ، کە هۆیەکەی خواستنی جەمیلە بووە ، مەلا ماتۆڕ هاتە قسەو جنێوی زۆر پیسی بە مامۆستا برایم نە حمەدو مام جەلال و ئەندامانی سەرکردایەتی دا ،

که ئەوان سومعەیان تێکداومو درۆو دەلەسەیان بۆ هەڵبەستووە ، منیش گووتم تۆ خۆت سومعەی خۆت تێکداوە ، خۆت دانت بەوەدا نا کە نە منالی و نە هەرزەکاری و چارت نییە هەر دەبێت بیخوازی ، بە غانمم گوت ئەمە پێوەندی بە جەنابتانەوە نییەو زانیاریت لەسەر ئەم بابەتە گەمە .

پێش بەستنی کۆنگرەی هەشتی پارتیمان ، سەفەرێکم بۆ ئەڵمانیای دیموکراتی کرد ، خورشید ڕەواندزی لە شاری (لایپزك دەیخوێند ، خورشید خاڵەی جەمیلە بوو . نوێنەری ئێمەش بوو لە ئەڵمانیا. پێش ئەوەی سەفەرکەم جەمیلە پێی وتم ، لەگەڵ خۆتدا بۆ ئەڵمانیام بەرەو سەردانی خاڵۆم دەکەم ، منیش بە مەلا ماتۆڕم ووت کە جەمیلە داوای لێکردووم لەگەڵ خۆمدا بیبەم ، لە وەڵامدا وتی زۆر باشە ، ئەوەبوو مەلا ماتۆڕ خەریکی دەرکردنی پاسەپۆرت بوو بۆ جەمیلە پێش ئەوەی سەفەر بکەم ، ئەوەبوو جەمیلە پێی وتم بگەمە ئەڵمانیا ناگەڕێمەوە بۆ عێراق ، پێم وت بۆ ناگەڕێیتەوە ، لە وەڵامدا وتی تۆ باش دەزانیت مەلا منی بەزۆر خواستوومو داگیری کردووم ، من لە کوێ و مەلا لە کوێ ! من بە کچی ئەو دەشێم زۆری لەم بابەتە قسانە کرد ، کە ئێرە جێگای نووسینەوەی نییە ، ئەوەبوو بە مەلا ماتۆڕم وت : جەمیلە لەگەڵ خۆمدا نابەم ، بۆ نەزانێ کەی سەفەر دەکەم ، مەلا وتی هۆی چیە ڕەئیت گۆڕی ، ڕاستی مەسەلەکەم بۆی گێڕایەوە ، مەلا ماتۆڕ ماچی کردم و زۆر خۆشحاڵ بوو ، بەم جۆرە ڕێگام بۆ جەمیلە خۆش نەکرد ، مەلا ماتۆڕ جێبەجێ . مەلا ماتۆڕ لەو کەسانە بوو ئەو فەرمودەیەی پێغەمبەری بەسەرا جێبەجێ دەبوو ، کە دەفەرموێ (إذا لم تستح فاعمل ما شئت) لە مەسەلەی ناموس مەلا ماتۆڕ لە کەس شەرمی ناکردو زۆریش داوێن پیس بوو .

کۆنگرەی (۹)ی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان

لە ٢٤ تا ٢٧ی کانوونی یەکەمی ١٩٧٥ پارتی شۆرشگێڕی کوردستان کۆنگرەی (۹) جەمی لەژێر دروشمی (لە پێناو پتەوکردنی یەکێتی تێکۆشانی نێوان هەردوو گەلی کورد و عەرەب). لە شاری بەغدا لە هۆڵی (رباط). بەست ، نامەوێ لێرە درێژە بە هۆسینەکەم بدەم دەربارەی کۆنگرەی (۹)و چۆنێتی بەستنیو پاشان بڕیارو ئەوژگاریەکانی لەبەرئەوەی بە درێژی لە بڕوانامەی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان ژمارە ٤) بە عەرەبی و ژمارە (٥) بە کوردی باڵاوکراوەتەوە لە دوو نامیلکەش بەجیاواز لە ساڵی ١٩٧٦ لە چاپخانەی" مصلحەی نقل رکاب" لە چاپ دراوە. لەهەر نامیلکەی (١٠,٠٠٠) دە هەزار ژمارەی لێ چاپکراو لەهەمان ساڵدا کەوتە بازارەوە.ئەوەی لێرەدا پێویستە باسی بکەم ئەوەیە ، پاش ئەوەی علاء الدین حەسەن بەهۆی نەخۆشی (صرع)ەوە داوای کرد لە ئەندامێتی کۆمیتەی ناوەندی ئیعفا بکرێ ، ئەوە بوو ئیعفا کراو کرایە ئەندامی لێژنەی ناوچەی هەولێرو زیاد مەجید ئەندامی جێگری کۆمیتەی ناوەندی خرایە شوێنی. هەروەها فائق جەمیل عەلی لە ڕێزی پارتی دەرکراو ئیسلام مستەفا خرایە شوێنی.هەرچەندە فائق جەمیل بەو تاوانە دەرکرا لە ڕێزی پارتی کە گوایا لەگەڵ دەرکراوەکانی هەولێر (مەغدید سۆران)و چەند ئەندامێکیتر لەوەوپێش دەرکرابوون شەوێك لە ماڵی مەغدید کۆبووبوونەوەو محمد محیالدین لەگەڵ چەند ئەندامێکی لق بە شەو چووبونە سەریان بەڵام مەسەلەکە لە ڕاستیدا ئەوە نەبوو بەڵکو محمد محیالدین بەهەموو جۆرێك دەیویست لە فائق جەمیل ڕزگاری بێت ، لەبەرئەوەی هەولێری بوو و زانیاری لەسەر تەسەروفاتی نانەباری محمد محی الدینو ئەندامانی لق زۆر بوو بۆیە محمد محیالدین ئەو پیلانەی بۆ دروستکرد بەڵام لەبەرئەوەی فائق جەمیل لە کۆبوونەوەی کۆمیتەی ناوەندی ئامادەنەبووپارێزگاری لەخۆی بکا، بۆیە

کۆمیتەی ناوەندی بە زۆرینەی دەنگ هەموو مەسئولیاتێکی لێ سەندەوە. وادەرکەوتیش کە فائق جەمیل ئەو پالنەرەی نەمابوو لەگەڵماندا ئیش بکات بەتاییەتی کە گروپێ لە نە خوێندەوارەکان دەستیان بەسەر مەکتەبی سیاسیدا گرتبوو گۆڕانیان ئیمکان نەبوو بەڕای فائق جەمیل، لەوانە زۆراب داراخانو مەجید جەباری. بەم دواییەش ئیبراهیم سەلام کە کردەوەکانی منداڵانەو ساویلکەبوو بەتاییەتی بەرامبەر فائق جەمیل، بەهەر حاڵ دەرکردنی فائق جەمیل لە ڕیزی پارتیمان ڕەسیدی نەخوێندەوارەکانی زیاترکرد. جگە لەوەی هەر بەم دواییە فائق جەمیل لەوە دەترسا لە هەوڵێر محمد محی الدین سەری بە بەردێکا بدا هەروەکو سەری چەند ئەندامێکی تری بە بەردا دا بەڵام هەندێکیان لە محمد محی الدین زیرەکتربوون بۆیە توانیان خۆیان ڕزگار بکەنو محمد محی الدین نەتوانێ هیچیان لەگەڵدا بکات لەوانە مەغدید سۆران کە دەتوانم بڵێم بە ڕەسمی ئەمن بوو ، بەڵکو وەك مامۆستا مەلا جەمیل ڕۆژبەیانی بەم دواییە پێمی وت کە مەغدید لە کاتی خۆی لە شاری بەسرە بووە و مامۆستا ڕۆژبەیانیش لەو سەردەمە ئیمام و خەتیبی مزگەوتێك بووە ، جێگای مەغدیدی لای خۆی کردۆتەوە لە مزگەوتەکە و جەنابی مەغدیدیش پەیتا پەیتا پا پۆرتی لەسەر مامۆستا نووسیوە بۆ مفەوەزێکی ئەمن و مفەومزەکەش دۆستی ڕۆژبەیانی بووە پا پۆرتەکانی داوە پێی و ئاگاداری کردۆتەوە ، ڕۆژبەیانی ئەم ڕووداوەی لە بەغدا لە ساڵانی هەشتاکان بۆم گێڕایەوە و وتی ئەوە بوو بە مەغدیدم وت کورم جێگات لای من نەما ، ئەگەر جەنابت لە دەستگای ئەمن عەریفی ، من لەوێ ئەفسەرم مەلا جەمیل بوو نوکتە ئەم قسەیەیی کردووە نەك بەراستی ئەفسەربی و ئیتر لە شەرمەزاریدا بەسرای بەجێ هێشت.

گەشتەکانم بۆ کوردستان

لە ١٩٧٥\٩\١٦ رێکەوتی پێنج شەممە چوومە قەزای هەڵەبجە و سەرم لەدێیە نزیکەکانی هەڵەبجەدا لەو دێیان دێی (سازان ، کۆسارە رێشاو) پۆلیسەکانی سنوور ئازاری دانیشتوانی ئەم دێهاتانەیان دابوو بە جۆرێ گەیشتبووە ئەوەی ئەفسەرێکی هێزی پۆلیس " دونگی" کاورێکی بۆ زیندووێتی بڕیبوو پاشان کاورەکەی سەربڕیبوو، ئەم کاورە هی مەلا حوسێن بوو ، مەلا حوسێن هاتە لام و شکایەتی لە ئەفسەرەکە کرد ، چەند کەسێکی تر شکاتیان لە ئەفسەرەکەو پۆلیسەکانی کرد کە چی دەرگای کادانەکانیان هەیە هەموویان شکاندووە و بە زۆر کایەکانیان بۆ ئەسپەکان و هێسترەکانیان بردووە،ڕەزەکانیان تاڵان کردووە ، پووشی پاوەندەکانیان لەو دەشتە سووتاندووە .. هتد . لەم کردەوە ناشرین و چەپەڵانە .

لەناو شاری هەڵەبجەش ناوە کوردیەکانیان لەسەر لەوحەکانی گازینۆکان و دوکانەکان لادابوو لە شوێنیان بە زمانی عەرەبی لەوحەکانیان نوسیبووەوە ، وەک ناوی (الحرية، التأميم ، الشباب ٧نيسان ، الأشتراكية) ناوی کۆمەڵەی جوتیارانی (شنروێ) لە دێی (عەنەب) کردبویانە (جمعية البعث)

ناردمە دوای ئەو ئەفسەری پۆلیسەی دونگ مەڕەکەی بە زیندووێتی بڕیبوو، زۆر بە تونڈی موحاسەبەم کردو پاشان کە گەڕامەوە بۆ بەغدا چاوم بە سەرەک کۆمار ئەحمەد حەسەن بەکر کەوت و باسی ومزعی هەڵەبجەو کارەساتەکەی ئەو ئەفسەرەم بۆ گێڕایەوە و سەرەک کۆمار یەکسەر بڕیاریدا بەند بکرێ و لە وەزیفەکەشی لابردرێ .

دەربارەی لافتە عەرەبیەکان یەکسەر لە هەڵەبجە بڕیارمدا هەموو لابردرێ و ناوەکانی پێشوو بە کوردی دووبارە هەڵ بواسرێنەوە. دیارە ئەم کارانەی من وەک وەزیرێکی کورد حیزبی بەعس پێی ناخۆش بوو بەڵام لەبەر ئەوەی جارێ حیزبی بەعس لە کوردستان بە تەواوی جێ پێی خۆی نەکردبۆوە بۆیە نەهاتنە وەڵام لەسەر ئەم کردەوانەم ،بەڵام دوایی پێم زانی دوای ئیعفاکردنم نە وەزارەت بەچەند ساڵێک کەوا (ئیبراهیم عەلی دەرویش) ئەندامی پارتی شۆرشگێری کوردستان و لێپرسراوی هەڵەبجە و سەرۆکی شارەوانی هەڵەبجە کە خۆم کردبووم بەسەرۆکی شارەوانی بە ناوی نهێنی (الجبل) چەند پاپۆرتێکی لەسەرم نووسیبوو ، ئەوەبوو لە سەرۆک شارەوانی لامدا و لە ڕیزی حیزبیش دەرمانکردو چووە ڕیزی بزووتنەوەی پێشکەوتنخوازی کورد "حیزبەکەی مەلا

عەبدوللا" لەبەر ئەوەی ئێمە بۆمان ئاشکرابوو کە دەستی لەگەڵ ئەمنی سلێمانی تێکەڵاوە بۆیە لە ڕیزی حیزب دەرمانکرد بەڵام مەسەلەی ناوە نهێنیەکەی " الجبل" من بەمەم نەدەزانی ، جارێکیان (شوکری حەدیسی) پارێزگاری کۆنی سلێمانی لە بەغدا لە ساڵی ١٩٩٥ بۆمی گێڕایەوە کە ئەو کاتەی بۆتە پارێزگاری سلێمانی چاوی بە ڕاپورتێك کەوتووە بە ناوی (الجبل) وەك سیخوڕێکی ئەمن بۆ بەڕێوەبەری ئەمنی سلێمانی ناردووە، وتی پرسیارم لە بەڕێوەبەری ئەمن کرد ئەم جەبەڵ ناوە کێیە ؟ لە وەڵامدا پێمی وت نازانم کێیە، بەڕێوەبەری ئەمنی پێش من داوای لێکردووە ناوەکەی بداتێ ڕازی نەبووە ناوەکەی ئاشکرا بکا. شوکری وتی بەڵامەوە زۆر سەیر بوو . ئەوەبوو پێم وت باشە ئێستا ئەو بەڕێوەبەرە لە کوێیە ؟ وتی لە (پارێزگای میسانە) منیش چوومە میسان و چاوم بە بەڕێوەبەری ئەمنی میسان کەوت و پرسیارم لێکرد (الجبل) کێیە ، وتی ناتوانم ناوەکەی ئاشکرا کەم ، زۆر هەوڵم لەگەڵدا بە قسەی خۆش هیچ سوودی نەبوو، پاشان هەڕەشەم لێدا و پێم وت ئەگەر پێم نەڵێی کێیە ئەوا دەگەڕێمەوە بۆ بەغداو بە ڕێگای حیزبەوە بە زۆر ناوەکەت پێ ئاشکرا دەکەم و ئیجرائاتیش دژت دەکەین . ئیتر ناچار ناوەکەی بۆم ئاشکرا کرد کە عەلی ئیبراهیم دەروێشە .

جێگای داخە زۆر خۆفرۆشی وەك عەلی ئیبراهیم دەروێشمان هەبوو، بەم دواییەش دوای ئازادی کوردستان و دامەزراندنی حکومەتی کوردستان و پەرلەمانی کوردستان دوای ڕووخانی ڕژێمی بەعس،بە دەیان دۆسێی (ملف) سیخوڕە کوردەکان دەستیان بەسەردا گیرا و هەندێ لەو سیخوڕانە ئەندامی سەرکردایەتی هەردوو حیزبە سەرەکیەکەی کوردستان بوون و عەلی ئیبراهیم دەروێش لە چاویانەوە(عەریف بوو)

ئەم گەشتەمدا لە قەزای کەلارەوە دەستم پێکرد تا قەزای زاخۆ ، دەست نیشانی کۆمەڵێ هۆم کرد کەوا بووبوونە هۆی ئەوەی دانیشتوانی کوردستان جارس ببن لە دەست حیزبی بەعس و لەوە دەترسان ناوچەکانیان هەموو (تەعریب) بکرێ ، هەر ئەم کردەوانە بوون بووە هۆی دامەزراندنی یەکێتی نیشتمانی کوردستان و دووبارە چەك دژی حیزبی بەعس هەڵبگرنەوە . ئەم کردەوانە هەموو بە یادداشتێك " مذکرة"دامە حیزبی بەعس، دوای گەڕانەوەم و چاوپێکەوتنەکەم بە سەرەك کۆمار ئەحمەد حەسەن بەکر.

کاکه حوسێن خانەقا

لە ١٩\١٧ ١٩٧٩ رێکەوتی رۆژی دووشەممە ، کاکە حوسێن سەید ئەحمەد خانەقا شەو کاتژمێری 10,30 لە ئوتێل " ئەغادیر" وە تەلەفۆنی بۆمکرد وتی کاك ستار من لەئێرانەوە گەڕاومەتەوە و ئێستا لە بەغدام لە ئوتێل ئەغادیر. لەگەڵ کاکە حوسێن خانەقا زۆر دۆست بووین و بە برا گەورەی خۆمم دەزانی ، هەردووکمان خەڵکی یەك شاربووین، نەك هەر من و کاکە حوسێن بەڵکو باوکمیش شێخ تاهیر ،دۆستی سەید ئەحمەدی خانەقا بوو .شێخەکانی سالەیی لەگەڵ سەید ئەحمەدی خانەقا یەك مالّ بوون پاشانیش لەگەڵ کاکە حوسێنی کوڕی.

کاکە حوسێن یەکێ بوو لە پیاو ماقوڵانی پارێزگای کەرکوك و دەرگای خانەقاش شەو و رۆژ کراوە بوو ، خانەقا مەڵبەندی دانیشتوانی کەرکوك بوو کە دەڵێم دانیشتوانی کەرکوك تورکمان وعەرەبیش پێیان لە خانەقا نەدەبرێ، پێش ساڵی ١٩٦٨ کەواتە پێش ئەوەی حیزبی بەعس بێتە سەر دەسەڵات ، کاربەدەستانی پارێزگای کەرکوك وەك پارێزگارەکان و سەرکردەکانی تیپی دووی کەرکوك و دادوەرەکان ئەوانیش ناوە ناوە لە خانەقا دەچوونە لای کاکە حوسێن لە گەڵ لە گیروگرفتەکانی شاری کەرکوك پرسیان پێی دەکرد .

کاکە حوسێن لە ساڵی ١٩٧٢ لە دەست شوکری حەدیسی پارێزگای کەرکوکی بەجێهێشت بۆ گەڵاڵە هەڵەبجە و چووە لای بارزانی ، لەوێ لە دێی (قەسرێ) لەگەڵ مامۆستا ئیبراهیم ئەحمەد و مام جەلاڵ و عەلی عەسکەری و عومەر دەبابە پێکەوە دادەنیشتن . جارێکیان چوومە گەڵاڵە و سەرم لێدا و هەوڵمدا بیگەڕێنمەوە بۆ کەرکوك ،ئەوەبوو گەڕایەوە کەرکوك . دوای شکستەکەی شۆڕشی کوردستان لە ساڵی ١٩٧٥ کاکە حوسێن خانەقا چووە ئێران و تا ڕووخانی ڕژێمی حەمە ڕەزا شا نەگەڕایەوە .

حەز دەکەم ئەوەش ڕوون بکەمەوە کە تەنها هەڵوێستەکەی شوکری حەدیسی دژی کاکە حوسێن نەبوو بەڵکو بەعسیەکان دژی هەموو کەسایەتیەکی کوردی بەهێز بوون لە شاری کەرکوك و نیازیان گلاو بوو.

کاکە حوسێن خانەقا لەگەڵ مامۆستا مەلا جەمیل ڕۆژبەیانی پێکەوە لە ئێرانەوە گەڕانەوە بۆ بەغدا ، شەوی ١٨\٩\١٩٧٩ هەردووکیانم لە ڕێستۆرانتی (لۆلۆة) بە موناسەبەتی گەڕانەوەیان بە سەلامەتی لە ئێرانەوە بۆ بەغدا داوەت کرد. لەو ماوەیەی ئەوان گەڕانەوە بۆ بەغدا من خەریکی نووسینی نامەی ماستەرەکەم بووم ، لەبەر ئەوان یەك دوو مانگ دواکەوتم لە نووسینی نامەکەم لەبەر ئەوەی ئەم ماوەیە زیاتر خەریکی هاریکاری کاکە حوسێن و مەلا جەمیل بووم .

بۆ زیاتر ناسینی کاکە حوسین خانەقا لە گۆڤاری (شار) ی شارەوانیی کەرکوك لە ژمارە ١٦ ی ساڵی سێیەم ٢٠٠٧ وتارێکم لە ژێر ناونیشانی (الشیخ کاکە حسین خانقاه ١٩١٢-١٩٨٤) بە زمانی عەرەبی بلاوکردەوە ، ئەم وتارەم وەك وەفایەك لەسەر کەڵە پیاو و خۆشەویستی شاری کەرکوك نووسی ، هەرچەندە کاکە حوسێن وەك کەسایەتییەکی مەزنی کورد لە کوردستانی باشور ئەوە گەلێ زیاتر شەڵ دەگرێ و ئومێدەوارم ڕۆژێ بێت ، نامەیەکی دوکتۆرای لەسەر بنووسرێتەوە.

پێش بەستنی کۆنگرەی (١٠)ی پارتیمان بیرم لەوە دەکردەوە چەند ئەندامێکی ڕۆشنبیرو خوێندەوارو دڵسۆز لە کۆنگرەی (١٠) دە هەڵبژێرین بۆ ئەندامێتی کۆمیتەی ناوەندی. ئەوەی بە بیری مندا ڕەت دەبوو لەگەڵ هەندێ لە ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی ئەوەبوو کەوا (داود سەلمان و محمد گوڵ محمدو کەریم ئەرکەوازی وصادق عمران) هەڵنەبژێردرێن لە کۆنگرە، ئەم کەسانە هەڵبژێردرێن لە شوێنیان (حەمەی حەمەصالح "کەلار" یەحیا عبدول عەزیز بەرزنجی "موصل"، عبدالامیر الرومی "کوت"، شێخ حەسەن شێخ محمد نۆدێ"سلێمانی"، لەگەڵ چەند کەسێکی تر وەك فازڵ حمەخانو ئەحمەد ڕەمەزان ناسراو بە" دوکتۆر ئەحمەد " کەرکوك .بەڵام ئەم ئاواتەم نەهاتە دیو هەموو ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی پێشوو هەڵبژێردرانەوە.

کۆنگرەی گەلیی عەرەب

رۆژی شەممە ڕێکەوتی ١٩٧٦\٦\٢٦ لە هۆڵی زانکۆی المستنصریە کاتژمێری دەی سەرلەبەیانی کۆنگرەی گەلیی عەرەب بەسترا ، لە کۆنگرەکە وتەی سەرەک کۆمار ئەحمەد حەسەن بەکر خوێندرایەوە ودوای وتەکەی سەرەک کۆمارخەلیل ئەحمەد خەلیل نوێنەری هێزە نیشتمانیەکانی لوبنان ، وتەی محەممەد نشاشیبی ئەمین سڕی مەکتەبی ڕا پەڕاندنی ڕێکخراوی فەلەستین وتارەکانیان خوێندەوە.

لە دانیشتنی ئێوارەی ٦\٢٨ لە هۆڵی ڕەبات وەک سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان وتەیەکم خوێندەوە لە وتەکەمدا وتم : (دەمەوێ ئامۆژگاریتان بکەم هەرچەندە وشەکانم زۆر تۆندن ئەویش ئەوەیە ، ئیسرائیلیەکان بە حەزرەتی موسایان وت " بڕۆ خۆت و خواکەت شەڕ بکەن ئێمە لێرە چاوەڕێتان دەکەین . من لێپرسراویەتی ئەم ئامۆژگارییەم وەک کوردێک هەڵدەگرم ، نازانم ئەمڕۆ ئێوەش بە فەلەستینی و براکانی لوبنان دەڵێن بڕۆن ئێوەمو خواکەتان شەڕ بکەن و ئێمەش لێرە لە هۆڵی ڕەبات وتار دەخوێنینەوە و خەریکی موناقەشە دەبین ، ئەگەر نا وەک کوردێک تکاتان لێ دەکەم لە نێوان خۆتاندا بە زووترین کات یەک بگرن ئەگەر چی لەسەر سنورێکی کەمیش بێ ، بۆ ئەوەی بە کۆی دەنگ بڕیارەکان دەربچێ ئەک بەزۆرینەی دەنگ..

لە شەڕی حوزەیران لە ساڵی ١٩٦٧ دۆڕانتان ، ڕای گشتی جیهانتان دۆڕاند کاتێ دەتانوت جوەکان فڕێ دەدەینە ناو دەریاوە ، بە پێچەوانەشەوە ئیسرائیل ئێوەی فڕێ دایە دەریاوە و ئێوەی سەردەبڕی و دەیوت عەرەبەکان جوەکان سەردەبڕن ، ئایا ئەمڕۆش دەتانەوێ ڕای گشتیی جیهانی بدۆڕێنن لەگەڵ هەندێ لایەنە نیشتمانییە پێشکەوتنخوازەکان و چەپڕەوەکان . جارێکی تر تکاتنان لێ دەکەم بە زۆرینەی دەنگ بڕیارەکانی کۆنگرەکە دەرچوێنن و یەک بگرن ئەگەر نا ئەوا قەڵاچۆی فیدائیەکانی فەلەستین و لوبنان بکەن و لە ناویان بدەن.

بەڵێ لە زۆربەی زۆری ئەو کۆنگرانەی تیایدا بەشدار دەبووم خۆم وەک سەرکردەیەکی کورد نیشان دەدا ، وەزیرە کوردەکانی تر، ناوی کوردیان لا بڤە بوو بۆ ئەوەی رۆژێ زیاتر لەسەر کورسیەکانیان بمێنەوە و هەر واش بوو زیاتر لە چوارده ساڵ بە وەزیری ماندوە تەنها عبیدالله بارزانی نەبێ کە صدام حوسێن بە ناحەق ئیعدامی کرد.

دوای ئیعفاکرنەکەم چاوم بە بورهان الدین عبدالرحمن کەوت ئەندامی سەرکردایەتی قوتری و وەزیری دەوڵەت وئێپرسراوی تەنسیق لەگەڵ حیزبە کوردیەکان ، لەگەڵیدا باسی مەوزوعی ئیعفاکەم کرد لە وەزارەت ، بۆمی ڕوونکردەوە کە تەسەورێکی هەڵەیان هەبووە لەسەرم و لەم ڕۆژانەدا لەگەڵ ئەندامێکی تری سەرکردایەتی چاویان پێم دەکەوێتەوە ، قەول بوو لەگەڵ عیزەت دوری چ لە ماڵەوە یان لەبارەگا سەرت لێ بدەین بەڵام ڕێك نەکەوت.

بیرکردنەوە لە دروستکردنی پارتێکی نەتەوەیی :

لە ١٩٧٧\٧\١٦ لەگەڵ دوکتۆر مارف خەزنەدار سەرمان لە دکتۆرصلاح خالص دا ، پێکەوە زۆر دواین لەسەر بابەتی ڕێکخستن و ئەحزاب لە کوردستاندا و بەتایبەتی بابەتی دروستکردنی پارتێکی نەتەوەیی پێشکەوتنخوازی بە هێز لە جێگای ئەم پارتییانەی ئێستا هەن و بەو جۆرە لاوازبیە . من ڕای خۆم دەربڕی و وتم جارێ پێویستە لە عێراق ڕێ بدرێ بە بوونی چەند حیزبێکی جیاواز ، لە کوردستانیش ئەگەر حیزبی بەعس دەست نەخاتە ناو ئیشو کاری ناوخۆی ئەو حیزبانەی کە ئێستا هەن ، لەوانەیە ببنە حیزبی بەهێز و حیزبی تریش پەیدا ببێ . بەڵام هەموو تەوەرەکانی قسەکانمان لەسەر ئەوەبوو ئایا حیزبی بەعس باوەڕی بە ژیانی فرە حیزبی هەیە ؟

دەست لەکار کێشانەوەی سەرەك کۆمار ئەحمەد حەسەن بەکر :

ڕۆژی ١٦\٧\١٩٧٩ ڕێکەوتی ڕۆژی دووشەممە سەرەك کۆمار ئەحمەد حەسەن بەکر دوای کاتژمێری ٨ ی ئێوارە لە ئێستگە و تەلەفیزیۆنی بەغدا وتارێکی ئاراستەی گەلی عێراق کرد ، تیایدا دەست کێشانەوەی خۆی لە سەرکردایەتی ئەنجومەنی شۆڕش و

سەرەك كۆمارىي و هەموو لێپرسراوەتيەكى حيزبيش ڕاگەياند. لەبەر هۆى تەندروستى . صدام حوسێنى نە جێگاى خۆى دانا.

ئەم دەست لە كارکێشانەوەيەى سەرەك كۆمار، زۆر لە ناكاو و كوتوپڕ بوو، شتێكى ناشكراو ڕوون بوو لاى چاودێران و سياسە تمەدارانى عێراق كەوا صدام حوسێن زۆر بە پەلە بوو بۆ لادانى ئەحمەد حەسەن بەكر لەبەر ئەم هۆيانەى خوارەوە:

- صدام حوسێن ماوەيەك بوو پلانى ئەوەى دادەنا بچێتە گژ ئێرانا بە تاييەتى دواى سەركەوتنى شۆڕشى ئيسلامى و هاتنى خومەينى بۆ سەر حوكم ، ئيتر صدام حوسێن سەبرى نەما لەوە زياتر ئەحمەد حەسەن بەكر لەسەر حوكم بێ ، چەند جار صدام حوسێن گێچەڵى بە ڕژێمى شاهنشاى ئێران دەكرد بۆ نانەوەى شەڕ لە نێوان ئێران و عێراق بەو باوەڕەى شوێنەوارى ڕێكەوتنى جەزائير بسڕێتەوە ، بەڵام دواى ئەوەى ئيسلاميەكان دەستيان گرت بەسەر دەسەڵاتدا لە ئێران ، ئەمريكا بەرژەوەندييەكانى لە دوورگەى فارسى و ڕۆژهەڵاتى ناوەڕاستدا كەوتە مەترسييەوە . ئەمەش واى كرد ئەمريكا لە نۆكەرێك بگەڕێ بۆ ئەوەى بيكا بە گژ ئێرانا پێش ئەوەى شۆڕشى ئيسلامى جێ پێى خۆى لە ئێراندا بچەسپێنێ ، بۆ ئەمەش كەسى لە صدام باشتر نە دۆزييەوە ، بەڵام ئەو كاتە صدام خاوەند بڕيارى هەڵگيرساندنى شەڕى نەبوو، ئەحمەد حەسەن بەكريش گەلێ جار صدام هەوڵى لەگەڵ دەدا بيكا بە گژ ئێرانا بەڵام بێ سوود بوو ، بۆيە صدام حوسێن ئەو پيلانەى دانا كە ئەحمەد حەسەن بەكر دەست لە كار بكێشێتەوە.

٢ ــ لە ساڵى ١٩٧٩ ناكۆكى نێوان صدام و هەندێ لە ئەندامانى سەركردايەتى حيزبى بەعس پەرەى سەند و صدام حوسێن لەوە دەترسا لە پەناى ئەحمەد حەسەن بەكرەوە فتى بكەن ، بۆيە پەلەى كرد لە لادانى ئەحمەد حەسەن بەكر .

٢- لە ساڵى ١٩٧٦ واتە پێش سێ ساڵ لە دەست كارکێشانەوەكەى ، صدام حوسێن شەربەتى زەرنيخى دەرخوارد ئەحمەد حەسەن بەكر دابوو. ئەمەش بووە هۆى ئەوەى ئەحمەد حەسەن بەكر تووشى نەزيفى دەماغ ببێ و ناردييانە فەرەنسا بۆ چارەسەركردن ،كە گەڕايەوە لە پاريس من و سێ چوار ئەندامى مەكتەبى سياسى چووينە

لای به موناسەبەتی گەڕانەوەیی و چاکبوونەوەی و پێمانی وت " تووشی نەزیفی دەماغ بووبوم لە ئەنجامی خواردنەوەی شەرابی " زەرنیخ" هەر ئەوەندەی مابوو پێمان بڵێ کە صدام ئەم شەرابەی دەرخواردم داوە ؟؟.

بووتی صدام حوسێن بە سەرەك کۆمار :

صدام حوسێن لە ١٦\٧\١٩٧٩ ، بووە سەرۆکی ئە نجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و سەرەك کۆمار و ئەمین سڕی سەرکردایەتی قوتری و عیزەت ئیبراهیم دوریش بووە جێگری ئەمین سڕ و جێگری ئە نجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش .

شەش جێگری سەرەك وەزیران دانرا ، تەها یاسین ڕەمەزان جێگری یەکەم و محەمەد عایش وەك وەزیری پیشەسازی ئیعفاکرا و بەندکرا ، محی حوسێن مشهدی " ناسراو بە محی شەممەری لە سەرکردایەتی حیزب دەرکراو یەکسەر بەندکرا و دوکتۆر فەوزی قەیسی و سەعد قاسم حەمودی ئیعفاکران لە وەزیری و وەزارەتی گواستنەوەو وەزارەتی گەیاندن کران بە یەك وزارەت ، وەزارەتی ڕاگەیاندن و وەزارەتی ڕۆشنبیری کرانە یەك وەزارەت .کەریم شنتاف لە وەزیری ئیعفاکرا و لەتیف جاسم کرایە وەزیری ڕاگەیاندن و ڕۆشنبیری و سەعدون غێدان بووە وەزیری گواستنەوەو گەیاندن و سەعدون شاکر بووە وەزیری ناوخۆ و عبدالفتاح محەمەد ئەمین بووە وەزیری حوکمی مەحەللی . هەردوو سەرۆکی یاسادانان و ڕاپەڕاندنی حوکمی ڕاتی کرانە ئەندامی ئە نجومەنی وەزیران ، تاهیر توفیق کرایە وەزیری پیشەسازی.

ئەم گۆڕانکارییانە بە تەواوی بارودۆخی سیاسی عێراقی گۆڕی بە تایبەتی کە سەرکەوتنی صدام حوسێن بەسەر سەرەك کۆمار ئە حمەد حەسەن بەکرا جێگای مەترسی بوو بۆ دوا ڕۆژی عێراق.

لە ١٨\ ٧\ ١٩٧٩ ڕێکەوتی ڕۆژی چوارشەممە بلاوکراوەیەکی حیزبی بلاوکرایەوە بۆ ئەندامانی حیزبی بەعس گوایا پیلانێك گەورە هەبووە دژی حیزبی بەعس لە نێوان ئەندامانی ئق و ناوچەو سەرکردایەتی قوتری . پیلانەکە گوایا دژی صدام حوسێن بووە، گوایا بە تەمای ئەوە بوونە عبدالخالق سامەڕایی بکەن بە سەرۆکی کۆمار و حیزب و

لەگەڵ سوریا وەحدەی فەوری بکەن و محەمەد عایش ئەڵقەی پەیوەندی بووە لەگەڵ یەکێکی تردا بە پلەی موقەدەم ، بۆیە ئەم ناوانەی خوارەوەدەستگیر کران :

(محەمەد حوسێن مەشهەدی ، مەحەمەد عایش ، غانم عبدالجلیل ، عەدنان حوسێن ، محەمەد مەحجوب ئەندامی سەرکردایەتی حیزب.

لە ئەندامانی قواعیدیش ئەمانەی خوارەوە دەستگیرکران :

(بدەن فازل، موئەیەد عەبدوڵلاّ ، وەلید ئەعزەمی ، خالید عەبد عوسمان کوبەیسی)

ئەم کەسانەی سەرەوە کە صدام حوسێن گرتیانی ، بە پەلە گوللە بارانیانی کرد بە بێ ئەوەی دادگایی بکرێن. ، بە تاوانی پیلان دژی خۆیی و وڵاّت ، تەنها تاوانەکەیان ئەوە بوو ناڕازی بوون صدام حوسێن ببێتە سەرەک کۆمار و سەرۆکی ئە نجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بە بێ هەڵبژاردنی ناوخۆی سەرکردایەتی حیزبەکەیان و بە پێی دەستوری حیزبی بەعس دەبێ دوای لاچوونی سەرەک کۆمار ، شوێنەکەی بە هەڵبژاردن پڕ بکرێتەوەو ئەم جێگایە بۆماوەیی نییە ، صدامیش دەیزانی بە هەڵبژاردن سەر ناکەوێ ، بۆیە ئەم پیلانەی دژی نەیارەکانی لە ناو سەرکردایەتی حیزبەکەی دروستکرد.

ئەوەندەی من ئاگادارم محەمەد مەحجوب یەکەم ڕۆژ لەگەڵ هاوڕێکانی نەگیرا و دوای گرتنی هاوڕێکانی دەچێتە لای عیزەت دوری ، محەمەد مەحجوب خوشکی عیزەت خێزانی بوو ، چووە لای بۆ ئەوەی پێی بڵێ کە هیچ پیلانێك لە ئارادا نەبووە ، ئەویش لەگەڵیاندا بووە ، بۆ ئەوەی صدام حوسێن تێ بگەیێنی و گومانیان لێ نەکا ، ئەوەبوو عیزەت دوری محەمەد مەحجوبی تەسلیم کرد ئەویش بەر شاڵاوەکەی صدام کەوت .

محەمەد مەحجوب تا بڵیی مرۆڤێکی باش بوو ، بۆ یەکەم جار لە ساڵی ١٩٧٣-١٩٧٤ دوای ئەوەی لە قەزای عەفەکەوە گواستراموە وەك قایممقام بۆ مەرکەزی پارێزگا لە بەعقوبە ئەو پارێزگار بوو، دوای ئەوەی بوومە وەزیری ئیسکان ئەویش وەزیری پەروەردە بوو. زۆر دۆستی گەلی کورد بوو، زۆر جیاوازی هەبوو لەگەڵ بەعسیەکانیتر وەك (غانم عبدالجلیل و خالید کوبەیسی و عەدنان حوسێن و شوکری حەدیسی و خالید عبدالحلیم و وەلید ئەعزەمی . بە هەرحاڵ ئەگەر ئەم گروپەی ئیعدام کران،

عبدالخالق سامەڕایی و محەمەد مەحجوبی لێ دەرچێ ئەوانی تر لە صدام حوسێن باشتر دەرناچوون.

پارتی شۆرشگێڕی کوردستان و ڕووداوەکانی دوای کۆنگرەی ١٠ :

دوای کۆنگرەی (١٠) ئەو کۆمەڵەی لە ئەصلدا لەگەڵ جەماعەتی پارتی ئیشیان کردبوو دوای دەرچوونی بەیانی لەفیف لە ساڵی ١٩٧٣ هاتنە ڕیزی پارتی شۆرشگێڕی کوردستانەوە وەك (زۆراب داراخانو مەجید ڕەشید جەباریو ئیبراهیم تاهیر سەلام و محمد گوڵ محمدو داود سەلمانو کەریم ئەرکەوازی) کەوتنە جموجۆڵو تەکەتول کردن دژی هەندێ لە کەسانی چالاکی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی وەك (شەوقی حمەخانو عەبدوڵلاڵ ڕۆژبەیانیو پاشانیش دژی نووسەری یادداشتەکە، هەموو هەوڵدانەکانیان لە بنەوەو لە ڕێگەی ناردنی زانیاری درۆ دژی برادەرانمان بۆ ئەمن و کاربەدەستانی حیزبی بەعس . لە کۆبوونەوەی مەکتەبی سیاسی لە ١٩٧٨/٦/٢٦ مەجید جەباری هێرشی بردە سەر سکرتێری کۆمیتەی ناوەندیو سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی ناچار کۆبوونەوەکەی هەڵوەشاندەوە و مەجید جەباری تێگەیاند کە ئیش لەگەڵیدا ناکرێو بیر لەوە دەکاتەوە کۆمیتەی ناوەندی کۆبکاتەوە بۆ لێدوان لە هەڵوێستی مەجید جەباریو ئەو کەسانەی پاڵپشتی دەکەن. بەتاییەتی کە دەرکەوت مەجید جەباری شەیتانانە لەو کەسانەی دەدا کە دژی ئەو خەتەی ئەوانن بەناوی ئەوەی فلانە کەس پیاوی ئەمنە و نابێ بکرێ بە کادیر وەك پارێزەر نەوزاد مەحمودو کۆمەڵێکی تریش. هەروەها هەوڵدانی بۆ لێدانی زیاد مەجیدو ئەندامانی لقی (٥) پێنج. بۆ لادانی مەجید جەباریو ئەو گروپەی پاڵپشتیان دەکرد، بیرم لەوە کردەوە لەگەڵ هەندێ لە ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی کە بە موەقەت ئەندامانی مەکتەبی سیاسی بگۆڕینو پاشان لقی شەشو لقی یەك کەواتە خانەقینو بەغدا بکەینە یەك لق لەبەرئەوەی لقی بەغدا لە ناوچەی بەغدای زیاتر نیەو بە پێی پێرەوی ناوخۆ مقەوماتی لقی تێدا نەماوە. کە ئەمە کرا هاوسەنگی لە نێوان لقەکان دروست دەبێتو کۆنفرانس ببەسترێو لەمەجیدجەباریو کۆمەڵەکەی بدرێ

بۆ ئەوەی سەرکردایەتی حیزبەکە لە نەخوێندەوارو کەسانی لاواز و بەکرێگیراو پاک بکرێتەوە. ئەگەر ئەمە نەکرا باشترین رێگا دانیشتنەو ئیش نەکردنە لەگەڵ کۆمەڵێک بەم جۆرە پێکهاتووە، ئەو کاتە مانەوەم لە رێزی پارتی شۆرشگێری کوردستان و هەوڵدانەکانم بۆ پاکسازی لە رێزی سەرکردایەتی حیزبەکە وەک ئەوەیە (ئاسنی سارد بکوتمەوە)

ئەوە بوو لە رۆژی چوار شەممە رێکەوتی ٢٨ حوزەیران ١٩٧٨ چوومە پاریس‌و ئەوێ لە ئوتێلی (کۆنکۆرد لافایێت) دابەزییم ، لە فرۆکەخانەی (اورلی) چاوم بە (فازل مەلا مەحمود) کەوت. سەعات ٩,٣٠ی بەیانی رۆژی ٢٩/حوزەیران لە ئوتێل لەگەڵ فازڵدا قسەمان کرد و قسەکانمان بەپای خۆم سوودبەخش بوو. لە شوێنێکی تری ئەم یادداشتەم بە دوورو درێژی باسی بابەتەکەی نێوان من و شەهید فازڵ مەلا مەحمودم کردووە. لە پاریس سەردانی بورج ئیفل و مۆزەخانەی لۆڤرم کرد.

رۆژی ٣ تەموز ١٩٧٨ گەڕامەوە بەغدا. شەوقی حەمەخان‌و زیاد مەجیدو عەبدوڵلاّ رۆژبەیانی و جەمیل مەلا وەیسی لە فرۆکەخانە هاتبوون بۆ پێشوازیم لە سەعات ١,٣٠ی شەو. بەڵام زۆراب داراخان‌و محمد گوڵ محمد وئیبراهیم سەلام هاتبوون بۆ فرۆکەخانە بەڵام لەبەر درەنگی کاتەکە شەو گەڕابوونەوە. بەڵام مەجید جەباری نەک نەهاتبوو بۆ فرۆکەخانە بەڵکو نەهاتە بارەگاو ماڵەوەش بۆ بەخێرهێنانەوەم ..

پەیوەندی نێوان من‌و مەجید جەباری رۆژ بە رۆژ بەرەو خراپتر دەڕۆیشت‌و توانی (زۆراب داراخان‌و داود سەلمان(ژاوای زۆراب بوو) محمد محی الدین‌و محمد گوڵ محمدو ئیسلام مستەفا و کەریم ئەرکەوازی) رابکێشێتە لای خۆی‌و لە ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی ئەوی دژی ئەم خەتەبوو (شەوقی حەمەخان‌و عەبدوڵلاّ رۆژبەیانی‌و زیاد مەجیدو صادق عمران بوون).

رۆژی ٦ی تەموز ١٩٧٨ چاوم بە دکتۆر فازڵ بەڕاک کەوت بەڕێوەبەری ئەمنی عامەو پێکەوە دەربارەی ئەم کێشەیە قسەمانکرد ، پاشان لە رۆژی ١٠ی تەموزی ١٩٧٨ چاوم بە عەبدوڵلاّ فازڵ کەوت ئەندامی سەرکردایەتی حیزبی بەعس‌و ئەندامی تەنسیق لە نێوان پارتیمان‌و حیزبی بەعس. دەربارەی جووڵانەوەکانی مەجید جەباری دواین بەتاییەتی

که من گومانم له عەبدوڵلاّ فازڵ بوو گوایا هانیان دەدا بۆ لادانی من له سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی، بەتاییەتی که گروپەکەی مەجید جەباری تەکلیفیان له محمد محیالدین کردبوو بۆ ئەوەی بیکەن به سکرتێری کۆمیتەی ناوەندیو محمد محی الدین قەبوولی نەکردبوو، مەوزوعەکەی بۆ شەوقی حەمەخان گێڕابوەوە.له دانیشتنەکەم لەگەڵ عەبدوڵلاّ فازڵ له ئەنجامی قسەکردنەکانمان، به تەواوی تێگەیشتم که عەبدوڵلاّ فازڵ له پشت پەردەوە هانی هەندێ له ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی پارتیمان دژی من دەدا به مەبەستی لادانم یان وەك مەجیدو گروپەکەی ئەڵقە له گوێی بەعس بم، عەبدوڵلاّ فازڵ مرۆڤێکی له خۆبایی و زۆریش پێ پەتی بوو له بواری سیاسەتدا قسەی زوو دەدرکاند ، ئەوەبوو به شێوەیەکی ناڕاستەوخۆ کۆمەڵێ شتی لەو کۆبوونەوەیە درکاند.

له ٤ی ئابی ١٩٧٨ محمد محی الدین وئیبراهیم سەلام لەگەڵ گروپەکەی مەجید جەباری تێکچوون خۆیان کشاندەوە لێیان و هەموو شتێکیان ئاشکراکرد.

ڕۆژی ١ی ئەیلول ١٩٧٨ سەردانی کەرکوك و بارەگای سلێمانیم کرد، له کاتژمێری ٩/٣٠ - ١٠,٤٠ی شەو یەکێتی نیشتمانی له بارەگای پارتیمانیاندابوولە سلێمانی به (ئار بی چی) و هیچ زیانێکی نەبوو .له ١٠ی ئەیلول لەگەڵ محمد محی الدین له هەولێر له کۆنگرەی پێنجەمی یەکێتی نوسەرانی کورد ئامادەبووین و لەو سەردانەم به پێی توانا یارمەتی یەکێتیمدا بەتاییەتی بۆ سەرخستنی خەتی پێشکەوتنخواز. ڕۆژی ٩/١٢ کاتێ سەردانی بارەگای پارتی کومۆنیستی عێراقیم کرد، سەعات ١٢ی نیوەڕۆ عادل سەلیم ئەندامی پالێوراوی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی عێراق له ڕێگای کەرکوك دەگەڕایەوە به سەیارە لەگەڵ (قەشە یوسف) ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیان تووشی سەکتە قەلبی بووبوو، کۆچی دوایی کرد.عادل سلیم بەڕێوەبەری گشتی گواستنەوە بوو له ناوچەی حوکمی زاتی و منیش له ساڵی ١٩٧٦ وەزیری گواستنەوە بووم ، پەیوەندیمان زۆر باش بوو دەوری دە ترێلەی بارهەڵگری گەورەم به دیاری بۆ ئەمانەتەکەی له هەولێر نارد. له کۆبوونەوەیەکی لێژنەی باڵای بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز لەگەڵ هەموو نوێنەرانی پارێزگاکانی عێراق که صدام حسین لەو

کۆبوونەوە گشتییە ئامادە بوو، عادل سەلیم ڕەخنەیەکی زۆر توندی لە حیزبی بەعس گرت و لە قسەکانیدا ؛ وتی بەڕێز صدام حسین کاتێ ئەمری بەردانی یەکێ دەدەی لە گرتوخانە بەربدرێ دوای چەند مانگێ بەری دەدەن ئەویش دوای کۆمەڵێ هەراوهوریا لەسەری کە دەکرێ ، بەڵام کاتێ ئەمری گرتنی یەکێ دەدەی ئەگەر شەو بوو چاوەڕیی بەیانی ناکەن و مەفرەزەکانی ئەمن بە شەو بە پەیژە لە سەربانەوە دەچنە ناو ماڵەکەیو دەیگرن و هەروەها وتی هاوڕێیەکی حیزبی شیوعیتان گرتووە لە سەر دەمانچەیەکی (توتوی) بچکۆلە کە زەلام ناکوژێو بە موتەئامیر لە قەڵەمتان داوە، کۆمەڵێ لەم جۆرە ڕەخنانەی گرتوو زۆر بە تونديش قسەی دەکرد. لە وەلامی قسەکانی صدام ناچار بوو بڵێ من عادل سلیمم خۆش دەوێ و ڕەخنەکانی جەرینانەیەو لێژنەیەکی لێکۆڵینەوە دا دەنێن لەم مەوزوعانە بکۆڵنەوە. لێرەدا لەم یادداشتەم ئەم مەوزوعەم باسکرد بەتاییەت کە عادل سەلیم نەماوەو کۆچی دوایی کردووە، دەبێ ئەم هەڵوێستە پڕ لە ئازاییەی و بوێرانە نەشاردرێتەوە.

ڕۆژی ٢١/ئەیلول بڕیاربوو کۆبوونەوەی فراوانی کۆمیتەی ناوەندی ببەسترێت لە کەرکوک کۆبوونەوەکە دواخرا بۆ ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی ٢٢/ئەیلول لەسەر داوای حیزبی بەعس. پێش کۆبوونەوەکە ئیتیفاق کرابوو (کەریم ئەرکوازیو زۆراب داراخان و داود سەلمان) لەڕیزی پارتیمان دەربکرێن. بەڵام مەجید ڕەشید جەباری خۆی گەیاندبووە عەبدوڵڵا فازڵ و لکای لێکردبوو کە تەدەخول بکەنو چاویان بە (من) بکەوێ بۆ ئەوەی دەریان نەکەین. ئێمە هەموو لە کەرکوک بووین، بەڕێوەبەری ئەمنی شیمال ، داوای کردبوو چاوی بە شەوقی حەمەخان بکەوێ ، ئەوەبوو منیش چووم لەگەڵیانداو لە هەولێر لەسەر ئەو مەوزوعە قسەمان کردو پێیا نمان وت نابێ دەست وەردەنە کاروباری ناوخۆی پارتیمان. هەرچەندە ئەوان بەناوێدەست وەردان لە کاروباری ناوخۆی پارتیمان قسەیان نەدەکرد بەڵکو دەیانووت ئێمە حەز ناکەین هیچ ڕووبدا لە ڕیزتاندا، لە ئەنجامدا گەڕاینەوە کەرکوک شەو مەجید جەباری هاتو نەقیب(یاسین تەهای) هێنابوو لەگەڵ خۆیدا ، چوومە لای بەڕێوەبەری ئەمنی کەرکوک (مقدم عمران) ناسراو بە (ئەبو ڕیم) لەوێش لەگەڵ مەجیدو نەقیب یاسین و مقدم عمران دانیشتین هەرچی

هەبوو لەسەر ئەو (٣) کەسە وتم و مەجیدیش وەک پارتی نەبێ بەو جۆرە قسەی دەکرد. شەو کە گەڕامەوە دووبارە (ئەبو عەلا) بەڕێوەبەری ئەمنی شیمال تەلەفۆنی کرد بەناوی دوکتۆر فازڵ بەڕاکەوە، تکای کرد ئیجرائاتی دەرکردن ئەکەین لەم بارودۆخەو لە بارودۆخێکی تردا جێی خۆیەتی هەر چی ئیجرائاتێکی تر بکەین. ئەوەبوو موافەقە تمان کردو سەعات ٩ی بەیانی ٩/٢٢ لە کۆبوونەوەی فراوانی کۆمیتەی ناوەندی بۆ (زۆراب داراخان) بە گشتی دەنگ گواستراپەوە وەک یاریدەدەری ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی لە کۆیە ، داود سەلمان گواستراپەوە لە کۆیەوە بۆ هەڵەبجە، کەریم ئەرکەوازیش لە چەمچەماڵ مایەوە. ئەم هەنگاوە هەنگاوی یەکەم بوو بۆ ڕزگاربوون لەم گروپە.بەڕاستی ئەوان ئەم دەستکاریەی شوێنەکانیان لە دەرکردن پێ خەراپتر بوو بەڵکو بە جۆرێ لە سوکایەتی پێیان لە قەڵەمیاندا. لە ڕاستیشدا هەر وابوو ، خۆ ئەگەر ئاغاکانیان لە ئەمن پێیان نەوتایا دەبێ ئەم بڕیارانە ڕاپەڕێنن ئەوان وازیان دەهێناو لەکۆڵ حیزب دەبوونەوە ، بەڵام وا دیاربوو داوایان لێیان کردبوو سەبر بگرن تا هەلێکی تریان بۆ دەرەخسێنن.

ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی ٢٧/تشرینی یەکەم ١٩٧٨ لێژنەی باڵای بەرەی نیشتمانی و نەتەوایەتی پێشکەوتنخواز کۆبوونەوە و کۆبوونەکە کوتوپڕ بوو دوای ئەوەی ماوەی سالێک بوو بەرە کۆنەبوبوەوە ، دوا کۆبوونەوەی لە ١٩٧٨/١/٥ کرابوو. ئەم کۆبوونەوەیە بە سەرپەرشتی (ئەعیم حەداد) بوو، صدام حسین ئامادە نەبوو. لەم کۆبونەوەیە لەسەر" پەیمانی کاری نەتەوەیی هاوبەش" لە نێوان عێراق و سوریا. موناقەشەی نێوان حیزبی بەعس و پارتی کۆمۆنیستی عێراق زۆر تۆندبوو. لە شیوعییەکان (زەکی خەیری و عامر عەبدوڵڵا و ڕەحیم عەجینە ئامادەبوون لە بەعسیەکان ئەعیم حەداد و (حیکمەت عەزاوی و جەعفەر العید . هەروەها لە سەربەخۆکان مظهر عەزاوی و عەزیز عەقراوی ئەو کاتە عەزیز عەقراوی لە ڕیزی پارتی" جەماعەتی هاشم نەمابوو." پارتی دیموکراتی کوردستان نوێنەریان هاشم عەقراوی بوو، ئامادەنەبوو. منیش نوێنەری شۆرشگێڕی کوردستان ئامادەبووم. لە قسەکانی زەکی خەیری (منذ سنة لم

تجتمع لجنة الجبهة. آخر اجتماع للجنة ايضا لابلاغ الجبهة بالمعلومات حول موضوع اللقاء).

لەسەر لێدانی بروسکەیەك بۆ لایەنگریی" میثاق" موافەقەت کرا. بەڵام بۆ دەرکردنی بەیاننامەیەك (بیان) لێژنەیەك پێك هات لە بەندەو نەعیم حەداد و عامر عەبدوڵڵا و مظهر عەزاوی)و بڕیاردرا لە ڕۆژی شەممە ٢٨/مانگ ئێوارە کۆببینەوە. ڕۆژی شەممە کۆبوونەوەو موناقەشەی ڕەشنووسی بەیاننامەکە کرا کە ئامادەمانکردبوو . لەسەر کورت کردنەوەی ڕەشنووسەکە ڕێککەوتین،. بەڵام ڕۆژی یەك شەممە ٢٩ی مانگ نەعیم حەداد ئاگاداریی کردمەوە کەوا شیوعیەکان لەسەر بڵاوکردنەوەی بەیاننامەکە موافەقەتیان نەکردوە. وا دیاربوو حیزبی شیوعی گەیشتبوونە ئەو قەناعەتەی مانەوەیان لەبەرەو هاوپەیمانەتی لەگەڵ حیزبی بەعسدا ڕێگەیەکی داخراوە و حیزبی بەعس لە قۆناغێکدا پێویستی پێیان هەبوو ئەمڕۆ ئەو پێویستییە نەماوەو دەبێ لەیەکتری جیا ببنەوە و لەمە زیاتر ئاسنی سارد نەکوتنەوە و لەمە زیاتریش خۆیان هەڵنەخەڵەتێنن .

ڕۆژی پێنج شەممە ڕێکەوتی ١٩٧٨/١٢/١٤ کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان کۆبوونەوەی ئاسایی ژمارە (٧). لە ڕۆژی دووەم ١٢/١٥ زۆراب داراخان و داود سەلمان زاوای ، هەردووکیان ئیستقالەیان کرد لە ئەندامیەتی کۆمیتەی ناوەندی. بە زۆرینەی دەنگ ئیستقالەکەیان قەبوول کرا. بە ئیستقالەکردنیان ژمارەی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی مایەوە سەر (١٠)ئەندام، لەوەپێش (صادق عمران) ئیعفا کرابوو لە ئەندامێتی کۆمیتەی ناوەندی بەهۆی دەرچوونی یاسای قەدەغەکردنی ئیشی حیزبایەتی لە هەسکەری خانەنشینەکان. دوای‌ساڵی ١٩٦٨.ئەم بڕیارەی حیزبی بەعس لە ڕاستیدا بۆ شیوعیەکان بوو ئێمەش کورد وتەنی بە ئاگری ئەوان سووتاین و لە سەر ئێمەش لە نجامدرا.ئاشکرایە بەعسیەکان لە بوونی ئەندامی حیزبی شیوعی لە ڕیزەکانی سوپای عێراق زۆر دەترسان کە ڕۆژێ لە ڕۆژان بە کودەتایەکی سەربازی لە سەر دەسەڵات لایان بەرن .

کۆمیتەی ناوەندی بەم جۆرە مایەوە:

(عبدالستار طاهر شریف، عبدالله حمید رۆژبەیانی، محمد محی الدین، ابراهیم طاهر سلام، مجید جەباری، محمد گول محمد، شەوقی حەمەخان، ئیسلام مستەفا، کەریم ئەرکەوازی، زیاد مجید) ئەندامانی جێگریش یحیی عبدالعزیز بەرزنجی و حەمەی حەمەصالح، شێخ حەسەن محمد نۆدیی.

لە کۆبوونەوەی ناسایی (٨) هەشتەمی کۆمیتەی ناوەندی رۆژی یەك شەممە رێکەوتی ١٩٧٩/٤/١ بڕیاردرا کەریم ئەرکەوازی تجرید بکرێ لە هەموو مەسئولیاتی حیزبیی بەهۆی پەیوەندی ناپاکانەی لەگەڵ کچە کوردێکا .لێژنەیەکی لێکۆڵینەوەی بۆ داندرا پێك هاتبوو لە محمد محی الدین و ئیبراهیم تاهیر سەلام و محمد گولّ محمد. دوای لێکۆڵینەوە بۆ ئەوەی کەریم خۆی زیاتر ڕسوا نەبێ داوای کرد ئیستقالە بداو مەکتەبی سیاسی کە کۆمیتەی ناوەندی دەسەلاتی خۆی دابوو پێی ئیستقالەکەی قەبوول بکا. لە کۆبوونەوەی مەکتەبی سیاسی ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی ١٩٧٩/٤/٢٧ ئیستقالەکەیدا. هەروەها ئیستقالەی شێخ حەسەن محمد ئەندامی جێگری کۆمیتەی ناوەندیش چەند حەفتەیەك لە پێش کەریم ئەرکەوازی لەلایەن مەکتەبی سیاسییەوە قەبول کرابوو وەك ئەندامی مەکتەبی ڕۆشنبیری پارتی بمێنێتەوە.

بەم جۆرە تەنها دوو ئەندامی جێگر مانەوە (یحیی عبدالعزیز و حەمەی حەمە صالح. (یحیی عبدالعزیز بەرزنجی) گواستراپەوە بۆ دهۆك وەك یاریدەدەری نوێنەری کۆمیتەی ناوەندی لێپرسراوی دهۆك و موصل. هەڤاڵ حەمەی حەمە صالحیش ئەوا وەك جاران یاریدەدەری نوێنەری کۆمیتەی ناوەندی لە لقی (٥)ی سلێمانی و لێپرسراوی کەلارو دەربەندیخان مایەوە. پاش ئەم لێبڕانانە ژمارەی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی مایەوە لەسەر (٩) ئەندام. لێرەدا بە ئەمانی کەریم ئەرکەوازی و شێخ حەسەن محەمەد نۆدێ لە کۆمیتەی ناوەندی و جێگری کۆمیتەی ناوەندی دوو خوێندەوارو ڕۆشنبیرمان لە کیس چوو بەمەش تای تەرازوی نەخوێندەوارەکان قورستر بوو لە ڕیزی سەرکردایەتی پارتەکەمان.

دوای مانگی چواری ساڵی ١٩٧٩ پشتگیری حیزبی بەعس بۆ پارتیمان لە جاران زیاتر خۆی دەنواند، چوار سەیارەی تویوتا لاندکروزەریاندا پێمان بۆ لقەکانی پارتەکەمان

هەروەها شەش سەیارەی تویوتا کراونیشیان دا پێمان بۆ ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی.هەرچەندە هەوڵم دەدا شتێ بکەم و ڕیزی کۆمیتەی ناوەندی لە گومان لێکراوەکان پاك بکەمەوە بەڵام وا دیاربوو ئاسنی ساردم دەکوتییەوە، بۆ نموونە یەکێ لەو بەئگانە بڵاو دەکەمەوە بۆ سەلماندنی ئم ڕاستییە :

(محمد گوڵ محمد) ڕۆژی ١٩٧٩/٥/٢١ بەسەهو نامەیەکی داپێم لەگەڵ ڕاپۆرتی مانگانەی لقەکەیان بەڵام لە زەرفێکی جیاوازدا بوو. پێمی وت : هەڤاڵ ئەم نامەیە باش بخوێنەوە. منیش نامەکەم کردە ناو جانتاکەم. شەو کە گەڕامەوە بۆ ماڵەوەو نامەکەم خوێندەوە سەیرم کرد ئەم نامەیە بۆ بەڕێوەبەری ئەمنی عامە نووسراوە (دکتور فاضل البراك) سەرم سووڕما ئایا ئەم نامەیەی بۆ دوکتۆر فازل نووسیویەتی بۆ دای بە من، لە کاتێکدا نامەکە شکایەتی تێدا هەیە لە سەرم. لە نامەکەدا داوای یارمەتی کردبوو ، یارمەتی پارەو دامەزراندنی بە بەڕێوەبەری گشتیی وەکو جەماعەتی دیموکراتی کوردستان (جەماعەتی هاشم حەسەن عەقراوی). هەروەها لە نامەکەی دەڵێ نامەیەکی ترم نووسیوە بۆ مەکتەبی(سید النائب)لە ڕێگای ئەندامێکی پارتی سەرکردەو داوای هەزار دینارم کردوە بۆ عیلاج بۆ (لەندەن) و پارتی شۆڕشگێڕی کوردستانو مەکتەبی سیاسی ئاگای لەو نامەیەم نییە و هەزار دینارم بۆ هاتووە لە مەکتەبی ئائیبەوە بەڵام هەزار دینار کەمەو مەوردی تریشم نییە لە مانگانەی پارتی بەوڵاوە بەڵام ئەینووسیوە مانگانەکەی پارتی چەندە کە (٢٣٠) دوو سەدو سیی دینار لە پارتی دەسێنێ. ئەوا لە خوارەوە دەقی نامەکەی دەنووسمەوە کە بە عەرەبی نووسیویەتی وەك خۆی بە هەڵەکانیەوە کە خوێندەواری زۆر لاوازبوو، هەروەك لە نامەکەی دەردەکەوێ جگە لە لاوازی کەرامەتو عیزەتی نەفسو پیاوەتی.

ئەمەش دەقی نامەکەی حەمە گوڵە :

الاستاذ الدکتور فاضل البراك مدیر الامن العام المحترم

تحیة الخالصة :

اطلب من الله عز وجل ان یوفقکم في مهمتکم والاعمالکم الیومیة خدمتا لشعبنا العراقي والامتنا العربیة.

سيدي: حسب قرار اللجنة الطبية في عام ١٩٧٥ عليه ان اقوم بمعالجة الخارج القطر (لندن) كل سنتين مرة واحدة على الحسابي الخاص لمعالجة بسبب اصابتي بمرض جلدي الذي اصيبت اثناء الحركة التمرد الخياني في شمال الوطن ولكوني كنت امر سرية ٢٢ فصائل الانصار الوطني قطاع خانقين في عام ١٩٧٤-١٩٧٥ ولعدم امكانيتي ماديا سبق وان قدمت طلب الى المكتب السيد النائب لمساعدتي بواسطة الحزب الثوري الكردستاني وبمساندة الرفيق طه ياسين رمضان عضو مجلس قيادة الثورة:

فعلا تم مساعدتي بمبلغ الف دينار انذاك وكذلك بعت بعض الحاجياتي المنزلية وسافرة لمعالجة لمدة شهر واحد في سنة ١٩٥٧: ولكن الان الموعد سفري لفرض نفسها ايضا قدمت طلب الى المكتب السيد النائب بواسطة الرفاق من الحزب القائد وبدون علم الحزب الثوري الكردستاني في قيادته علما تم مساعدتي بمبلغ الف دينار.

سيدي: انني مكشورا دائما لقيادة الحزب والثورة على هذه المساعدة والان اطلب من سيادتكم مساعدتي ماديا لان المبلغ الموجود لديه لايكفي مصاريف معالجتي في البلد مثل (لندن).

سيدي: علما اطلب هذه المساعدة من سيادتكم لكوني ليس لي أي مورد آخر عدى مساعدة الشهرية الذي اقبض من الحزب الثوري الكردستاني.

سيدي: انا شدكم بتدخلكم لدى الرفاق في قيادة السياسية بتعييني في الاحدى الدوائر الدولة اسوتا بالاخوة من قيادة الحزب الديمقراطي الكردستاني الذي تم تعينهم بدرجة المدراء في المنظمات الشعبية في مجلس قيادة الثورة علما سبب دفعي بطلب من سيادتكم حول تعييني هو: الاولا لكوني صاحب العائلة كبيرة والثانيا كلماء اطلب من عبدالستار طاهر شريف حول تعينات يقول بان قيادة السياسية لم يعينك وانا ماذا اعمل كما يقول هناك عددة طلبات موجودة لدى الرفيق عبدالله فاضل عضو قيادة القطرية حول تعينكم وبكتاب الصادر من الحزب الثوري الكردستاني هذا اكرر شكري وتقديرى لكم ودمتم للنضال.

محمد گولّ محمد

عضو اللجنة المركزية ومسؤول فرع الاول بغداد

لحزب الثوري الكردستاني

١٩٧٩/٥/٢١

نامەکە بێ تاریخ بوو بەڵام لە ٥/٢١/ نووسراوە.

منیش رۆژی ١٩٧٩/٥/٢٤ نامەکەی محمد گوڵم برد بۆ بەرێوەبەری ئەمنی عامە، لەگەڵ نامەیەکی تایبەت کە لەسەر نامەکەی محمد گوڵ نووسیبووم .بۆ هەڤاڵانی کۆمیتەی ناوەندیو مەکتەبی سیاسی خوێندبوومەوە، ئەوا لە خوارەوە دەقی نامەکەی خۆمیش دەنووسمەوە:

العدد/ بلا

التاريخ ١٩٧٩/٥/٢٤

الاستاذ الفاضل الدكتور فاضل البراك المحترم

تحية نضالية

نرسل طيا نص رسالة الرفيق محمد گوڵ محمد عضو اللجنة المركزية لحزبنا الثوري الكردستاني الموجهة لسيادتكم وقد سلمها الرفيق محمد گوڵ محمد الينا داخل مظروف مغلق بتاريخ ١٩٧٩/٥/٢١ مع رسالة اخرى تتعلق بالامور الحزبية. وقد طلب مني ان أقرأ محتوى الرسالة نظرا لاهميتها. الا انني لم افتح الرسالة الا في اليوم الثاني أي في ١٩٧٩/٥/٢٢ وقد فوجئت عندما قرأت الرسالة اذ انها كما ترى ليست موجهة لي شخصيا ولا الى المكتب السياسي بالاضافة الى ان فحوى الرسالة تتضمن شيئا من الشكوى ضدي شخصيا مع تجاوزه الصيغ الحزبية في العلاقات والمراسلات ودون ان يخبر الحزب بما يقوم به من اعمال ولربما تنعكس نتائج اعماله بصورة سلبية على مسيرة حزبنا وخلق شكوك تجاه رفاق ربطوا مصيرهم بالثورة ومسيرتها السلمية وليس لي الا الاستشهاد بقول الله تعالى: (ياأيها الذين آمنوا إن جاءكم فاسق بنبأ فتبينوا أن تصيبوا قوما بجهالة فتصبحوا على ما فعلتم نادمين) ولكي تكونوا على بينة من محتوى الرسالة ادون ملاحظاتي ادناه بكل أمانة:

١- لم يسلم الرفيق محمد كل محمد هذه الرسالة الينا الا سهوا. حيث وضع الرسالة في المظروف بدلا من التقرير الأصلي الموجه الى المكتب السياسي. إذ كيف يسلمني رسالة موجهة اليكم بالذات وهو يعترف باستلامه مبلغا من مكتب السيد النائب وكان يطلب من المكتب السياسي مساعدته ماليا لعدم وجود امكانيات مالية لديه للسفر الى لندن ولم يكن يذكر للحزب مساعدة مكتب السيد النائب له كما يعترف هو في رسالته بان طلب المساعدة دون علم حزب الثوري الكردستاني والمكتب السياسي، رغم انه استلم مبلغا مماثلا قبل عامين من مكتب السيد النائب عن طريقنا وكان لذلك الدعم الاثر الايجابي في نفوس رفاق حزبنا في حينه، ولا ندري لماذا كان يخفي هذا الرفيق علينا هذا الدعم الجديد رغم انه لم يعرض علينا حتى ولو مرة واحدة مفاتحة القيادة بمنحه هذه المساعدة.

٢- عندما سلمني الرسالة زارني في اليوم الثاني وعلى وجهه علامات القلق وقال لي بالنص: (انني اخوك وحتى قال انني خادمك لقد سلمت لك الرسالة كي تصلها الى السيد مدير الأمن العام بنفسك وتدعمني عنده) فقلت له يا رفيقي لا ارى أي مبرر لمفاتحة السيد مدير الأمن العام بمساعدتك ماليا خاصة وانك استلمت مبلغا قدره (١٠٠٠) الف دينار من مكتب السيد النائب وهذا المبلغ يكفيك للعلاج والسفر. ومن ثم لا مبرر لطلبك من السيد مدير الامن العام حول تعيينك (مديرا عاما) اسوة بالرفاق في الحزب الديمقراطي الكردستاني خاصة وانك تعرف جيدا باننا فاتحنا اللجنة العليا لشؤون الشمال حول تعيينكم مع بقية الرفاق عن طريق الرفيق عبدالله فاضل بالاضافة الى المفاتحة الرسمية، وعدنا شفويا الرفيق عبدالله فاضل لدى حضوره اجتماعا للجنة المركزية بموضوع تعيينكم، ولا ادري ماذا تقصد عندما تذكر في رسالتك (كلما اطلب من عبدالستار طاهر شريف حول تعيينات يقول بان القيادة السياسية لم تعينك وانا ماذا اعمل). أهذه هي العلاقة الحزبية والنضالية بيني وبينك تقول في رسالتك (اسوة بالاخوة من قيادة الحزب الديمقراطي الكردستاني) حتى لم تحاول في رسالتك ان تسميني كما سميت الرفاق في الديمقراطي الكردستاني (بالاخوة) اتنكر بان محاولاتي لطرح مواضيعكم الشخصية من طلب (السيارات والتعيينات والدرجات وحتى المساعدات المالية) أثرت على القضايا الرئيسة والمصالح العامة. انتهى-

٢- اتصل بعد ذلك بالرفاق شوقي حمه خان ومجيد رشيد الجباري حول عمله هذا وطلب ان يطلبوا من عندي بعدم درج الموضوع في جدول اعمال المكتب السياسي واللجنة المركزية فوعدت الرفاق بذلك حرصا على المصلحة العامة ومصلحة الحزب الا أنني قلت للرفاق (ماهو ذنبي وانا اعمل بكل جد واخلاص وهناك من يحاول ان يسميني بسوء لدى قيادة حزب البعث العربي الاشتراكي وقد ضحيت برفاق واقارب لي في هذه المسيرة وانا الآن من المنتظرين بفخر واعتزاز ان اؤدي رسالتي: (من المؤمنين رجال صدقوا ماعاهدوا الله عليه فمنهم من قضى نحبه ومنهم من ينتظر وما بدلوا تبديلا).

٤- يقول الرفيق محمد كول محمد (وكذلك بعت بعض حاجياتي المنزلية وصافرت للمعالجة لمدة شهر واحد في سنة ١٩٧٥) لقد ساعده السيد النائب في عام ١٩٧٥ وكذلك هذا العام فلا حاجة الى تشويه الحقائق حيث انه لم يبع شيئا بالاضافة الى انه لم يصرف المبلغ كله في حينه وان كل ما تضرر خلال هذه المدة هو شراءه دارا للسكن وان اثاث بيته اغلى من اثاث بيت أي رفيق من رفاق حزبنا وهذا مايعرفه الرفاق جميعا. ومع هذا فانني لم أر اي مبرر لأقواله هذه ، سوي تشويه الحقائق واخفائها ،اما مورده فكان المفروض ان يذكر بان الحزب الثوري الكردستاني يدفع له شهريا مبلغا قدره (٢٣٠) دينار وهذا المبلغ لايستلمه أي مدير عام في الدولة.

٥- يدعي الرفيق محمد كول محمد بانه اصيب بالمرض الجلدي (اثناء التمرد الخياني في شمال الوطن ولكونه امر سرية ٢٢ فصائل الدفاع الوطني قطاع خانقين عام ١٩٧٤-١٩٧٥) لا اريد هنا ان احمله اثما او بهتانا فاصابته بهذا المرض معروف لدى معظم رفاق حزبنا القياديين بانه اصيب به جراء سلوكه المنحرف وقد اعترف هو بذلك ولمرات عديدة. اما موضوع الشمال وآمر السرية فانه لم يترك مقر الحزب في مركز خانقين اثناء الحركات اذ ان رفيقا غيره كان يتحمل مسؤولية السرية عمليا في قرية (سوز بلاغ) وكان هو (شيخ طيب.

وختاما ادعو الله ان يوفقنا جميعا لخدمة وطننا وشعبنا العراقي.. مع بالغ تقديري

اخوكم

عبدالستار طاهر شريف

١٩٧٩/٥/٢٤

لە ١٩٧٩/٧/٢٨ بە بڕیاری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش، عەبدوڵلاّ حەمید ڕۆژبەیانی و محمد محی الدین و ئیبراهیم تاهیر سەلامو محمد گوڵ محمد کرانە بەڕێوەبەری گشتیی لە ڕێکخراوە میللی یەکان لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش. دامەزراندنی عەبدوڵلاّ حەمیدو محمد محی الدین و ئیبراهیم تاهیر سەلام لەسەر داوای پارتیمان بوو، هەروەها لەسەر ڕێککەوتن لە نێوان پارتیمانو عەبدوڵلاّ فازل ئەندامی سەرکردایەتی قوتری پارتی بەعس ، ئەندامی تەنسیق بوو لە نێوان بەعسو پارتیمان بەڵام دامەزراندنی (محمد گوڵ محمد) بەبێ ئاگاداری پارتیمان بوو، دیاربوو بە تەنها دوای گەڕانەوەی لە ئەندەن لەسەر حیسابی ئەوان نێردرابوو هەر بێ ئاگاداری پارتیمان چاوی بە عەبدوڵلاّ فازل کەوتبوو، دوای ئەو چاوپێکەوتنە دایانمەزراند ، هەروەها لە ٢٠/تەموز/١٩٧٩ عەبدوڵلاّ فازل تەلەفۆنی بۆم کرد کەوا سەیارەییەک تۆیۆتا دەنێرن بیدەم بە محمد گوڵ محمد، هەرچەندە من بە عەبدوڵلاّ فازلم وت کەوا لە پێش ئەو (شەوقی حەمەخان) موستەحەقە بەڵام وتی قەیناکا ئەو سەیارەیە بدە بە محمد گوڵ محمد پاشان بۆ شەوقی قسەیەکی لێ دەکەین.ئەمەشم بەبەلگەیەکی تر زانی کە محمد گوڵ وەک مەجید جەباری بوونەتە سیخوڕی تەواوی بەعس.عەبدوڵلاّ فازلیش خوێرپیترین ئەندامی سەرکردایەتی بەعس بوو، داندولەمان پێکەوە ناکوڵاّ لەبەرئەوەی زۆر هەوڵی دەدا دەست وەرداتە ناو کاروباری پارتەکەمان.

هەر لەسەر مەسەلەی ئۆتۆمبێل و دابەشکردنیان، دوای ئەوەی داوای سەیارەیەکی تۆیۆتای سوپەرم کرد بۆ بەکارهێنانی خۆم وەک سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی ، لە ئەنجامدا وەڵامیان دایەوە کەوا بڕیاردرا (٥) سەیارەی سوپەر بدەن بە پارتی دیموکراتی کوردستان هەروەها (٥) سەیارەی سوپەریش بە پارتی شۆرشگێڕی کوردستان و وتیان ئەم (٥) سەیارە تۆیۆتا سوپەرانە بۆ ئەندامانی مەکتەبی سیاسیتانە. ئەمەش بووە هۆی بیر لە مەسەلەکە بکەینەوە، ئەوەبوو بڕیارماندا لە نێوان خۆماندا وابکەین (ئیبراهیم سەلام) لە ئەندامی مەکتەبی سیاسی بکشێتەوەو (شەوقی حەمەخان) بێتە شوێنی. بۆ ئەوەی یەکێ لەو سەیارە تازانە بدەینە شەوقی حەمەخان، کە پێش ئەو سەیارەیەکی تۆیۆتا کراونی ٧٩مان دابووە ئیبراهیم سەلام. ئەمەش یەکێ بوو لە

هەنگاوەکانی ئەو شەش ئەندامانە سوێندمان بۆ یەك خواردبوو هەرچی ڕووبدا پێکەوە بیکەینو خیانەت لە یەکتر نەکەین. کە ئیبراهیم خۆی یەکێك بوو لەو شەش کەسانەی ڕای وەرگیرا لەسەر کشانەوەکەی بەڵام ئەوەی لە ئەمرکە محمد گوڵ محمد مخەوەل کرابوو بۆ وەرگرتنی بەبێ ئەوەی ڕای ئێمە وەربگرن ، یان هەر پرسمان پێبکەن.بۆ سەیارەکان بڕیاردرا بچینە بصرەو وەریان بگرین .عەبدوڵلاً فازل تەلەفۆنی بۆم کردو منیش لەگەڵ مەجید جەباری چووینە لای لە بینایەی سەرکردایەتی قەومی تازەو چاومان پێی کەوت، یەکێ لەو مەسەلانەی قسەمان کرد لەگەڵیدا وتی یەکێ لە سەیارە تازەکان بدەنە محمد گوڵ محمد بەڵام من پێم وت ئەو سەیارانە بۆ ئەندامانی مەکتەبی سیاسییە و محمد گوڵ محمد ئەندامی مەکتەبی سیاسی نییەو لە کاتی خۆی کە کردتانە بەڕێوەبەری گشتیی برادەرانی پارتیمان پێی نارەحەت بوون و تائێستا ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیمان هەیە دانەمەزراوە، وا دیاربوو محمد گوڵ محمد تەلەفۆنی کردبوو بۆ عەبدوڵلاً فازل، و عەبدوڵلاً فازل وتی سەیارە کۆنەکان دابەش مەکەن تا ڕۆژی شەممە تەلەفۆنتان بۆ دەکەم، چونکی ئێمە بڕیارمان دابوو سەیارە کۆنەکان تۆیۆتاکان ئەوی لای من بوو بیدەین بە محمد گوڵ و ئەوی لای شەوقی بدەین بە حەمەی حەمە صالحو ئەوی لای محمد محیالدین بوو بدرێتە یەحیا بەرزنجی. بەهەرحاڵ ئێمە سەیارە تۆیۆتا سوپەرەکانمان بەسەر ئەندامانی مەکتەبی سیاسی دابەشکرد، بەم جۆرە شێخ ستار و عەبدوڵلاًو شەوقیو محمد محی الدینو مەجید جەباری).گوێمان نەدا بەقسەکانی عەبدوڵلاً فازل لەبەرئەوەی بەڕاستی عەبدوڵلاً فازل لە تامی دەرکردبوو گەلێ بە ناشرینی دەستدرێژی دەکرد بۆ ناو کاروباری ناوخۆی پارتەکەمان منیش وەك سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی بە پاڵپشتی ئەندامانی مەکتەبی سیاسی بڕیارم دابوو ئەگەر هەر نارەزاییەك دەربڕێ ئەوسا سزای حەمە گوڵ بدەین لەسەر ئەو پەیوەندییانەی لەگەڵ عەبدوڵلاً فازل هەیەتی، بەڵام وا دیاربوو ئەمجارەیان بێدەنگ بوو.

بە ئەمانی ئیبراهیم سەلامو هاتنی شەوقی حەمەخان بۆ ئەندامێتی مەکتەبی سیاسی دەتوانم بڵێم ئەو تەیارەی مەبەستمان بوو بە تەواوی سەرکەوت تەنانەت مەجید

جەباریش بۆی دەرکەوت ئەو گروپەی پێشوو تەنها پاڵیان بەوەوە دەنا بۆ ئەوەی بیکەنە کۆچی قوربانی. ئیتر مەجید بووە ماستی مەییوو هەڵویستی زۆر باش بوو، بەڵام هەڵوێست باشیەکەی زۆربەی زۆری هۆیەکانی دەگەڕێتەوە هۆی بێ دەسەڵاتی و وادیاریش بوو جارێ حیربی بەعس مەبەستی جدی نەبوو لەسەر لابردنی من.

میهرەجانی یەکەمی چیرۆکی کوردی

لە ١٩٧٩\٩\٢٥ ڕێکەوتی ڕۆژی سێ شەممە لە هاوینەهەواری صلاح الدین لە ژێر دروشمی (من أجل قصة كوردية ملتزمة و هادفة على طريق الثورة والتنمية وبناء الانسان الجديد) . یەکێتی نووسەرانی کورد سەرپەرشتی میهرەجانەکەی دەکرد بە هاریکاری ئەمانەتی گشتیی ڕۆشنبیری و لاوان. لە هۆڵی گەورەی " سەری ڕەش" لەم میهرەجانە بەشداربووم ، ڕۆژانی یەکەم و دووەم لە هەموو دانیشتنەکان بەشداربووم بەڵام ڕۆژی پێنج شەممە دوا ڕۆژی میهرەجانەکە گەرامەوە بۆ بەغدا. هەرچەندە حیزبی بەعس لەم میهرەجانە دەیویست دروشمەکانی خۆی بچەسپێنێ وەك لە دروشمی میهرجانەکە دیارە بەڵام لە ناوەڕۆکدا نووسەرە کوردەکان ئەوی مەبەستیان بوو بەو جۆرە میهرەجانەکەیان بردە ڕێوە.

دوای ئەم میهرەجانە لە ١٩٧٩\١٠\٥ ڕێکەوتی ڕۆژی هەینی کۆنگرەی شەشەمی نووسەرانی کورد لە بەغدا بەسترا بەردەوام بوو تا ١٠\٦. دوکتۆر عیزەدین مستەفا ڕەسوڵ و مەحەمەد مەلا عبدالکریم و ئەحمەد تاقانەو شوکر مستەفا و محەمەد بەدری و فوئاد قەرەداغی و حەمەی حەمە باقی بە دەستەی بەڕێوەبەر هەڵبژێردران و دوکتۆر عیزەدین مستەفا ڕەسوڵ بوو بە سەرۆکی یەکێتی.

هەڵبژاردنی دەستەی بەڕێوەبەری کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کوردی :

لە ١٩٧٩\١١\٦ ڕێکەوتی ڕۆژی سێ شەممە دەستەی بەڕێوەبەری ڕۆشنبیری کورد لە بارەگای کۆمەڵە کۆبوونەوەکە تایبەت بوو بە کردنەوەی دەرگای خۆ پاڵاوتن و بوونە ئەندام لە کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کورد تا ١٩٧٩\١١\٣٠ ، ئەوەبوو ژمارەیەکی زۆر لە

ڕۆشنبیرانی کورد لە هەموو پارێزگاکانی کوردستانەوە فۆرمی بوونە ئەندامیان لە کۆمەڵە پڕکردەوە و دەستەی بەڕێوەبەرایەتی کۆمەڵە بە زۆربەی دەنگ هەموویانی وەرگرت ، ئەوەی پێویستە لێرەدا ڕوونی بکەمەوە ئەوەیە لە کۆبوونەوەی یەکەمی دەستەی بەڕێوەبەری کۆمەڵە ژمارەیەک ناوی تازە داوای بوونە ئەندامیان کردبوو زۆربەی زۆریان سەر بە حیزبی شیوعی بوون و دوکتۆر موکەرەم تاڵەبانی زۆری پێ خۆش بوو بەوەی ئەو ژمارە زۆرە دەبنە ئەندام و منیش زۆر بە دڵ فراوانیەوە لەگەڵ ئەندامانی تری کۆمەڵە ڕەزامەندی خۆم نیشان دا بە وەرگرتنیان بە ئەندام . بۆ کۆبوونەوەی ئایندە ئێمە پارتی شۆڕشگێڕ و پارتی دیموکراتی کوردستان جەماعەتی هاشم عەقراوی خۆمان ئامادەکردو دە هەزار دینارمان لە حیزبی بەعس وەرگرت بۆ مەسرووفاتی وەرگرتنی ئەندامە تازەکان ، ئەو کەسانەی دەهاتنە ڕیزی کۆمەڵەکەوە ئێمە دە دیناری " ئینتما کەما ن" لە جیاتی دەدا ، ئەوەبوو بە سەدەها ئەندامی تازەمان وەرگرت و مەسەلەکە بووە گەرەڵاوژێ ، ئەوەی بەلامەوە سەیر بوو دوکتۆر موکەرەم لە لایەکەوە خۆی و حیزبەکەی حیزبی شیوعی لە بەرە کشابوونەوەو دوکتۆریش لە وەزیری ئیستقالەی دابوو و نازانم ئەم ئاژاوەیەی هەڵبژاردنی بۆ نایەوە ، لە کاتێک دا دەیزانی لەم بەربەرەکانیە دژوارە .

ئەوەبوو لە ١٣\١٢\١٩٧٩ هەڵبژاردن دەستی پێ کرا و ئێمە سەرکەوتین . دوکتۆر موکەرەم سەرۆکی کۆمەڵەبوو لە وتارەکەی بۆ ئەندامانی کۆنگرە وتی (پیاو گۆشتی ڕانی خۆی بخوا لە منەتی قەساب باشترە) لێرەدا مەبەستی لە قەساب حیزبی بەعس بوو . من لە وتارەکەمدا وەڵامی دوکتۆر موکەرەمم دایەوە وتم ئەمە ڕاستە بەڵام ئایا دوکتۆر موکەرەم بۆ ئەوەی منەتی قەساب هەڵنەگرێ خۆی و حیزبەکەی تەنها یەک پوولیان بۆ کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کورد خەرج کردووە لەو ماوەیەی جەنابی سەرۆکی کۆمەڵە بووە ؟

ئەوەی ڕاست بێ ئەو ژمارە زۆرەی بە ئەندام وەرگیران زۆربەی زۆریان مەرجی ئەندامەتیان تێدا نەبوو ، بەڵام ڕووی سیاسەت ڕەش بێ ، ڕاستە لە سیاسەت ئەخلاق نییە. ئێمە هەموو لایەکمان (حیزبی شیوعی و پارتی جەماعەتی هاشم عەقراوی و پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان هەڵەبووین) حیزبی بەعس توانی هەموومان هەڵخەڵەتێنێ و بمان کاتە گژ یەکدا.

ئه نجومه‌نی نیشتمانی:

له ئایاری ۱۹۸۰ له‌گه‌ڵ مه‌جید جه‌باری چاومان به عه‌بدوڵلاّ فازل که‌وت له‌م چاوپێکه‌وتنه ئاگادارمانی کرده‌وه که‌وا (۳) ناو له ئه‌ندامانی پارتیمان دیاری بکه‌ین وەك پاڵێوراو بۆ نوێنه‌رایه‌تی ئه نجومه‌نی نیشتمانی، مه‌جید جه‌باری وتی خۆت ناوەکان دیاری بکه، به‌ڵام عه‌بدوڵلاّ فازل قه‌بوڵی نه‌کردو وتی ئێوه خۆتان حیزبن و ناوی خۆتان دیاری بکه‌ن، سێ ناو یان زیاترمان بۆ بنێرن، دەبێ له ماوەی سێ چوار رۆژ ناوەکان بۆ ئه‌وان بنێرین. مه‌جید جه‌باری گه‌ڵێ هه‌وڵیدا که عه‌بدوڵلاّ فازل ناوی ئه‌و یه‌کێ له ناوەکان بێ و وتی ، ئه‌گه‌ر ئێوه پازی نه‌بن له‌سه‌ر هه‌ڵبژاردنی ناوەکانمان و به‌ڵێنمان نه‌دەنێ که‌وا سه‌رمان دەخه‌ن له ئێستاوه ئێمه خۆمان هه‌ڵنابژێرین، عه‌بدوڵلاّ فازل وتی (۳) ناو له حوکمی زاتی خۆیان هه‌ڵدەبژێرن و له ئێستاوه ئه‌و سێ ناوه ئه‌ندامی ئه نجومه‌نی یاسادانانن که‌واته ته‌شریعی. پاشان گه‌ڕاینه‌وه مه‌کته‌بی سیاسی و کۆمیته‌ی ناوەندی منیان مخه‌وه‌ڵ کرد که ناوی سێ ئه‌ندام بنووسم به خۆمه‌وه بۆ عه‌بدوڵلاّ فازلی ڕەوانه بکه‌م. منیش ناوی یه‌که‌م ناوی خۆم نووسی ناوی دووەم ناوی شه‌وقی حه‌مه‌خانم نووسی ناوی سێیه‌م ناوی عه‌بدوڵلاّ رۆژ به‌یانیم نووسی و ناوی چواره‌م مه‌جید جه‌باری و ناوی پێنجه‌م محمد محی الدین له‌گه‌ڵ تێبینی که محمد محی الدین خۆی بۆ ئه نجومه‌نی یاسادانان هه‌ڵدەبژێرێ. پاشان عه‌بدوڵلاّ فازل ته‌له‌فۆنی بۆم کردو چوومه لای وتی دەبێ یه‌کێ له ناوەکان مه‌جید جه‌باری بێ که‌واته مایه‌وه عه‌بدوڵلاّ رۆژبه‌یانی و شه‌وقی حه‌مه‌خان منیش موافیق بووم له‌سه‌ر عه‌بدوڵلاّ به‌ڵام وەعدی ئه‌وەی دا پێم که شه‌وقی بۆ ته‌شریعی دادەنرێ. به‌م جۆره موافه‌قه‌ت کرا له‌سه‌ر من و عه‌بدوڵلاّو مه‌جید جه‌باری. پاشان (ئه‌عیم حه‌داد) ته‌له‌فۆنی بۆم کرد که‌وا، بریارِ درا له‌سه‌ر ئه‌وەی من له به‌غدا خۆم ته‌رشیح بکه‌م له‌سه‌ر حیسابی جه‌بهه‌و بۆ زامن کردنی سه‌رکه‌وتن ، ناوچه‌ی (۸) له ڕەصافه دیاری کرا بۆم. پاشان به‌بێ موافه‌قه‌تی خۆم گواستمیانه‌وه بۆ ناوچه‌ی نۆ (۹) له ڕەصافه. به‌م جۆره په‌ردەی یه‌که‌م

نه شانۆگەری نه نجومەنی نیشتمانی دادرایەوە.دەڵێم شانۆگەریی بەڕاستی شانۆگەری بوو لە نووسین و دەرهێنانی صدام حسین بوو.

دوای ئەوەی بوومە پاڵێوراوی ناوچە یان باشترین بڵێن هەڕێمی (٩) کە بریتی بوو لەم گەڕەکانە (کەرەنتینەو صرافیەو مەیدانو ڕەشیدو جمهوریو گەرەکی اطباء فضل و شارع کفاح و شێخ عومەرو نهضه و فەلەستینو مستنصریەو ١٤ تموزو حی عقاری و هەردوو قاهرەو وەزیریە). کە (٤) نوێنەریان دەویستو پاڵێوراوەکانیش بەم جۆرە بووین: (احمد شاکرو ثابت عارف ناصریو د.صلاح خالص و د.منذر عبدالحمید وردی الالوسیو کمال عبدالله حدیثي و منال عبدالرزاق ئالوسیو عطاء الله هزاع و مظهر فهمي العزاوي).لەم (٩) کەسە منو مظهر فهمي عەزاویو د. صلاح خالص ئەم سێ کەسە ئەندامی پارتی بەعس نەبووین ئەوانی تر: منال یونس ئالوسی سەرۆکی یەکێتی ئافرەتانی عێراق ئەندامی پێشکەوتووی حیزبی بەعس، جگە لەوەی ئافرەت بوو ، تەعلیماتیش وابوو ئافرەت دەنگ بدرێ پێیان.

کمال عبدالله زوید الحدیثي. کە هەردوو چاوی کوێربوو. بەڕێوەبەری پاگەیاندن و ڕۆشنبیری قەومی حیزبی بەعس و شاعیر بەعسی بوو لەگەڵ نووسەر. د.منذر ئالوسی ماموستای زانکۆی تەکنەلۆجیاو باوکیشی عبدالحمید وەردی جێگری سەرۆکی نە نجومەنی گەلیبوو لە ڕەصافە.

عطاء الله هزاع قوتابی ماجستێر بوو لە کۆلێجی کشتوکاڵ دەیخوێند، لە عەشیرەتی عوبەیدی بوو. ثابت عارف ناصری سەرپەرشتیاری پەروەردە بوو ئەندامی فرقەی بەعس و سەرۆکی نە نجومەنی لقی قاهیرە بوو.

ئەحمەد شاکر نەخوێندەوار بوو سەرتاشخانەی هەبوو، ئەندامی بەعس بوو. مظهر فهمي العزاوی. نەقیبی کۆنی پارێزەران و ئەندامی باڵای نە نجومەنی بەرەی نیشتمانی و پارێزەرێکی کۆنی ناسراو بوو .

لە کاتی دەست پێکردنی پروپاگەندە ڕێکخراوی حیزبی بەعس لە هەرێمەکەی ئێمە هەرێمی (٩) چوار ناویان باڵاوکردەوە کە دەبێ دەنگ بدرێ پێیان ناوەکان: (منال ئالوسی، د.منذر الوردي و کمال عبدالله الحدیثي و عطاء الله هزاع).و لە دوو ڕۆژی پێش

١٩٨٠/٦/٢٠پرۆپاگەندەکەیان تووندترکردو مالێ بە مالێ دەگەڕان و داوایان لە دانیشتوانی ماڵەکان دەکرد دەنگ بەم چوار ناوە بدرێو بەس. دەنگ بە عبدالستار طاهر شریف و مظهر عزاوي و دوکتۆر صلاح نەدرێ کە مونافیسی تووندی ئەو ناوانە بوون. ئەم هەڕەشە دان و مومارەسە هەڵەیانەم ئاگاداری (عبدالفتاح محمد امین) وەزیری حوکمی محلی کردەوە کە ئەندامی لێژنەی باڵای چاودێری و سەرپەرشتی هەڵبژاردنەکەبوو لەگەڵ پارێزەری بەغدا (محمد حمدان)و نامەیەکم بۆیان نووسی بەڵام بێسوود بوو..بە حوکمی ئەوەی عبدالفتاح برادەرێکی کۆنم بوو دوای چەند ساڵێك پێمی وت پاستت کرد کاتی خوی کە بۆمانت نووسیبوو دەربارەی چوار ناوەکە ئێمە بڕیارمان دابوو،_مەبەستی لە وشەی ئێمە صدام بوو- ئەوان دەربچن و ئێوە بەتاییەتی تۆو صلاح خالص و عەزاوی بە هیچ جۆرێك نابێ سەرکەون.

لە ١٩٨٠/٦/٢٠ هەڵبژاردنەکە دەستی پێکرد ، ئەوانەی نەخوێندەوار بوون ژمارەیان لە ٦٠٪ دانیشتوانی هەرێمەکە زیاتربوو نەیان هێشت بە کەیفی خۆیان دەنگ بدەن، وەرەقەی دەلیلی هەڵبژاردنەکەیان لێ دەسەندن و خۆیان چوار ناوەکەیان پڕ دەکردەوە. جگە لەوەی بە هەندێ کەسیان دەوت بۆ هەر ناوی عبدالستار طاهرو مظهر عزاوي دەنووسن دوو ناوی تریش بخەنە پاڵی لە چوار ناوەکە. بەم جۆرە هەڵبژاردن کۆتایی پێهات. مظهر عەزاوی (٢٥) هەزار دەنگی وەرگرتو منیش ١٥,٨٦٠ دەنگم وەرگرت. ئەگەر ئەو دەنگانەی لە نەخوێندەوارەکان لێمان زەوت نەکرابایە و نەدرابایە بە (کمال حدیثي)و (عطاء الله هزاع)و (منذر وردی)و (منال الوسی)و ئازادی هەبوایا لە دەربڕینی ڕاو نووسینی ناوەکان ، بەڕای من هەڵبژاردنەکە ئەنجامەکەی بەم جۆرە دەبوو: منال ئالوسیو منذر وەردی و مظهر عەزاوی و بەندە دەردەچوون ،بۆیە دەڵێم منذر وردی نالێم کمال حدیثي چونکی ئەوانەی دەنگیان بە منال ئالوسی دەدا دەنگیان بە منذرئالوسیش دەدا. هەرچەندە کەمال عەبدوڵڵا حدیثي لە د.منذر ئالوسی ناسراوتریش بوو. شەوی هەڵبژاردنەکە نوێنەرەکەم بۆ چاودێری هەڵبژاردنەکە ، پارێزەر نەوزاد فەرەج تەلەفۆنی بۆمکرد و وتی٤٠٠٠ کارتیان فڕێداوەتە ناو صندوقی دەنگدانەکەوە ئەم کارتانە ناو چوارکەسەکەی خۆیانیان تێدا نووسیبوو، ناوی من لە ناو ئەو کارتانە

نییە، ئەمەش چوار هەزار دەنگ بۆ مەنال و کەمال و مونزیرو هەتا زیادکرد و ئەمەش بووە هۆی دەرچوونیان . ئەوەبوو نامەیەکم بۆ عیزەت دوری نووسی و باسی تەزویرەکەم بۆ کرد و داوام کرد لە مەوزوعەکە بکۆڵێتەوەو جارێ ئەنجامەکانی هەڵبژاردنەکە ڕابگرێ ، بەڵام دیاربوو من دەمووت نێرە ئەوان دەیانووت بیدۆشە.

دوای دەرکەوتنی ئەنجامی هەڵبژاردنەکە بەم شێوەیەی باسمان کرد جەماوەری دەرەوە شیکردنەوەو ڕایان بەرامبەر دەرنەچوونی هەر شەش (٦) نوێنەرەکانی پارتی دیموکراتی کوردستانو پارتی شۆرشگێڕی کوردستان؛ (عبدالستار طاهر و عبدالله حەمید ڕۆژبەیانیو مەجید ڕەشید جەباریو هاشم حەسەن عەقراویو سەعید قادر جافو فازل عەلی حەسەن ئەوەیە کەوا؛

١- حیزبی بەعس بە ئەنقەست ئەمەی کرد بۆ ئەوەی هەردوو پارتەکە لای جەماوەر وانیشان بدا کەوا کەسیان لەگەڵدا نییە.. ئەمەش بۆ تەخت کردنو خۆشکردنی زەمینە بوو بۆ حەل کردنی هەردوو پارتەکە.

٢- بۆ ئەوەی وانیشان بدا کەوا حیزبی بەعس تەنها حیزبە لە ڕیزی جەماوەرو، خۆشەویستی جەماوەرە ئیتر پێویست بە هیچ پارتێکی تر ناکا لە گۆڕەپانی عێراقو کوردستان هەبن جگە لە حیزبی بەعس.

ڕای واش هەیە دەڵێ نەخێر نابێ پارتی کوردی یان کوردستانی بەرهەڵستکار هەبێ لە چیاکان، پارتی بەعس پێویستی بەم دوو پارتە هەیە بۆ (ڕاگەیاندن) نەک بۆ بەهێز بوون و کۆکردنەوەی جەماوەر.

بەهەرحاڵ پارتی بەعس مەبەستی هەرچی بووبێ یان هەرچۆنێ بێ مەسەلەکە لایەنی ئیجابیشی هەبوو بۆ پارتەکەمان . لایەنە ئیجابیەکانیش ئەمانەن؛

١- بۆ جەماوەر دەرکەوت بەتاییەتی ئەوانەی ڕایان خەراپ بوو بەرامبەر پارتیمان کەوا شۆرشگێڕ پارچەیەک نییە لە حیزبی بەعس بەڵکو پارتێکی سەربەخۆیە. بۆیە حیزبی بەعس هەموو هەوڵێکیدا نوێنەرەکانیان دەرنەچن لە هەڵبژاردنەکە، .کورد وتەنی قسەیەکیش بۆ دز بکەین مەجید جەباری ئەو کەسە نەبوو کەس دەنگی

بداتیێ یان سەعید جاف و فازل عەلی و هاشم عەقراوی بەڵام گوناحی بەعس ئەوە بوو ئێمە بە کەیفی خۆمان ناوی پالێوراوەکانمان دیاری نەدەکرد.

٢- ئەو ئەندامانەی بەتاییەتی سەرکردایەتی لە ڕیزی شۆڕشگێڕ قەناعەتیان زۆر بە حیزبی بەعس هەبوو قسەکانیان بە ئایەتی قورئان دەزانی، ئەوانیش کەوتنە گومان لە حیزبی بەعس، بۆیان دەرکەوت کەوا لە ١٠٠٪ بەعسی نەبێ مەسەلەکە نایخوا.بۆ نموونە مەجید جەباری دوای ئەوەی ناوەکانیش دەرچووبوون ناوی ئەوی تێدا نەبوو باوەڕی ناکرد کە دەرنەچووە، دەیوت من فلانە کەس پێمی وتووە دەر دەچی فلانە کەسیش عەبدوڵلاّ فازل بوو ، ئینجا سەیری ئەم دەرونشە بەسزمانە بکەن ،" کەر لە کوێ کەوتوومو کوندە لە کوێ دڕاوە ".دوای چەند ڕۆژێکیش مەجید جەباری بووە جێگای نووکتەو پێکەنین و برادەرانی پارتیمان پێیان دموت کاك مەجید جەنابت دەرچوویتە مەرج نییە ناوەکەت بڵاوبکەنەوە.

ڕۆژی دوو شەممە ڕێکەوتی ١٩٨٠/٦/٢٣ کۆمیتەی ناوەندی لەسەر داوای بەندە کۆبووموە، پێش دانیشتنی کۆمیتەی ناوەندی سکرتێری کۆمیتە مەکتەبی سیاسی کۆکردەوەو ڕا پۆرتێکی گەڵاڵە کردبوو بۆ کۆمیتەی ناوەندی بەناوی مەکتەبی سیاسییەوە، بەڵام لەبەرئەوەی ڕا پۆرتەکە تیایدا داوای بەستنی کۆنگرەی(نا ئاسایی) کردبوو ئەندامانی مەکتەبی سیاسی: (عەبدوڵلاّ حەمید ڕۆژبەیانیو شەوقی حەمەخانو محمد محی الدینو مەجید جەباری) موافیق نەبوون لەسەر بەستنی کۆنگرەکە بۆیە دەقی ڕا پۆرتەکە خرایە بەردەم ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی.* ئاشکراشە ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی لە بەستنی کۆنگرە زراویان دەچوو نەبادا لە کۆنگرە دووبارە هەڵنەبژێردرێنەوە.

---

* لەبەرئەوەی نیازمان وایە لە بەشێکی تری یادداشتەکەمان، ڕا پۆرتەکانی مەکتەبی سیاسی بۆ کۆبوونەکانی کۆمیتەی ناوەندی هەموویان بڵاوبکەمەوە، کە هەموو ڕا پۆرتەکان نووسینی خۆم بووەو ئەندامانی مەکتەبی سیاسی دەستیان نەبووە لە نووسینی و ئەو ڕا پۆرتانە بەشێکن لە ژیانم. ئەو کاتە هەموو شتێ ڕوون دەبێتەوە.

لە ١٩٨١/٨/٦ پارتی شۆرشگێڕی کوردستان لەسەر داوای من کۆبوونەوەی فراوانی بەستو سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی راپۆرتێکی تایبەتی پێشکەش کرد بە کۆبوونەوەکە ئەو بڕگانەی زۆر گرنگ بوون لە ڕاپۆرتەکە ئەمانە بوون :

(کۆمیتەی ناوەندی لە ڕۆژی ١٩٧٨/١/٥ وە تا ١٩٨١/٧/٣ هەژدە جار کۆبۆتەوە، لەم ١٨ کۆبوونەیە (٦) کۆبوونەوەیان کۆبوونەوەی کوتوپڕی بووە. و لە هەموو کۆبوونەوە ئاساییەکانی کۆمیتەی ناوەندی، دوای کۆنگرەی دەیەمی پارتیمان لە ١٩٧٨/١/٥ کۆمیتەی ناوەندی بەگشتی عبدالستار تاهیر شەریف یان هەڵبژاردۆتەوە بە سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی. هەروەها :

(عەبدوڵلاّ حەمید حوسێن ڕۆژبەیانی و مەجید ڕەشید جەباری و زۆراب داراخان و ئیبراهیم تاهیر سەلام)..

لە ڕاستیدا ئاستی ڕۆشنبیری وسیاسی ئەندامانی مەکتەبی سیاسی زۆر نزم بوو، تەنها (عەبدوڵلاّ ڕۆژبەیانی) لەوان باشتر بوو..

(...ئەوەش ئاشکرا دەکەم نوێنەرانی کۆمیتەی ناوەندی بەتایبەتی لە هەندێ لە لقەکان ئەوەندە خۆیان ماندوو نەکردبوو لەوانەیە لە بارەگاکانی پارتیمان ئیش و کاریان ئەوەندە نەبووبێ یان هەندێکیان لە بارەگای مەکتەبی سیاسی بێ ئیش و کاربوونەو دووریش نییە لەبەر بێ ئیشی خەریکی ئاژاوەنانەوە بووبێتن، خۆ دەربارەی ئالۆگۆڕکردنی نوێنەرانی کۆمیتەی ناوەندی لە لقەکان وایان هەست دەکرد کە جێگاکەیان لەسەریان تاپۆکراوە .

(..هەرچەندە ئێمە تائێستا وەک پارتێکی سیاسی بچووک لە عێراقدا بەگشتی و لە کوردستانی عێراقدا بەتایبەتی ماوین و ڕۆڵمان لە ڕووداوەکانی وڵات زۆر کەمەو ڕۆژ بەڕۆژ زیاتر بەرەو زیاتر لاوازبوون دەڕۆین و جێگای مەترسی نەمانیش زۆر نزیک بۆتەوە، ئەگەر لەسەر ئەم ومزعەمان بەردەوام بین. لەوانەشە هەر بمێنین بەڵام تەنها بۆ پروپاگەندەو بەعس، بڵێ فەرموون ئەی ئەوە نییە فرە حیزبی لەمە زیاتر (پارتی دیموکرات و شۆرشگێڕو بزووتنەوەی پێشکەوتنخوازو حیزبی شیوعی) ئیتر چیتان دەوێ.

بەڕای من ناتەواوی لە هێڵی سیاسی پارتەکەمان نەبوو، بەتاییەتی کە پارتیمان خاوەند تیۆرێکی زانستییەو لە ڕیزەکانی پێشەوەی جەماوەری کورد خەباتی کردوە و لە پێناوی ومدیهێنانی ئامانجەکانی بزووتنەوەی شۆرشگێڕانەی نەتەومکەمان نەتەوەی کوردو دروشمی خەباتی هاوکاری هەڵگرتووە لەگەڵ گەلی عەرەبدا دژی ئیمپریالیزمو زایۆنیزمو کۆنە پەرستان و دژی باوەڕی جیاوازبوونەومو تەرییکی و تەعوسوبی کوێرانەیە ، قەواعیدی پارتی شۆرشگێڕ بەڕاستی شۆرشگێڕو پاك و خاوێن بوون کورد بوون بەڵام سەرکردەکانیان وەك باسیانم کرد زۆربەیان بوونە سیخورو چلکاو خۆر. مام جەلال لە قەڵاچۆلان دوای ئەوەی لە بەغدا هەڵاتم لە ساڵی ١٩٩٥ وتی: ئەو کاتەی هاتمە بەغدا بۆ گفتو گۆ لەگەڵ صدام حسین ، یەکێ لە داواکانی من ئەوە بوو حیزبە کارتۆنییەکان حەل بکەن، سەعدون شاکر و دوکتۆر فازل بەڕاك هەر یەکەیان بەجیا پێمیان وت حزب نییە حەلی بکەین تەنها دوکتۆر عبدالستار ماوە ئیحتوامان نەکردووە، ئەویش لە هەڵبژاردنی نە نجومەنی نیشتمانی وا دەکەین دەر نەچێ.ئەوە بوو مام جەلال بە ڕێگای ئەبو شەهابەوە خەبەری بۆم نارد کە خۆم بکشێنمەوە لە هەڵبژاردنەکە.

دەربارەی ڕۆژنامەی شۆرشگێڕ لەلاپەڕە (١٥)ی پاپۆرتەکەم ئەمەی لای خوارەوەم نووسیبوو:

(شۆرشگێڕ "الثوري" ژمارەی یەکەمی لە ئاداری ساڵی ١٩٧٧ دەرچووە بە کوردی و عەرەبی تائێستا "٤١" ژمارەی دەرچووە..) هەروەها

(ڕۆژنامەی ناوخۆی پارتیمان "شۆرشگێڕ" هەرچەندە ڕۆژنامەیەکی ناوخۆیی بوو بەڵام بۆ کۆمەڵێ دۆستان و پارتە سیاسییەکان و هەندێ ئەندامانی سەرکردایەتی حیزبی بەعس ناردووەو هەندێ لە ژمارەکانی گەیشتوونەتە دەرەوەی وڵاتیش.بەعسیەکانیش زۆر جار ناڕەزایی خۆیان دەردەبڕی لە سەر هەندێ لە نووسینەکانی.

دەربارەی بارودۆخی کوردستان و شەڵەژاندن و بەهێزبوونی نەو گروپانەی دژی عێراقن کۆمەڵێ لە هۆیەکانیمان لە کۆبوونەوەی فراوانی پارتی ڕوون کردەوە لەوانە:

١- ئیستیغلال کردنی زروفی شەڕی نێوان عێراق و ئێران.

٢- ئیستیغلال کردنی زروفی کوردستانی عێراق‌و جێبەجی نەکردنی بەندەکانی بەیانی ١١ی ئادارو کشانەوە لە هەندێ بەندی کە دوای ساڵی ١٩٧٤ لەلایەن سەرکردایەتی سیاسییەوە جێبەجێ کرابوون وەك:

أ- دانانی ژمارەیەکی زۆر لە موچەخۆری ئیداری لە برا عەرەبەکانمان تەنانەت ئەوانەی زمانی کوردیش نازانن لە قەزاو ناحیەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی.

ب- هەڵوەشاندنەوەی رێکخراوە جەماوەریەکانی کوردستانی وەك یەکێتی ئافرەتان و یەکێتی قوتابیانی کوردستان و کۆڕی زانیاری کوردو هتد.

ج- لابردنی خوێندن بە زمانی کوردی لە ناوچەی بادینان‌و کەم کردنەوەی لە قوتابخانەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی.

د- بایەخ نەدان بە هەردوو پارتییە کوردستانییەکان (پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان‌و پارتی دیموکراتی کوردستان)و نەبوونی دەوریان لە کوردستان.

هـ- مەسەلەی ڕاگواستنی لادێیەکان لە ناوچەکانیانەوە بۆ ناوچەی ترو ئیلتزام کردنیان بە ژیان لە کۆمەڵگە زۆرەملێکان) بەبێ ئەوەی هیچ داهاتێکی ژیانیان بۆ تەئمین بکرێ‌و خۆیان پێوە بخافڵێنن.

و- بایەخ نەدان بە هەردوو ئەنجوومەنی یاسادانان‌و ڕاپەڕاندن‌و نەبوونی کەسانی دڵسۆزو لێوەشاوە تیایاندا و ئەگەر هەبێتیش بە دەگمەن.

دیاربوو ئەم بڕگانەی ڕاپورتەکەم گەیشتبووە ئەمن و زۆر پێی ناڕەحەت بوون. تا ئەوەی دوکتۆر فازل پێمی وت کاکە(ژ علی کیفك.) کەواتە لەسەرخۆت.

ڕۆژی یەك شەممە ڕێکەوتی ٢٢/ئازار/١٩٨١ سەردانی سەربازگەی مەشق کردنی جەیشی شەعبیم کرد (٧٣) حەفتاو سێ ئەندامی پارتیمان لەم سەربازگەیە بەشداربوون، ئەمە خولی دووەمی بەشداربوونمان بوو لە خولی یەکەم ٧٧ ئەندامان بەشداربوون، و مەسەلەی بەشداربوونمان لە جەیشی شەعبی و ڕۆڵی شەخصی منَ وەك سکرتێری پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان‌و پاڕابوونی هەندێ لە ئەندامانی سەرکردایەتی پارتیمان پارسەنگی ناکۆکی نێوانمانی بەلای منداَ شکاندەوە. دەمەوێ لێرەدا ڕاستییەك ڕوون بکەمەوە ئەویش بەشداربوونمان لە جەیشی شەعبی" الجیش الشعبی" زۆر کەسی رزگار

کرد لەوەی بەعسیەکان بیانگرن و لە فەوجەکانی خۆیان بیانکەن بە جەیشی شەعبی و بۆ بەرەی پێشەوەی شەڕی ئێران بیاننێرن ، ئەمەش وای کرد حیزبی بەعس ئەندامانی ئێمە نەگرن بە جەیشی شعبی و زۆر کەس هاتبوونە ڕیزی شورشگێڕ تەنها لەبەر ئەوەی نەبنە جەیشی شەعبی.ڕاستییەکی تر چەند جار نەعیم حەداد داوای لێم دەکرد هێزێکی چەکدار لە کاتی شەڕی ئێران دروست بکەین بەڵام من ڕازی نەبووم و هەمیشە دەمووت ئێمە تەنها لە جەیشی شەعبی بەشدار دەبین. ئەمەش لە تاقیکردنەوەی ڕابوردوومان دەرسم وەرگرتبوو لە ساڵی ١٩٦٦ پارتیمان هێزی چەکداریی دروست کردو تووشی شەڕی برا کوژی بووین. زۆریش باوەڕم بە سیاسەتی (لا یلدغ المؤمن من جحر مرتین) کەواتە مرۆڤی خاوەند باوەڕ لە کوونێکەوە دووجار پێوەی نادرێ .بەڵام جەماعەتەکەی هاشم عەقراوی مەفرەزەیەکیان لە شاری سلێمانی دروست کرد بە ڕابەری عەزیز خۆشناو ئەندامی مەکتەبی سیاسیان.

لە ڕۆژی چوار شەممەی ڕێکەوتی ٢٥/ئازار/١٩٨١ لە هۆڵی کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کورد لە بەغدا موحازەرەیەکم پێشکەش کرد لە ژێر ناونیشانی (الحرب العراقية – الايرانية و حرب الشعب الكردي في كوردستان ايران ضد نظام الخميني) لەگەڵ نیشاندانی فلیمێکی (ڤیدیۆ) دەربارەی هێرشی ئێران بۆ سەر کوردستانی ئێران و چاوپێکەوتنێکی دوکتۆر عبدالرحمن قاسملو.

هەروەها لە هۆڵی کۆمەڵەی ڕۆشنبیری ڕێگامدا شانۆگەری (چەند تابلۆیەکی مەهابادی) پێشکەش کرا لە دەرهێنانی قوتابی (کەمال ڕەئوف).بۆیە دەڵێم ڕێگامدا شانۆگەرییەکە نیشان بدرێ لەبەر ئەوەی کەمال چەند دروشمێکی نووسیبوو لەگەڵ سیاسەتی حکومەت نەدەگونجا ئەمەش باوەڕم وا بوو بۆ مەبەستی نانەوەی گیروگرفت بوو بۆ کۆمەڵە و دروشمەکە بەم جۆرە بوو (ك+ك+ك+ك-١ك) تەلەفزیۆنی بەغدا وێنەی شانۆگەرییەکەی دەگرت و منیش وەك سەرۆکی کۆمەڵە تەعلیقێکم لە دروشمەکەداو وتم(كاك كەمال شتێکی نهێنیت ئاشکرا نەکردووە دەبوایا بینووسیبایە کوردستانی عیراق+کوردستانی تورکیا+کوردستانی ئێران+کوردستانی سوریا = کوردستانی گەورە،) ئیتر دانیشتوان دەستیان کرد بە چەپڵە لێدان و ئەو پیلانەی بۆ کۆمەڵە دانرابوو لەبارم برد.لەم جۆرە پیلانانە زۆر دەکرا دژی کۆمەڵەو یەکێتی نووسەرانی کورد،

جارێکیان یەکێتی نووسەران لە هۆڵی کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کورد ئەو کاتە من سەرۆکی کۆمەڵەکە بووم ، یەکێتی نووسەرانی کورد میهرەجانێکی شیعری کوردی ڕێکخست ،دوکتۆر عیزەدین مستەفا ڕەسوڵ سەرۆکی یەکێتییەکە بوو. محمد بەدری نووسەرو شاعیر پارچە شیعرێکی خوێندەوەو وتی (دار بەڕوویان لە خواروو وڵات چاند بۆ ئەوەی خورما بگرێ بەڵام دار بەڕوەکە خورمای نەگرت و بەڕوی گرت و بەڕووەکە تەقییەوە)... هەتا دوایی شیعرەکە .دانیشتوان چە پلەیەکی زۆریان لێدا یەکێ لەوانە من و دوکتۆر عیزەدین بووین، بۆ سبەی دوکتۆر فازل بەڕاك بەڕێوەبەری ئەمنی عامە تەلەفۆنی بۆم کردو چوومە لای پێمی وت دوکتۆر عیزەدین چی دەکا ؟ ئەو شیعرەی محمد بدری چی بوو ، لەم جۆرە قسانە ، من یەکسەر کورد وتەنی لە فییکەی خوم تێگەیشتم و مەبەستی یەکەمی بۆ داخستنی کۆمەڵەکەو دووەمیش گێچەڵکردن بە دوکتۆر عیزەدین و ئازاردانی بوو، یەکسەر وەڵامیم دایەوەو پێم وت ئەو دێڕە شیعرەی مەبەستە ، محمد بەدری پێشانی لێژنەی میهرەجانەکەی نەدابوو ، دوکتۆر فازڵ وتی: محمد بەدری جاسم ، وا دیارە ناوەکەی لەمن باشتر دەزانی و من ئەمە یەکەم جارمە ناو باوکی ببیستم . پێم وت ، تکایە بنێرنە دوایا ئێوە لەمن باشتر ناونیشانی دەزانن ، لە خۆی پرسیار بکە ڕاستییت پێ دەڵێ، تکایە ئەگەر دەتانەوێ کۆمەڵەکە دا بخرێ پێویست ناکا پیاوەکانتان بە دزییەوە هان بدەنە گیانمان ، کاتێ لە قسەکانم بوومە دوکتۆر وتی ، پێویست ناکا، باسی محمد بەدریش لەم لاو ئەولا بە خەڵا پە مەکە.ئەم قسانەم بۆ دوکتۆر عیزەدین گێڕایەوەو پێم وت ئاگاداری خۆت بە کۆمەڵێ سیخور لە ناو یەکێتی نووسەران هەیە ئاگادار نەبی بە قەڵبەیکتا دەدەن.

لە ڕۆژی چوار شەممە ڕێکەوتی ١/نیسان/١٩٨١ سەرەك کۆمار صدام حسین سوپای جەیشی شەعبی بۆ بەرەی شەڕ بەڕێخست ، برادەرانی ئێمەشیان لەگەڵدا بوون ، منیش ئامادەبووم لەو بەڕێخستنە. پێش ئەمەش لە ٤/شوبات/١٩٨١ لەگەڵ هاشم عەقراوی چووم بۆ(سیبەو فاو) بۆ سەردانی جەیشی شەعبی بەتایبەتی ئەندامانی پارتیمان.لێرەدا حەز دەکەم بۆ لەتیفە هەندێ باسی ئەو سەفەرەم لەگەڵ هاشم عەقراوی بگێڕمەوە ، هاشم عەقراوی مرۆڤێکی زۆر ترسنۆك بوو ، ویستم لەو سەفەرەدا کەمێ پێی ڕابوێرم .لە ڕێگای بەغدا لە نزیك شاری(کوت)لای تکە فرۆشیك لاماندا و هاشم بە حوکمی ئەوەی وەزیر بوو ئەو پێش من داوای لە تکە فرۆشەکە کرد ڕانێ گۆشت

بەدارەوە بوو، وتی ئەو ڕانە گۆشتەمان بۆ لێدە، کابراش وتی من موشتەریم زۆرە ڕانێ گۆشتان بۆ نابرژێنم ،وا دیار بوو کابرا شیعە بوو، دوژمنی خاکی لەبەربوو ئێمەش هەموو بەرگی خاکی (جەیشی شەعبیمان لەبەر بوو، یەکێ لە حیمایەکانی هاشم کە پیاوی موخابەرات بوو کابرای دایە بەر شەق و زللە و ئیتر پیاوەکانی هاشم دەستیان بە گۆشت برژاندن کرد و پاشان ئەمنی کوت کابرایان تەوقیف کرد، بە هاشمم وت با بچینە لای بەرپرسەکەی ئەمن ئەو زەلامە بەرەڵا بکا ،بە زمانە پلتەکەی وتی: بۆ ؟ پێم وت کێ دەڵێ ئەمە باوکی شەهیدێکە نییە دوا جار دەچێتە لای صدام و مەسەلەکەمان بە قنگدا دەکەوێ کە وام وت ڕەنگی زەرد هەڵگەڕاو وتی باشە هەڵسن با بچینە لای جەنابی بەرپرسەکەی ئەمن، لەوێ زەلامەکەی بەردا. لە ڕێگا پێم ئەوت کێ دەڵێ کابرا شکاتت لێ ناکا لای" سەید الرئیس "ئەویش پێمی دەووت خۆ من بە تەنها نییم تۆش لەگەڵمدا بەشداری و منیش دەووت جەنابت سید الوزیری من ئێستا وەزیر نییم و پیاوەکانی جەنابت لە زەلامەکەیاندا ، بە ڕاستی چووە مێشکییەوەو زۆر ترسا، بەم جۆرە پێم ڕادەبوارد.

لەلایەکی ترەوە لە مانگی ئاداری ساڵی ١٩٨٠ لە کۆرسی یەکەمی دکتوراە دەوامم کرد. لە بەشی دەروونناسیی پەروەردەیی (علم النفس التربوی)). تا شوباتی ١٩٨٢ هەردوو کۆرسە نەزمرپەکەم تەواو کردو پێشنیارەکانم لە ژێر ناونیشانی زەخیرەی زمانەوانی لای منداڵی کوردلە هەرێمی حوکمی کوردستانی زاتی لە پۆلی یەکی سەرەتایی (الذخيرة اللغوية عند الطفل الكردي في منطقة كوردستان للحكم الذاتي في الصف الأول الابتدائي) پێشکەش کرد. لە کۆرسی یەکەم بە دەرەجەی (جید جدا) دەرچووم.

لە مانگی ئەیلولی/١٩٨١ خانووەکەم تەواو کرد کە لە وەزیریە دروستم کردبوو هەمووی دەوری (٨٥) هەزار دینارێ تێچوو لەم پارەیە صدام حسین (٢١) هەزار دیناری دابوو پێمو خانووەکەی کەرکوکم بە (٢٤) هەزار دینار فرۆشتبوو.خانووەکەی کەرکوک لە خانووەکانی مامۆستایان بوو لە گەرمکی ڕەحیم ئاوا، هەروەها دوو سەیارەشم فرۆشتبوو بە (١١) هەزار دینار بەم جۆرە توانیم خانوویەک لە بەغدا دروست بکەم.

لە ڕۆژی جومعە ڕێکەوتی ١٩٨١/١٠/١٦ خۆم هەڵبژاردەوە بۆ ئەندامێتی ئەنجومەنی نیشتمانی لە بەغدا لە ناوچەی پێنجەم لەو شوێنەی کە بەتاڵ بووبوو. هەڵبژاردنەکەم لەسەر داوای سەرەک کۆمار صدام حسین بوو و ئەمجارە ٢٦٣٢١ دەنگم وەرگرت و بوومە

ئەندامی ئە نجومەنی نیشتمانی .لە کاتێکدا وەک جاری پێشوو نەچوومە کۆڕەکان و پرۆپاگەندەم بۆ خۆم نەکرد لەبەر ئەوەی تێگەیشتبووم کە کەس بە دەنگ سەرناکەوێ ، ئەگینا لە گەڕەکی(الشعله) کێ دەنگ بە من دەدا کێ دەمناسێ ؟ جگە لەوەی بە ئارەزووی خۆم، خۆم هەڵنەبژاردبوو چاریشم نەبوو ڕەتدانەوەی ئارەزووەکانی صدام حسین یەعنی ئەمان ، کەواتە(اهون الشرین) م هەڵبژارد.

هەڵبژاردنم بە ئەندامی ئە نجومەنی نیشتمانی دووبارە هەنگاوێك بوو بەرەو پێشەوەو، ئەو کەسانەی هەوڵی لادا نمیان دەدا لەو شوێنانەی بە خەباتی خۆم گەیشتبووم پێیان ، هەمیسان بەم سەرکەوتنەم تووشی نسکۆ بوونەوە، بەتاییەتی ئەو کەسانەی لە ژێر باڵ خۆمەوە بە خەڵکیانم ناساندبوو، کە لە بنەڕەتدا هیچ و پووچ و هەرچی و پەرچی بوون. بەهەرحاڵ ڕۆژی ۱۹۸۱/۱۰/۱۷ ڕۆژی گەشاندنەوەی ئەستێرەمان بوو، دووبارە لە ئاسمانی سیاسەت لە عێراقدا. هەرچەندە هەندێ لە هاوڕێکانم پەشیمان بووبوونەوە لە کردەوەکانیان، بەڵام ئەمجارە من هەموو حیسابێکم بۆیان کردبوو وەک پێغەمبەر وتوویەتی (لایلدغ المؤمن من جحر مرتین).

لە ڕۆژی یەك شەممە ڕێکەوتی ۱۹۸۱/۱۱/۸ بۆ جاری یەکەم لە ئە نجومەنی نیشتمانی لە دانیشتنەکانی بەشداربووم و سوێندی یاساییم خوارد.. بوونم بە ئەندامی ئە نجوومەن سەرکەوتنێکی سیاسی بوو دوای دەرکردنم لە ومزارەت لە ۱۹۷۷/٦/۲۲.

لە ۱۹۸۱/۱۲/۳ کۆمیتەی ناوەندی پارتیمان کۆبووەوە. لەم کۆبوونەوەیە هەمووشتێ ئاسایی بوو. (محمد گوڵ محمد) گواستراپەوە بۆ نوێنەرایەتی کۆمیتەی ناوەندی لە دهۆك لە شوێن (یەحیا عبدالعزیز) دوای ئەوەی کرا بە قائممقامی قەزای دوکان. هەروەها (محمد محی الدین) کرایە جێگری ئەمینداری گشتیی لاوان و ڕۆشنبیری لە حوکمی زاتی. دەربارەی گواستنەوەکەی محمد گوڵ محمد بۆ سێ مانگ دوای ئەو ئیبراهیم سەلام بۆ سێ مانگی تر. ئەم گواستنەوەیەی محمد گوڵ بۆ دهۆك لەسەر تەکەتولی (عەبدوڵڵا ڕۆژبەیانی و شەوقی حەمەخان و محمد محی الدین و زیاد مەجیدو ئیبراهیم سەلام) بوو بەڵام من وامکرد بکرێتە سێ مانگ و بە نۆرە لەگەڵ ئیبراهیم سەلام دا.

نامەکەی کاك عەلی عەسکەری

رۆفاعی

٩٧٦/١/١٦

برای بەڕێز کاك ستار طاهر .

سڵاوێکی برایانە..

بە هیوای خۆشی و بەختیاریتانم. هەندێ گلەییم هەیە هەق بوو تائێستا سوراغێکت بکردینایە ئێمەش کوڕی چاك بووین، هەرچەندە ناشێ کابرایەکی مومزمفی بچووك نامەی وەها بۆ وەزیر بنوسێ، بەڵام بە حسیابی برایەتی پێشوو ئینجا ئەبێ ئێوەش برایەتی ئێستای بخەنە سەر. ئەمە قسەی خۆمانە بوو. بەڵام ئەوا موحاسیبەکەمان هاتە خزمەتتان زۆر حەز ئەکەم کە چاوت پێبکەوێ زۆر پیاوێکی دەست پاك و چاك و ئیش کەرە تەنها عەیبی ئەوەیە کوردە، هەرچەندە کوردیش نازانێ، جابۆیە کۆمەڵێك خەڵکی دز و خراپ کە عضوی تەحقیقی بوو لەم ماوەیەدا ئیسارەی جنسیەیان بۆ کردووە هەرچەندە هەموو شتێکی هەیە، جا هات بۆ لات زۆر تکایە وەکو برایەکی دڵسۆز لطفی لەگەڵدا بکەی و یاریدەی بدەی کتابی پەسمیشی پێبیە. حەزیش ئەکەم زۆر احترامی بگری هەرچەندە دڵنیام کە چاوی لطفت لێئەبێ.

پێم گوتووە بە درێژی باسی بەلەدیەشت بۆ بکات حەز ئەکەم هەتا من لێرەم نەختێ یاریدەیان بدەی زۆر ممنون ئەبم ئێستا بێسەیارەشم ئەگەر سیارەیەك لطف بکەی خراپ نیە. زۆر سوپاس..

سڵاوی خۆم و ماڵەوە بۆ هەموو لایەکتان..

هەر بژی

برات

عەلی عەسکەری

۹۷۶/۱/۱۶

برای به‌رێز کاک ستار طاهر.

سڵاوێکی برایانه.

به‌هیوای خۆشی و به‌خێرایی بیانم. هه‌ندێ گۆڤارمان
هه‌یه هه‌ڤاڵ بۆ ئێستا سوڕا نیگەتی بکردبایه ئێمه‌ش
ئۆرگانی چاک بووین، هه‌ر چه‌ندە ناشی کابرایه‌کی موظه‌فی بچوک
نامه‌ی وه‌ها بۆ وه‌زیر بنوسی، به‌ڵام به‌ حیسابی برایه‌تی پێشو
ئێمه‌ش ئیزنمان برایه‌تی ئێستا بخه‌نه سه‌ر. ئه‌مه‌ قسه‌ی
خۆمانه‌ بۆ. به‌ڵام ئه‌وا حیسابه‌که‌مان هاته‌ خزمه‌تان
زۆرمان حه‌ز ئه‌کرد که‌ چاوت پێ بکه‌وتایه زۆر پیاوێکی دڵسۆز
یار و چاک و پێشکه‌وه‌ ته‌نزی عه‌یبی نه‌وه‌یه که‌ وه‌ک ده‌ڵێن
که‌ دڵسۆزی نازانی، جا بۆیه که‌ هه‌ڵه‌یک خه‌ڵکی دڵسۆز و خراپ که‌ عه‌یبن
تخلیق بۆ ئادەم ناوه‌ بۆیه‌ دایکه‌ره‌ جنسیه‌یان بۆ کردووه‌ هه‌ر چه‌نده
که‌ هه‌ندێکی هه‌یه‌ ره‌چاکات بۆ ئالات زۆر تکایه‌ وه‌ کۆبرایه‌کی
دڵسۆزه‌ ئه‌لفه‌ز که‌ڵ دا بکه‌ی و یاریده‌ی هه‌ردی کتابه‌ره‌ که‌ بیبینی.

هدیه‌ش نکردم زور اعتراض بکند. هدیه نداد یا نکرد چاره
لطفت کنید.

پیم گفته بود در تبریز با سیا به جلسه‌ست به بهانه هدیه
نگذارم همه تا من نیایم نخرید یا اگر خرید زود محسنونا نزنم
نیستا به سیاره‌ش نگذره سیاره‌یه لطف بکنه خراب نشیم.

زود سوپاس.

سلاوی خوشم و ماله‌وه به همه مولایه لیتان.

فاطمه
۲۱ =
علی عشره

هدیه تبریز

نی‌نی

ناوی خصوصی مراده.

کاك عەلی هاتە وەزارەت بۆلام و زۆر مەمنون بوو لەو هەڵوێستانەم بەرامبەری . زۆر قسەمان کرد لەسەر بارودۆخی گەلی کورد دوای هەرەس هێنانەکەی شۆڕشی کوردستان و چۆن مەلا مستەفا گوێی نەدایە کەس و شۆڕشەکەی ئاشبەتاڵ پێکرد . کاك عەلی عەسکەری بە دوورو درێژی باسی ئەم بارودۆخەی بۆم کرد کە چۆن خۆی و چەند کەسانێکی تر لە مەلا مستەفا دەپاڕانەوە ئەو حەقی بەسەریانەوە نەبێ ، ئەوان بەردەوام دەبن لە شۆڕش و گوێ بە ئێران و عێراقیش نادەن بەلأم مەلا مستەفا پێیانی وتوە ، ئەوەی چەك فڕێ نەدا و نەچێتە ئێران یان تەسلیمی عێراق نەبێ خۆی لێیان دەدا . ئەم ڕاستییەش کاکە حوسین خانەقا دوای ئەوەی لە ئێران گەڕایەوە بۆمی گێڕایەوە دوای ڕووخانی ڕژێمی حەمە ڕەزا شا . . هەروەها کاك فواد عارفیش هەمان شتی بۆم گێڕایەوە . بەهەر حاڵ باسی وەزعی حیزبی شۆڕشگێڕی کوردستانیشمان پێکەوە کردو ڕای کاك عەلی عەسکەری وا بو کە نەدەبو ئێوە حیزبەکە زیندوبکەنەوە ، لەبەر ئەوەی ئەوان شتێکی وایان بەدەستەوە بوو پێش گەڕانەوەیان بۆ عێراق ، بەلأم ئیبراهیم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی ئەوەبوو نەگەڕانەوە و کارەکەش دوا خرا .. منیش پێم وت ئێمە چی بکەین ، کەس لە ئێوە ئەمەتان بە ئێمە نەوتبوو .. وتی ئەمەش ڕاستە .. بەهەرحاڵ من بە کاك عەلیم وت ئێستاش هیچ نەبووە دەتوانین لە کۆنگرەی ئایندە وا بکەین وەك جاران یەك بگرینەوە .. وتی با بزانین دونیا بەرەو کوێ دەڕوا .. کاك عەلی ئەوەشی وت کەوا ئیبراهیم ئەحمەد و عومەر مستەفا ئێمەیان ناردەوە بۆ عێراق بەو مەبەستەی کە ئەوانیش دوای ئێمە دەگەڕێنەوە بۆ عێراق ، ئەمەش دوای کۆبوونەوەیەك لە شاری مەهاباد لە ماڵ ئێمە بەسترا ، لەو کۆبوونەوەیە(من و ئیبراهیم ئەحمەد و عومەر مستەفا و دوکتۆر خالید و سعدی گچکە و عارف تەیفور و حەمە ڕەزا ...) سێ پرۆژە موناقەشە کرا یەکەمیان بگەڕێنەوە بۆ عێراق و حیزبێك دابمەزرێنین یان لە دەرەوەی عێراق وەك نەیاری حکومەتی بەعس کار بکەین ئەگەر نا دووبارە بچینەوە شاخ و دەست بکەینەوە بە شۆڕش، ئەوە بوو بڕیار لەسەر خاڵی یەکەم دراو و لەسەر داوای ئیبراهیم ئەحمەد ئێمە گەڕاینەوە (عەلی عەسکەری ، عومەر مستەفا ، دوکتۆر خالید) دوای گەڕانەوەمان بۆ بەغدا ، ئەوان پەشیمان بوونەوە و ئێمەیان تووش کرد . بۆ زیاتر زانیاری وەرگرتن ڕۆژی ٢٠٠٧\٩\٢٩ تەلەفۆنم بۆ شالأو عەلی عەسکەری کرد ، ئەویش

وتی بەڵێ کۆبوونەوەکە لە شاری مەهاباد لە مانگی ئێمە بەسترا ژمارەیەکی تریش جگە لەو ناوانە یەشداری کۆبوونەوەکە بوون ناوەکانیانم لەیاد نەماوە بەڵام مام جەلالیان لەگەڵدا نەبوو لەبەر ئەوەی لە دەرەوە بوو .

خۆ ئەگەر ئیبراهیم ئەحمەد و ئەو گروپە دوابەدوای کاك عەلی عەسکەری بگەڕانایەتەوە بۆ بە غدا ، ئەوا بە پێی بڕیارەکەیان وەك ئێمەی شۆڕشگێڕی کوردستان حیزبێکیان دادەمەزراند ، ئیتر بۆ بۆ ئەوان لەبار بوو لە بەغدا حیزبێك دابمەزرێنن و ئەوان تەنها ئەو مافەیان هەبێ ، ئەگەر لایەنێکی تر بەو کارە هەڵ بستێ ئەوا ناو و ناتۆرەیان لێ دەنێن وەك ئەوەی ناویان لە ئێمە نا (حیزبی کارتۆنی) !

حەز دەکەم ئەوەش ڕوون کەمەوە ، کەوا لە وەڵامی نامەکەی کاك عەلی عەسکەری ئەم نامەیەم بۆی نارد ::

بەغدا ١٩٧٦/١/١٧

برای بەڕێز وخۆشەویستم کاك علی عەسکەری:

نامە شیرنەکەت گەیشت پێم .. هەرچی گلەییت کردووە لێم هەموویان حەقن و لە جێی خۆیانن .. جەنابت مومزەفی بچووك نیت ، تەنها ئەوە کافییە کە عەلی عەسکەریت ، من هەر بەو چاوەی جاران سەیرت دەکەم عەلی عەسکەری برا گەورە و عەلی عەسکەری جاران و ئێستا لای منی ستار تاهیر یەك عەلی عەسکەرین ومزیفە پایەی من بەرز ناکاتەوە ئەگەر بەو چاوە سەیری برا گەورەکانم نەکەم و هەروەها ومزیفە پایەی عەلی عەسکەری ناسراو و یەکێ لەسەرکردەکانی گەلەکەمان نزم ناکاتەوە..

برای بەڕێزمان کاك عەلی:

من مامۆستای قوتابخانەبووم و چەند سالێکیش لەبەندیخانە بەند کرام وپاشان پێشمەرگەیەکی کوردستان بووم ئێوەش ئامر هێزی لەشکری کوردستان بوون (هێزی خەبات) من ئەندامی لێژنەی ناوچە بووم و جەنابتان ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی ، ئەم مەقاییسانە هیچییان نەگۆڕاون ، من لە هەموو ئەم زروفانە برای بچووکتان بووم ، ئێستاش هیچ نەگۆڕاوە نە بەلای منەوە نە بەلای تۆوە ، هەرچەندە (بۆ لەتیفە) کاك عەونی یوسف بە مەلا مستەفای دەووت جەناب مەقاییس نەماوە، بەڵام ان شاء الله لای

من و تۆو پیاو باشان مەقاییس هەرماوە و دەمێنێ ، سبەی بروسکەت بۆ لێ دەدەم لە بەغدا چاومان بەیەك دەکەوێت وبە دوورو درێژی پێکەوە قسە دەکەین ....

براتان

عبد الستار تاهیر شریف

تێبینی : ناوی خضر محمد مراده

لە سەر نامەکەی کاك عەلی عەسکەری لێکۆڵینەوەکەی سەر موحاسیبەکەم داخستوو زۆریش یارمتیمدا. هەروەها دەست بەجێ سەیارەیێیکم بۆی نارد کە بۆ هیچ سەرۆکی شارەوانییکی قەزا سەیارەمان نەناردبوو، ئەو کاتە سەعدی عەیاش عریم پارێزگاری" الناسریه" بوو، تەلەفۆنی بۆمکرد وتی سید الوزیر سەیارەت ناردووە بۆ عەلی عەسکەری چاوێکتیش لە ئێمە بێ، منیش بۆ لەتیفە پێم وت (لیش سعدی انت هم کنت پیشمەرگە حتی ئەدزلەك سەیارە) کەواتە سەعدی تۆش پێشمەرگە بوویت تا سەیارەت بۆ بنێرم. سەعدی عەیاش مرۆڤێکی گاڵتە چی بوو وتی(لیش کاکە ستار انت ترسل السیاره للپێشمەرگە القدامی ؟)پاشان زۆر سوپاسمی کردو وتی من کاك عەلی عەسکەریم زۆر خۆش دەوێ حەز دەکەی پرسیاری لێ بکە .بەم دواییەش سەعدی بووە ئەندامی سەرکردایەتی بەعس و دواجاریش لە حیزب دەرکرا لەبەر ئەوەی بەرەو دینداری لایدا وەك لە شوێنێکی تری یادداشتەکەم باسم کردووە.

هەروەها ناردمە شوێنی کاك عەلی عەسکەری و هاتە وەزارەت لە سەر داوای خۆی، ناردمە دوایا لەبەر ئەوەی لە هاتوچۆکردن بۆ دەرەوەی رۆفاعی قەدەغە کرابوو.لە شوێنێکی تری یادداشتەکەم ئەم بابەتەم بە دوورو درێژی باسکردووە.

تێکەڵاوبوونی یەکێتی نووسەرانی عێراق و یەکێتی نووسەرانی کورد

ئەم ناوانەی خوارەوەم بۆیە لێرە نووسیوەتەوە لەبەر ئەوەی بەم دواییە هەندێ لە نووسەرو ئەدیبە کوردەکان تکوڵییان لە جۆری دەنگ دانەکانیان دەکرد . ئەم ناوانەشم وەك خۆی لە مەحزەری کۆنگرەی یەکێتی نووسەرانی عێراق وەك خۆی دەرکردووە. ئەم دەنگ دانەش بۆ تێکەڵاوبوونی یەکێتی نووسەرانی کورد بوو لەگەڵ یەکێتی نووسەرانی عێراق.

١١-١٢/یناير/١٩٨٣

ناوی ئەو ئەدیبانەی لە دەنگدانا پاڵپشتی پرۆژەی دەستەی بەڕێوەبەرایەتی کرد.

عیزەدین مستەفا ڕەسول،عبدالستار تاهیر شەریف ، کەمال ڕەئوف محەمەد ، محەمەدی مەلا کەریم ، عبدالخالق عەلائەدین ، محەمەد بەدری جاسم ، دوکتۆر شۆ، حوسێن ڕەشوانی ، مەغدید سۆران ، سەلام مەنمی، کەریم شارەزا ، عەزیز حەریری ، صلاح شوان ، عبدالله عەباس ، حەسیب قەرەداغی ، شوکر مستەفا، محەمەد عەلی مەدهۆش ، داری ساری ، عبدالرحمن مزوری ، ئەحمەد عەبدوڵلا ، نافع عەقراوی ، صدیق شرۆ، ئەنوەر محەمەد تاهیر، عبدالکریم شێخانی ، مەحمود زامدار ، جەلال خۆشناو ، ساجد ئاواره ، مەدحەت بێخەو ، عیزەدین فەیزی ، د. شوکریە ڕەسول ، جەمال محەمەد ئیسماعیل ، جەمال شاربازێڕی ، محەمەد پێنجوێنی ، عومەر شێخ الله دەشتەکی.

ناوی ئەیارەکان :

محەمەد سەعید حەسەن ، ئەژی گۆران ، ڕەئووف حەسەن، زاهیر ئەحمەد سەوزە، محەمەد صالح سەعید،ئەحمەد ئاباڵاغی ، محەمەد نوری تۆفیق، فوئاد مەجید میسری، ئەنوەر قادر محەمەد، مارف عومەر گوڵ ، محەمەد کەریم هەورامی .

ناوی دەنگ نەدەران :

ئەکرەم قەرەداغی، شێرکۆ بێکەس، ڕەئووف بێگەرد ، نەژاد عەزیز سورمێ ، کەمال غەمبار، غەریب محەمەد ئەمین، یاسین بەرزنجی، محەمەد حوسێن بەرزنجی، جەزا عەلی ئەمین، ئەحمەد قادر سەعید ، کاوە ئەحمەد میرزا ، ڕەئووف ئالان ، عبدالمجید ماوەتی ، لەتیف هەڵمەت ، عبدالخالق سەرسام، موحسین ئاوارە ، مستەفا صالح کەریم ، عەلی عەبدوڵڵا سۆفی .

لە ئەنجامدا بە زۆربەی دەنگ یەکێتی نووسەرانی کورد لەگەڵ یەکێتی نووسەرانی عێراق تێکەڵاوبوەوە، ئاشکرایە حیزبی بەعس باوەڕی بە بوونی ڕێکخراوە کوردی وکوردستانییەکان نەبوو یان حیزبی تر جگە لە حزبەکەی خۆیان نەبێ ، بۆیە خۆ ئەگەر تێکەڵاویش نەبووبنایەتەوە ئەوا یەکێتییەکەیان هەڵ دەوەشاندەوە .

بەشی دووەم

زەلکاوی خوێلێن " هور المالح"

لە ١٩٧٢/١١/٢ سەرم لە زەلکاوی خوێلێن دا (هور المالح)، لەگەڵ زەلکاوی (الستیل) . زەلکاوی خوێلێن پڕە لە باڵندەی کۆچەر . کە گەیشتمە زەلکاوی خوێلێن چاوم بە هەزارەها باڵندەی جۆراوجۆر لەناو قامیشەلانەکانی زەلکاوەکە کەوت وەک :

(خزێری ، مریشکە ڕەشە ، مراوی ، قاز ، .....هتد) ئەم زەلکاوە سالانە قائممقامی عەفەك بە پارەیەکی کەم دەیدایە کرێ بە بەڵێندەرەکانی بەغدا بەناوی بڕینی قامیش و زەل نەك بەناوی ڕاوکردنی باڵندە ، لەبەر ئەوەی بە پێی یاسا ڕاوکردنیان قەدەغەبوو .

بەڵێندەرەکان سالانە هەزارەها لەم باڵندانەیان ڕاودەکردو ڕەوانەی بەغدایان دەکرد ، پارەێیکی زۆریان دەسکەوت دەبوو ، بێگومان شتێکیانیش بەجەنابی قائممقام و بەڕێوەبەری پۆلیسی عەفەك دەدا ، بۆ ئەوەی کارەکانیان بە باشی بەڕێوەبڕوا .

خۆ ئەگەر زەلکاوەکە لەلایەن حکومەتەوە ئیستغلال بکرابایە سالانە هەزارەها دینار دەست کەوتی دەبوو یان ئەگەر ئەم زەلکاوە گەورەو پان و پۆرە حکومەت چەند خانوویەکی گەشتیاری لەسەر دروست بکردبایە ئەوە شوێنێکی گەشتیاری جوانی لێ دەردەچوو وەك ئەو شوێنە گەشتیارییانەی لە کینیا لە ساڵی ١٩٧٥ بینیم بەتاییەتی (گۆلاوی نیکۆرۆ) کە دواجار دێمە سەر باسکردنی .

کە گەیشتمە زەلکاوەکە چەند قاچاخ چییەکم لەسەر ئاوەکە گرت خەریکی ڕاوە باڵندە بوون ، گوایا بەناوی قامیش و زەل بڕینەوە لەوێ بوون و یەك قامیشیش نەبڕدرابوو، خەریکی ڕاوە ماسی و باڵندە بوون.

سالانە قائممقامی عەفەك ئەم زەلکاوەی بە ١٠٠-٢٠٠ دینار بەکرێ دەدایە بەڵێندەرەکان بەڵام من ئەو سالە دامە ١٥٠٠ دینار . زۆریش پێم ناخۆش بوو بیدەم بە کرێ ، بەڵام وەك حکومەت جارێ توانای ئەوەمان نەبوو لە بڕین و دزێتی بپارێزین و هیچ جۆرە پرۆژەیکیشمان بەدەستەوە نەبوو بۆ بەرهەم هێنانی .ئەم زەلکاوە لە وڵاتێکی ئەورووپی بوایا جگە لەوەی دەکرایە شوێنێکی گەشتیاری جوان و نایاب ، بە ملیۆنەها دۆلاریش

دەستکەوتی دەبوو . لە عەفەکەوە بۆ زەلکاوەکە ئەو ڕێگایەی پێیدا دەڕۆی ، لەم وەک ئاو چۆن بە سەر شەقامەکاندا دەڕوا لە کاتی باران ، بەو جۆرە دەبینی لەم " قوم " بەسەر ڕێگاو بانەکاندا دەڕوا ، ئەگەر لە کەناری ڕێگاو بانەکان " دینگە" دانەندرێ ، دینگەی چەمەنتۆ ، ئالێم دینگەی شیش ، لەبەرئەوەی دینگەی شیش دەدزرێ ، ئەو دیتگانە وەک نیشانەیە بۆ ئەو سەیارانەی بەسەر ڕێگاکەدا تێ دەپەڕن و بزر نابن . بە ڕاستی دیمەنی " الكثبان الرملية " کەواتە تەپۆلکە لمەکان ، جوانترین دیمەنیان هەیە ، لە بیابانێکی وشک و برینگ چاوت بەم زێیانە دەکەوێ بەڵام زێی لم نەک ئاو ، لەگەڵ دیمەنێکی تری بیابانی ئەویش تراویلکەکانە" سەراب ".

لە دەورو بەری زەلکاوی خوێلێن چاوت بە پانتاییەکی گەورە دەکەوێ ، پڕە لە گۆزمکوت و بۆڕی گۆزە ، ئەم گۆزمکوتانە شوێنەواری سەردەمی عەباسییەکانە ، لەو سەردەمە ئەم ناوچەیە ئاوەدان بووە و کشتوکاڵی بە زۆری تێدا کراوە ، کەواتە ناوچەیەکی کشتوکاڵی بووە ، بە بۆڕی گۆزە ئاو دراوە ، سیستەمێکی ئاودێری باشیان هەبووە .ئێستاش دوای تێپەڕبوونی سەدان ساڵ بەسەر ڕووخانی ئیمپراتۆریەتی عەباسی ، ئەو ئیمپراتۆریەتەی هاروونە ڕەشیدی خەلیفە بە هەورەکانی ئاسمانی دەوت " لە کوێ دەباری ببارە ، هەمووی زەوی و خاکی عەباسییە " بەڵێ ، ئێستاش قەزای عەفەک دواکەوتووترین قەزای عێراقە ، دانیشتوانی قەزاکە هەژارو بێ دەرامەتن ، کەمترین " مقوماتی" ژیانی تێدا نییە ، زۆربەی زۆری خاک و زەویەکانی خوێ داپۆشیوە ، بۆتە لەوەڕگای حوشتر و جموجۆڵی قاچاخچییەکانی نێوان عێراق و سعودییە . لەو سەردەمەی لەعەفەک قایمقام بووم ، ڕێگەم لە قاچاخچیەکان ناگرت ، جگەرەی ڕۆسمەنیان لە سعودییەوە بۆ عێراق دەهێنا ،لەبەرئەوەی هیچ پرۆژەیەک لە عەفەک نەبوو و دانیشتوانی قەزاکە کاری تێدا بکەن ، یان وەک لای ئێمە لە کوردستان خەریکی کشتوکاڵ بن .

لە قەزای عەفەک تا ١٩٧٢/١٢/٤ مامەوە ، ئەوەبوو ڕۆژی دووشەممە ئینفکاکم کرد . دوای ئەوەی بۆ قەزای بەعقوبە گواسترامەوە، وەک قائممقامی مەرکەز ، ڕۆژی ١٩٧٢/١٢/١٢ ڕێکەوتی سێ شەممە لە مەرکەزی بەعقوبە موباشەرەم کرد .

پێش ئەوەی بێمە سەرباسی بەعقوبە و چوونم بۆ بەعقوبە حەز دەکەم باسیان بکەم ، چەند تێبینییەکم هەیە لەسەر ژیانم لە عەفەک:

لە عەفەک دیاردەی بوونی کەرۆشک لەسەر شەقامەکان و تا هاتنیان بۆ ناو چیمەنی ماڵەکانی عەفەک بەلای منی کەرکوکییەوە زۆر سەیربوو ، لە وڵاتی ئێمە لەبەرئەوەی خەڵکی گۆشتی کەرۆشک دەخۆن و دانیشتوانی خواروی عێراقیش لەبەرئەوەی شیعەن گۆشتی کەرۆشک ناخۆن، بۆیە کەس ڕاویان ناکا تاکو بترسن و خۆیان بشارنەوە ، لە کوردستان هەروا ئاسان نییە کەرۆشکێ بگری ، لە عەفەک هەموو ئێوارانێک شۆفێری سەیارەکانی سەر ڕێی عەفەک-دیوانیە یەک دوو کەرۆشکی سەربڕاویان بۆم دەهێنا کە لە ڕێگا لەبەر زۆری دەکەوتنە بەردەم سەیارەکانیان . وبەلایت دەیانیان گرت و سەریان دەبڕی ، بۆ گاڵتە بە شێخ دوێجم وت ؛ چەند ساڵێک لە عەفەک بمێنمەوە کەرۆشکەکانی ئێوەش لە ترسا نزیکی عەفەک ناکەون . هەروەها قەسابەکانیش هەرچی بەران یان گۆلکیان سەربڕییایا، گونەکانیان بۆمن دەهێنا ، چونکی ئەوان (شیعەکان) گونیش ناخۆن .

دیاردەی دووەم یان سێیەم لەناو شار زۆربەی پیاوان لەبەر بێ ئیش وکاری لە چایخانەکان خەریکی دۆمینەو تاوڵی بوون و ژنەکانیانیش ئیشیان دەکرد . پیاوەکان بەچاوێکی زۆر سووک سەیری ژنەکانیان دەکرد و پێیان دەڵێن (حورمە) ، ئەگەر لە ڕێ و بان تۆشیان ببی پشتت لێ دەکەن و دادەنیشن تا لێیان تێپەڕدە بی .

هەروەها شامی و کاڵەگ و خەیار و ئەو جۆرە میوەهاتانە بەرهەم ناهێنن ،ئەگەر بەرهەمیشی بێنن، نابێ لە بازاڕ یان لە (عەلوە) بیفرۆشن ، پێیان عەیبە و ئەوەی بیفرۆشێ پێی دەڵێن (حساوی) نەکەس ژنیان دەداتێ و نەکەس ژنیان لێ دێنێ . بەڵام لە ساڵانی ئەم دواییە وردە وردە خەریک بوون خۆیان لەم عادەتە خەڵا پە قورتاربکەن .

لە شاری عەفەک وەک شارەکانی تر، کە مەڕقەدو مەزاری تێدایە، یانە و شوێنی خواردنەوەی نییە . بەڵام لە عەفەک ڕێ دراوە لەیانەی فەرمانبەران خواردنەوە بخورێتەوە ، ئەمەش دوای چوونی (فەتاح شاڵی) بە قائمقامی بۆ عەفەک . مەلاکەی عەفەک (ئاخوندەکە) یان ،پەت دەپسێنێ و تاوانبار دەکرێ بەوەی لەگەڵ منداڵێکدا

گرتبوویان ، فەتاح شالی لەگەڵیدا موساومە دەکاو شتەکەی بۆ دادەپۆشێ بەرامبەر بەوەی ئاخوندەکە فەتوای بۆ بدا کە بە شەوان لە یانەی فەرمانبەران کە لە کەسەوە دیار نییە خواردنەوە بخورێتەوە بۆ ئەوەی کەس لەملاو ئەولا خواردنەوە نەخواتەوە ....لەو ساڵەوە لە عەفەک رێ دراوە مەشروب لەیانە بخورێتەوە .

هەر وەک باسم کرد لە ١٩٧٢/١٢/١٢ چوومە بەعقوبە ، مەرکەزی بەعقوبە سێ ناحیەی هەبوو :

(ناحیەی بەنی سەعد و کەنعان و بوهرز) عبد المعین الیاسری بەرپرسبەری ناحیەی بەنی سەعد بوو ، زاری خەمیس بەرپرسبەری ناحیەی کەنعان بوو ، حەبیب شێخ جەعفەر بەرپرسبەری ناحیەی بوهرز بوو ، ئەندامێکی پێشکەوتوی حیزبی بەعس و سەر بە موخابەراتیش بوو . .

ڕۆژی پێنج شەممە ١٩٧٢/١٢/١٤ شێخ جەباری برام هاتە لام بۆ بەعقوبە ، تازە لە لوبنان گەڕابۆوە، بەیاننامەی (لفیف)ی (لفیف من کوادر الحزب الثوري الکوردستانی) لە ڕۆژنامەی (الجریدە) و (نداء الوطن)ی لوبنانی بڵاوکردبوەوە ، ڕۆژنامەی (الانوار) یش شتێکی لەسەر بەیاننامەکە نوسیبوو .

ئەمە بۆ جاری یەکەم بوو دەنگمان لە ڕێگای ڕۆژنامەکانی لوبنانەوە گەیشتە جیهان .

سەفەرەکەم بۆ بەرلین پایتەختی ئەڵمانیای دیموکراتی :

لە ١٩٧٣/٨/١٥ چوومە ئەڵمانیای دیموکراتی بۆ بەرلینی ڕۆژهەڵات ، لە فڕۆکەخانەی بەغداوە بە فڕۆکەی ئینترفلوکی ئەڵمانیای ڕۆژهەڵات چوینە بەرلین ، لە فڕۆکەکە ناهیدە شێخ سەلام لە کورسیەکەی تەکم دانیشتبوو، لە نزیک شاری براگ پایتەختی چیکۆسلۆفاکیا فڕۆکەوانەکە داوای لێمانکرد پشدێنەکانمان ببەستین لەبەر ئەوەی خەڵکێک پەیدابووە لە فڕۆکەکە ، ناهیدە بە پەشۆکاوی پشدێنەکەی بەست و من بە عەمدی پشدێنەکەم نەبەست ، ناهیدە پێمی وت ئەوە بۆ پشدێنەکەت نابەستی ! منیش پێم وت مەترسە فڕۆکەکە ناکەوێتە خوارەوە ، جەنابتیش شەهید نابی ، ئەویش پێمی

وت سەرت تاشن ئەوە چی دەڵێی. لە بەرلینەوە لەگەڵ دوکتۆر خورشید ڕەواندوزی چوویتە بەرلینی ڕۆژئاوا بۆ بەشداربوون لە کۆنگرەی خوێندکارانی کورد ، بەڵام لە کۆنگرەکە نەیانهێشت من و د. خورشید بچینە ناو هۆڵی کۆنگرەکەوە ،لەهۆڵی زانکۆی بەرلینی ئازاد بوو .

ئەوەبوو ئێمەش نامەیەکی کراوەمان لە بەرلین بڵاوکردەوەو شەو بەسەر ئامادەبووانی کۆنگرەکە دابەشمانکرد . نامەیەکمان دایە جەوهەر شاوەیس کە ئەندامێکی حیزبی شیوعی عێراق بوو ، بۆ ئەوەی هەوڵ بدا لە کۆنگرەکە بخوێندرێتەوە بەڵام بەداخەوە ڕێی پێ نەدرابوو بخوێندرێتەوە ، بۆیە ناچاربووین ژمارەیەکی زۆری لێ چاپ بکەین لەگەڵ بەیاننامەکەی لەسەر شەهید ئەبو سەلام دەرمان کردبوو بڵاومان کردەوە .

شەو چوویتە ماڵی هاوڕێی دێرینم دوکتۆر حەسەن محمد عەلی، هاوڕێی قۆناغی قوتابخانەی سەرەتایی و ئامادەیی لە کەرکوک ، د. حەسەن بەڕێوەبەری یەکێ لە نەخۆشخانەکانی بەرلین بوو .یەکێ لە جەڕاحە باشاکانی ئەڵمانیا بوو . شەو لەماڵ دوکتۆر حەسەن مامەوە ، هەستم ناکرد کە لە ئەڵمانیام ، هەموو شتێ لە ماڵەکەی سیمای کوردستان و کلتوری کوردی پێوە دیار بوو .

لە ٨/٢٠ گەڕامەوە بۆ بەرلینی ڕۆژهەڵات و چاوم بە" فائق سامەڕایی" باڵێوزی عێراق کەوت و لە ٩/٣ گەڕامەوە بۆ بەغدا . لە مەرکەزی قەزای بەعقوبە مامەوە تا ١٩٧٤/٤/٧،ئەوەبوو بوومە وەزیری (الاسکان والاشغال) .

لە ساڵانی ١٩٧١-١٩٧٤ لە پێنج قەزا خزمەتم کرد وەك قائممقام لە قەزاکانی (خضر و کەلار و چەمچەماڵ و عەفەك و بەعقوبە) لەم پێنج قەزایە کەسەر بە پارێزگاکانی (المثنی و کەرکوك و دیوانیە و دیالی) بوون لەگەڵ چوار پارێزگار ئیشم کرد (عیادە صدید و شوکری حەدیسی و حەسەن سەعید و محمد مەحجوب) بەڕاستی محمد مەحجوب لە ناویاندا مرۆڤێکی زۆر پیاو و باش بوو جگە لەوەی زۆر دڵستی کورد بوو لەگەڵ منیشدا زیاد لە پێویست باش بوو ،هەروەها نێوانمان لەگەڵ عیادە صدیدیش زۆر باش بوو ، حەسەن سەعیدیش لەگەڵمدا باش بوو هەرچەندە ئەوەندە پێکەوە ئیشمان نەکردو بۆ

کلار نەقلکرام . بەڵام شوکری حەدیسی لەبەر خەرا پی دەبینن بەشێکی زۆری لا پەڕەکانی ئەم یادداشتەمی داگیرکردووە .

لە ٤/١٧/ ١٩٧٣ بە وەفدێك کە بریتی بوو لە چەند قایممقامێك و جێگری پارێزگار ، چووینە بەرلینی ڕۆژهەڵات بە فڕۆکەی ئینترفلۆك لە فڕۆکەخانەی بەغداوە چووین بۆ بەرلین ، بۆ بەیانی ٤/١٨ گەیشتینە فڕۆکەخانەی بەرلین ، لەڕێگا ٤٥ دەقیقە لە فڕۆکەخانەی دیمەشق ڕاوەستاین .

لە فڕۆکەخانەی بەرلین بەڕێوەبەری پەیمانگای ڤایمەر و چەند کەسانێکی تری لێپرسراو هاتنە پیریمانەوە و ئێمەیان بردە شاری بەرلین و جەولەێکیان لە ناو شاری بەرلین پێکردین ، دوای ئەوەی لە فڕۆکەخانە نانمان خوارد .

لە بەرلین بردمانیانە سەر بورجی تەلەفزیۆنی بەرلین کە بەرزترین بورجە لە ئەورپا، لەسەر بورجەکە چایخانەێکی بزوێن (متحرك)هەیە کە بە دەوری خۆیدا دەسوورێتەوە ،لەسەر بورجەکەوە هەموو شاری بەرلین دیاربوو ، لەوێ (بورجێکی کریستاڵم کڕی و لەگەڵ خۆمدا هێنامەوە بۆ یادگاری ، تا ساڵی ١٩٩٥ بورجەکەم لا مابوەوە و لەسەر تەلەفزیۆنەکەی ژووری کتێبخانەکەم دامنابوو ، ئەوەبوو لە ساڵی ١٩٩٥ لە بەغدا هەڵاتم و بۆرجەکەش یەکێ بوو لەو شتومەکانەی لەناوچوون .

بۆ نیوەڕۆ لە چێشتخانەی (مۆسکۆ) نانمان خواردوو پاشان بەرەو شاری ڤایمەر کەوتینە ڕێ کە (٢٩٠) کم لە بەرلینەوە دوورە و کەوتۆتە بەشی خواروی ئەڵمانیاو ناوچەیەکی شاخاوییە .

سەعات ٦ی ئێوارە گەیشتینە شاری ڤایمەر و لەوێ سەرۆکی شارەوانی و دێهاتەکان، مستەر ڤالتر کریسا لەگەڵ بەڕێوەبەری پەیمانگای ڤایمەر پێشوازی وەفدەکەیان کرد و پێکەوە وێنەمان گرت. هەروەها مستەر ڤالتر کە نوێنەری نە نجومەنی گەل بۆ کاروباری دەرەوە لەگەڵ فەرمانبەران و لێپرسراوانی پەرلەمانی شارەکان و دێهاتەکانی ئەڵمانیایە ، شەو پێکەوە نانمان خوارد .

لە ڕۆژی ١٩ /٤ بۆ بەیانی سەعات ٧ لە پەیمانگای ڤایمەر دەوامەان کردو بەیانیان لە سەعات ٩-١٢ و پاشان ئێواران لە سەعات ٢-٥ دەوامەان دەکردو هەر لە چێشتخانەی پەیمانگاکە فاوەڵتی و نیومرۆژەو شامەان دەکرد .

لە ١٩٧٣/٤/٢١ چووینە گرتووخانەی نازییەکان کە لە ساڵانی ١٩٣٧ وەتا ١٩٤٥ ،نازییەکان ژمارەیەکی زۆری نیشتمان پەروەرانی ئەڵمانیان تێیدا بەندکردبوو ، لەم ماوەیەدا (٢٥٠٠٠) بیست و پێنج هەزار کەسیان تێیدا بەند کردبوو . لەم بیست و پێنج هەزارە بیست و یەک هەزاریان کوژرابوون . (بەڕاستی سەرم سوڕما لەم کارەساتەی هیتلەر کە بەسەر جیهانی هێنابوو، قەد بەخەیاڵدا نەدەهات شتی وا ڕووی دابێ یان ڕووبدا، نەم زانی ڕۆژێ دێ بەسەر ئێمەی کورد نەک بیست و پێنج هەزار بەڵکو (١٨٢٠٠٠) سەدو هەشتاو دوو هەزار کەسمان سڕنگووم بکرێن و بەزیندویتی زیندە چاڵ بکرێن لە ساڵانی ١٩٨٧-١٩٨٨ و تا ئێستاش هەواڵی زۆربەی زۆری شوێنەکانیان - گۆڕە بەکۆمەڵەکان - نازاندرێ لە کوێیە ، دوای پرۆسەی ئازادی عێراق و ڕووخانی ڕژێمی صدام حوسێن ژمارەیەک لەو گۆڕە بەکۆمەڵانە لە خواروی عێراق دۆزرانەوە .

لە گرتووخانەکە سەرمان لە تەننوری (فرن) بنیادەم سوتاندنەکەدا، لەگەڵ ژووری دوکتۆری گرتووخانەکە کە نەخۆشەکانی تێدا، بە دەرزی ژەهر دەکوژران ، یان ڕادەگیران هەر یەکە بە گوێرەی باڵای پێوانە دەکرا و لە پشتەوە گوللەیێک دەنرا بە سەریەوە .

ئەمە یەکێ لە شوێنەوارەکانی چۆنێتی کوشتن و ئەشکە نجەدانی هیتلەر بوو دژی گەلانی جیهان و ناحەزانی.

پاشان لەناو شار جەولەمان کرد و چاومان بە پەیکەری (شیلەر و گۆتە) کەوت لەگەڵ پەیکەری (ئەرنست) سەرکردەی کرێکاران کە لە گرتووخانەی "بوخنت ڤاڵد" لەسێدارەدرابوو .

شەو دوکتۆر خورشید ڕەواندوزی هات بۆ لام و پێکەوە چووینە ئۆتێلی (ئێلەفانت) لەگەڵ شێخ محمد ئەمین . بۆ بەیانی جەماعەتەکەمان سەفەریان کرد بۆ شاری" هالە "بەڵام من لەگەڵ خورشید ڕەواندوزی چووینە لایبزك و شەو لەوێ لەماڵی خورشید مامەوە.

لە ٤/٢٤ چووینە شاری (ئێرفۆرت) کە نیو سەعات لە (ڤایمەرەوە) دوورە و مەرکەزی پارێزگایە .

لە ٤/٢٩ چووینە شاری (ئیناسایز) کە مەشهورە بە (عەدەسە)ی کامێرا و لەوێوە چووینە گومبەتی (قبە) فەلەکی کە ئەستێرە ومانگ بە جوانی نیشاندەدا . هەروەها سەرمان لە مالی (گۆتیە) دا.

لە ١٩٧٣/٥/١ بەشداری رێپێوانی یەکی ئایار بووین لە ڤایمەر .

لە ١٩٧٣/٥/٦ سەرمان لە شاری (ئایزناخ) داو چووینە سەیری قەلای (ڤارت بورگ) کە لە سالی ١٠٦٧ ز. دروست کراوە . تەرزی بیناکەی بیزەنتینیە . قەلاکە بریتییە لە چەند هۆڵێك لەو هۆلانە هۆڵی سوارە بوون(الفرسان) ، لەم هۆڵە چاوت بە (دروع) قەڵغان دەکەوێ ، قەلاکە (٤١٢) مەتر لە ئاستی دەریا بەرزترە .هۆڵی نان خواردنی تێدایە و هۆڵەکە صۆپەی تێدایەوپانایی دیوارەکەی (١,٨٠) مەتر و هەشتا سەنتیمەترە، بانەکەشی بەدار دیکۆر کراوە و خاڵییەکی(فرش) تێدایە کە تەمەنی بۆ سالی ١٥٩٠ دەگەڕێتەوە،کەواتە تەمەنی ٣٨٣ سالْ بوو ،نەگەر ئێستا مابێ ئەوە تەمەنی لە چوار سەد سالْ زیاترە . هەروەها هۆڵی ئافرەتان هی سەدەی ناوەڕاست و نەخشەکانی دەگەڕێتەوە بۆ سالی ١٩٠٢ ، لەسالی ١٩٠٢ دەستی پێ کراوە لە سالی ١٩٠٧ تەواو کراوە ، ، ئەم نەخش و نیگارانە بە موناسەبەتی مردنی یەکێ لە (ئەمبراتەکانەوە) شاژنەکانەوە کراوە ، نەخشەکان بە پارچە شووشەی ڕەنگاو ڕەنگ و زیپوو پلاتین کێشراون . وێنەکانی ژیانی شاژنێکیشی تێدا بوو بە ناوی (ئیلیزابیت) ، مێژووی ژیانی پەیوەندی بە مێژووی قەلاکەوە هەبوو ئەم شاژنە ڕۆڵێکی مرۆڤایەتی لە یارمەتی دانی نەخۆشان هەبووە .

لە یەکێ لە هۆڵەکان پارچەیەك ئامێری مۆسیقای تێدا بوو مێژوومکەی دەگەڕایەوە بۆ سالی ١٣٢٠ ز . هەروەها وێنەی حەزرەتی (عیسا) و دوانزدە قوتابیەکانی (الحواریون) بەقەد بیناکەوەیە تا ئێستاش ڕەنگەکانی تێك نەچوون ، کە لە سەدەی ناوەڕاستدا لەگەڵ سەکۆ (محراب) وکورسی یەکانی دروست کراون ، بەڵام سەکۆکە و کورسیەکان تەعمیر کرابوونەوە .

هەرچەندە دوای زیندووکردنەوەی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان تووشی تەنگ و چەڵەمەو هەرەشەلێدان بووین و پارتی بە حوکمی ئەوەی لەناو شارەکاندا بە ناشکرا چەکداریان هەبوو، لەبەر ئەوەی هاوپەیمانی حیزبی بەعس بوون و پێنج وەزیرو ژمارەیەك پارێزگارو قائمقام و بەرێوەبەری ناحیەو مووچەخۆری گەورەیان لە کوردستان و لە بەغدای پایتەخت هەبوو،هەروەها زیاتر لە حەفتا هەزار پێشمەرگەی چەکداریانیش لە شارەکانی کوردستان و دێهاتەکانی هەبوو ، ئەوەبوو یەکەم دەست وەشاندنیان کوشتنی محمد حسن برزۆ (ابو سلام) بوو لەناو جەرگەی بەغدا لە ١٩٧٣/٧/٢٢ . هەرچەندە من باوەڕم وابووخودی مەلا مستەفا ئاگاداری ئەم کردەوە چەپەڵەی سامی عبدالرحمانی وەزیری کاروباری عێراق نەبوو ،کە دەڵێم سامی عبدالرحمان ،لەبەرئەوەی خودی خۆی دەستی لە تیرۆرکردنی ئەبو سەلام هەبوو ، وەك وەزیرێك لە بەغدا دەستی دەرۆیشت و ئەم دەست ڕۆیشتنەشی بۆ تیرۆرکردنی ئەبو سەلام بەکارهێنا . بەڵام جارێ نەگەیشتینە ئەو قەناعەتەی ئێمە دەس لە ئەندامەکانی ئەوان بوەشێنین لەگەڵ ئەوەی ئەو توانایەمان هەبوو ، بەڵام باوەڕمان بەوە نەبوو بچینە ناو کاری برا کوژییەوە ، ئەو کارەی کە سامی ئاگر خۆشکەرەوەی بوو لە هەموو ژیانیدا دوای ئەوەی لە ساڵی ١٩٦٣ وە لە بەغدا هەڵات و هاتە ناو ڕیزی شۆڕشی کوردستانەوە ،سامی یەکێ بوو لە ئەندامانی حیزبی شیوعی عێراق.
لە ٩ی ئەیلولی ١٩٧٣ بەیاننامەیەکمان بە بۆنەی تێپەڕبوونی ١٥ ساڵ بەسەر شۆڕشی کوردستاندا دەرکرد .

کۆنگرە ، (١١) یانزە ئەندامی بۆ ئەندامێتی لێژنەی مەرکەزی هەڵبژارد بەم جۆرەی لای خوارەوە :
(عبد الستار تاهیر شریف ، عبد الجبار تاهیر شریف ، شەوقی حەمەخان ، زۆراب دارا خان ، فازڵ عەلی حسین ، سەعید قادر جاف ، عەبدوڵلاّ حەمید ڕۆژبەیانی ، مەجید ڕەشید جەباری ، عەبدوڵلاّ هەمزە ، محمد گوڵ محمد ، خورشید ڕەواندوزی).

لێژنەی مەرکەزیش لەیەکەم کۆبوونەومیدا بەندەی بە سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژارد . ئەم ناوانەی خوارەوەش هەڵبژێردران بە ئەندامی جێگری کۆمیتەی ناوەندی :

جومعە خەیات(ئەبو سەلام) ، مەردان حەسەن، عوسمان مورات ، مەلا بەکر مستەفا ، مەحمود رەشید قەرەداغی).هەروەها لە کۆنگرەکە پرۆگرام و پەیڕەوی ناوخۆ پەسند کرا.

لە ١٩٧٣/١٢/١٣ لە کەرکوك ئامادەبووم وسەرپەرشتی هەڵبژاردنی لێژنەی ناوچەی کەرکوك وشوانم کرد ، ئەم ناوانەی لای خوارەوە بە ئەندامی لێژنەی ناوچەی کەرکوك هەڵبژێردران :

(جەمیل مەلا وەیسی ، جەلیل تاهیر ، ئەحمەد رەمەزان ، فازڵ حەمەخان ، عوسمان مورات ، عادل رەووف ، شەوکت حەمە صوفی) شەوقی حەمە خانیش نوێنەری کۆمیتەی ناوەندی بوو لە کەرکوك . ئەندامانی لێژنەی ناوچەی شوان بەم جۆرەی لای خوارەوە هەڵبژێردران :

(مەلا بکر مستەفا ، حەسەن تاهیر ، مەلا خدر عیزە دین ، مەلا محمد ئەحمەد ، وریا شوانی" یابە").

لە ١٢/٢١ چوومە خانەقین دوایی چوومە موصل ، رۆژانە لە جم وجۆڵدا بووم بەمەبەستی چەسپاندنی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان، سەرەڕای ئەو بارودۆخە نالەبارەی هەبوو . ئەوەی ڕاستی بێت بڵاوکردنەوەی بڕووسکەی کۆنگرەی هەشت لە ڕادیۆ و تەلەفزیۆن کە بۆ قیادەی قەومی نێردرابوو ، چەند جار بڵاوکرایەوە و دەورێکی سەرەکی لە ناساندنی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان هەبوو، دووبارە بە جەماوەری کوردستان و گشت عێراق دوای زیندووکردنەوەی ناسێندرایەوە . پارتی لە بەغدا زۆر شەڵەژان و دارا تۆفیق چەند جار هەوڵیدابوو بڵاوکردنەوەی بڕووسکەکە ڕابگرن و ڕۆژنامەی (الثورة)ش بە درۆی بخاتەوە ، بەڵام بێ سوود بوو ، پاشان ڕۆژنامەی (الثورة) لە لاپەڕەی یەکەمیدا بڕووسکەکەی بڵاوکردەوە .

هەرچەندە لە کۆنگرەی هەشت پارتی شۆرشگێڕی کوردستانمان زیندووکردەوە ، بەڵام بەهۆی کشانەوەی مەلا عەبدوڵڵا و شێخ لەتیف و عەبدوڵڵا کانی مارانی و بابەکر مەحمود پشدەری و پێش ئەوانیش عبد الرحمن زەبیحی ، پارتی شۆرشگێڕ بە لاوازی لە دایك بووەوە .

ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندیش زۆربەی زۆریان ئاستی سیاسی و ڕۆشنبیریان نزم بوو لە ئاستی لێژنەی مەرکەزی نەبوون . جگە لەوەی وردە وردە حیزبی بەعس پەیوەندی پێیانەوە دەکرد و بوونە پیاوی ئەمن و کۆبوونەوە نەبوو بە دزییەوە ڕاپۆرتم لەسەر نەنووسن بۆ شوعبەی سێی ئەمنی عامە .

پارتی شۆرشگێڕ لەبەرنەبوونی ڕۆژنامەی تایبەتی بە حیزب ، ڕۆژنامەی (شۆرشگێڕ) مان وەك ڕۆژنامەیەکی ناوخۆیی دەردەچواند . دوای داخستنی ڕۆژنامەی (التآخي)زمان حاڵی پارتی دیموکراتی کوردستان ، غانم عبدالجلیل بەڕێوەبەری مەکتەبی صدام حوسین و ئەندامی سەرکردایەتی حزبی بەعس ، تەلەفۆنی بۆمکرد کەوا صدام حوسین بڕیاری داوە من –عبدالستار تاهیر شەریف- بکرێمە سەرنووسەری ڕۆژنامەی (التآخي)، منیش وەڵامم دایەوە و پێم وت : من ناتوانم ببمە سەرنووسەری ئەم ڕۆژنامەیە بە هەمان ناوی (التآخي)، لەبەر ئەوەی ڕۆژنامەی پارتییە و ئەم هەنگاوەش هەنگاوێکی ڕاست نییە ، وا باشترە بە ناوێکی ترەوە ڕۆژنامەکە دەربچوێنم وەك (النور) ، ئەوەبوو غانم ڕازی نەبوو ناوەکە بگۆڕن ، دوای من غانم تەلەفۆنی بۆ عەزیز عەقراوی ئەکا و بڕی سەد هەزار دیناری ئەدەنێ و ئەیکەتە سەر نووسەری ڕۆژنامەی (التآخي). دەربارەی سەد هەزار دینارەکە "مەحەمەدەمین شەمبێ " پێمی وت ، حەمەدەمین پاشان بووە ئەمین داری گشتی ڕۆشنبیری حوکمی زاتی. ڕۆژنامەی التآخي زۆر دەوامی نەکردو گۆڕدرا بە ڕۆژنامەی (العراق) لەسەر داوای من بە هۆی ناکۆکییەك لە نێوان من و عەزیز عەقراوی ، لە شوێنێکی تری یادداشتەکەم باسمکردووە. .

عەبدوڵلاّ ڕۆژبەیانی و فایق جەمیل کران بە ئەندامی دەستەی ئیمتیازی ڕۆژنامەی العراق لە جیاتی پارتی شۆرشگێڕ ، ،دوای دەرکردنی فائق جەمیل لە ڕیزی پارتیمان ،عەبدوڵلاّ ڕۆژبەیانی بەتەنیا مایەوە . پاشان حیزبی بەعس عەبدوڵلاّ ڕۆژبەیانیشی لاداو مەجید جەباری لە جیاتی داندرا بە بێ ڕەزامەندی پارتیمان. هەرچەندە ڕۆژنامەی العراق گوایا ڕۆژنامەی پارتی و شۆرشگێڕ و بەعس بوو ، بەڵام لە واقیعدا ڕۆژنامەی شوعبەی سێی ئەمنی عامە بوو.

عەبدوڵلاّ ڕۆژبەیانی کرایە نوێنەری پارتیمان لە سکرتاریەتی بەرەی نیشتمانی ومنیش ئەندامی لێژنەی بالای بەرە .

لە ٢٤ – ٢٧ / کانونی یەکەمی ساڵی ١٩٧٥ کۆنگرەی نۆیەمان بەست . نامەوێ لێرە دا باسی کۆنگرەکانی پارتی شۆرشگێڕ بکەم لەبەر ئەوەی بە دوورودرێژی لە کتێبی (تاریخ الحزب الثوری الکوردستانی) باسیانم کردووە .

چۆن بووم بە وەزیر

لە ١٩٧٤/٤/٦ لەشاری موصل لە بارەگای پارتیمان پارتی شۆرشگێڕی کوردستان ، کۆڕێکیان بۆم سازدابوو ، موحازەرەم دەدا ، لەوکاتەدا سەعدی عەیاش عرێم پارێزگاری موصل بوو ئاگاداری کردمەوە کەوا لەکۆشکی کۆماری داوام دەکەن وپێویستە بە پەلە بۆ بەغدا بگەڕێمەوە، سەیارەکەی خۆی پێمدا، ئەومبوو یەکسەر بۆ بەغدا گەڕامەوەو چوومە بینایەی ئەنجومەنی نیشتیمانی ، لەوێ چاوم بە (صدام حسین) کەوت ، لەلای ئەو ئاگادار کرامەوە کەوا بڕیاردراوە بکرێمە وەزیر ، پێش ئەوەی بگەمە لای صدام کەس لەم ڕوەوە قسەی لە گەڵدا دەربارەی ئەم مەوزوعە بۆ نەکردبووم . لەکاتی دانیشتنماندا بە ئائیم وت دەبێ یەکێکی تر لە ئەندامانی حیزبەکەمان تەرشیح بکەم بۆ وەزیریی لە جیاتی خۆم ، وتی نەخێر ئەگەر تۆ نەبی کەسی تر لە شۆرشگێڕ ناکرێ بە وەزیر ..

منیش قەبوڵمکرد ، لە هەمان کاتدا مەلا عبدالله ئیسماعیلیش بە نائیبی وت من حەز دەکەم یەکێکی تر لە حیزبەکەمان ترشیح بکەم ئەوە بوو نائیب هەمان وەلامی دایەوە، ئەم دوو تێبینییەم بۆیە لێرە تۆمار کرد بۆ ئەوەی بزاندرێ کە من و مەلا عبدالله ئیسماعیل عاشقی ئەوە نەبووین کە ببین بە وەزیر.

لە ٧ی نیسانی ساڵی ١٩٧٤ بۆ یەکەم جار بوومە وەزیری ئەشغال وئیسکان بە پێی مەرسومی کۆماریی ژمارە (١٤٩) و عەزیز رەشید عەقراوی بە وەزیری دەوڵەت و هاشم حەسەن عەقراوی بە وەزیری (شارەوانی) وعبید الله مستەفا بارزانی بە وەزیری دەوڵەت و عبدالله ئیسماعیل ئەحمەد" ناسراو بە مەلا ماتۆر" بە وەزیری دەوڵەت .

هەروەها بەهەمان مەرسومی کۆماریی ئیحسان شێرزاد وەزیری شارەوانی و محەمەد مەحمود عبدالرحمن (سامی) وەزیری کاروباری باکور ونوری صدیق شاوەیس وصالح عبدالله یوسفی و محسن دزەیی وەزیری ئەشغال و ئیسکان ئیعفا کران .

پێش ئەوەی مەرسومەکە دەربچێ (عبدالله حەمە علی) ناسراو بە (عبدالله سورە) مان لەگەڵ دا بوو، بریکاری وەزیری ناوخۆ بوو ، برپیار وابوو ئەو بکرێتە وەزیری ئیشغال ئەك بەندە، من داندرابووم بە وەزیری دەوڵەت ، بەڵام عبدالله حەمە علی بە بیانوی ئەوەی نەخۆشی فەقەراتی هەیە داوای لە صدام حسین کرد کە لێی ببورێ وناتوانێ کاروباری وەزارەت بەڕێوەبەرێ . ئەوەبوو صدام موافەقەتی کرد.

ئەو کاتە ئێمە لای صدام حسین بووین، شێخ جەباری برام چاوی بە عبیدالله بارزانی دەکەوێ و پێی دەڵێ ئەوە جەنابت بانگ نەکراوی ، ئەویش بێ خەبەر بوو لە مەسەلەکە وپێی دەڵێ بانگی چی ؟ شێخ جەبار پێی دەڵێ : شێخ ستار و عەزیز و هاشم ومەلا عبدالله و عبدالله حەمە علی لای صدام حوسێنن و ئیمشەو دەبنە وەزیر . عبیدالله بارزانیش یەکسەر تەلەفۆن بۆ نەعیم حداد دەکا ، نەعیم حداد ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حیزبی بەعس بوو ، بە نەعیم حداد دەڵێ ئەگەر منیش نەکەن بە وەزیر ، ئەوە ڕەوانەی جەزائیرم بکەنەوە ، عبیدالله ماوەیەك لە جەزائیر بوو ، پێش ئەوەی بگەڕێتەوە بۆ بەغدا ، نەعیم حدادیش تەلەفۆن بۆ صدام دەکا ومەوزوعەکەی عبیدالله ی بۆ شەرح دەکا ، لەوکاتەی نەعیم تەلەفۆنەکە بۆ صدام دەکا مەوزوعی عبدالله حمه

علی ونەخۆشیەکەی لە ئارادابوو ، وەك باسمانکرد، ئەوەبوو صدام بە نەعیم دەڵێ هەرزوو ئەم شەو عبید الله بنیرە وشاغیرمان هەیە ، دوای ئەم تەلەفۆنە صدام بەمنی وت جەنابت دەبی بە وەزیری ئیشغال وئیسکان لەبەر ئەوەی عبدالله مان دانا بوو بۆ ئیشغال ودوای ئەوەی ئەو خۆی کشاندەوە تۆ لەهەمویان زیاتر دەس ئەدەی بۆ ئەم وەزارەتە و عبیدالله دەکەین بە وەزیری دەوڵەت .

بەڵێ کردنی یەکێ بە وەزیر و پاشانیش دەرکردنی لەوەزیری تەسرپوفاتێکی فەردی بوو لە سەرکردایەتی حیزبی بەعس و ئارەزووی کەسێتی دەوری سەرەکی هەبوو لە چۆنێتی بەڕێوەبردنی کاروباری دەوڵەت .

ئەو ڕۆژەی مەرسومەکەمان دەرچوو ، ئێمە لای صدام حوسین بوین ، بە ئێمەی وت : ئەوەی بۆ مەلا مستەفامان کردووە یان بەڵێنمان دابوو پێی، بۆ ئێوەی نە نجام ئەدەین، بەڵکو زیاتریش .. عەزیز عەقراوی (هەڵەشە) هەڵسایە سەرپێ و دەستی نایە بان شان صدام و پێی وت : (انت اکبر بطل في التاریخ) .کەواتە تۆ گەورەترین پاڵەوانی لە مێژوودا.

دوای ئەوەی صدام حوسێنمان بینی چوینە لای سەرەك کۆمار ئەحمەد حەسەن بەکر سوێندمام خوارد و مەرسومی کۆمارییەکەمان دەرچوو وەك ئەمەی لای خوارەوە :

استنادا الى احكام الفقرة (د) من المادة الثامنة والخمسين من الدستور المؤقت رسمنا بما هو آت :

اولا : يعفى كل من :

١- احسان محمد شيرزاد	من منصب وزير البلديات
٢- محمد محمود عبدالرحمن	من منصب وزير شؤون الشمال
٣- نوري صديق شاويس	من منصب وزير الدولة
٤- صالح عبدالله اليوسفي	من منصب وزير الدولة
٥- محسن دزه يي	من منصب وزير الأشغال والأسكان

ثانيا :يعين كل من :

١- عزيز رشيد عقراوي	وزيرا للدولة
٢- هاشم حسن عقراوي	وزيرا للدولة

٣- عبيدالله مصطفى البارزاني وزيرا للدولة
٤- عبدالستار طاهر شريف وزيرا للأشغال والأسكان
٥- عبدالله اسماعيل احمد وزيرا للدولة

كتب ببغداد في اليوم الخامس عشر من شهر ربيع الأول لسنة ١٣٩٤ هجرية المصادف لليوم السابع من شهر نيسان لسنة ١٩٧٤ ميلادية .

احمد حسن البكر
رئيس الجمهورية

من لە سەرەتادا داندرابووم بە وەزیری دەوڵەت ، بەڵام دوای ئەوەی عەبدوڵلا محمد عەلی کشایەوە کە بڕیاربوو ئەو ببێتە وەزیری (ئیشغال و ئیسکان) ،بە صدام حوسێنم وت ئێستا وەك سکرتێری حیزبێك ئیشم زۆرە و وەزارەتی جانتادارم(حقیبە) بدەنێ ، زۆر زەحمەتە بتوانم بەڕێوەی بەرم. وتی دەتوانی چونکی ئەوانی تر هیچیان هی ئەوە نین. ئەوەبوو بوومە وەزیری ئیسکان.

ماوەیەکی کورت وەك وەزیری ئیشغال مامەوە ، ئەو ماوە کورتەی وەزیری ئیشغال بووم سەلماندم کەوا وەزیری پلە دوو نەبووم و بەوپەری توانامەوە خزمەتی وەزارەتەکە وعێراق و کورد و کوردستانم کرد ، تا ١٩٧٤/١١/٤ ئەوەبوو گواستراموە بۆ وەزارەتی شارەوانیی لەسەر ئارەزووی سەرەك کۆمار ئەحمەد حەسەن بەکر دوای ئەوەی هاشم حەسن عەقراوی کرا بە سەرۆکی ئە نجومەنی پا پەراندنی حوکمی زاتی کوردستان.

بەڵێ لە ٨ی نیسانی ساڵی ١٩٧٤ لە وەزارەتی ئیشغال و ئیسکان دەوامم کرد ، پێش من موحسین دزەیی وەزیری ئیشغال بوو ، پێش ئەویش (نوری صدیق شاویش)، ئەوەی پاست بێ نە موحسین دزەیی ونە نوری شاویس دەورێکی وایان نەبوو تا ئەگا بە دامەزراندنی کرێکارو مووچەخۆری کورد لە وەزارەتەکەیان، سەرەڕای ئەوەی ئەوان دوو وەزیری پارتی دیموکراتی کوردستان بوون و بارزانیشیان لە پشت بوو .بەڵام من بۆ یەکەم جار پڕۆلی

خۆم بینی وەك وەزیر و داوای دوکتۆر (ناجح الراوی)م کرد و کرا به بریکاری وەزیر لەبەر ئەوەی ئەندازیارێکی سەرکەوتوبوو هەروەها مامۆستای زانکۆی بەغدا بوو، وەك بریکاری وەزیر ڕۆڵی سەرەکی هەبوو لە هەڵبژاردنی نەخشەی هەردوو ساختمانەکانی *ئە نجومەنی ڕاپەڕاندن و یاساداناتی کوردستان ، لەو ماوە کورتەی وەزیری ئیسکان بووم ژمارەیەکی زۆری کوردم* دامەزراند لە وەزارەت و ژمارەیەکی کوردی دەرکراوم گێڕایەوە بۆ سەر وەزیفەکانیان .

لەسەرەتادا هەندێ لە ئەندامانی سەرکردایەتی حیزبی بەعس هەوڵیاندا دەست لە ئیش و کاری وەزارەت وەردەن ، یەکێ لەوانە غانم عبد الجلیل بوو ، ئەوەبوو جارێکیان تەلەفۆنی بۆمکردو وتی ئەوە جەنابت چۆن بە کەیفی خۆت کرێکاران لە وەزارەت دادەمەزرێنی بەبێ ئەوەی گوێ بدەیتە یاسای کار (قانون العمل) یان بێ پرس وڕای سەندیکای کرێکاران و لەم جۆرە هەڵەوەڕیانە، منیش بە تۆندی وەڵامم دایەوە و پێم وت : جەنابت بە چ سیفەتێك تەلەفۆنم بۆ دەکەی ، سەرەك کۆماری یان چی ؟ من بە کەیفی خۆم ئیش دەکەم و تەنها سەرۆکی کۆمار ئەحمەد حەسەن بکر ئەو مافەی هەیە ئەوامر بدا نەك جەنابت و تەلەفۆنەکەم بە سەریا داخست وبەکسەر تەلەفۆنم کرد بۆ سەرەك کۆمار وداوامکرد چاوم پێی بکەوێ ، ئەوەبوو لەسەر وەرەقەیەك ئیستقالەم نووسی وچومە لای سەرەك کۆمار ومەسەلەکەم بۆی ڕوون کردەوە و وتم من نازانم چەند سەرەك کۆمارمان هەیە ... ئەگەر وانییە ئەی چۆن غانم بە تەلەفۆن پێم دەڵێ (استاذ عبد الستار اشوف تعینون العمال فی الوزاره ودوائرها دون الرجوع الی قوانین العمل او مجلس قیاده الثورة) بەسەرەك کۆمارم وت منیش بەم جۆرە وەڵامم دایەوە :

لەوەڵامدا پێموت :(کاك غانم نازانم بە چ سیفەتێك تەلەفۆنم بۆ ئەکەی ، من وەزیرم ، کرێکار دادەمەزرێنم بە بێ ئەوەی پرس بە کەس بکەم ، من ڕێگە دراوە پێم ، وا دیارە ئێوە بڕیارەکانی ئە نجومەنی شۆڕش ناخوێنێنەوە ، ئەوە بزانە کە سەرۆکی دەوڵەت هەیە ، ئەو ئەتوانێ موحاسەبەم بکا یان پرسیارم لێ بکا ، ئەوە بزانە کە من ڕێگەت نادەمێ دەس درێژ بکەی بۆ ناو کاروباری ئەم وەزارەتە ، جاری تریش ڕێگەت نادەمێ بەم شێوەیە تەلەفۆنم بۆ بکەی و سوپاس.)

دوای گێڕانەوەی مەوزوعەکە ، سەرەک کۆمار زۆر تووڕەبوو ، یەکسەر تەلەفۆنی بۆ صدام حسین کردو داوای لێ کرد تەمێی غانم عبد الجلیل بکاو پەیوەندیشی لەگەڵ حیزبە کوردیەکاندا نەمێنێ . کەواتە (پارتی شۆرشگێڕی کوردستان وپارتی دیموکراتی کوردستان – جەماعەتی عەزیز – هاشم عەقراوی وبزوتنەوەی پێشکەوتنخواز جەماعەتی مەلا عبدالله اسماعیل) هەروەها پێمی وت ئەوا زانیت کێ سەرەک کۆمارە ، ئێمە ڕێ بەکەس نادەین خۆی بەسەرتانا فەرزبکات . منیش سەیرم کرد هەڵوێستی سەرەک کۆمار بەو جۆرە هەمواره ، یەکسەر ئیستیقالەکەم کێشایەوەو دڕاندم ..

دوای ئەم ڕووداوە غانم عبد الجلیل پەیوەندی لەگەڵ حیزبە کوردییەکاندا نەما، کەواتە وەک لێپرسراوی (تنسیق) دوای ئەو تەها یاسین ڕەمەزان جەزراوی کرایە لێپرسراوی تەنسیق و هەڵوێستی لەگەڵ منداا زۆر باش بوو ، بەڵام مەلا عبدالله ی خۆش ناویست هەروەها عەزیز عەقراویش .

وەک وەزیری ئیشغال وئیسکان لە ١٩٧٤/٧/٨ وە تا ١٩٧٤/١١/٤ گەشتێکی زۆرمکرد بۆ پارێزگاکانی هەولێر و سلێمانی و دهۆک بەتاییەتی کە سەرۆکی بالای ئاوەدانکردنەوەی باکور بووم ، ـ ئەم لێژنەیەش دوای بەیانی ١١ی ئازاری ساڵی ١٩٧٠ دامەزرابوو ـ ، لێژنەکە دەسەڵاتێکی زۆری هەبوو لە بواری خەرجکردندا بۆ ئاوەدانکردنەوەی کوردستان. پێش من لە کاتی سامی عبدالرحمن کە وەزیر بوو ، ئەم لێژنەیە لە جیاتی ئەوەی بوودجەی لێژنەکە لە ئاوەدانکردنەوەی کوردستان خەرج بکا ئەندام و مووچەخۆرەکانی هەر خەریکی گەندەڵی و گیرفان پڕکردن بوون ، بۆ نموونە ئەو خۆراکانەی بۆ لێژنەکە دەهات لە جیاتی ئەوەی بەسەر ئاوەرەکانی کوردستان دابەش بکرێ ، بە لێشاو لە بازاری شۆریجەی بەغدا دەفرۆشران، یان ئەو خانوبەرانەی لە دێهاتەکانی کوردستان دروست دەکران لە ژێر ناوی (اعمار الشمال) کەواتە ئاوەدانکردنەوەی کوردستان، هەموو دانیشتوانی ئەو دێهاتانەی لە دێیەکانیان ئەو خانوانە لە لایەن بەڵێندەرەکانەوە دروست دەکران ، ئەو بەڵێندەرانە پارەیەکی زۆریان بە کاربەدەستانی لێژنەکە دەدا ، زۆر بێ ویژدان بوون ، خانوەکان زۆریان جارێ لەلایەن حکومەتەوە وەرنەگیرابوون، دەرووخان و دەبوونە کەلاوە . ئەمە ڕاستییەکە وەک

تیشکی هەتاو بە بێژنگ گل نادرێتەوە ، من لێرەدا کە باسی ئەم گەندەڵییانە دەکەم مەبەستم تاوانبارکردنی وەزیرەکە نییە ، بەڵکو سامی عبدالرحمن زۆر دەس پاك بوو جگە لە دەس پاکی تەنها وەزیرێك بوو لە پێنج وەزیرەکانی بارزانی ئازاو نەترس بوو بەرامبەر بە حیزبی بەعس و هەمیشە بەرامبەر بە کردەوەکانی بەعس قسەی دەکرد ، من کە ئەم شایەدیەی بۆ دەدەم وەك مێژوویەکی کەسایەتی سامی عبدالرحمن لە یادداشتەکەم تۆماری دەکەم ، حەز دەکەم ئەوەش ئاشکرابکەم کە نێوانمان زۆر خەراپ بوو ، سامی خۆشی بە منداا نەدەهات و منیش بەهەمان شێوە، بەڵام ئەمە ئەوە ناگەێنێ باسی لایەنە ئیجابیەکانی نەکەم و بیانخەمە بن لێومەوە.. بە پاستی لێژنەی ئاوەدانکردنەوەی شیمال لێژنەی ئاوەدانکردنەوە نەبوو بەڵکو لێژنەی کاولکردنی کوردستان بوو دوای ئەوەی کوردستان خۆی کاولکرابوو ئەم لێژنەیەش کاولتری کرد ، حیزبی بەعس ئەمەی دەزانی و ئاگاداری گەندەڵیەکانی بوو بەڵام ئاشکرایە حیزبی بەعس پێی خۆش نەبوو کوردستان ئاوەدان بکرێتەوە . بەسەدەها کرێکاری کوردم لەسەر ڕێگای هەولێر – مەخمور ، هەولێر – کۆیە و کەرکوك وشوان وتەق تەق وکۆیەوبەرەو ڕانیە وقەڵادزێ ...دامەزراند، بە ماوەیەکی زۆر کورت ئەم ڕێگایانەم قیرتاوکرد ..
ڕێگای کەرکوك –لەیلان، کەرکوك-قادر کەرەم لەگەڵ ڕێگای سلێمانی-قەرەداغ و ڕێگای کەلار-کفری وڕێگای کفری-کەرکوك لەگەڵ ڕێگای دهۆك-زاخۆ هەروەها دهۆك-موصل تا دەگا بە ڕێگای گەلی علی بەگ بۆ حاجی ئۆمەران وڕێگای ڕانیە- پلنگان بەرەو چۆمان . زۆر جار بەیانیان لە سەعات پێنجی بەیانیەوە لەگەڵ بەڕێوەبەری گشتیی عبدالوهاب موفتی و ئەندازیارەکانی ڕێگەو بان لە بەغداوە دەکەوتمە ڕێ بەرەو کوردستان و دەچوومە سەر ڕێگاکان بۆ ئەوەی بە جوانی قیرتاو بکرێن و ئێواران دەگەڕامەوە بۆ بەغدا و ئەو ڕۆژانەی دەچوومە کوردستان بە شەوان ئیشو کاری وەزارەتم ڕادەپەڕاند. زۆربەی زۆری ڕێگاکان ڕاستەوخۆ لەلایەن وەزارەتەوە قیرتاو دەکران و نادرانە بەلێندەران . بۆ قیرتاوکردنی ئەم ڕێگایانە لێژنەیەکی باڵا بەسەرۆکایەتی تەها جەزراوی داندرابوو ، جەزراوی ڕای وابوو کە لەبەر وەزعی سەربازێتی (العسکری) پێویستە بە زوترین کات ئەم ڕێگایانە بەشێوەیەکی باش بکرێنەوەو قیرتاوبکرێن . منیش زۆرم پێخۆش بوو بەڵام

بە باوەڕێکی تری جیاواز لەگەڵ ڕای جەزراوی ، ئەویش ئەوەیە کە مەسەلەی ڕێگاوبان جگە لە خزمەت کردنی کوردستان و دانیشتوانی کوردستان، چەکێکی دوو دەمی بوو ، هەرچەندە سوپای عێراق سودی لێ وەردەگرت ، بەهەمان ئەندازەش پێشمەرگەی کوردستان سوودیان لێوەردەگرت ، لەم بارودۆخەش نەبوایا بۆ گەلی کورد وانەسان نەبوو بتوانێ ئەم ڕێگاو بانانە قیرتاو بکا وناوچەکانی کوردستان ئاوەدان بکاتەوە ، .بێگومان بە ملیۆنەها دۆلاری تێچوو . دواڕۆژیش ئەم بۆچوونەی منی ئاشکراکرد ، کاتێ حکومەتی هەرێمی کوردستان دامەزرا ، توانای ئەوەی نەبوو ئەم هەموو ڕێ و بانانە لە کوردستان ئە نجام بدا کە ملیۆنەها دۆلاری دەویست. ڕاستە سوپای عێراق زۆر سوودی لەو ڕێگاو پردانە لە کاتی شەڕدا لەگەڵ هێزی پێشمەرگە وەردەگرت ، لە لایەیەکی ترەوە ئەوەش ڕاستە کە هێزی پێشمەرگە سوودی لەو ڕێگایانە وەردەگرت ، مەفرمزە چەکدارەکانی لە ناوچە ڕزگارکراوەکانەوە بە یەك دوو سەعات دەگەیشتنە شارەکانی کەرکوك و خانەقین و زۆربەی ئەو ناوچانەی لەژێر دەسەڵاتی حکومەت بوون . دوای ئەوەی ئەم ڕێگایانە کرانەوە هێزەکانی پێشمەرگە لە چەم ڕێزانەوە یان پلنگانەوە بە یەك سەعات ئەگەیشتنە چواردەوری کەرکوك و هەولێرو سلێمانی و دەسی خۆیان دەوەشاندو بە پەلە بەرەودواوە دەگەڕانەوە .

بەشی سێیەم

١٩٧٥- سەردانەکانم بۆ دەرەوەی عێراق

لە ١٩٧٥/٥/٢٣ دا ، خالید برام نامەیەکی لە شێخ جەبارەوە بۆم هێنا ، وەڵامی نامەکەی (م.س) بوو، نامەکەی پڕ بوو لە جنێو وهێرش . شێخ جەبار لەم قۆناغەدا زۆر مەغرور بوو ، خالیدیش زۆر ناشرینانە نامەکەی دایە دەستم . دیاربوو شێخ جەبار دەستگای (العلاقات) هانی دەدا ئاژاوەو دووبەرەکی بنێتەوە لە رێزی پارتیمان ، ئەوان دەیان ویست شێخ جەبار وەك ئەندامێکی سەرکردایەتی بمێنێتەوە بۆ ئەوەی هەرچی کاتێ بیانەوێ بە ئاسانی بتوانن ئاژاوەیەك بنێنەوە . .

لە ١٩٧٥/٧/١٧ سەرۆك ئەحمەد حسن بەکر و جێگری سەرۆك صدام حوسین وئەندامانی قیادەی قوتری هاتن بۆ سەردانمان لە بارەگای پارتیمان بە بۆنەی جەژنی ١٧ی تەموزی ساڵی ١٩٦٨ .

ئاشکرایە لە ساڵی ١٩٧٥ جارێ حیزبی بەعس گەرم بوون لە جۆری پەیوەندیەکانیان لەگەڵ پارتەکانی بەرەی نیشتیمانی ، ئێمە و حیزبی شیوعی عێراق و پارتەکانی تر کە دواجار پاشە کشەیان کردو دەستیان کرد بە هەڵوەشاندنەوەیان .

لە ١٩٧٥/٧/٢٢ سەعات ٨ی شەو جەماعەتی مەلا مستەفا لەناو شاری بەغدالە شەقامی کیفاح مەحەمەد حەسەن برزۆیان کوشت . ئەبو سەلام لە ساڵی ١٩٤٦ وە ئەندامی پارتی بوو ، کەواتە دوای دامەزراندنی پارتی بووە ئەندامی پارتی ، زۆری پێنەچوو بووە ئەندامی لێژنەی ناوچەی بەغداو دوای شۆڕشی ١٤ تەممووزی ١٩٥٨ یەکێ بوو لەوانەی ئیمزای داواکردنی مۆڵەتدانی ڕۆژنامەی خەباتی کرد. سامی عبدالرحمن وەزیری کاروباری شیمال ، پلانگێڕی کوشتنەکەی ئەبو سەلام بوو لە بەغدا ، بە حوکمی ئەوەی

وەزیر بوو توانای ئەوەی هەبوو زۆر بە ئاسانی هەر نەیارێکی پارتی لەناو شاری بەغدا بە ئاسانی تیرۆر بکا و جگە لەوەی سامی خودی خۆی مرۆڤێکی شەڕانگێزو پیاوە کوژ بوو ، دوا ڕۆژیش ئەم ڕاستیەی ئاشکراکرد کە عەلی عەسکەری دوای ئەوەی بە دیل گیرا فەرمانی کوشتنی دا لە دادگایەکی درۆی بە پەلە و وتە مەشهورەکەی ئەم پیاو کوژە لە کوردستان دەنگی دایەوە کە دوای گوللە بارانی شەهید عەلی عەسکەری وتبووی (پیاوی گەورە دەبێ بە چەکی گەورە بکوژرێ) چەکە گەورەکەش " ئارپی چی " بوو ، زۆر سەیرە دەبێ پیاوی گەورەی کورد بە چەکی گەورە بکوژرێ ، لە جیاتی ئەوەی ڕێزی لێبگیردرێت ! ! . خۆ لە ئەنجامدا سامی عبدالرحمانی بکوژی عەلی عەسکەری خۆشی بە چەکێکی گەورەتر لەوەی عەلی عەسکەری پێکوشت، کوژرایەوە ، هەرچەندە نووسەر کە ئامازە دەکا بۆجۆری کوشتنەکەی سامی ، دژی ئەو تاوانە گەورەیە بوو کە سامی و ژمارەیەکی زۆر لە ئەندامانی سەرکردایەتی پارتی و یەکێتی تیرۆر کران . لە ٧/٢٥ کۆمیتەی ناوەندی پارتیمان لەم ڕووەوە بەیانێکی نارەزایی دەرکرد لە ڕۆژنامەی(النور ژمارە)٤٣٩ی تەممووز\ئاب بڵاوی کردەوە کە لە بەیروت چاپ دەکرا .

ڕۆژنامەی نور دوای ئەوەی وەك ڕۆژنامەیەکی پارتی دیموکراتی کوردستان \ باڵی مەکتەبی سیاسی دوای بەیاننامەی ١١ ئازار حیزبی بەعس دایخست ، پارتی شۆرشگێڕی کوردستان دوای زیندووکردنەوەی دووبارە بە هەمان ناو و بە بەردەوامبوون لەسەر ژمارەکانی پێشوی دەریچواندەوە . ڕۆژنامەی نور بە ژمارە ٤٣٣ ی کانونی دووەمی ساڵی ١٩٧٣ دەرچوو لە بەیروت بە نهێنی چاپ دەکرا ، ئەم ئەرکەش بە شێخ جەبار سپێردرابوو ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان ، تا ژمارە ٤٤٠ ی کانونی ساڵی ١٩٧٣ . ڕۆژنامەی نور کە زمانحاڵی پارتی دیموکراتی کوردستان بوو | باڵی مەکتەبی سیاسی ژمارەی یەکەمی لە١٢ی تشرینی یەکەمی ساڵی ١٩٦٨ دەرچوو، حیلمی عەلی شەریف خاوەنی ئیمتیازی بوو عومەر مستەفا سەرنووسەی بوو ، هەرچەند

لە واقیعدا کاروباری سەرنووسەری ڕۆژنامەکە حیلمی عەلی شەریف دەیبردە ڕێوە نەك عومەر مستەفا ئەمەش لەبەر ئەوەی جاری حیلمی عەلی شەریف دەرچووی کۆلیج نەبوو ، یەکێ لە مەرجەکانی سەرنووسەر دەبوایا شەهادەی زانکۆیی هەبوایا . ٤٣٢ ژمارەی دەرچوو ، دوا ژمارەی ٤٣٢ لە ٢٩ ی ئازاری ١٩٧٠ دەرچوو ، ئەوەبوو دوای بەیانی ١١ی ئازار وەزارەتی ڕاگەیاندی حیزبی بەعس دایخست . لەبەر ئەوەی جەماعەتی بارزانی سوربوون لەسەر داخستنی .

سەردانەکەم بۆ ڤیەتنام

لە ١٩٧٥/٨/٢٨ بڕیاردرا لەگەڵ وەفدی قیادەی قەومی و قوتری برۆین بۆ هانۆی پایتەختی ڤیەتنام لەسەر بانگهێشتی حکومەتی ڤیەتنام بە بۆنەی جەژنی سەربەخۆیی ڤیەتنام و سەرکەوتنیان بە سەر ئەمریکادا لە ساڵی ١٩٧٥، ئەوەبوو چووم بۆ هانۆی ، من وعەلی غەنام ئەندامی قیادەی قەومی حیزبی بەعس و فەتاح محەمەد ئەمین ئەندامی قیادەی قوتری ، سەعات ٧ی ئێوارەی ڕۆژی شەممە بە فڕۆکەیەکی تایبەت جۆری ترایدنت چووینە (هانۆی).

ڤیەتنام لە کۆتایی سەدەی نۆزدەیەم دا کەوتە ژێر چنگی ئیستیعماری فەرەنسی و لەکاتی شەڕی جیهانی دووەمیش هەرێمی (الهند الصینیه) کەوتە ژێر دەسەڵاتی یابان .. هانۆی لە ١٩٤٦/٣/٦ لە لایەن فەرەنساوە داگیرکرا . بەڵام لە ساڵی ١٩٤٦ دا ڤیەتنامیەکان توانییان بەشی باکورو ناوەندی وڵاتەکەیان ڕزگاربکەن . لە باشوری ڤیەتنام فەرەنسا دەوڵەتێکی ڤیەتنامی دامەزراند لە چوارچێوەی (اتحادی فرەنسی) شەڕی ڤیەتنام تا ساڵی ١٩٥٤ دەوامی کرد . لەهەمان ساڵدا لە جنێف کۆنگرەیەك بەسترا بۆ کۆتایی هێنان بەم شەڕە ، فەرەنسا و بەریتانیا و ئەمریکا و سۆڤیەت وچین لەم کۆنگرەیە بەشدار بوون لەگەڵ نوێنەری ڤیەتنامی باشوور و ڤیەتنامی باکور و لاووس و کەمبۆدیا . لە ئەنجامی کۆنگرەکە ڤیەتنام بە کاتی کرایە دووبەشەوە و

ڤیەتنامی باشوور کەوتە ژێر دەسەلاتی ئەمریکاوە ، ئەمریکا چەکی دەدا بە ڤیەتنامی باشور تا ساڵی ١٩٦٤ . ئەمریکا نیو ملیۆن سەربازی لە ڤیەتنامی باشور دانابوو .
لە ساڵی ١٩٦٨ لە مانگی ئایار دا وتوویژ دەستی پێ کرد لە نێوان ئەمریکا و ڤیەتنامی دیموکراتیدا . لە ساڵی ١٩٦٩ لە مانگی حوزەیران جارێ دامەزراندنی حوکومەتێکی شۆرشگێڕی کاتی درا لە ڤیەتنامی باشور وئە شوباتی ساڵی ١٩٧٢(نیکسۆن)جارێ وتوویژی دا لەگەڵ ڤیەتنام .
لە ١٩٧٣/١/٢٧ بۆمبابارانی ڤیەتنام ڕاگیرا دوای ڕێك کەوتنی پاریس . لە ١٩٧٣/٦/١٣ بەیانی هاوبەش لە پاریس دەرچوو .
ئەمە کورتە باسێك بوو دەربارەی ڤیەتنام .

لە ڕۆژی ١٩٧٥/٨/٣١ سەعات ٩ی بەیانی گەیشتمە بانکوك کە دەکاتە سەعات ٥ی بەیانی بە کاتی بەغدا . بانکوك لەسەر ڕێگامان بوو ، کەواتە دەبوایا لە تایلاندەوە تێپەڕ بین بۆ ڤیەتنام. لە بانکوك
لە ئوتێل ئینتر کۆنتینینتال دابەزین .
من لە ژووری ٣٠٦ دابەزیم . بۆ نیوەڕۆ لە مەلەوانگەی ئوتێلەکە مەلەوانم کرد . شاری بانکوك شارێکی زۆر جوانە . دوا جار دێمە سەر باس کردنی ، ئەمە جاری یەکەمە چاوم بە بانکوك دەکەوێ ، دوای ئەم جارە چەند جارێکی تر سەردانی ئەم شارەم کرد..
پێش ئەوەی بگەینە هانۆی لە ڕێگا لە فرۆکەخانەی شاری بومبای لە هیندستان بۆ ماوەی دوو سەعات ئیسراحەتمان کرد . لە فرۆکەخانەی بۆمبای ئەو ئەفسەرەی جانتاکانی ئەفەرەکانی دەپشکنی داوای لێمکرد جانتا سەمسۆنایتەکەی دەستم بکەمەوەو بیپشکنێ ، زۆر سەیر بوو ! پێموت من وەزیرم و سەیری پاسەپۆرتەکەت کرد ، چۆن داوام لێ دەکەی جانتاکەم بپشکنی و دیاربوو ئەفسەرەکە زۆر عینادبوو ، منیش لەو

عیناد تر ، جانتاکەم نەکردەوە بۆی هەرچەندە عەلی غەنام پێمی وت بۆی بکەوە چی تیا بەسەرە ، ئەوەبوو من و ئەفسەرەکە هەردووکمان چووین بۆ لای بەرپرسەکەی فرۆکەخانەکە و لە ئە نجامدا بەرپرسەکە داوای لێبوردنی لێمکرد و بەڵێنی دا پێم کە ئەفسەرەکە سزابدا. ئەو جانتایەی بە دەستمەوە بوو سەد هەزار دۆلاری تیابوو ، نەسرییەی وەفدەکەمان بوو . لە بەغداوە بۆ بۆمبای بە فرۆکە چوار سەعاتە . لە بانکوکەوە بۆ بۆمبای چوار سەعاتە . شاری بانکۆك مەشهورە بە میساج ، میساجیش کج بۆتی دەکا. لەو گەرماوە تاییەتە ڕووتت دەکاتەوە و هەموو لەشت دەشێلێ . بۆت هەیە پارەی زیاد بدەی و لەگەڵ کچەکە دوای میساج یان لە کاتی میساج ڕابوێری لە گەڵیدا ، کرێی میساج ١٠ دۆلار بوو . لەم سەفەرە ماوەی ئەوەمان نەبوو میساج بکەین .

لە ١٩٧٥/٩/١ لە فرۆکەخانەی بانکۆکەوە کەوتینە ڕێ بەرەو (ڕانگونك) لەوێشەوە بۆ هانۆی . لە هانۆی ئەم ڕستەو وشەیەم نارد بۆ سەر گۆڕی (هۆشی منە) کە جارێ نەنێژرابوو بە تەحنیت کراوی زیارەت دەکرا .

(إن وفدنا ليحيي ويهنىء بالذكرى الثلاثين لاستقلال فيتنام الديموقراطية وبتحرير الجنوب من الغزاة الامبرياليين وعملائهم ، ولا يفوتنا ان نشيد بالدور العظيم الذي قام به المناضل الراحل هوشى منه من اجل التحرير والاستقلال والوحدة . ان خير وفاء له ان تصان الاهداف التي ناضل من اجلها وخير تخليد له ان تبقى ذكراه ومثله ماثلة امامنا .)

الوفد الحزبي والحكومى العراقي – ١٩٧٥/٩/٢

لە ١٩٧٥/٩/٢ چوینە گۆڕەپانی (هۆشی منە) بۆ سەیرکردنی خۆپیشاندانی سەربازی جەماوەری لە یادی سێیەمینی سالی دامەزراندنی ڤیەتنامی دیموکراتی و ڕزگارکردنی ڤیەتنامی باشور لە چنگی ئیستیعماری ئەمریکی،ژمارەیەکی زۆر لە وڵاتانی جیهانەوە هاتبوون بۆ هانۆی .وەفدەکەی ئێمە بەسەرۆکایەتی عەلی غەنام بوو . لەسەرەتای ئاهەنگەکە سەرۆکی وەزیرانی ڤیەتنام وتەیەکی خوێندەوە ، دوای ئەو جەنەراڵ جیاب وتەیەکی خوێندەوە) .

بۆ شەو لە ئاهەنگی ئێوارە خوانێك ئامادەبوین کە سەرۆك کۆمار ئامادەی بوو . لەم ئاهەنگە چاومان بە ئەمیر سیهانۆك و ئەمیرە مونیك سیهانۆك کەوت ، هەروەها جەنەرال جیاب . بۆ سبەی رۆژی چوارشەممە ١٩٧٥/٩/٣ سەردانی جیابمان کرد لە بارەگاکەی وماوەی سێ سەعات زیاتر پێکەوە ماینەوە باسی پەیوەندییەکانی نێوان عێراق و ڤیەتنام مان کرد ، چەند وێنەیەکمان لەگەڵ جیاب گرت .

لە ١٩٧٢/٧/٣١ عێراق بیست هەزار جونەیهی ئیسترلینی بە خەلآت دابووە ڤیەتنام لە ١٩٧٣/٦/١٣ ش ، دوو سەد هەزار دۆلاری بە حکومەتی کاتی ڤیەتنامی باشور خەلآت کردبوو ، لەو کاتەی وەزیری دەرەوەی حوکومەتی کاتی ڤیەتنامی باشور سەردانی عێراقی کردبوو .

لە کۆتایی ساڵی ١٩٧٤ یش عێراق بایی یەك ملیون دینار شتومەکی نارد بۆ ڤیەتنام .

لە ١٩٧٥/٩/٤ چووینە مینای هایفون وسەرمان لە کارگەی چیمەنتۆ دا ، کە کارگەیەکی زۆر گەورە بوو بەشی زۆری بە قومبەلەکانی فرۆکەی ئەمریکا کاول کرابوو . لەم سەردانەمان وەزیری بازرگانی ڤیەتنامان لەگەڵدا بوو . هەر لەهەمان رۆژدا لە ئاوی (ئۆقیانووسی الهادی) لە باسفیك لە هایفون مەلەوانمان کردو ئەمە جاری یەکەمم بوو لە ئاوێکی وا گەورە مەلەوان بکەم . عەلی غەنام مەلەوانێکی زۆر باش بوو ، ماوەی چەند سەعاتێك لە ناو ئاومکە مایەوەو لە چاومان بزر بوو ، بۆمانی گێڕایەوە کە زۆر جار ١٢ سەعات لە ناو ئۆقیانۆس مەلەوانی کردووە بە بەردەوامی. عەلی غەنام لەو چەند رۆژەی لەم سەفەرەماندا هاوڕێیەتیم کرد بۆم دەرکەوت رۆشنبیرێکی عەرەبی زۆر گەورەیە . زانیارییەکی زۆری هەبوو دەربارەی نیشتمانی عەرەب و بەتایبەتی زۆربەی زۆری مەوسوعە عەرەبییەکانی خوێندبووە و دێڕ بەدێڕ شارەزای کتێبی (طبري)بوو.

لە ١٩٧٥/٩/٥ لە هایفۆنەوە گەڕاینەوە بۆ هانۆی پایتەخت و سەر لە بەیانی لەدەریای باسفیك مەلەوانم کرد .

لە ١٩٧٥/٩/٦ لە هانۆیەوە گەڕاینەوە لە سەعات ١٢ی نیوەڕۆ گەیشتینە پایتەختی (لاووس) کە شارێکی گەورەیە بەلأم زۆر دواکەوتوبوو ، سیمای هەژاری زۆر بەزەقی بە دەموچاوی دانیشتوانیەوە دیاربوو. . خەڵکێکی زۆر لە کە پری بەدار دروستکراو لە کەنار ڕووبـاری (میکونگ)ی پایتەخت دەژیان ، کەمترین مقوماتی ژیانیان نەبوو .

بەشەو لەبەر ڕۆشنایی (مۆم) دەژین لە جیاتی کارەبا ، ڕووت و قوتن هەر ئەوەتە جلیان لەبەرە . ئاو و هەوای لە ڤیەتنام باشترە و ڕادەی شیێ لە ڤیتنام کەمترە .

لە ١٩٧٥/٩/٧ لە فرۆکەخانەی ڤیەتنام وە بەرەو بانکوك گەڕاینەوە و ڕێگاکە یەك سەعات ونیو بوو ، سەعات ٥ی ئێوارە گەیشتینە بانکوك . بانکوك پایتەختی تایلاندە ، شارێکی گەورەو جوانە ، لەهەمان ئوتێلی پێشوو دابەزین . بۆ شەو چوینە یانەیەك من و فتاح لەم یانەیە لەبەر چاومان لەبان شانۆ پیاو وژن گانیان دەکرد ، یان دوو کچ پێکەوە .. لەم ڕوەوە ئەم شارە پیسترین شارە و فەسادی تیا بلأوە .

لە ١٩٧٥/٩/٨ بەرەو بومبای گەڕاینەوە ، لە ١٩٧٥/٩/٩ گەیشتینە بومبای لە ڕێگا یەك سەعات لە فرۆکەخانەی کەلکەتا ماینەوە .

شاری بۆمبای شارێکی گەورەیە ، بریتیە لە دورگەیەك دەریای عەرەبی چواردەوری داوە، بومبای گەورەترین مینای هیندستانە ژمارەی دانیشتوانی لە ساڵی ١٩٧٥ دا ١١ ملیۆن کەس بوو .

لە ئوتێل شیراتون دابەزین .

ڕۆژی ١٩٧٥/٩/١١ چوینە دورگەی Elephanta ئەم دورگەیە بە پاپۆری هەڵمی بە ڕێگای دەریاوە یەك سەعات لە بۆمبایەوە دوورە . چوینە ئەم دورگەیە بۆ سەردانی پەرستگایەکی هندۆسی ، ئەم پەرستگایە مێژووی دروستکردنی دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی ٦٠٠ی زایینی و لە چیایەك هەڵکەندراوە . چیاکە زۆر بەرزە ، بە ٣٦٠ پێپیلکە ئینجا دەگەیتە دەرگای ئەشکەوتەکە ، دوو گۆچانت دەدەنێ بۆ ئەوەی یارمەتیت بدا بۆ

سەرکەوتنەکەت ، ئەوی ئەیەوێ خۆی سەر بکەوێ یان توانای سەرکەوتنی نەبێ ئەوە دوو زەلام دەتکەنە ناو سندقێکەوەو بە شان هەڵت دەگرن بە کرێ ، من خۆم سەرکەوتم . ئەشکەوتەکە دەستکردە ، هەڵیا نکەندوە ، ئەشکەوتێکی گەورەو فراوان ، لەناو ئەشکەوتەکە پەیکەری خواکانیان هەڵکەندوە ، سێ خوا(شیڤا و ڤیشنۆ و براهما)، ڕەمزی خوای شیڤا گایەکە و ڕەمزی خوای ڤیشنا بازێکە و ڕەمزی خوای براهما مراوییە ، کەواتە هەریەکێ لەم خوایانە سواری ئەم گیانلە بەرانە دەبوون لە شوێنێکەوە بڕۆشتایان بۆ شوێنێکی تر .

خوای شیڤا نیشانەی کاولکردن و بزوتنەوە بوو ، پاشان ناو نرا بە خوای سەماکردن ، چەند دەستێك و چەند سەرێکی هەیە . لە یەکێ لە وێنەکانی قەد ئەشکەوتەکە شەیتان دەکوژێ و شمشێرێکی گەورەی بە دەستێکیەوە گرتووە و بەدەستێکی ترییەوە لەگەنێ گەورەی هەڵگرتووە بۆ ئەوەی دڵۆپە خوێنەکانی شەیتانەکە نەکەوێتە سەر زەوی ، ئەگەر ئەو دڵۆپە خوێنانە بکەوێتە سەر زەوی بە سەدەها شەیتانی تری لێ دەکەوێتەوە و ئەو کاتە کوشتنی شەیتانەکە هیچ سوودێکی نابێ .

لە یەکێ لە تابلۆکانی قەد ئەشکەوتەکە وێنەی ڕێ و ڕەسمی ژن هێنانی خوای شیڤای تیا هەڵکەندراوە . دوای ئەوەی شیڤا ژن دێنێ ، دەبێتە نیو پیاو و نیو ژن . ئەم پەیکەرانە هەموو لەسەر دیواری ئەشکەوتەکەی ناو چیاکە هەڵکەندراون . بەردی چیاکەش زۆر ڕەقە ، مرۆڤ سەری لە وردەکاری ئیشەکانیان سوورەدەمێنێ . مرۆڤ بۆ سەرکەوتنی چیاکە لە دەریاوە ١٢٠ پێپلیکانە سەر دەکەوێ . لەناوەڕاست ئەم پەرستگایە بەردێکی سپی لە مەڕمەڕی زۆر نایاب دانداوە زۆر گەورە نییە ، ڕەمزی عیبادەت کردنە ، هندۆسەکان بەرامبەری نوێژ دەکەن . وەك بەردە ڕەشەکەی کەعبە بەڵام ئەم سپییە .

بۆ نیومرۆ گەڕاینەوە مالّ صبیح السامرائی کونسڵی عێراق و دەعوەتی ئەو بوین .

لە ١٩٧٥/٩/١٢ لە بومبایەوە چوینە نیودەلهی ، سێ ڕۆژ لە بومبای ماینەوە .

بۆمبای ژمارەیەکی زۆر لە زەردەشتیەکانی تیایە کە هاووڵاتی هیندستانن ، زەردەشتیەکان بە رەگەز (هیندۆ ئەوروپین) زەردەشتیەکان بە ئایین زەردەشتین و پێغەمبەرەکەیان " زەردەشتە" کاتی خۆی لە ئێرانەوە لەترس ساسانیەکان کە بڕیاری قەڵاچۆکردنیان درابوو ، بەرەو هیندستان هەڵاتوونە و زۆربەی زۆریان لە شاری بۆمبای نیشتەجێبوونە ، کە گەیشتمە شاری بۆمبای و زانیان من وەزیرێکی کوردم ، دەعوەتێکی باشیان کردم ، بارەگا و پەرستگاکەیان لە ناوەڕاستی شاری بۆمبایە ، لەسەر گردێکی گەورەو فراوان ، لە ئاهەنگی ئێوارە خوانەکە بە کورتی باسی زەردەشت و ئایینی زەردەشتییان کرد ، یەکێ لە ڕێ و ڕەسمی ناشتنی مردوەکانیان ئەوەیە کە دوای مردنی هەر یەکێ لە زەردەشتیەکان ، پاك ئەیشۆن و لە بان کەپرێکی دارینەی تاییەت بۆ مردوەکان لە بان کەپرەکە لەشی پاڵ دەخەن و ماستێکی زۆر دەڕژێننە سەر لەشی ، پاشان جۆرە باڵندەیەکیان ڕاگرتووە ، وەك "کەپنکداڵی" لای خۆمانە ، دەچنە گیان مردوەکەو هەرچی گۆشت بە لەشیەوە هەیە دەیخۆن تەنها ئێسك و پروسکەکەی دەمێنێتەوەو ئیتر وازی لێ دەهێنن ، دوای ئەوە ئێسکەکەی دەخەنە ناو کیسەیەکی تاییەت و دەینێژن . ئەوەشیان بۆم گێڕایەوە کەوا سااڵێکیان ئەو باڵندانە تووشی جۆرە نەخۆشیەك دەبن و هەموویان دەمرن ، ناچار لە ئەمریکاوە ژمارەیەك لەو باڵندانە دەگرن و دەیانهێنن بۆ بۆمبای . هەر لەو دانیشتنەمان کتێبی (ئاڤێستایان " دەرکرد و هەندێ لە سرودەکانیان بۆم خوێندەوە ، زۆر لە زمانی کوردی نزیك بوو هەندێ لە وشەکانی تێدەگەیشتم ، هەندێ لە دانیشتوانەکانیش بە تەواوی ئاڤێستایان ئەزبەر بوو . لە هیندستان هەر مرۆڤێکی هیندیت دی بەاڵ بەرز و سورو سپی بە تاییەتی ئافرەتەکان ئەوا زۆربەیان لە ڕەگەزی زەردەشتیەکانن و لە چینی دەوڵەمەندەکانن ، لە هیندستان چاوت بە زەردەشتییەك ناکەوێ هەزار بێ ، گەورە بازرگانەکانی بۆمبای زەردەشتین .

لە شارەکانی هیند جیاوازی چینایەتی زۆر فراوانە ، خاوەند کۆشک و کۆمپانیای و ملیۆنەر هەیە و بەخۆشی دەژین و بە ملیۆنەها خەڵکیش لەسەر شۆستەی شەقامەکان دەژین یان لە ناو کە پری بچووک بچووک .زۆر جار چاوت بە مرۆڤێکی هەژار دەکەوێ لە سەر یەکێ لە شۆستەکان مردووە و شارەوانی شارەکە بە عارەبانە هەڵی دەگرن و دەیبەن بۆ سوتاندن .

شەو درەنگ گەیشتینە نیودەلهی بالیۆزی عێراق محمد سعید الصحاف کە بەم دواییە بووە وەزیری ڕاگەیاندن پێش ڕووخانی ڕژێمی صدام حوسین کە وشەی عولوجی داهێنا- لەگەڵ عەقید نزار مولحەقی عەسکەری و مولحەقی بازرگانی وسکرتێری یەکەمی بالیۆزخانە وچەند قوتابیەکی عێراقی هاتنە پیریمانەوە ولە ئۆتێلی ئاشۆکا دابەزین ، ئۆتێلێکی گەورەیە بەڵام لە شیراتۆن بچووکترە .

لە ١٩٧٥/٩/١٣ چوومە سەیرکردنی شوێنە دێرینەکانی مەگۆلیەکان کە لە ساڵی ١٧٠٠ ز حوکمڕانی هیندستانیان دەکرد ، یەکێ لە شوێنەوارەکانیان (قەڵای سوورە) ئەم قەڵایە زۆر گەورەیەو بە بەردی مەرمەڕ و بە بەردی یاقوت و زێڕ و زیو و چەندەها بەردی نایابی تر نەقش کراوە . بەڕاستی ئەم قەڵایە نموونەیەکی ژیارێی زەق و گەورەیە لەسەر ژیارێتی مەگۆلیەکان و پێشکەوتنی ئاینی ئیسلام لەو سەردەمەدا .

هەروەها چوومە سەیرکردنی مینارەیەکی بەرزی حەفتاو دوو مەتری ، کە یەکێکە لە توحفە ژیارییەکانی مەگۆلیەکان . لە چواردەوری مینارەکە سەد ناوی خودای لەسەر نوسراوە .

پاشان چوینە سەردانی مزگەوتی (جامع المسجد) ئەم مزگەوتە زۆر گەورەیە و موسڵمانەکان تیایدا نوێژ دەکەن وبانگ دەدەن ، جێگەی بیست هەزار نوێژ کەری زیاتر تیا دەبێتەوە . موسڵمانەکانی نیودەلهی و هیندستان وەزعیان زۆر خراپە و زۆربەیانیش بێ دەرامەت وهەژارن و هیندۆسەکان دەیانچەوسێننەوە ، ژمارەی موسڵمانەکان سەد

ملیۆن کەسە، دوای ساڵی دوو هەزار لە سەدو پەنجا ملیۆن ڕەتی داوە. هیچ ولاتێکی عەرەب بە تەنیا ژمارەی دانیشتوانی ناگاتە ئەم ژمارەیە .

لە ١٩٧٥/٩/١٤ چوومە (تاج مەحەل) کە یەکێکە لە (حەوت عەنتیکەکانی) دونیا . ئەم ساختمانە (جاە شیهان) لە ساڵی ١٦٣٠ ز دروستی کردووە ، لە ساڵی ١٦٥٣ تەواوی کردووە ، ئەم ساختمانەی بۆ (مومتاز مەحەلی)ی خێزانەکەی دروست کردووە ، خێزانەکەی لە تەمەنی ٣٥ ساڵی دا کۆچی دوایی کردووە ، گۆڕی ژنەکەی لەناو ژێرخانەکەی ساختمانەکەیە، لە نهۆمی بان ژێرخانەکە لە ڕاست گۆڕەکەی ژێرخانەکە گۆڕێکی تری دروست کردووە (ئەو گۆڕە ڕەمزیە ، بۆ ئەوەی ئەوانەی زیارەتی بینایەکە دەکەن لە نهۆمی سەرەوە پا نەنێنە ئەو شوێنەی دەکەوێتە سەر گۆڕەکە . ئەم ساختمانە گەورەیە کە بە مەرمەڕی سپی دروست کراوە ، مەرمەڕەکان بە یاقوت و عەقیق و لازورد و سەدەها جۆر بەردی تری بە نرخ و گران بەها ڕازاندراوەتەوە ، وادیاریشە ئەو شوێنانەی بە زێر نەخش کراون لە کاتی خۆی ئینگلیزەکان دزییویانە ، ئینگلیزەکان هەر ولاتێکیان داگیر بکردایا شوێنەواری ئەو ولاتانەیان تالان دەکرد .

(جاە شیهان) کوڕەکەی ئینقیلاب دەکاتە سەر باوکی و لە قەلای رید فۆرت بەندی دەکا . باوکی تا دەمرێ لەو قەلایە بە بەندکراوی دەمێنێتەوە ، بەڵام لە یەکێ لە پەنجەرەکانی قەلاکە بەڕۆژەوە سەیری ساختمانەکەی تاج مەحەل دەکا ، دوای مردنی ، کچەکەی گۆڕێکی وەک گۆڕەکەی دایکی بۆ باوکی دروست دەکا و باوکی لەتەک دایکی دەنێژێ ، هەمان گۆڕی دووەمیش لە نهۆمی سەرەوە دروست دەکا بۆ باوکی .

یەکێ لە شتە سەیرەکانی ئەندازیارێتی ساختمانەکە ئەوەیە ئەگەر لە گۆشەیەکی ساختمانەکە هاوار بکەی ، یان بانگ بدەی ، دەنگەکەت ١٥ چرکە دەنگ دەداتەوە .

بەڕاستی ئەم تۆحفە هونەرییە ناتوانرێ بە چەند دێرێك وچەند لاپەڕەیێك وەصف بکرێت وحەقی خۆی بدرێتێ ، نمونەیەکی پێشکەوتنی هونەری میعماری ئەو سەدەیە بوو.

نمونەیەکی ئەو بینایە، وەزیری ئیسکانی هیند بە دیاری پێشکەشمی کرد لەگەڵ خۆما هێنامەوە ، بەڵام دوای ئەوەی لە ساڵی ١٩٩٥ لە بەغدا هەڵاتم وەك گەلێ لە شتومەکەکانی ناومانەکەم لەناو چوو.

ڕۆژی ١٩٧٥/١١/١٧ گەیشتمە شاری بۆمبای لە هیندستان ، وەزیری ئیسکان بووم بە سەرۆکایەتی وەفدێك لەسەر بانگهێشتی وەزیری ئیسکانی هیندستان چوومە هیندستان. ڕەفیق زەکریا وەزیری ئیسکانی هیندستان بوو، لە فرۆکەخانە هاتە پیریمانەوە بۆ نیوەڕۆش لە ماڵەوە دەعوەتیکردین ، بەڕێکەوت شێخی ئەزهەریش عبد الحلیم محمود لە هیندستان بوو ئەویش بۆ نیوەڕۆ لەگەڵماندا دەعوەت کرابوو..

بۆ ڕۆژی ١٩٧٥/١١/١٨ ڕێکەوتی سێشەممە لە بۆمبایەوە چووینە شاری(پوونا)، دانیشتوانی ئەم شارە ژمارەیان یەك ملیۆن کەس بوو . پوونا ناوچەیەکی شاخاوییە جگە لەوەش ناوچەیەکی ستراتیژیە ، شاری کارگەو پیشەسازیە . لەشکرگایەکی زۆریشی لێبوو (معسکرات) لەوێ سەرمان لە کارگەکانی سیارەی پاصی" تا تا"TATA دا . بۆ نیوەڕۆ لە دار الاستراحە نانمان خوارد . بۆ ئێوارەشی دەعوەتی کۆمەڵەی عەرەبی- هیندی بووین ، شەویش دەعوەتی کۆمپانیای تاتا بووین لە ئۆتێلی تاج المحل ، بۆ سەعات ١٠ی بەیانی لە بۆمبایەوە بە فرۆکە چووینە شاری مدراس لە بۆمبای (صبیح السامرائی)کونسلی عێراق بەڕێمانی خست . لە شاری مدراس سەرمان لە کارگەی دروست کردنی پاصی اشوك لیلاند دا . لە ٩٠٪ ی دروستکراوەکانی هندی بوو . لەم کارگەیە ٥٠٠ پێنج سەد هەزار کرێکار کاری تێدادەکرد ئاشکرایە پاصی لیلاند بەریتانیە و ئیمتیازی دروستکردنیان بە هیندستان دابوو.

لە شاری مدراس دوای سەردانی چەند پرۆژەیەکی دروستکردنی خانوو بەرەی ئیسکان ، ، بۆم دەرکەوت بایەخی باشیان دابوو بە دروستکردنی خانوو بۆ فەقیرو هەژاران . کەواتە

دروستکردنی خانووی بچووك وجێگای دانەیان بێ وفەنتازیەتی تیا نەکرێ ئاشکرایە کێشەی جێنشینبوون لە هیندستان گەورەترین کێشەیە ،لەبەر ئەوەی ژمارەی خەڵکی هیندستان دەوری حەوت سەد ملیۆن کەسە و وا چاوەڕوانیش دەکرێ لە کۆتایی سەدەی بیست بگاتە یەك ملیار، لە سەدا شەستی ئەو خەڵکانە هەژارو فەقیرن و پلەی فەقیریان لە ژێر سفرەوەیە کەواتە داهاتی ڕۆژانەیان یەك دوو دۆلار زیاتر نییە.. پاشان لە(مدراسەوە) گەڕاینەوە بۆ دەلهی ونیو سەعات لە حیدر ئاباد وەستاین .

لە ١١/٢١ سەرم لە پرۆژەی نشینگەی دەلهیدا . بەڕاستی نموونەی زوو ڕا پەراندن بوون لە دروستکردنی خانووەکان .پاشان لە باڵێوزخانەی عێراق ئاهەنگی نانی نیوەڕۆیان بۆمان سازدا لە ئۆتێل ئینترکونتیننتال وئاهەنگی شەویش ومزارەتی ئیسکان وئەشغالی هیندستان سازیدا و لەو ئاهەنگە چەند دیارییەکم بەسەر ومزیری ئیسکان وچەند ومزیرێکی تری هیندستان و لەگەڵ چەند لێپرسراوێکی تردا دابەشکرد ..

لە ١١/٢٣ سەرم لە پرۆژەی ئاوی (ومزیر ئاباد) دا لە دەلهی لەگەڵ پرۆژەی ئاوە کۆنەکەش. . ئاهەنگی شەویش سکرتێری حیزبی کۆنگرەی هیندستان سازیدا .لە چاوپێکەوتنەکانمدا لەگەڵ لێپرسراوە هیندستانیەکان خۆم پێیان دەناساند کە کوردم ، ئەمەش لەسەرم گران دەوەستا لەبەر ئەوەی پیاوەکانی موخابەرات ڕا پۆرتی خۆیان لەسەرم دەنووسی .

لە ١٩٧٥/١٠/٣ عبدالله ڕۆژبەیانیم نارد بۆ ئەڵمانیای دیموکراتی ، بۆ لای دوکتۆر خورشید ڕەواندوزی و نامەیەکی تایبەتی و نامەیەکی مەکتەبی سیاسی مان پێیا نارد بۆ دوکتۆر خورشید دەربارەی چالاکی پارتیمان و ڕێخستنی ئەورپا .

ڕۆژی دووشەمە ١٩٧٥/١٠/٦ یەکەم ڕۆژی جەژنی ڕەمەزان بوو . شبلی عەیسەمی و قاسم سەلام و زید حیدرو تەها جەزراوی هاتنە سەردانمان لە بارەگای پارتیمان ، پارتی شۆرشگێڕی کوردستان .

لە ١٩٧٥/١٠/١٢ تەرمی دوکتۆر سعدی ابراهیم ومزیری دارایی عیراقمان ناشت .

لە ١٩٧٥/١٠/١٧ زۆراب داراخان (ابو سەلام) مان نارد لەگەڵ وەفدی عێراق بۆ بەرلین بۆ بەشداربوون لە کۆنگرەی ئافرەتانی جیهان . ناردنی ئەبو سەلامی نەخوێندەوار خاوەند چوار ژن بۆ کۆنگرەی ئافرەتانی جیهان گەورەترین هەڵەی پارتیمان بوو . وا دیار بوو هەر دەبوایا ئەبو سەلام بچێتە دەرەوە با لەسەر حیسابی سومعەی پارتیمانیش بێ ، ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی پارتیمان سومعە و ئەتەکێکتیان نازانی تەنها ئەوە نەبێ کە دەبێ بە نۆرە بیانێرم بۆ دەرەوەی عێراق . بەم دواییەش دوای ڕزگاری کوردستان و دامەزراندنی حکومەتی کوردستان ئەم نەخۆشییە نەوانیشی گرتەوە .

لە ١٩٧٥/١١/٢ سەرم لە پارێزگای کەربەلا و قەزای نەجەف دا لەگەڵ کوفە لەسەر تەکلیفی سەرەک کۆمار ئەحمد حسن بەکر . لە کوفە سەرم لە بارەگای پارتیمان دا هەروەها بارەگای پارتیمان لە کەربەلا .. کەواتە لە ساڵی ١٩٧٥ پارتیمان بارەگای لە کوفە و کەربەلا هەبوو .. ژمارەیەکی کوردی باشیش هەبوو لە کەربەلاو کوفە.

لە ١٩٧٦/١/١ صالح حەیدەری و سعید قادر جاف و فازیل علی حسین ومحمد امین حیدری هاتنە لام بۆ ئەوەی یارمەتییان بدەم لە دەرکردنی بەیانێک دژی عزیز عقراوی کە لەگەڵیا تێک چوبوون ودەیانەویست عزیز عقراوی لە سکرتێری حزبەکەیان (حزبی دیموکراتی کوردستان) دەربکەن ، لە ڕاستیش دا دەرکردنەکەی لەسەر داوای حیزبی بەعس بوو ، لەبەر ئەوەی بەم دواییە حیزبی بەعس لە عەزیز ڕازی نەبوو ، ئەوەبوو لە ١٩٧٦/١/٢ بەیانەکەیان دەرکرد ، بەیانەکە من لەبارەگای پارتیمان پارتی شۆرشگێری کوردستان چاپکرد . بەڕاستی من بۆیە یارمەتی صالح حەیدەری و جەماعەتەکەیم دا لەبەر ئەوەی عەزیز عقراوی، کاتێ کە سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی حیزبەکەی بوو هەڵوێستی زۆر خەراپ بوو لەگەڵما ، لە ڕۆژنامەی(التاخی) کە خاوەند ئیمتیاز و سەرەک نووسەری بوو زۆربەی ئەو وتارانەی بۆ ڕۆژنامەکەی دەماننارد بلاوی ناکردەوە ،

یان له شۆڕشێکی نادیار و به پیتی زۆر ورد بلاوی دەکردەوە، بەهەر حاڵ عەزیز عقراوی که بووە سکرتێری حیزبی دیموکراتی کوردستان وای دەزانی مەلا مستەفایەکە بۆ خۆی ، بەڵام نەی دەزانی له ڕیزی حیزبەکەی خۆی دەکەسی لەگەڵ دا نەبوو ..بەهەرحاڵ ئەوەی حیزبی بەعس لەگەڵ عەزیز عقراوی کردی لەسەرەتای ساڵی ١٩٧٦ هەمان شتیشی لەگەڵ منا کرد بەڵام دوای هەشت ساڵی تر ، ئەوە بوو له ساڵی ١٩٨٤ سەرەك کۆمار داوای کرد بوو له ئەندامانی لێژنەی مەرکەزی حیزبی شۆڕشگێری کوردستان که ئەو سەردەمە من سکرتێری بووم له حیزب دەرم کەن ، دوا جار بە دوورو درێژی دێمە سەر ئەم باسە .

له ١٩٧٦/١/٦ وەزیری شارەوانی بووم . چوومە موصل و بەردی بناغەی ئاوی (موصل)م داناو وتەیەکم بۆ جەماوەر لەسەر شوێنی کارەکە خوێندەوە . پرۆژەی ئاوی موصل درابووە کۆمپانیایەکی فەرەنسی بە بێ ئەوەی من وەك وەزیری شارەوانی ڕازی بم ، لەبەر ئەوەی جیاوازی له نێوان عەرزی کۆمپانیە فەرەنسیەکەو کۆمپانیا ئینگلیزییەکە دوو ملیۆن دۆلار بوو ، کۆمپانیە فەرەنسیەکە دوو ملیۆن دۆلاری زیاتر بوو له کۆمپانیە ئینگلیزییەکە ، ئەوەبوو ڕای خۆم داو داوام کرد له وەزارەتی پلان دانان ئەو سەردەمە (جواد هاشم) وەزیریپلان دانان بوو ، داواشم کرد پرۆژەکە بدرێتە کۆمپانیە ئینگلیزییەکە ، کە بەڵێندەرە سانەویەکەی شریف جامباز بوو . کوردبوو خەڵکی هەولێر ..

بەڕێوەبەری ئیدارەی کۆمپانیە فەرەنسیەکە محمد امین دەربەندفەقەرە بوو ..
له کۆبوونەوەیەکی ئە نجومەنی پلان دانان کە بۆ ئەم مەبەستە یەسترابوو ،

له کۆبوونەوەکە مەوزوعەکەم شەرح کردو پە نجەی تاوانم بۆ جواد هاشم درێژ کرد و وتم مەوزوعەکە جێگای گومانە و لەوانەیە له نێوان دا "کۆمۆشن "هەبێ .. دوای من

دوکتۆر ر٬مشید رفاعی قسەی کردو وتی بەلامەوە زۆر سەیرە ، وەزیری شارەوانی داوای کردووە پرۆژەکە بدرێتە کۆمپانیایەکی ئینگلیزی و هۆیەکانی ڕوون کردۆتەوە و وەزیری پلان دانان یەکسەر پرۆژەکە دەداتە کۆمپانیە فەرەنسیەکەو بۆ وەزارەتی شارەوانیش دەنووسێ (حصلت الموافقة على احالة المشروع الى الشركة الفرنسية) ئەگەر مەسەلەکە کوموشنی تیانەبێ ئەی دەبێ چی تیا بێ ..!

پاشان صدام حسین مەسەلەکەی لە کورتی بڕییەوەو نەیهێشت زۆر بچینە بنج وبنەوانی و داوای لێم کرد لەبەر هۆی سیاسی بنێرمە دوای کۆمپانیا فەرەنسیەکەو وا بکەم بڕێ لە پارەی عەرزمکەیان کەمتر بکەنەوە پرۆژەکەیان بدەمێ ، ئەوە بوو دوای بانگ کردنیان یەك ملیۆن دۆلاریان لابردو لەسەر داوای صدام حسین پرۆژەکەمان دا پێیان .

دوا ڕۆژیش ئاشکرای کرد کە چۆن دوکتۆر جواد هاشم ڕای کردو لە ئیماراتیش لە با نکی عەرەبی چەند ملیۆن دیناری دزی .. هەروەها چۆن بە فێڕۆ یەك ملیۆن دۆلار زیاترمان دا بەو کۆمپانیە فەرەنسیە..

بەڵام پرۆژەی ئاوی (الحضر) لە موصل دامە شریف جامباز بۆ ئەوەی یارمەتی بدەم لەو غەدرەی لە پرۆژەی ئاوی موصل لێی کرا . ڕۆژی ١٩٧٦/١/٧ چوومە (الحضر) و بەردی بناغەی پرۆژەکەم دانا .

لە ١٩٧٦/١/١٢ لە دیوانی وەزارەتی شارەوانی چاوپێکەوتنێکی ڕۆژنامەییم کرد لەگەڵ ڕۆژنامەنووسێکی ئافرەتی هۆلەندی . جگە لە باسی کاروباری وەزارەت ، باسی گەلی کوردم بۆی کرد لە کوردستانی عێراق لەگەڵ وەزعی کورد لە کوردستانی تورکیا وئێران وسوریا .

لە ١٩٧٦/١/١٢ ڕوبیتان جاف جێگری پارێزگاری کەرکوك ، وەکیلی سەرۆك شارەوانیی کەرکوك بوو، وادیاربوو گوێی نادایە ئەوامری وەزارەت و دەیووت من ئەوامر لە پارێزگار ولید ئەعزەمی وەردەگرم نەك لە وەزیریشارەوانیی ، ئەمەش لە دوای ئەوەی ڕۆژێکیان

سەید حوسین خەڵکی گەڕەکی ئیمام قاسم لە کەرکوك هاتە لام بۆ وەزارەت شکاتی لە ڕۆبیتان جاف کرد ، وتی ڕۆبیتان عارەبانەکەمی حیجز کردووە و ناهێڵێ بە عارەبانەکەم بەهارات و بیبەر بفرۆشم ، جەنابت جارێ منداڵ بووی من ئەم کارەم دەکرد، ئێستا ڕۆبیتان جاف نانمی بڕیوە ، منیش بانگی عیسام کرد بەڕێوەبەری مەکتەبی وەزیر و داوام لێکرد نامەیەك بۆ سەعید عەباس سەرۆکی شارەوانیی پارێزگا بنووسێ ، کە سەرۆکی شارەوانی ، ڕۆبیتان عارەبانەکەی سەید حوسێن بگەڕێنێتەوە با کاسبیەکەی خۆی بکا ، بەڵام ڕۆبیتان بە سەعیدی وتبوو و من ئەمر لە پارێزگار وەلید ئەعزەمی وەردەگرم نەك لە وەزیری شارەوانیی ، ئەوەبوو سەید حوسێن جارێکی تر گەڕایەوە بۆ لام و پێمی وت ، جەنابی وەزیر ئەگەر ئیمزات نایخوا بۆ نامەت بۆم نووسی ! زۆر سەیر بوو ، وەزیرێك کتێبێ بۆ بەڕێوەبەری شارەوانیی بکاو ، سەرۆکی شارەوانی سەرپێچی بکا لە جێبەجێکردنی فەرمانی وەزیرەکەی بە بەڵگەی ئەوەی جەنابی ئەوامیر لە پارێزگار وەردەگرێ ! ئەوەبوو تەلەفۆنم بۆپارێزگار کرد دیاربوو ڕۆبیتان تەلەفۆنەکەی هەڵگرت ، کە زانیم ڕۆبیتانە ، پێمووت ڕۆبیتان (جاش) وتی ئەوە چی دەڵێی جەنابی وەزیر ، پێم وت گوێ بگرە سەید حوسێن لام دانیشتووە ، سبەی دەگەڕێتەوە بۆ کەرکوك خۆت عارەبانەکەی بۆ دەگەڕێنێتەوە ، ئەگەر نا خۆم دێمە کەرکوك و دارکاریت دەکەم . بە سەید حوسێنم وت بگەڕێوە بۆ کەرکوك بزانە ئیمزاکەم دەیخوا یان نا ، بە تەلەفۆن ڕۆبیتانم شڕکردوو ، لە وەکیلی لام برد ، پێم وت من ئەوا لات دەبەم با پارێزگار ئەگەر پیاوە بتگەڕێنێتەوە .. پێش ئەوەی تەلەفۆنی بۆ بکەم سەعید عەباس بەڕێوەبەری شارەوانیی پارێزگا ، پێی وتبوو شێخ ستار لەو وەزیرانە نییە گاڵتەی لەگەڵدا ناکرێ ، بەم مەوزوعە بزانێ شڕت دەکا . بەداخەوە ڕۆبیتان جاف لە کەرکوك بووبووە داردەستی وەلید ئەعزەمی وئازاری خەڵکی ناو بازاڕی دەدا پێش ئەوەی لای بەرم .

لە ١٩٧٦/١/٢٢ وەجبەی یەکەمی پاسی (لیلاند)ی مەسلەحەی نەقلی ڕکاب گەیشتە بەغدا و لەناو شار جەولەیێکمان بەیەکێ لە پاسەکان کرد لەگەڵ نوێنەرانی کۆمپانیای لەیلاند. پاسی لیلاند ، پاسێکی ئینگلیزییەو پێش من وەزارەتی شارەوانی گرێ بەستیان لەگەڵ ئەم کۆمپانیایە کردبوو لەسەر داوای دیوانی سەرۆکایەتی کۆماری. هەرچەندە دوای ئەوەی من بوومە وەزیر وا بڵاوکرایەوە کەوا لەوانەیە لە کاتی خۆی کۆموشین وەرگیرابێ بۆ مەوزوعی کرینی پاسەکان ، ئەوە بوو لێژنەیێکی لێکۆڵینەوە داندرا لەگەڵ "عبد التواب ملا حویش" بەڕێوەبەری گشتیی مصلەحەی نەقلی رکاب . بەڵام من کۆتاییم بە لێکۆڵینەوەکە هێنا ، بەوەی نامەیەکی نهێنیم بۆ دیوانی سەرۆکایەتی نووسی و ڕوونم کردەوە کەوا ئەم گرێ بەستە لەسەر ئەمری ئەوان کراوە لەکاتی خۆی لەو سەردەمەی هاشم عەقراوی وەزیری شارەوانی بووە ، بۆیە مەوزوعەکەیان داخست . کەواتە ئەگەر کۆموشین هەبوبێت لە دیوانی سەرۆکایەتی بووە نەك وەزارەت .

لە ١٩٧٦/١/٢٤ ئە نجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بە پێی بڕیاری ٨٩ی ١٩٧٦/١/٢٤ مافی ڕۆشنبیری دا بە تورکمانەکان . ئەمە جاری یەکەمە لە عێراق بە شێوەی ڕەسمی دوای بەیانی ١١ی ئازار ١٩٧٠ حوکومەتی عێراق دان بنا بە مافی ڕۆشنبیری تورکمانەکانەوە .

لە ١٩٧٦/١/٢٥ لە کۆلیجی سەربازیی ئامادە بووم لەگەڵ کاربەدەستان و ژمارەیەك لە وەزیرەکان بۆ گوێ ڕاگرتن لە موحازەرەیێك لەسەر شەڕی کوردستان . ئەحمەد حەسەن بەکر و صدام حوسین هەردووکیان لەم موحازەرەیە ئامادەبوون .

یەکێ لە ئەفسەرەکان لەسەر مێزێك باسی شەری (ئاغجەلەری)کرد ، ئەو شەڕە لە نێوان سوپای عێراق و پێشمەرگەی کوردستان بوو - ئەفسەرەکە ناوی پێشمەرگەی بە (مخرب) دەبرد – ئەو شەڕە لە ساڵی ١٩٦١ ڕووی دابوو ، لەو شەڕە گوایا ژمارەیەکی زۆریان لە پێشمەرگەکان کوشتووە و سوپای عێراق سەرکەوتوو بوو ، ئەوە بوو من و مەلا عەبدوڵڵا قسەمان کرد و هەردووکمان بە پێچەوانەی قسەکانی ئەفسەرەکە ، کە لە

ڕیزی پێشمەرگە تەنها یەك كەس كوژرابو ئەویش مامۆستا حەسیب مەحەمەد بەگ بوو، یەكێ لە مامۆستاكانی قوتابخانەی ئیمام قاسم بوو لە شاری كەركوك، ئەوەبوو دوای موناقەشەكە ئەحمەد حەسەن بەكر بە ئەفسەرەكەی وت : ئەو زانیاریانە ڕاست بكەنەوە

. .

لە ١٩٧٦/٢/١٠ چاوپێكەوتنێكی ڕۆژنامەییم كرد لەگەڵ ڕۆژنامە نووسی لوبنانی (عفیف حنا) لە ڕۆژنامەی (الیوم) دەربارەی پارتی شۆرشگێڕی كوردستان و ئەوەبوو ڕۆژنامەكە بە دوورو درێژی بڵاوی كردەوە .

لە ١٩٧٦/٢/٢١ چوومە پارێزگای دیوانیە و لەوێوە چوومە قەزای عەفەك كە پێش ئەوەی ببمە وەزیر قائممقامی قەزای عەفەك بووم وەك لەم یادداشتەم دا باسم كردووە . لەسەردانەكەم بۆ قەزای عەفەك ، قەرزەكانی شارەوانیی عەفەكم لادا ، كە وابزانم پە نجا هەزار دینار قەرزاری وەزارەت بوون و سەیارەیەكی تەنكەری ئاو و سەیارەیەكی ئاگر كوژێنەوەم پێشكەش كرد پێیان لەگەڵ قیرتاو كردنی شەقامەكانی ناو شارەكە لەسەر حیسابی وەزارەت .

لە ١٩٧٦/٢/٢٥ بوومە وەكیلی وەزیری پیشەسازی لەبەر ئەوەی تەها جەزراوی بۆ دەرەوەی عێراق ڕۆیشتبوو .

لە ١٩٧٦/٣/١ سەردانی پارێزگای صلاح الدین م كرد . من یەكەم وەزیر بووم چوومە صلاح الدین دوای ئەوەی كرایە پارێزگا . پە نجا هەزار دینارم تەرخان كرد بۆ شارەوانیی تكریت و حاجی ئیبراهیمی باوكی بارزان و زۆ باوكی صدام حوسین لە كۆبوونەوەیەكی گشتی دا وتی بۆچی دووسەدو پە نجا هەزار دینارت داوە بە شارەوانیی نەجەف لە كاتێكدا پارێزگای نەجەف گەلێ پێشكەوتوترە لە تكریت و تكریت قەزایەكی دواكەوتووە ، تەنانەت پرۆژەی ئاو خواردنەوەشی نییە . منیش لە وەلأم دا وتم لە ڕاستیدا بۆ تكریتیش دووسەدو پە نجا هەزار دینارم دانابوو ، بەڵأم سەرەك كۆمار و جێگرەكەی داوایان لێم كرد پە نجا هەزار دینار زیاتریتان بۆ تەرخان نەكەم لەبەر قسەی خەڵك ، لەبەر ئەوەی ئەوان خەڵكی تكریتن .. هەرچەندە لە ساڵأنی ١٩٨٠ بەبانەوە مەسەلەكە بە تەواوی گۆڕا ، (بەشی شێر) درا بە پارێزگای صلاح الدین و ئەم

پارێزگایه بووه پارێزگای دووەم له عێراق دوای بەغدا له خەرج کردنی پارەو پوول بۆ ئاوەدان کردنەوەی .

له ١٩٧٦/٦/٢٨ کۆلیجی پەروەردەو دەروونناسیم تەواو کردو شەهادەی بەکالوریوسم وەرگرت هی سالی خوێندنی ١٩٧٥-١٩٧٦ له کۆلیجی ئادابی زانکۆی المستنصریه ونومرەکانی دوو سالی دواییم (٧١,٤٢) نومرەبوو (معدل) له بەشی (الارشاد التربوی والنفسی) . کەواتە بە پلەی جید.

له ١٩٧٦/٢/١٦ له نجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بڕیاری دا دەستەی ڕۆژنامەی (العراق) دوای هەڵوەشاندنەوەی ڕۆژنامەی (التاخی) بەم جۆرەی لێ بێ .

رقم ١٨٢

استنادا الى احكام الفقرة (أ) من المادة الثانية والاربعين من الدستور المؤقت .

قرر مجلس قيادة الثورة بجلسته المنعقدة بتاريخ ١٩٧٦/٢/١٦ ما يلي:

١. تمنح الهيئة المؤلفة من هاشم حسن العقراوى و صالح الحيدري وعبد الله روزبيانى وفائق جميل وعبد الاله موسى ومحمد امين محمد ، اجازة اصدار مطبوع دوري سياسي يومي (جريدة) يصدر في بغداد باللغة العربية باسم العراق وذلك وفق الاسس الواردة في طلب الهيئة المقدم الى وزير الاعلام .

٢. تلغى اجازة جريدة التاخي الممنوحة الى عزيز عقراوي.

٣. تنتقل اموال جريدة التاخي المنقولة وغير المنقولة وموجوداتها وكافة حقوقها والتزاماتها الى جريدة العراق.

٤. يعمل بهذا القرار من تاريخ صدوره ، ويتولى وزير الاعلام تنفيذه .

نشر القرار في الوقائع العراقية العدد ٢٥١٥.

لە ١٩٧٦/١/٢١ عەزیز عەقراوی سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی پارتی دیموکراتی کوردستان لە بەغدا ، ئەندامی لێژنەی بالای بەرەی نیشتیمانی و نەتەوایەتی پێشکەوتنخواز یادداشتێکی دایە لێژنەی بالای بەرەی نیشتیمانی و وێنەیێکی لەو یادداشتە دایە ئێمەش بە ناوی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان ، ئەوە لە خوارەوە دەقی یادداشتەکە وەک خۆی بەزمانی عەرەبی بلاودەکەمەوە:

الحزب الديمقراطي الكردستاني:

التاريخ:

١٩٧٦/١/٢٦

المكتب السياسي
الرفاق اعضاء اللجنة العليا للجبهة الوطنية والقومية التقدمية المحترمون
تحية رفاقية
على اثر الاجتماع الموسع للجنة المركزية والكادر المتقدم لحزبنا الديمقراطي الكردستاني المنعقد في ١٩٧٦/١/٢ بمقر المكتب السياسي لحزبنا في بغداد والذي حضره ٧٧ كادرا من لجان الفروع والمحلية من جميع انحاء العراق .
وتم في هذا الاجتماع و بجو ديمقراطي تحديد مدة أقصاها ستة اشهر لانعقاد المؤتمر القادم للحزب (المؤتمر التاسع) واقرار مسودة المنهاج والنظام الداخلي المعد للحزب. وانتخاب لجنة مركزية جديدة لحين انعقاد المؤتمر القادم للحزب . ونتيجة حصيلة الانتخابات لم يفز من بين المرشحين الاربعة والعشرين للجنة المركزية الجديدة كل من السادة فاضل علي حسين ومحمد امين عبد القادر الحيدري وسعيد قادر الجاف وصالح الحيدري الاعضاء السابقون في اللجنة المركزية السابقة على الرغم من انهم كانوا مرشحين وادلوا باصواتهم في الانتخابات ، علما بان صالح الحيدري اصبح عضوا احتياطيا للجنة المركزية المنتخبة .
فبدلا من ان يتمسك هؤلاء الاربعة غير الفائزين في الانتخابات السلوك المبدئي المطلوب للمناضل الحزبي في مثل هذه الحالة خرجوا من الاجتماع بوضع متهور بعد ان اتهموا المندوبين والحزب بمختلف الاتهامات الباطلة مما دفع المندوبين الى اتخاذ قرار اجماعي بطردهم من الحزب .
وفي اليوم الثاني وزعوا بيانا باسمائهم ومراكزهم الحزبية السابقة اتهموا الحزب وشخصي بالذات باتهامات خطيرة وباطلة ولجوا الى نشاطات تخريبية ضد منظمات الحزب ولم يكتفوا

بذلك بل سلكوا مؤخرا اساليب التهديد والسطو بحق مناضلي حزبنا ومقراتنا مستغلين اسم السلطة الوطنية وبعض اجهزتها .

ان هذه الاعمال اللاقانونية من التهديد والسطو وجعل انفسهم وصية على الحزب امر يتناقض مع المباديء التنظيمية الحزبية ولا تخدم باي حال من الاحوال جبهتنا والمصلحة الوطنية العليا وبادرة خطيرة ضد الحياة الحزبية والديمقراطية وشق للصف الوطني خاصة في مثل هذه الظروف التي يمر بها عراق ١٧-٣٠ تموز القومية التقدمية بقيادة حزب البعث العربي الاشتراكي المناضل وكذلك نضال الشعب العربي وشعوب المنطقة من تهديدات القوى الامبريالية والصهيونية والرجعية .

عليه نرجو سرعة عقد اجتماع اللجنة العليا للجبهة الوطنية والقومية التقدمية لتدارس هذا الوضع الخطير الذي يهدد كيان حزبنا الديمقراطي الكردستاني باعتباره طرفا من اطراف الجبهة ، ولنا ثقة عالية من انكم ستساهمون في وضع حد لهذه التصرفات وفق متطلبات المصلحة العامة .

وتفضلوا بقبول تحياتنا الرفاقية

التوقيع

عزيز عقـــــراوى

سكرتير اللجنة المركزية للحزب الديمقراطي الكردستاني

عضو اللجنة العليا للجبهة الوطنية والقومية التقدمية

٢١/ كانون الثاني/ ١٩٧٦

صورة منه الى

القيادة القطرية لحزب البعث العربي الاشتراكي المناضلة

اللجنة المركزية للحزب الشيوعي العراقي المناضلة

اللجنة المركزية للحزب الثوري الكردستاني المناضلة

اللجنة المركزية لحركة التقدميين الاكراد المناضلة

الشخصيات الوطنية والقومية المستقلة الممثلة في اللجنة العليا للجبهة المحترمون

ئەمە لەگەڵ عەزیز عقراوی کرا ، هەمان کردەوەش لەگەڵ مەلا عەبدوڵلاڵ ماتۆڕ کراو پاشانیش لەگەڵ من ، ئەم کردەوانەو هاندانەی ئەندامانی هەرسێ حزبەکە ، (پارتی و شۆرشگێڕ و بزووتنەوە) دواجار بە تەواوی بۆ هەموومان ڕوون بوموە کە حیزبی بەعس لە هەر یەکێ لە ئێمە ڕازی نەبوایا ئەوە بە ڕێگای دایەرەی ئەمنەوە ئەم جۆرە ئازاوەیان لە ناوماندا دەنایەوەو یەکە یەکە ئەوی پیاوی خۆیان نەبوایا لایان دەداو دووریان دەخستەوە ، ئاشکراشە ئێمە ئاسنی ساردمان دەکوتییەوە ، زۆر سەیرە سێ حیزبی کوردی لە عێراقدا ، لە عێراقێك ڕێ بە تەنها حیزبی بەعس درابوو بە ڕەسمی . زۆر سەیرە حزبایەتی بکەی لە ژێر سێبەری حیزبێك لە بنەڕەتەوە باوەڕی بە ژیانی حیزبایەتی (فرە حیزبی نەبێ) ئەوەبوو دوا ڕۆژئەم ڕاستییە زۆر جوان ئاشکراو ڕوون بوومەوە .

عوسمان فایق :

عوسمان فایق ئەندامێکی کۆنی حیزبی بەعس بوو لە عەشیرەتی جاف بوو ، هەرچەندە بە ڕەگەز لە دایك و باوکەوە کورد بوو زمانی کوردی زۆر پاراو بوو بەڵام گەورەترین دوژمنی کورد بوو ، بەعسییەکی شۆفینی بوو ، یەکەم کەس بوو لە ئیستگەی بەغدا دوای کودەتا شوومەکەی بەعس لە ئێستگەکە وتارو تەعلیقی دەخوێندەوە ، پاشان لە ساڵی ١٩٧٤ دوای دەستپێکردنەوەی شەڕ لە نێوان حیزبی بەعس و پارتی دیموکراتی کوردستان کرا بە ئەمینداری گشتی ڕۆشنبیری لە حوکمی زاتی کوردستان ، دوو خێزانی هەبوو ، خێزانە گەورەکەی خوشکی حەبیب مەحەمەد کەریم بوو سکرتێری پارتی دیموکراتی کوردستان ، بە پێی بریاری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش دەبوایا ئەمینداره گشتییەکان ئەوانەی خەڵکی کوردستان نەبوون مانۆ و منداڵەکانیان بەرنە هەولێری پایتەختی حوکمی زاتی کوردستان ، عوسمان فایق ئەم بڕیارەی جێبەجێ نەکردبوو ، بە ڕێکەوتیش لەو سەردەمەی من وەزیری شارەوانی بووم و چوومە هەولێر کێشەی کارەبا دزین هەبوو ، تا ڕادەیەك تەلەفزیۆنی ماڵەکان کاریان ناکرد و هەرچی

تەنکی ئاوی مالآن هەبوو شیشیان بە تەلی کارەبا ڕەیسیەکانەوە دەبەست تا دەگا بە شبلمان و گاوەسن دەیا نخستە ناو تەنکیەکانیانەوە و ئاوەکانیان بەو جۆرە گەرم دەکرد . ئەوەبوو لە کۆبوونەوەیەکی فراوانی ئەمینداڕە گشتییەکان و بەڕێوەبەرە گشتییەکان دوای ئەوەی وتیان ئێمە ناتوانیین کێشەی کارەباکە چارەسەر بکەین و داوایان لە من کرد دەسەلآتی خۆم وەك وەزیر بەکار بێنم لەم ڕووەوە . ئەوبوو منیش بڕیارم دا هەرکەسێ کارەبا بدزێ کارەباکەی دەبڕم و کەسیش دەسەلآتی ئەوەی نییە خەتەکەی بۆ بگەڕێنێتەوە ، ئەوەبوو عوسمان فایق وتی سید الوزیر ئەی ئێمە لێرە چین (ناطور خضرة)ین .. پێم وت جارێ جەنابت بڕیاری ئەنجومەنی شۆڕشت بەجێ نەهێناوە کە دەبێ مالێ و منداڵەکانت بهێنی بۆ هەولێر هەروەها جەنابت لە کوردستان هەڵنەبژێردراوی ، وەك ئەمینداڕێکی گشتیش بە کوردی قسە ناکەی ، کە تۆ نەتوانی لە کوردستان بچوکترین کێشە چارەسەر بکەی ،بەڵێ جەنابت (ناتور خوزرەی) و نابێ بۆ بەیانی وەك ئەمینداری گشتی لە هەولێر بمێنی ، ئەگەر مای ئەوا من وەك وەزیری شارەوانی نامێنم . دوای کۆبوونەوەکە تەلەفۆنم بۆ سەرۆك کۆمار ئەحمەد حەسەن بەکر کردو داوام لێکرد عوسمان فایق لەسەرئەم تەسرۆفاتەی لە ئەمینداری گشتیی لابەرن ، ئەوەبوو لابرا .

جارێکی تر هەر نەگەڵ عوسمان فایق ، دەمە تەقێیەکمان بوو لەسەر ڕۆژنامەی " النور" کە لە بەیروت وەك زمانحاڵی شۆرشگێڕ چاپ دەکرا ، ئەو سەردەمە جەنابی بەڕێوەبەری دەستگای ڕۆشنبیری کوردی بوو ، منیش سکرتێری پارتی شۆرشگێڕی کوردستان بووم ، بە تەوسەوە تەعلیقی لە جۆری چاپکردنی ڕۆژنامەکە داو ، کە گوایا بە کاغەزی گران بەها و پارەیەکی زۆری بۆ خەرج کراوە ، دیاربوو زۆری پێناخۆش بوو ئێمە ڕۆژنامەیەکی وا دەرچوێنین ، منیش بە تۆندی وەڵامم دایەوە و پێم وت ئەی بۆ جەنابتان ڕەوایە چەند گۆڤار و ڕۆژنامەیەك دەرچوێنن و بۆ ئێمەش ڕەوا نییە لە چەند مانگێك دا ڕۆژنامەیەکی

وا دەرنەچوێنین . هەردوو لامان بە پارەی دەوڵەتی عێراق ئەم ڕۆژنامانە دەر دەکەین .ئەم پارەو پوولانەش لە گیرفانی جەنابت دەرناچێ .

دەربارەی کوشتنەکەی عوسمان فایق لە ساڵی ١٩٧٧ ، ئەو سەردەمە من وەزیری گواستنەوە بووم و بە وەکالەتیش وەزیری کارو باری کۆمەڵایەتی بووم ، کە وەزیری کاروباری کۆمەڵایەتی بابەکر مەحمود پشدری بە سەرۆکایەتی شاندێك چووبووە جنێف بۆ ماوەی یەك مانگ بۆ بەشداربوونی لە کۆبوونەوەکانی کۆنگرەی وەزیرانی کارو باری کۆمەڵایەتی وڵاتانی جیهان .

عوسمان فایق لە ڕێگای چوونە سەر کارەکەی ، چەند چەکدارێك تەقەی لێ دەکەن و لەناو سەیارەکەی دەیکوژن ، عوسمان فایق لە ناو سەیارەکەی سەری لە باوەشی کچە دۆستە قژ زەردەکەی بوو ، ئەو کچە یەکێ لە فەرمانبەرەکانی دەستگاکەی بوو ، دوای یەك دوو خولەك کە تەقەی لێکرا و گەیشتمە شوێنی ڕووداوەکە ، بۆمیان گێڕایەوە کەوا چەکدارێك دەمانچەیەکی پێ بوو لەناو زەرفێك بە دەستیەوە بوو و زۆر لەسەر خۆ بەرەو سەیارەکەی عوسمان فایق ڕوێشت و کاتێ کە سەیارەکەی لە پێش دایەرەکەی ڕاگرت هاتە دەست و چەند فیشەکێکی پێوە نا و جێگای کاریگەری گرت و دەست بەجێ گیانی لەدەست دا . بەم جۆرە عوسمان فایق کۆتایی بە ژیانی هات.

دوای ڕووداوەکە ئەمنی عامە دەستیکرد بە گرتنی فەرمانبەرانی دەستگاکە ، لەوانەی کە گیران (حوسێن عارف و مەحمود زامدارو ڕەووف حەسەن و چەند کەسێکی تر ..) ئەوە بووچوومە لای بەڕێوەبەری ئەمنی عامە (ئەبو مازن) و پرسیارم لێی کرد بۆچی ئەم کەسانەت بە ناڕەوا گرتووە ، ئەویش لە وەڵامدا پێمی وت ئێمە بەڵگەمان لەسەریان هەیە و بە پێکەنینەوە پێم وت ، (مریشکێك بێنە هەردوو پای ببەستەوە و بانگی " حوسین عارف و مەحمودزامدار و ڕەووف حەسەن " بکە و دەمانچەیەك بدە دەستیانەوە ئەگەر توانیان ئەو مریشکە بکوژن ئەوا ئەوان عوسمان فایقیان کوشتووە، ئەمانە

نووسەرو ئەدیبن و رۆژێ لە رۆژان چەکیان هەڵ نەگرتووە و ئەوەبو و ئەبو مازن قسەکانم چووە عەقڵیەوە و خۆشی لە بنەڕەتەوە باوەڕی وا نەبوو ئەمان بکوژی عوسمان فایق بن ، بەڵام چاری نەبوو دەبێ چەند کەسێك بگرێ ، ئەوەبوو هەرسێکیانی بەرەڵا کرد .

بۆیە دەڵێم کچەکە قژ زەرد بوو ، جارێکیان ئەم کچە دۆستەی عوسمان فایق بەبرییاری سەرکردایەتی شۆڕش لە دەستگای ڕۆشنبیرییەوە گواستراییەوە بۆ وەزارەتی گواستنەوە وەك " کاتبەی تابیعە " ، ئەو سەردەمە من وەزیری گواستنەوە بووم ، عوسمان فایق ئۆقرەی لێبڕابوو ، واسیتە نەما نەیکا بۆ ئەوەی دووبارە هەوڵی بۆ بدەم بیگەڕێننەوە بۆ لای خۆی ، ئەوەبوو ڕۆژێك عبیدالله بارزانی وەزیری دەوڵەت هات بۆ لام بۆ وەزارەت و داوای لێکرد وا بکەم فەرمانی گواستنەوەی دۆستەکەی عوسمان فایق هەڵوەشێنمەوە ، لە کاتێك دا هەڵوەشاندنەوەی فەرمانی ئە نجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە دەسەڵاتی وەزیر بەدەرە ، عبیدالله بارزانی پێمی وت تۆ دەتوانی وا بکەی ئەمرەکەی هەڵ بوەشێنیتەوە، منیش پێم وت بە مەرجێك عوسمان فایق خۆی تەلەفۆنم بۆ بکا و داوای لێبوردنم لێ بکا دەربارەی هەموو ئەو کارە خەراپانەی کە دەرهەق منی کردووە و دەیەها ڕاپۆرتی سیخوڕی لە دژم نووسیوە بۆ حیزبەکەی . بارزانی پێمی وت ئەمە هەر مەرج نییە چیت دەوێ وا دەکا ، ئەوەبوو بۆ سبەی عوسمان فایق تەلەفۆنی بۆمکرد و دەپاڕایەوە لێم ... بە هەرحاڵ توانیم وا بکەم لەسەر ڕمزامەندی تەلەفۆنی لەگەڵ ئەمین سڕی ئە نجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دووبارە بۆ دەستگای ڕۆشنبیری بگەڕێتەوە . ئەوەش ماوە بڵێم دەربارەی کوشتنەکەی عوسمان فایق و دوای ئەوەی لە زانکۆی موستەنسرییە ئەو کەسانەی گیران کە خەریکی تەقاندنەوەی زانکۆکەبوون و یەکێ لەو گیراوانە دانی بەوەدا نابوو کە ئەو بکوژی عوسمان فایقە ، یەکێ بوولە ئەندامانی (کۆمیتەی هەڵۆی سور) .

هەر دەربارەی عوسمان فایق کە چەند خوێڕی بوو ، خێزانە گەورەکەی خوشکی حەبیب مەحەمەد کەریم بوو ، لەبەر ئەوەی فەیلی بوو حیزبی بەعس تەرحیلی کرد بۆ ئێران ، جارێ لە ڕێگا بوو گەیشتبوە کوت ، زۆراب داراخان هات بۆ لام و پێمی وت ئەگەر فریای خێزانەکەی عوسمان فایق نەکەوی ئاودیو سنووری دەکەن و ئێستا لەگەڵ وەجبەیەک لە فەیلیەکان گەیشتونەتە کوت ، ئەوەبوو تەلەفۆنم بۆ تەها جەزراوی کرد بۆ ئەوەی بیگەڕێنێتەوە بۆ بەغدا ، جەزراوی زۆر پیاوانە هاتە دەست و تەلەفۆنی بۆ پارێزگاری کوت کرد و خێزانەکەی عوسمان فایقی گەڕاندەوە بۆ بەغدا ، لێرەدا کە وشەی (خوێڕی)م بەکار هێناوە بۆ عوسمان فایق کە لە سالی پەنجاکانەوە ئەندامی حیزبی بەعس بووە و نەیوێراوە هەوڵێ بۆ خێزانەکەی بدا بۆ ئەوەی تەرحیل نەکرێ ، زۆربەی زۆری ئەو کوردانەی دەبوونە بەعسی دەبوونە " ئەڵقە لە گوێ بەعس" نەک بەعسییەکی بوێر ، تەنها بوێر بوون بەرامبەر بە نەتەوەکەی خۆیان نەتەوەی کورد، کورد وتەنی " ڕێوی لە کوون خۆی هەڵگەڕێتەوە گول دەبێ " چەند کوردێکی بەعسیش هەبوون جیاوازی زۆریان هەبوو لەگەڵ ئەمسالی عوسمان فایق و تەها جەزراوی و ئیبراهیم زەنگەنەو .. وەک مەحەمەد شەمبێ کە بە ڕاستی سەرەڕای ئەوەی گەیشتە پلەی لق لە ڕێکخستنی حیزبی بەعس بەڵام بە هیچ جۆرێک دژی نەتەوەکەی نەبوو من بەش بەحاڵی خۆم بۆ مێژوو شایەدی ئەوەی بۆ دەدەم کە گیانی کوردایەتی زۆر باش بوو ، پێش ئەوەی ببێتە بەعسی ئەندامی پارتی دیموکراتی کوردستان بوو و لە ئەنجامی ئەوەی مەلا ماتۆر دەیگرێ و زۆر ئازاری دەدا ، هەر دوای ئەوەی لە چنگی مەلا ماتۆر ڕزگاری دەبێ دەچێتە بەغداو بە ڕێگای تاریق عەزیزەوە دەچێتە ڕیزی حیزبی بەعسەوە و مەلا ماتۆر و ئەمسالی مەلا ماتۆر ڕۆڵی تۆندو تیژییان لەگەڵ جەماوەری کورد وای کرد کە گەلێ کەس ببنە نەیاری پارتی دیموکراتی کوردستان ، بۆ نموونە لە کۆنگرەی حەوتی پارتی دیموکراتی کوردستان | باڵی مەکتەبی سیاسی \ لە سالی ١٩٧٠ کە لە کەلار بەسترا ،

یەکێ لەو ڕەخنە تۆندانەی لە مەلا ماتۆر گیرا (پێشمەرگەیەکی دارکاری کردبوو تا ئەوەی قاپی -گەز- لێدابوو ، پێشمەرگەیەکی تری تەوقیف کردبوو شەروالەکەی پێ داکەندبوو ، پێی وتبوو " کێرت" زلە . لێرەدا ئەم باسەم کرد کە قسەقسە ڕادەکێشێ و بۆ ئەوەی خوێنەری ئەم یادداشتەم ئەوە بزانن ، لە ڕیزی پارتی و پێشمەرگەی کوردستان چەند کەسانێکی وەک مەلا ماتۆر هەبوون پاڵیان بە ئەندامانی پارتی و پێشمەرگەی کوردستانەوە دەنا بۆ ئەوەی بچنە ڕیزی نەیارانی پارتییەوە وەک مەحەمەد شەمبێ .

کۆنفرانسی سەلام :

لە کۆنفرانسی سەلام یەکێ لە ئەندامانی کۆنفرانسەکە پرسیاری لێمکرد (ئایا ئەگەر صدام حوسین بەندەکانی بەیانی ١١ ئازاری جێبە جێ نەکرد ، ئێمە دەبێ هەڵوێستمان چۆن بێ ؟ لە وەڵامدا پێم وت (کورد دەڵێ پێت دەڵێم خاڵۆ ئەگەر چۆنەکەم بۆ نەگری پێت ناڵێم خاڵۆ). ئێمەش ئەگەر صدام حوسین بەیانی ١١ئازار جێبەجێ نەکا پێی ناڵێن خاڵۆ . دانیشتنەکانی ئەم کۆنفرانسە لەسەر شریتی ڤیدیۆ تۆمارکرابوو ، جارێکیان دوکتۆر بەدرخان هاتە ماڵمان شریتەکەم بۆ لێدا ، کە چاوی بەو ڕستەیە کەوت پێمی وت ئەم قسەیەت چۆن کردووە ، ئاگاداری خۆت بە ، بە ڕاستی هەندێ قسەت کردووە مەگەر ئەوانە بوێرن بیکەن کە لە شاخن و لە ژێر دەستی صدام نین.

لە ١٩٧٥/٩/١٦ گەڕامەوە بۆ بەغدا .

سەردانی ئەڵمانیای دیموکراتی :

لە ڕۆژی ١٩٧٧\٢\١١ بە سەرۆکایەتی وەفدێک وەک وەزیری گواستنەوە چوومە ئەڵمانیای دیموکراتی ئەندامانی وەفدەکە پێک هاتبوون لە " خالید عبدالحلیم سەرۆکی دەستگای هێڵی شەمەندەفەر، عبدالرزاق محمود ، عبدالأمیر صراف ، " لە فڕۆکە خانەی بەرلین دابەزین ،، بەڕێکەوت لە هەمان فڕۆکە عەزیز شەریف و مەنال ئالوسی سەرۆکی ئافرەتانی عێراقمان لەگەڵدا بوون . لە فڕۆکەخانەی بەرلین وەزیری بازرگانی دەرەوە

" هۆست زۆله" ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی سۆشیالیستی ئەڵمانی هاتە پیریمانەوە لەگەڵ حاتەم مولحەقی بازرگانی عێراق لە ئەڵمانیا و نەبیل لێپرسراوی قوتابیانی عێراق لە ئەڵمانیا ، لەمێوانخانەیەکی تایبەت مێواندار یمانیان کرد.

لە ڕۆژی ٢\١٢ \ ١٩٧٧ کاتژمێر ١٠ بەیانی لەگەڵ وەفدی ئەڵمانیا کۆبوونەوە ، وەفدی ئەڵمانیا بە سەرۆکایەتی هۆست زۆلە وەزیری بازرگانی دەوەو ئەندامەتی کلاوز نێسرۆ بەڕێوەبەری " الأشارات الضوئية"و بەڕێوەبەری گشتیی کارگەی دروستکردنی فارگۆنی شەمەندەفەر .پێکەوە دانوستاندنمان کرد دەربارەی کڕینی ٣٥٠ فارگۆنی بارهەڵگر و کێبڵی تەلەفۆن و ئیشاراتی تیشکی لە ساختمانی وەزارەتی بازرگانی دەرەوە .بۆ نێوەڕۆ داوەتی هۆست زۆلە بووین ،

لە ٢\١٣ بە سەیارە لەگەڵ ئەندامانی وەفدەکە چووینە شاری " درسدن" بۆ ڕۆژی دواییش چووینە شاری " کێورلز" بە مەبەستی سەردانی کارگەی دروستکردنی فارگۆنی نەفەر هەڵگر ، بۆ ڕۆژی دوایتر چووینە شاری " نیسك" هەر بۆ سەردانی فارگۆنی بارهەڵگر کە لەوێ بۆ ئێمەیان دروست دەکرد. فارگۆنی ژمارە" ٢٥٠٠٠" یان بۆ عێراق دروست کردبوو ، لە پێشانگای کارگەکە داندرابوو لەو شوێنە ئاهەنگێکی گەورەیان سازدا بە بۆنەی سەردانەکەمان و تەواوبوونی فارگۆنی ژمارە ٢٥٠٠٠ هەزارەکە، بەو بۆنەیەوە وتارێکم بۆ ئامادەبووان پێشکەشکرد. ئەڵمانەکان لەم جۆرە مەراسیمانەیان زۆر بوو، دەیانزانی چۆن پڕوپاگەندە بۆ کالاکانیان بکەن، لەم ڕووەوە زۆر لە ئێمە پێشکەوتووتربوون .

بۆ ڕۆژی ئایندە چووینە شاری " ڕۆستۆك" بەڵام ئەمجارەیان بە سواری شەمەندەفەر ، لە ڕۆستۆك سەردانی مەڵبەندی ئیشارەتە تیشکیەکانمان کرد ، لە گۆڕەپانی مەڵبەندەکە سەیری چۆنیەتی جوولانەوەی شەمەندەفەرەکانمان دەکرد چۆن لە وێستگەیەکەوە بۆ وێستگەیەکی تر دەڕوا و لە ڕێگا چاوەدێری دەکرێ و ئەگەر بە هەڵە شەمەندەفەرێك بێتە سەر هێڵەکەی ئاگادار دەکرێتەوە ،یان فارگۆنی بارەکان چۆن ئوتۆماتیکی لە شەمەندەفەرەکە جیا دەبێتەوەو بۆ ئەو شوێنەی بۆی داندراوە دەڕوا .

لە ٢\١٧ لە بەرلین سەرم لە بالیۆزخانەی عیراق دا ، دوا بەدوای سەردانەکەم بۆ بالیۆزخانەی عیراق زیارەتی پەیکەری " سەربازی ون "ی یەکێتی سۆڤێتم کرد. بۆ رۆژی دوایی سەردانی وەزیری پیشەسازی قورسی ئەڵمانیام کرد و دوای نیوەرۆش سەردانی وەزیری گواستنەوەم کرد، پاشان سەردانی وەزیری کارەبا و ئەلکترۆنیم کرد . بۆ شەویش داوەتکراین لە کۆشکی کۆماری و کۆشکەکە تازە تەواوکرابوو بەپاستی یەکێ لە کۆشکە قەشەنگ و نایابەکانی جیهانە پارچەیەک کریستاڵە ، بە رۆژ کۆشکی کۆمارییەو بە شەویش یانەی لاوانەو پڕە لە ڕیسۆترانت و جێگای حەسانەوەو خواردنەوە. نەک وەک کۆشکە کۆمارییەکەی عیراق نەک بە شەو بەڵکو بە رۆژیش بانگنده حەدی نییە بە سەریدا بفڕێ نەک بنیادەم .

هەموو وەفدێک رۆژێ پێش گەڕانەوەی دەچێ بۆ بازاڕی ، ئەوەبوو لە ٢\ ١٨ چوویینە بازاڕو ئەوی پێویستمان پێ بوولە کوتاڵی ئەڵمانی کڕیمان و شتومەکەکان زۆر هەرزان بوون لەبەر ئەوەی بە دۆلار ئەمانکڕی. بۆ ئێوارەش لەگەڵ وەزیری بازرگانی پرۆتۆکۆلێکمان مۆرکرد لەگەڵ دوو گرێ بەست لە لایەن خالید عبدالحەلیمەوە مۆرکران . بۆ شەویش داوەتی " کلاییەر" بووین جێگری سەرەک وەزیران و، لەو داوەتە حەسەن عامری وەزیری بازرگانی عیراقیش تازە گەیشتبووە بەرلین لە داوەتەکە ئامادە بوو. شەو کاتژمێری یەکی شەو کلاییەر لە شوێنە تاییەتەکەم سەری لێمداو تا کاتژمێری دوو و نیو لام مایەوە . کلاییەر یەکێ لە دۆستە باشەکانی عیراق بوو زۆر یارمەتیمانیدا و ئیشوکارەکانمانی ئاسانکردبوەوە لەگەڵ وەفدەکەیان کە لەسەرەتادا من لێیان ڕازی نەبووم ئەگەر کلاییەر نەبوایا لەوانەبوو پرۆتۆکۆلەکەم لەگەڵیاندا مۆر نەکردبایە.

رۆژی ٢\١٩ بە رێگای بۆدابستەوە بۆ بەغدا گەڕاینەوە.

سەردانەکەم وەک سەردانێکی ڕەسمی و بازرگانی سەردانێکی زۆر سەرکەوتوبوو ، ژمارەیەکی باشی فارگۆنی بارهەڵگرمان لێیان کڕی بە نرخێکی هەرزان و دانانی ئیشارەتە تیشکەکانی سەر هێڵی شەمەندەفەری نێوان موصل و بەغدا بە نرخی کۆنی سالێ لەمەو بەر .

المؤتمر العالمى للتضامن مع نضال الشعب العراقي من اجل التوحيد المستقل والسلمى لبلاده:

لە ١٩٧٥/١/١٦ كۆنگرەی جیهانی هاریكاری لەگەڵ خەباتی گەلی عێراق لە پێناوی یەكێتی و سەربەخۆیی وئاشتی ولاتەكەیان لە بەغدا لە هۆڵی زانكۆی موستەنصریە بەسترا، لەم كۆنگرەیە بەناوی پارتی شۆرشگێڕی كوردستانەوە بەشداربووم، بروسكەیەكم بۆ پشتگیری كۆنگرە لێدا
ئەندێرا غاندی .

ئەندێرا غاندی سەرۆكی وەزیرانی هیندستان لە ١٧-١٩٧٥\١١\٢١ بە سەردانێك هاتە عێراق ، سەردانی زانكۆی موستەنصریەی كرد و لە زانكۆ بڕوانامەی فەخری دوكتۆرای لە یاسا پێ بەخشرا. لە هۆڵی زانكۆ كۆبوونەوەیەك بۆ ئەم مەبەستە بەسترا و ئەندێرا غاندی وتەیەكی داو باسی دۆستایەتی نێوان عێراق وهیندستانی كردوو وتی : ئەم دۆستایەتیە بۆ دێر زمان دەگەڕێتەوە، لە وتەكەیدا زۆری بە شان و بالی عێراقدای هەڵدا ، .منیش یەكێ بووم لە ئامادەبووانی ئەم كۆبوونەوەیە..من خۆم دەرچووی ئەم زانكۆیە بووم لە سالی ١٩٧٤.

پارێزگای بەصرە و زی قار:

لە ١٩٧٥/٢/٤ سەرم لە پارێزگای بەصرە دا وەك وەزیری شارەوانی ، لەگەڵ پارێزگاری بەصرە (عامر الخشالی) و تاهیر تۆفیق ئەلعانی ئەندامی سەركردایەتی قوتری حیزبی بەعس لەبارەگای حیزبی بەعس كۆبوینەوە، لەم جەولەیە صادق عمران ئەندامی كۆمیتەی ناوەندی پارتیمان لەگەڵ خۆمدا بردبوو، . صادق عمران دوای قەدەغەكردنی لە كاری حیزبایەتی لە ڕیزی حیزبە كوردیەكان لەبەر ئەوەی سەربازی خانەنشین بوو ، دەبوایا دوور بخرێتەوە و حیزبایەتی نەكا ، بۆیە دوورمان خستەوە لە حیزب و چووە بواری بازرگانییەوە ، لەئەنجام دا خۆی كوشت و كۆچی دواییكرد ، خۆكوشتنەكەشی بە

هۆی ئیفلاسکردنی بوو له کاری بازرگانیدا . حیزبی بەعس ڕێکخستنی له ڕیزی سوپا قەدەغەکردبوو تەنها له ترسی حیزبی شیوعی عێراق بوو ، ئەوەبوو ئێمەشی گرتەوە.
له ١٩٧٥/٢/٥ سەرم له پارێزگای زی قاردا ،چاوم به پارێزگاری زی قار کریم النجار کەوت . زی قار(ناصریه) یەکێکه له پارێزگا دواکەوتووەکانی عێراق له بواری پیشەسازیو کشتوکاڵ و پەروەردەو هەموو بوارەکانی تری کۆمەڵایەتیش. ئەمەش ئاشکرایه به پێی نەخشەو پلانێکی تاییەت له لایەن حیزبی بەعسەوە داڕێژرابوو. لەبەرئەوەی ئەم پارێزگایه زۆربەی دانیشتوانی شیعەبوون. بۆیه هیچ پرۆژەیەکی گرنگی تێدا دروست نەکرابوو هەر به دواکەوتویی مابوەوە،نەك وەك تکریت که قەزایەکی زۆر بچووك بوو گەلێ له قەزای دوزخورماتو بچووکتربوو بەڵام صدام حسین کردی به پارێزگاو ئێستا یەکێکه له پێشکەوتووترین پارێزگاکانی عێراق، بایەخدانی صدام حسین به تکریت ئاشکرایه لەبەر ئەوەیه که ئەم شاره جێگەی باوو باپیریەتی هەر چەندە صدام له دایکبووی شارەکه نییەو له دێی(عۆجه) سەر به تکریت له دایکبووە، زۆریش پەرەی به دێی عۆجه داوە ، تا ڕووخانی ڕژێمەکەشی بازارەکانی – سوق المرکزی- شتومەکی به نرخی ڕەسمی و هەرزان به خەڵکی عۆجه دەفرۆشت ، ئەم دیاردەیەش هیچ وێنەیەکی لەجیهاندا نییه . خیرالله تلفاح لەو سەردەمەی پارێزگاری بەغدا بوو ناوی عۆجەی نا (ام القری) کەواتە ناوی شاری (مەکه) بەڵام سعودییه لەم کردەوەیەی تلفاح هاتە جواب و صدام حسینی ناچارکرد ناوی (ام القری) لابەرێ و دووبارە بگەڕێتەوە بۆ سەر ناوە پێشوەکەی . ناونانی عۆجه به ام القری ئەوەی خستەوە یادم که لێژنەی ناوچەی شوان ناوی دێی (خله گەڕ) ی له شوانی سەر خاسه له ساڵی ١٩٦٣ نابوو (خله قارەمان) بەڵام دوای هێرشەکەی بەعس و گرتنی (چەم ڕێزان) کوێخا " مجباس" کوێخای خلەگەڕ لەگەڵ کوێخا جەباری " گورگەیی " سەرخاسه بووە جاش ، دووبارە ناوی خلەگەڕمان گەڕاندەوە سەر ناوە کۆنەکەی که خلەگەڕ بوو. ڕۆژێکیان له بنکەی شەهید " مامون" لەگەڵ چەند کادیرێکی پارتیمان دانیشتبووین له بان نەشکەوتەکەی بنکەکه ، کاتی عەسر بوو ، " حەمە ئینجه" زاوای کوێخا حوسێن گوڵمکەوە، پیاوێکی قسەخۆش بوو ، کۆنه عەریفی عەسکەری بوو ، له دێی گوڵمکەوەوە

هاته لامان بۆ بنکەی شەهید مامون ، کە گەیشتە لامان ، دوای سەلام کردن ، دانیشت و پڕ دەسی پە نجاییی بوو ، پە نجاییەکانی یەکە یەکە فڕێ دەدایە پێش من و دەیوت (خلە گەڕ .. خلە گەڕ ..) تا دەجار وتی خلە گەڕ و پاشان وتی خلە گەڕ نابێتە خلە قارەمان ، منیش وتم پە نجایەکی تریش بدە حەق خلەگەڕەکەی ئەم دواییە کە وتت خلەگەڕ نابێتە خلە قارەمان . بەڵێ ئەم ڕووداوەم کەوتەوە بیر کە دوای ئەوەی کوێخا مجباس بووە جاش ، حەمە ئینجە هاتە بنکەی شەهید مامون و پێمی وت : شێخ ستار پێنج دینار دەرکە و تەسلیمی بکە ، منیش وتم پێنج دیناری چی؟ وتی کاتی خۆی یانزە پە نجایی سزات لێم سەند لەسەر ئەوەی بە خلەقارەمانم وت خلە گەڕ ، فەرموو خلە گەڕ هەر بە خلە گەڕی مایەوە ، منیش فایدەی ئەو پارەیەت لێ دەسەنم کە دەکاتە پێنج دینار. بەم جۆرە نە عۆجەکەی تلفاح بووە ام القری و نە خلەگەڕەکەی پارتیمان بووە خلە قارەمان و منیش پێنج دینار سزاکەی خۆم دایە حەمە ئینجە.

دەزگای ڕۆشنبیری نوێ :

لە ١٩٧٥/٢/٦ ڕێکەوتی ڕۆژی پێنج شەممە دەستەی نووسەرانی گۆڤاری ڕۆشنبیری نوێ کۆڕێکیان لە بارەگای بەرەی بالای نیشتمانی ونەتەوایەتی پێشکەوتنخواز بەست، لە دانیشتەکانی کۆڕەکە بەشداربووم کۆڕەکە لەسەر بابەتی (الخلفية التاريخية للحكم الذاتی ونماذج الحكم الذاتي ، وتاثير الحكم الذاتی على الجماهير)

نەعیم حداد ومهدی حافظ و صفاء حافظ ومحمد کریم و کریم احمد وبابکر پشدەری واسماعیل رسول وعبد القادر خلیل وسعاد ادیب تیایا بەشداربوون بەندەش لە کۆڕەکە بەشداربووم لەسەر بابەتەکە شتێکم پێشکەشکرد دەربارەی لە دایکبوونی حوکمی ژاتی کوردستانی عێراق ، باسی ئەوەمکرد کە حوکمی ژاتی کوردستانی عێراق لە ئە نجامی شۆڕشی ١١ ئەیلولی ١٩٦١ وە هاتووە ، لە شۆڕشی ئەیلولی ١٩٦١ پارتی دیموکراتی کوردستانی عێراق دروشمی (دیموکراتیەت بۆ عێراق و حوکمی ژاتی بۆ کوردستان)ی هەڵگرتبوو، ئەوەشم ڕوونکردەوە کە ئەم دروشمە بە هیچ جۆرێ بۆنی جیابوونەوەی

کوردستانی عێراقی لێ ئایی لە دەوڵەتی عێراق بەڵکو بە پێچەوانەوە یەکێتی خاکی عێراق دەپارێزێ . نموونەی حوکمی زاتیم لە وڵاتی یوگوسلاڤیا و ولایەتی کیرالا لە هیندستان هێنایەوە .کە لەوەو پێش سەردانی هەردوو وڵاتەکانم کردبوو . وا دیاربوو ناوەرۆکی بابەتەکەم بەدڵ بەعسیەکان نەبوو .

بەرەی نیشتمانی

لە ١٩٧٥/٢/١١ کۆمیتەی بالای بەرەی نیشتمانی و نەتەوایەتی پێشکەوتنخواز بڕیاریدا بە وەرگرتنی پارتیمان پارتی شۆرشگێڕی کوردستان بە ئەندام لەبەرەو نوێنەرێکمان هەبێ لە لێژنەی بالا و پارتی دیموکراتی کوردستان- جەماعەتی عزیز – هاشم عەقراوی ، لەگەڵ بزووتنەوەی پێشکەوتنخوازی کورد، جەماعەتی مەلا عبدالله اسماعیل .

لێژنەی بالای بەرەی نیشتمانی هەر بەناو بەرەی نیشتمانی بوو ، بڕیارەکانی دەبوایا بەگشتیی دەنگ دەربچێ ونیوەی ئەندامانی نوێنەرانی حیزبی بەعس بوون و سێ ئەندامیش نوێنەرانی حیزبی شیوعی عێراق بوون ، سێ نوێنەری پارتی شۆرشگێڕو پارتی دیموکراتی کوردستان و بزووتنەوەی کورد و بەم دواییەش سەرۆکی ئە نجومەنی یاسا دانان بابەکر پشدەری وجێگری سەرەك کۆمار تەها محی الدین یش بوونە دوو ئەندامی بەرە .بە سەرۆکایەتی صدام حوسین.

. تا شیوعیەکان لەبەرە مابوون بەرە بە ڕێکوپێکی کۆ دەبوومەوە و موناقەشەی کۆمەڵێ بابەت دەکرا ، دوای نەمانی شیوعییەکان بەرەش کۆتایی پێ هات و لە جیاتی صدام حسین نەعیم حەداد سەرکردایەتی کۆبوونەوەکانی دەکرد ، دەتوانم بڵێم کۆبوونەوەکانیش وەك گاڵتەی منداڵانی لێ هاتبوو، جگە لەوەی کۆبوونەوەکانی بەرە بە جۆرێك وای لێهات وردە وردە بەرەو نەمان ڕۆیشت ، تەنها سکرتاریەتی بەرە بەردەوامبوو لە کۆبوونەوەکانی، نوێنەری ئێمە عبدالله ڕۆژبەیانی بوو لە سکرتاریەت ، هەرچی موناقەشەیەك بکرایا بۆمانی دەگێڕایەوە.

سەردانی هەولێر.

رۆژی ۱۹۷۵/۲/۱۲ چوومە پارێزگای هەولێر و لەگەڵ خۆما هەموو بەرێوەبەرانی گشتیی پرۆژەکان و پلاندانان و پشکنین و چاودێری و یاریدەدەری بەرێوەبەری گشتیی دارایی و بەرێوبەری گشتی دیوان و پەیوەندیەکانم برد ، بۆئەوەی پشتگیریەکی باشی شارەوانیی حوکمی زاتی بکەین.

لە هەولێر تا رۆژی هەینی مامەوە ، شان بە شانی ئیش و کاری وەزارەت ، ئیش وکارەکانی پارتی شۆرشگێڕی کوردستانیشم نە نجام داو کۆبوونەوەیەکی فراوانی لقی۳ی هەولێرمان بەست و عەلادین حەسەنیان بە سکرتێری لق هەڵبژارد . لەم کۆبوونەوەیە فائق جەمیل و شەوقی حەمە خان و محمد محی الدین سێ ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیش بەشداربوون . رۆژی هەینی بۆ بەغدا گەڕامەوە ، لە رێگای هەولێر-کەرکوك جەماعەتی بارزانی پردێکیان نەسف کردبوو، لەو ماوەیەدا ئەوە چالاکی یەکەمیان بوو دژی حکومەت بەڵام ئەو کارە وا نەبوو بە هیچ جۆرێك کار بکاتە سەر ئیشوکاری میری یان تەنانەت رێگاکەشی نەبڕی.

لە ۲۵-۱۹۷۵/۲/۲۷کۆنگرەی شارەوانیمان بەست . لە کۆنگرەکە هەموو سەرۆکی شارەوانیەکانی عێراق لە پارێزگاو قەزاو ناحیەکان بەشداربوون لەگەڵ پارێزگارەکانی هەموو پارێزگاکانی عێراق . بەڕاستی ئەم کۆنگرەیە کە سالانە دەبەسترا جوانترین ورێکوپێکترین شێوەی دیموکراتیەت بوو بۆ چارەسەرکردنی گیروگرفتەکانی شارەوانیەکانی ولات . لەم کۆنگرانە بەشداربووان هەرچی کەموکورتییەکیان هەبوایا باسیان دەکردو پا پۆرتی شارەوانیەکانیان دەخوێندەوە و پارێزگارەکانیش وەك سەرۆك شارەوانیەکان کەموکورتی پارێزگاکانی خۆیان دەخستە ڕوو. سەرەك شارەوانیەکان زۆر جار باسی دەستدرێژی پارێزگارەکانیان بۆ کاروباری شارەوانیی دەکرد. بە تاییەتی زۆربەی زۆری ئەو پارێزگارانە ئەندامی لقی حیزبی بەعس بوون زۆر سەرەڕۆبوون و تەجاوزی دەسەلاتەکانیان دەکرد و گوێیان بە یاسا نادا.

ڕێکەوتنامەی جەزائیر .

شای ئێران : هەمە ڕەزا شای ئێران لە مانگی کانوونی دووەمی ساڵی ١٩٧٥ سەردانی میسرو ئەردەنی کرد . مەبەستی شای ئێران لەم سەردانەی پتەوکردنی پەیوەندی نێوان وڵاتانی عەرەب و ئێران بوو بۆ ئەوەی بەهێزترییان بکا بەتاییەتی کە کەنداوی فارس تەنها ڕێگەی ئاوییە کە ئێران بە هۆیەوە دەتوانێ پشوو بخواتەوەو لەناوچەکە بژێ . لەبەر ئەوەی نەوتی ئێران لەم ڕێگە ئاوییەوە بەرەو بازارەکانی جیهانیی دەڕوا ، هەر شەش دەقیقە جارێك یەك پاپۆڕی بارهەڵگری نەوتکێشی ئێرانی پێیدا تێپەڕ دەبێ . ئێران گومان لەوەدا نییە بەهەموو توانایەوە پارێزگاری بەرژەوەندیەکانی خۆی لەم دوورگەیە دەکا ، بۆ ئەم مەبەستەش خۆی پر چەك کردبوو . دوا هەوڵدانی ئێرانیش لەم ڕوومەوە داگیرکردنی سێ دوورگەی سەر تەنگی هورمز بوو ،لەگەڵ دەست درێژکردنی بۆ کاروباری ناوخۆی (الظفار) وبەگژاچوونی شۆڕشگێڕەکانی (ظفار) لە هەرێمەکە ئەو دەوڵەتەی بتوانێ بە رەنگاری ئێران ببێتەوە لە هەرێمەکەدا تەنها عێراقە. سێ خاڵی سەرەکیش هەیە کە عێراق وئێران لەسەری ڕێك ناکەون ، سێ خاڵەکەش ئەمانەن :

یەکەمیان بابەتی ڕووبارى عەرەبە"شط العرب" . دووەمیانیش کێشەی کوردەو یارمەتیدانی کورد لە لایەن ئێرانەوە . سێیەمیانیش دەست درێژکردنی هەردوو لایە بۆ کاروباری ناوخۆی وڵاتەکانیان. .

هەرچەندە دواجار دەبینین چۆن شای ئێران و صدام حسین لەسەر ئەم سێ خاڵە لە جەزائیر ڕێککەوتن و گەلی کوردو شۆڕشەکەشی دەبێتە قوربانی ڕێك کەوتنەکەیان .کەواتە لە سیاسەتدا " مستحیل " نییە ، دۆستایەتی و دوژمنایەتی بەردەوام نییە ، ئەوی بەردەوامە بەرژەوەندی نەتەوەییە ، کە دواجار زۆر بێ ئەخلاقانە صدام و شا ڕێککەوتن ، ڕێککەوتنەکەش لەسەر حیسابی گەلی کوردو شۆڕشەکەی بوو .

لە ١٩٧٥/٣/٤ کۆنگرەی " ئۆپیك" لە جەزائیر بەستڕا ، صدام حسین وشای ئێرانیش لەم کۆنگرەیە بەشداربوون ، لە ١٩٧٥/٣/٦ عێراق وئێران لە ئەنجامی ئەم کۆنگرەیە لەسەر

گیروگرفتەکانی سنوور رێککەوتن، رێککەوتنی جەزائیر دەربارەی کێشەی کورد لە نێوان صدام حسین و شای ئێران ئیمزا کرا وعێراق لە (شەت العرب) تەنازولی کرد و هەندێ لە خاکی عێراقی بەخشی بە ئێران بەرامبەر بەوەی ئێران یارمەتی گەلی کورد نەداو سنووری ئێرانیان لێ دا بخا، بەندەکانی رێکەوتننامەی جەزائیر بلاوبکرێتەوە ..ئەوەی زۆر نهێنیە لەم رێك کەوتنەی نێوان شای ئێران و صدام حسین بە بەشداربوونی سەرەك کۆماری جەزائیر هەواری بومیدیان بە تەرەفێکی سێیەم ، نهێنییەکەش ئەوەبوو ئەمریکا بە رێگای ومزیری دەرەوەی هێنری کیسنجەر عەرابی ئەم رێکەوتنەی شاو صدام بوو ، تا رادەیەك کیسنجەر لە یەکێ لە نووسینەکانی دەڵێ چەکێکی زۆرمان بۆ مەلا مستەفا حازرکردبوو بە رێگای ئێرانا بۆی رەوانە بکەین ، بەڵام ئەوەبوو کۆبوونەوەکەی شای ئێران و صدام گەیشتە ئەنجامی رێکەوتنەکەی جەزائیر ، بۆیە پاشان ئەو چەکانەمان بۆ لوبنان نارد. بە هەرحاڵ مەسەلە نهێنیەکە ئەوەیە صدام بۆ ئەوەی ئەو نهێنیە دا پۆشێ و سەرنگومی کا، هەواری بومیدیان سەرۆك کۆماری جەزائیری داوەت کرد بۆ بەغدا و(شەربەتی پرتەقاڵی) دەرخوارد دا ئەو شەربەتە ژەهری " زەرنیخی" تێکرابوو ، دوای چەند مانگێ بومیدیان تووشی نەزیفی دەماغی دەبێ و بۆ یەکێ لە نەخۆشخانەکانی موسکۆی دەبەن و هۆشی لە خۆی نامێنێ و سەرۆکی کۆماری سوریا بەمەی زانی و سەفەری مۆسکۆی کرد بۆ ئەوەی شتێ تێگا بەڵام لەبەر ئەوەی بومیدیان نەهاتەوە هۆش خۆی هیچ تێنەگەیشت . بەم جۆرە صدام حسینی قەومی و وەتەنی لەبەر چاو جەماوەری عەرەب توانی ئەم نهێنییە بشارێتەوە بۆ ئەوەی تاوانبار نەکرێ بەوەی رێکەوتنەکەی(الجزائر) لە چێشتخانەی واشنتون ئامادە کراوە" المطبخ الأمریکی"

مەسەلەی ئەم شەربەتە بەم دواییە بە تەواوی ئاشکرابوو، کەس نەما لە عیراق نەزانێ قوربانییەکانی ئەم شەربەتە کێن، وەك خوالێخۆشبو شەوکەت عەقراوی و شەفیق کەمالی و تا ئەگا بە سەرۆك کۆمار ئەحمەد حسن البکر . بڕیار بوو منیش یەکێ بم لەو قوربانیانە، لە شوێنێکی تری ئەم یادداشتە باسمکردوە.

لە ١٩٧٥/٣/١٩ وەکالاتی دەنگویاسی جیهانیی دەنگویاسی ئەوەیان بلاوکردەوە کەوا بارزانی کۆرپکی رۆژنامەوانیی بەستوومو رۆژنامە نووسانی ئاگادار کردۆتەوە کەوا شەڕی نێوان عێراق و گەلی کورد کۆتایی پێهات ، هەروەها وتبوی شۆڕشەکەمان بەتەنیا مایەوە بەبێ هیچ دۆستێك ، ئەمەش گەورەترین نوسکۆ بوو لە بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی گەلی کورد لە سالی ١٩٦١ وە تا ئەمرۆ . هەرچەندە دەنگویاس ئەوەمان پێگەیشت ، کەوا هەندێ لەسەرکردەکانی پێشمەرگە تکایان لە مەلا مستەفا کردبوو کۆتایی بە شۆڕشە چەکداریەکەیان بە هۆی ڕێك کەوتنەکەی جەزائیر نەهێنێ، بەڵام وا دیاربوو بێ سوود بوو... ئەم هەڵوێستەیەی مەلا مستەفا بووە هۆی ئەوەی تەنها لە یەك ڕۆژدا لە ١٩٧٥/٣/٢٣ (٦٤٧٥) پێشمەرگە بە خۆیان و چەکەکانیانەوە تەسلیمی بەغدا ببنەوە، لە دهۆك وزاخۆ" ١١٠٠" پێشمەرگە خۆیان تەسلیم کردووە ، لە شێخانیش ١٣٢٤ پێشمەرگە و لە ئەتروش ٦٧٠ پێشمەرگە و لە هەولێر ٨٠٠ پێشمەرگە و لە کەرکوك ٥٤٦ پێشمەرگە و لە سلێمانی ٢٠٣٥ پێشمەرگە ، بەڕاستی کارەساتێکی زۆر گەورەبوو.
لەلایەکی ترەوە حکومەت وهەڤێکی بەسەرۆکایەتی دوکتۆر سعدون خلیفە ناردبووە تاران بۆ وتووێژکردن لەگەڵ کاربەدەستانی ئێران دەربارەی گەڕاندنەوەی پەنابەرە کوردەکان لە ئێرانەوە بۆ عێراق . لە ٣/٢٣ وهەڤەکە لە تارانەوە بۆ بەغدا گەڕایەوە .
لەماوەی دوو ڕۆژدا ، کەواتە ڕۆژانی ٢٣ و ٣/٢٤ زیاتر لە ١١ هەزار چەکدار گەڕانەوە بۆ عێراق و هەشت هەزار پارچە چەکیان تەسلیم کردەوە ، لەچەکەکان (تفەنگی برنۆو کلاشنکۆف و نارنجۆك و مین و تۆپ و جیهازی لاسلکی ...هتد) بۆ جاری یەکەمیش لە ٣/٢٤ ڕێگای دهۆك وئامێدیو ڕێگای زاوێتەو سەرسەنگ و بامەرنی وسۆلاڤ کرایەوە ، کە ئەم ڕێگایانە پێش هەرمس هێنانی هێزی پێشمەرگە سەیارەیان پێدا تێپەڕ نەدەبوو بەڵکو سوپای عێراق بە خەونیش پێیدا تێپەڕنەدەبوو .
بۆ پاداشتی ئەم ڕێکەوتنەی جەزائیر ڕۆژی ١٩٧٥\٣\٢٦ ئەمیر عباس هوێدا سەرۆك وەزیرانی ئێران لەسەر بانگێشی صدام حسین بە سەردانێکی ڕەسمی گەیشتە بەغدا بۆ ماوەی چوار ڕۆژ لە بەغدا مایەوە.. عەباس هوێدا لەو سەردانەی زیارەتی مەرقەدی ئیمام عەلی کرد و بە زمان خاکی مەرقەدەکەی دەڵێستەوە. عەباس هوێدا پاشان دوای شۆڕشی ئیسلامی لە ئێران حوکمی ئیعدام دراو ئیعدام کرا.

وەزیری ئیدارەی مەحەلی کینیا :

وەزیری ئیدارەی مەحەلی کینی" پۆل نگی" بۆ سەردان لەگەڵ خێزانەکەی هاتە بەغدا ، لە فرۆکەخانەی بەغدای نێودەوڵەتی پێشوازیمان لێکرد. لەو سەردەمە لە بەغدا کێشەی کەمی ئوتێل و مێوانخانە و نەبوونی جێگامان هەبوو بۆ مێوانی گەورە وەک وەزیر و بەسەرەوە . بە هەرحاڵ لە ئوتێل بەغدای نێودەوڵەتی جێگام بۆ خۆی و خێزانەکەی حجزکرد." پۆل نگی "پێمی وت ئەگەر جێگات دەست نەکەوت مانیعم نییە لە جەناحێکی ماڵەوەتان مێواندارێم بکەی، منیش تێمگەیاند کە منی وەزیری شارەوانی تا ئێستا خانوم نییەو کرێچیم لە بەغدا و خانوەکەمیش نەک جەناحی تێدا نییە بەڵکو ژوورێکی زیادەشی تێدا نییە ، . پۆل نگی کە باسی جەناحی کرد لە خانوەکەم پاشان بۆم دەرکەوت کە چوومە نایرۆبی پایتەختی کینیا لەسەر دەعوەتی پۆل نگی ، شەو دەعوەتێکی گەورەی نان خواردنی شەوانی بۆ وەفدەکەمان سازدا ، ژمارەیەکی زۆری وەزیرانی کینیاش لەو دەعوەتە ئامادە بوون هەموو سەیارەکانمان لە پارکی ماڵەکەی جێگای بوومەوە وەک چۆن بەم دواییە لە زەمانی صدام خانوی وەزیرەکانی و ئەندامانی قوتری حیزبی بەعس هەموو لە خانوەکەی پۆل نگی بچوکتر نەبوون .

بەهەرحاڵ لە شوێنێکی تری ئەم یادداشتەم باسی ئەوە دەکەم کە چۆن پا پۆرتم لەسەر نووسرابوو لەسەر هەندێ قسەی نێوان من و پۆل نگی ، گوایا ئەو پا پۆرتە یەکێ بوو لە خاڵەکانی کە لەسەری ئیعفاکرام لە وەزیری، هەرچەندە لە پاستیدا هۆی ئیعفاکردنەکەم ئەو هۆیانە نەبوو کە پێمیان وت دوای ئەوەی بێدەنگ نەبوم لە ئیعفاکردنەکەم و داوای ڕوونکردنەوەم کرد لێیان ئایا بۆ ئیعفاکراوم ، بەڵام وەک مەسەلەیەک هەیە دەڵێ " ئەگەر جوولەکە ئیفلاسیکرد بە دوای دەفتەرە کۆنەکانیدا دەگەڕێ" صدام حوسینیش کۆمەڵێ شتی کۆنی لەسەرم کردبووە مانۆ .

دەمانچەیەکی چواردەخۆرم بە دیاری دا بە پۆل نگی لەگەڵ سینیەکی گەورەی مس لە بازاڕی مسگرەکانی بەغدا کڕیبووم.وێنەی صلاح الدین ئەیوبی لە سەربوو.ئەم سینی یەو وێنەکەی صلاح الدین یش لەسەرم کرایە خاڵێکی گەورە.

پۆل نگی لە دانیشتنێکی داخراوی دوو قۆڵی داوایکرد لێم ئەگەر عێراق بیەوێ یەکێ لە ئوتێلە پێنج ئەستێرەکان لە نایرۆبی پایتەختی کینیا، کە مۆلکیەتی هی جوولەکەکانی کینیایە نەسفی دەکا بە مەرجێك لەگەڵی لەسەر بڕێك دۆلار ڕێکبکەوێ ، بەلامەوە زۆر سەیر بوو وەزیرێکی دەوڵەتی کینیا داوای شتی وا بکا بەتایبەتی وەزیرەکەش وەزیری حوکمی مەحەلی بێ ! لە مێشکی خۆم مەسەلەکەم بە وردی لێکدایەوە ، ئایا پۆل نگی بە ڕاستێتی یان داوێکە بۆ عێراقی دەنێتەوە ؟ یان تەنها فێڵێکە و دەیەوێ بڕێ دۆلاری دەست کەوێ و کێ دەڵێ کە پارەکەی وەرگرت ئەو کارە سەقەتە ئەنجام دەدا ؟ ئەم پرسیارانەم لە خودی خۆم دەکرد و لە ئەنجامدا پێم وت باشە ، بەڵام ئێمە تەنها یەك دۆلارت نادەینێ تا ئوتێلەکە نەسف نەکەی. پۆل نگی پێشەکی داوای یەك ملیون دۆلاری کرد بۆ ئە نجامدانی کارەکەی ، ئەوەبوو چاوم بە صدام حوسین کەوت و مەسەلەکەم تێ گەیاند ، بەڵام صدام لەسەر هەمان بۆچوونەکانی من بوو و پێمی وت ئەم وەزیرانەی کینیاو وڵاتانی ئەفریقا زۆربەیان پیاوی ئیسرائیلن و بە هیچ جۆرێك کارێك ناکەن دژی ئیسرائیل بێت ، بەڵکو پۆل نگی بە عەقڵی خۆی دەیەوێ بەم فرت و فێڵە هەندێ دۆلارمان لێ وەربگرێ ، ئەمەش جاری یەکەم نییە وەزیرەکانی ئەم وڵاتانە ئەم جۆرە خۆ ئامادەیانەی خۆیان عەرز نەکەن و پێی بڵێ مەسەلەکەم گەیاندە سەرەوەو وبە هیچ جۆرێك عێراق نایەوێ زەرەرو زیان بە ئیسرائیل بگەیەنێ لە ناو خاکی کینیا . خۆ لەوانەش بوو صدام حوسین بە ڕێگای وەزیرێکی کوردەوە بەم جۆرە کارانە هەڵ نەسێ جگە لەوەی ئەمە کارێکی موخابەراتی بوو نەك کارێکی وەزیرێکی دەوڵەت .بەڵکو لە بنەڕەتەوە صدام حوسین بیرۆکەی وای نەبوو بە کردەوە دوژمنایەتی ئیسرائیل بکا. لە فرۆکەخانە لەسەر داوای خۆی دەمانچەیەکی چواردەخۆرم پێشکەشکرد و دەمانچەکەم دایە دەست یەکێ لە ئاسایشەکانی فرۆکە کە بۆ ئەوەی لە کاتی گەیشتنی بۆ نایرۆبی تەسلیمی بکا .

لە ١٩٧٥\٣\١٦ لە فرۆکەخانەی بەغدا، پۆل نگیم بەرێ خست، بەرەو نایرۆبی پایتەختی کینیا گەڕایەوە.

لە ڕۆژی ١٩٧٥/٣/٢٥ کوپە گەورەکەی سەرەك کۆمار احمد حسن بکر (محمد) لە ڕێگای بەغدا-تکریت بە ڕووداوی سەیارە کۆچی دوایی کرد، سەیارەیەکی گەلاّبە لێی دابوو . ڕووداوەکە جێگای گومان بوو ، لەوانەیە بۆی تەرتیب کرابێ هەر واشبوو. زۆربەی دانیشتوانی بەغدا باسی ئەوەیان دەکرد کە ڕووداوەکە یەکێ لە پیلانەکانی صدام حسین بوو بەلاّم ئاشکرایە لە عێراق کەس نەیدەوێرا بە ئاشکراو بە دەنگی بەرز قسە بکا.!!یەکێ لە شێوەکانی لەناودانی نەیارەکانی صدام حوسین جگە لە دەرخواردکردنی شەربەتی ژەهراوی وەك باسمانکرد ، ڕووداوی سەیارەبوو .

ئێوارە چوومە پرسەکەی لە هۆلی(الخلد)صدام حسین وخیرالله تلفاح لە پرسەکە دانیشتبووون . ڕووداوەکە زۆر کاری کردە سەر احمد حسن بکر و شاعیری گەورەی عەرەبیش الجواهیری شیعرێکی (الرثاء) ی نایابی لەسەر محمد بلاّوکردەوە ، محمد یەکێ لە موریدەکانی جواهیری بوو ، جەواهیری وا دیاربوو زۆر مەحەمەدی خۆش دەویست. نەیارەکانی جەواهیری ڕەخنەیەکی زۆریان لێگرت لەسەر ئەو پارچە شیعرە ، هەرچەندە ڕەخنەکانیان لە جێگای خۆی نەبوو لەبەر ئەوەی کوڕەکەی ئەحمەد حەسەن بەکر ئەندامی حیزبی بەعس نەبوو کاربەدەستیش نەبوو بەڵکو یەکێ بوو لە برادەرەکانی جەواهیری. خۆ ئەگەر وا نەبوایا صدام حوسین بەو جۆرە لەناوی نەدەدا .

لە ١٩٧٥/٤/١٢ دوکتۆر شەهاب احمد و دوکتۆر فاروق لە ئەڵمانیاوە هاتنە بەغدا و لەفڕۆکەخانەی بەغدای نێودەوڵەتی لەگەڵ ئەندامانی مەکتەبی سیاسی پارتیمان پێشوازییانم کرد ،بۆ شەویش لە (مطعم اللؤلؤة) دەعوەتیانم کرد . ئەم برادەرانە ئەندامی ڕێکخراوی قوتابیانی ئەوروپا بوون و هەردووکیان ئەندامی شۆرشگێڕ بوون لەهەمان شەودا شێخ جەباری برام لە بەیروت گەڕایەوە بۆ بەغدا ،بەلاّم پەیوەندی لەگەڵمدا باش نەبوو ، هەندێ نامیلکەمان لە بەیروت چاپ کردبوو وادیاربوو شێخ جەبار وای کردبوو حیجز بکرێن ، بەلام بۆ سبەی چوومە لای سەعدون شاکر لێپرسراوی (علاقات) ونامیلکەکانم ومرگرتەوە .،بە سەعدون شاکرم وت بۆچ نامیلکەکانتان حیجز کردووە ؟ لە وەلاّمدا پێمی وت لەسەر داوای شێخ جەباری برات دەستمان بەسەریاناگرت

گوایا ناوەڕۆکی نامیلکەکان بۆ بڵاوکردنەوە ناشێت . لەو نامیلکەیە من باسی سنووری کوردستانم کردبوو کە ئەوەش لەگەڵ سیاسەتی حیزبی بەعسدا نەدەگونجا . بەڵام من زۆر جار لە بڵاوکراوەکانی شۆرشگێڕ تەجاوزی هێڵی سورم دەکرد .

چوونم بۆ کینیا

ڕۆژی ٤/١٤ کەوتمە ڕێ بەرەو نایرۆبی پایتەختی کینیا ، پێش ئەوەی بگەمە نایرۆبی لە ڕۆمای پایتەختی ئیتالیا لامداو لە ئۆتێل (فلورا)دابەزیم . ڕۆژێ لە ڕۆما مامەوە ،(مدلول ناجی محنا) باڵێوزی عێراق لە تونسەوە هاتبووە ڕۆما و بۆ نیوەڕۆ پێکەوە نانمان خوارد. هەر لە ڕۆما چاوم بە(عبد الرزاق حدیثی) کەوت جێگری سەرۆکی سەندیکای پارێزەرانی عێراق و گەڕایەوە بۆ بەغدا .

لە ڕۆما چاوم بە قوتابی(بەهادین مەحمود) کەوت قوتابیەکی کورد بوو لە کۆلێجی هونەرە جوانەکان دەیخوێند ، خەڵکی شاری سلێمانی بوو ، برای(ئەحمەد سەرتاش) بوو کە براکەی لە سالی ١٩٦٣ شەهید کرابوو . لەگەڵ سێ قوتابی کوردی تر ،(فوئاد عەلی خەڵکی هەولێر وسیروان ئەحمەد، عەتا محمد مستەفا) هەردووکیان خەڵکی سلێمانی بوون ،. بەهادین مەحمود ئێستا لە هۆڵەندەیە و هونەرمەندێکی گەورەی لێ دەرچووە چەندجار ئاکۆی کوڕمی داوەت کردووە و باسی ئەوەی بۆ کردووە کە چۆن یارمەتیم داوە. یارمەتیەکەش ئەوەیە کە بە ڕێگای منەوە چووە دەرەوە بۆ خوێندن و دوای تەواوکردنی خوێندنەکەشی نەگەڕایەوە بۆ عێراق ، کە نەگەڕایەوە بۆ عێراق نەمهێشت هیچ ئیجرائاتێك لەگەڵ کەس و کاری لە سلێمانی بکرێ، بەهادین کوردێکی دلسۆز بوو لەبەر ئەوەی بەعسی نەبوو لەو سەردەمە ئەگەر لە ڕێگای منەوە نەبوایا ڕێگای پێنادرا وەك قوتابیەکی کورد بچێتە دەرەوە بۆ خوێندن .

لە ڕۆما چاوم بە یەکێ لە شتە سەیرەکان کەوت ئەویش بە شەوان کچان ئاگریان دەکردەوە لەسەر شۆستەی شەقامەکان لە چەند شەقامێکی تایبەت بۆ ئەم مەبەستە تەرخان کرابوون ، هەر کچێك بە سەیارەیەکەوە لەتەك ئاگرەکەی دانیشتبوو خێوەتێکی

بچووکیشی هەڵدابوو لە تەنیشت ئاگرەکەیەوە ، چاوەڕێی یەکێکیان دەکرد مامەڵەی لە گەڵدا بکەن بۆ ڕابواردن لەناو سەیارەکە یان لە خێوەتەکەی یان بیانبەن بۆ ماڵەوە ، بەو جۆرەی لەگەڵیاندا ڕێك دەکەون ، بەڵام هەر یەکەیان نرخی خۆی هەبوو ، ئەو ئاگرانەو شەقامانە لەگەڵ کچەکان پۆلیس پارێزگارییان لێ دەکردن، جگە لەمانەش لە دارستانەکانی تەنیشت شەقامەکان ژووری بچووك بچووکیان تێدابوو بە نایلۆن دروست کرابوون بۆ ڕابواردن . ئەم ئافرەتانە سااڵنە حکومەت باجێکی زۆری لێ دەستاندن و کارەکانیان یاسایی بوو ، بەرامبەر باجەکانیش پۆلیسی ئیتالیا دەیانی پاراست . بەڕاستی لە دوورەوە پێش ئەوەی بگەیتە شوێنەکەیان ئەو ئاگرانە دیمەنێکی زۆر جوانی هەبوو .

سەرم لەم جێگایانەدا، بەڵام بەبێ ئەوەی هیچ مامەڵەیەکیان لەگەڵدا بکەم ، لەبەر مەرکەزی وەزیفیەکەم وەك وەزیرێك یان کەسایەتیەکی ناسراوی کورد .

ڕۆژی چوارشەممە ١٩٧٥/٤/١٦ سەعات ٩ی بەیانی گەیشتمە شاری نایرۆبی پایتەختی کینیا ، پۆل نگی وەزیری ئیدارەی مەحەلی کینیا لەگەڵ نەوفەل شاوی لە فڕۆکەخانە پێشوازیمیان کرد ، لە ئوتێلی ئینتەرکۆنتیننتاڵ Intercontinental دابەزیم .

ڕۆژی ٤/١٩ چووینە هاوینەهەواری ئەمبوسکی ، ئەم هاوینە هەواڕە بریتیبوو لە دارستانێکی گەورە ، پڕبوو لە گیانداری درندەی وەك شێر و گای وەحشی وکەری وەحشی (زێبرا) لەگەڵ گامێشی وەحشی و زرافەو نەعامە و فیل ومەیمون وئاسکەی جۆراو جۆری جوانکیلە و ....هتد .

لە هەندێ شوێن (ڕەوە شێر) مەسافەی ٢٠م نزیك کەوتینەوە ، شەش حەوت شێر لەبن سێبەری دارێکی گەورە ، دوای نیوەڕۆ بوو وەرکەوتبوون ، هەندێکیان لەسەر لقە گەورەکانی دارەکە ڕاکشابوون و باوێشکیان دەدایەوە ، هاوڕێشیان لێنەداینەوە ، ئێمە لەناو سەیارەیەکی لاندڕۆڤەربووین ، وا دیار بوو شێرەکان لێمان نەدەترسان لەبەر ئەوەی ڕاو کردنیان قەدەغەبوو ، وا دیاریش بوو شێرەکان تێر بوون بۆیە جوڵەیان ناکرد ، یەکێ لە عادەتەکانی شێر ئەوەیە ئەگەر برسی نەبێ پەلاماری کەس نادا، بە پێچەوانەی گورگ و بنیادەم ، گورگ کاتێ پەلاماری مێگەلە مەڕێك دەدا ئەوە نەبێ

یەك مەڕ بکوژێ بەڵکو هەتا دەتوانێ مەڕەکان کەڵەو پاچە دەکاو دەیانکوژێ ، بنیادەمیش لە کاتی شەڕدا شەڵم کوێرم ناپارێزم ژن و منداڵ و پیر بە کۆمەڵ دەکوژی نموونەی صدام حوسێنمان زۆرە بە یەك چرکە پێنج هەزار کەسی بە کیمیا باران لە هەڵە بجە کوشت ، خۆ باس هیتلەرو ستالین و شارۆن و ئۆڵەرت و سەدەهای تر ناکەم .

بەڕاستی هاوینەهەوارەکانی کینیا پارچەیەکن لە بەهەشتی سەرزەمین ، لە دوورەوە چاومان بە چیای (کلیمانجارۆ) کەوت کە ١٩ هەزار پێ لە ڕووی دەریاوە بەرزە . شەو لە (ئومبۆسکی) ماینەوە .لەوێ خانووی گەشتیاری بچووك بچووکیان لە دار دروست کردبوو ، خانووەکان لە ناو سیم بەندێ بوون بۆ ئەوەی شەوانە ئاژەڵە درندەکان نەتوانن بێنە ژوورەوە . شەو لە پە نجەرەی خانووەکەمانەوە سەیری ئەو گیانلەبەرانەمان دەکرد کە بە تەنیشتماندا تێپەڕ دەبوون، بەڵام نەدەبوو لە ژوورەکانمان یان لەناو سیم بەندەکان دەرچینە دەرەوە ، تەنها ناتوانرا ڕێگا لە مەیمونەکان بگرن نەیەنە ژوورەوە ، مەیمونەکان بەرامبەرمان چنچکیان دەدایەوە ئەگەر لە ڕێستۆرانت بونایە ، هەر ئەوەندەی غافڵ بویتایە ئەوا کڵۆ شەکرەکانی بان مێزەکەتیان دەڕفاند .

لەم ناوچەیە جەماعەتێك بەناوی (مەسای) دەژێن . ئەم عەشیرەتە هەموو بەڕووتی دەژێن ، تەنها پارچە قوماشێك یان گەڵای دار دەدەنە سەر مەمك و بەرزەهاریان و پیاوانیش بۆ سەر گەڵو گونیان ، پارچە قوماشێك دەدەنە سەر شانیانا ، ژن و پیاوانیان گوێچکەیان کوون کراوەو مورو دەکەنە قەد گوێیانا ، گەورەو بچووکیان یەکی ڕەنگی ژەنگنیان بەدەستەوە بوو بۆ پاراستنی خۆیان لە درندەکانی ناو دارستانەکە ، لەناو دارستانەکە گاو مانگاو مەڕ بەخێو دەکەن ، لەناو ئەم دارستانە چرانە، پڕی لە گیانلەبەری درندەیە تەنها ئەمان دەتوانن تیایدا بژێن وبسووڕێنەوە بەکەیفی خۆیان ، شێر و درەندەکان هەموو لێیان دەترسن وچاویان پێیان بکەوێ یان بۆنیان بکەن لەترساندا هەڵ دێن .

یەکێ لە عادەتەکانی (مەسای) ئەگەر یەکێ بیەوێ ژن بێنێ دەبێ شێرێ بکوژێ و کەوڵەکەی بە دیاری بۆ باوکی بووکە بەرێ لە جیاتی شیربایی ئەگینا باوکی کچە کچەکەی نادا پێی. .تاکەکانی مەسای یەکی ڕەنگی ژەنگنیان بە دەستەوەیە ئەگەر

تووشی دڕندەیەك بن ئەو ڕەمەی بۆ ئەهاوێژن و یەکسەر لە شوێنی کاریگەری دڕندەکە دەدەن ، ئەوەندە دەستیان ڕاستە بە هیچ جۆرێك هەڵە ناکەن ئەگەر هەڵە بکەن ئەوا تیایا دەچن، بۆیە تا دەگا بە شێرەکان لێیان دەترسن و لە چنگیان هەڵدێن.

دوکتۆر سعدون خلیفە لەگەڵ خێزانەکەی دوکتۆرە منی سااڵیی (ام احمد) کە لەگەڵمدا بوون ، دوکتور سعدون خەلیفە وتی ئەگەر لە عێراق شیربایی کەوڵی پشیلە بوایا من بێ ژن دەمامەوە چ جای کەوڵە شێر .!!

توانیم چەند کەسێکیان ژن و پیاو بە پارە قەناعەت پێ بکەم چەند وێنەیەکیان لەگەڵدا بگرم و پاشان لە وتارێکدا لە گۆڤاری ڕەنگین لە بەغدا باڵاوم کردەوە..

ژنەکانیان بە گوێزان پاك سەریان دەتاشن و پیاوەکانیش بە میروو ملوانکە خۆیان دەڕازێننەوە بە پێچەوانەی پیاوان وژنانی جیهان . ئەمەش لە ئەنجامی کارتێکردنی ژینگەکەیانە کە لەگەڵ گیانلەبەری ناو دارستانەکاندا دەژێن و باڵندەو گیانلەبەران زۆربەی زۆریان ئاشکرایە نێرینەکانیان لە مێینەکانیان جوانترن و خۆیان دەڕازێننەوە وەك کەڵەشێر لە مریشك جوانترە ، یان نێرینەی شێرو بەران وقەتێ و ئاسك وتاووس و ...هتد .

لەم گەشتەمدا شەوقی حەمە خان وعبد الله نەجیم خالۆی منداڵەکانم ودوکتۆر سعدون خلیفە و مونای خێزانی و دوکتۆر حکمەت حدیثیم لەگەڵدا بوون . سەعدون خەلیفە بەڕێوەبەری گشتیی پاراستنی تەندروستی بوو لە وەزارەتی تەندروستی ، د. حکمت بەڕێوەبەری گشتیی پلان دانان بوو لە وەزارەتی شارەوانی – بەم دواییەش بووە وەزیری دارایی ، پاشان صدام حسین لە وەزیری دەریکرد کە جارێکیان لە کۆبوونەوەی ئەنجومەنی وەزیران پرسیاری لە صدام حسین کرد کە دوو سااڵ وەزیرە نازانێ داهاتی نەوت بۆ کوێ دەڕوا ، صدامیش وەاڵمی دایەوە و وتی بۆ بزانی داهاتی نەوت بۆ کوێ دەڕوا !!- وا دیاربو جەنابی وەزیر کورد وتەنی (نانی شوانی خوارد)، شەوقی حەمەخان ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان بوو ، لە زۆربەی دەرچوونەکانم وەك وەزیر بۆ دەرەوەی عێراق لەگەڵ خۆمدا دەمبرد، یەك دوو ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتەکەمانم لەگەڵ خۆما دەبرد ، بۆ ئەوەی دەرەوەی عێراق ببینن

وچاویان بکرێتەوە بەڵام بەداخەوە ئەم ئەندامانە هەر هەموویان لە سااڵنی دوای حەفتاکان پشتیان لە من و پارتەکەیان کردوو بوونە پیاوی بەعس و جیهازی ئەمن، هەرچەندە من بەتەمای پەرەپێدانی پارتەکەمان بووم ، بەڵام حیزبی بەعس بەدزییەوە لە ژێرەوە بن کەندمانیان دەکرد . ئەم شەوقی حەمە خانە کە کوردێکی زۆر دڵسۆزو کورد پەروەربوو ، سەرەڕای هەموو یارمەتیەکانم بۆی ،(ئەمنی شیمال)وای لێکرد ببێتە دوژمنم و پاشانیش مەفرەزەو فەوجی جاش دابمەزرێنی . کەواتە من ناسنی ساردم دەکوتایەوە، مەسەلەیەکی کوردی هەیە دەڵێ " کەر لە کوێ کەوتوە و جەوەندە لە کوێ دڕاوە"یان محمد محی دین ئەویش کەوتە دوای درۆکانی(ئەبو عەلای) بەڕێوەبەری ئەمنی شیمال و لەگەڵ گروپەکەی مجید جەباری و یەحیای بەرزنجی بەشدار بوو بۆ الدانم لە ڕیزی شۆڕشگێڕ وەك هەنگاوێك بۆ لەناودانی حیزبەکەو بەستنەوەی بە تەواوی بە جیهازی ئەمنەوە .بە هەرحاڵ ئەمەم لە شوێنێکی تر باسکردوە.

لە ١٩٧٥/٤/٢٠ لە ئەمبوسگیەوە بۆ نایرۆبی پایتەخت گەڕاینەوە.

کاربەدەستانی کینیا گەورەو بچوکیان خەرپێکی ڕاوو ڕووتکردنەوەی میللەت بوون . بەڕاستی مرۆڤ کاتێ دەچێتە کینیا وچاوی بە گەلی کینی دەکەوێ ، زۆر موتەئەسیر دەبێ کە لە چ ژیانێکی سەخت وناخۆش و بێ دەرامەتی دەژین . لە الیەکی ترەوە ئەورووپاییەکان وبێگانەکان زۆر بە خۆشی لە وڵاتەکەیاندا ڕادەبوێرن و هەموو دوکان و مەخزەنە گەورە و ئۆتێل و بازارەکان خاوەندەکانیان ئەورووپاییەکانن بەتاییەتی ئینگلیز .

لەسەر شەقامەکان دەبینی هەژارو فەقیر بەسەدەها بێ ئیش وکارن و زۆربەیانیش تووشی نەخۆشی جۆراو جۆر بوونە ..

ئەو شوفێرەی سەیارەکەی بۆم لێدەخوڕی ، لەگەڵ ئەوەی دەیزانی من وەزیرێکی عێراقیم ، جارێکیان بردمیە گەرەکێکی گەورە لە تەنیشت نایرۆبیەوە ، پێمی وت ئەم گەرەکە دەبینی هەمووی بەشان وبازوی بەندییەکان بە سوخرە دروست کراون و ژنەکەی جیموکینیاتای سەرەك کۆمار و زەعیمی کینی ،هەمووی لەسەر خۆی تاپۆ کردەوە، ژنەکەی فەرمنسیە ، بەڵێ ئەم سەرکردەیەی کە جیهان شانازی بە شۆڕشەکەیانەوە دەکرد

پێش ڕزگاربوونیان تا دەگا بە گەلی کوردیش کاتێ شاعیری گەورەی کورد(هەژار) بەشانو بالاڵیاندا هەڵی دەداو دەیووت :

ماو ماو من و تۆ دوو دۆستی هاودەرد

هەر دوو گیرۆدەی دەست ئیستیعماریکین

ئەو ئیستیعمارەی بەدەم کینیا مژە

بە جووتە چە پۆک کوردستان کوژە

.....هتد

دەبینین ئێستا چۆن ئەوان لە جیاتی ئیستیعمار میللەتەکەیان دەچەوسێننەوە . بە مجۆرە دەبینین زوربەی زۆری ولاتانی جیهانی سێیەم وەزعیان لە کینیا باشتر نییە .

لە ١٩٧٥/٤/٢١ لە کۆبوونەوەی کۆنگرەی (ژینگە) لە نایرۆبی جاری یەکەمم بوو بەزمانی ئینگلیزی وتاری وەفدی عێراقم خوێندەوە پێش خوێندنەوەی وتارەکە لە ئوتێل چەند جارێ خوێندمەوە بۆ ئەوەی بە باشی لە کۆبوونەوەکە بیخوێنمەوە ، لەبەر ئەوەی زمانی ئینگلیزیەکەم لە ئاستی پێویست نەبوو.. باسی پرۆژەکانی ئاو و دروستکردنی دێهاتی سەردەمم لەگەڵ پرۆژەکانی ئاودێری کرد کە لە عێراق دەستپێکردبوو ، لەگەڵ بابەتی پلان دانانی شارەکان وقەدەغەکردنی دروستکردنی کارگەی تازە لە سنووری شارەوانیی شارەکان لەگەڵ بابەتی چۆنێتی ڕزگاربوون لە ئاوی پیس و پاشماوەی پیسایی کارگەکان . لەگەڵ جەختکردن لەسەر نیشتەجێ کردنی خەڵکی و دروستکردنی خانووبەرە بۆیان و، خەرجکردنی داهاتی نەوت و فرۆشتنی بۆ ئەم مەبەستە . هەرچەندە واش نەبوو ، کەس نەیدەزانی داهاتی نەوت بۆ کوێ دەڕواو دەچێتە گیرفانی کێوە ، ئاشکراش بوو جگە لە گیرفانەکانی بەعس و صدام حوسێن هیچ گیرفانێکی تر جێگای ئەو ملیارەها دۆلارانەی تێدا نابوەوە.

بۆ شەو بانێزخانەی چین دەعوتێکیان بۆم سازدا ،نێوان ئێمە و چین زۆر باش بوو . لەکۆنگرەکەش وەفدی چین هەڵوێستیان لەگەڵ عێراق بوو . لە کۆنگرەکە دوو ملیۆن دۆلار بۆ پرۆژەی ئاو خواردنەوە داندرابوو بۆ ئیسرائیل، ئەوە بوو داوام لە ئەندامانی کۆنگرە کرد چاوێک بخشێننەوە بە تەرخانکردنی ئەم پارەیە نەک بۆ ئیسرائیل

تەرخان بکرێ لەبەر ئەوەی ئیسرائیل یەکێ لە وڵاتە پێشکەوتوەکانە نەک دواکەوتووەکان ، لە ئەنجامی دەنگدان نوێنەری چین دەنگی لەگەڵ سەرکەوتنی پێشنیارەکەی ئێمە داو سەرکەوتین و پارەکەمان بۆ ئیسرائیل تەرخان نەکرد.

لە ١٩٧٥/٤/٢٢ لەگەڵ شەوقی حەمەخان و دوکتۆرە موناو دوکتۆر سەعدون خەلیفە چووینە سەر(هێڵی ئیستوا) لە سەعات یەکی پاش نیوەڕۆ گەیشتینە سەر هێڵەکە ، ئەو هێڵە لە واقیعدا وەهمیە ولەگەڵ شەوقی حمەخان پێکەوە وێنەیەکمان گرت ، ئەو ئوتێلەی کە بۆی چووین بەداخەوە داخرابوو، ئوتێلی (کینیا ماونت سەفاری) بە شاری (پیکا) یا تێپەر بووین ، کە (٥٠) میل لە نایرۆبیەوە دوورە ، بەڕاستی وڵاتێکی جوان و نایاب و نازدارە ، ماوەی چوار سەعات ریگامان برێ ، چۆڵیت نەدەدی ، هەمووی دارستان وکشتوکاڵ و ڕەزو باخ بوو ، ناوچەکە وەکوو ناوچەی شاخاوی بریتیە لە گردۆڵکەو زورگ و شیوو هەرد ، بەڵام هەمووی هەر سەوز دەکاتەوە ، چاوت بەیەک گرد ناکەوێ لەم وڵاتەدا ڕووت و قوت بێ وەک گردەکانی لای ئێمە..بەتاییەتی لە ناوچەکانی گەرمیان .

دانیشتوانی ئەم ناوچەیە هەموو خەریکی ئیشوکارن بەژن وپیاویانەوە ، بەڵام وا دەردەکەوێ زۆربەی ئەم ناوچەیە مۆڵکی (سەرۆک کۆمار جۆمۆ کینیاتایە، دانیشتوانی ناوچەکە سەر بەعەشیرەتەکەی خۆین .

میللەت بە گشتی هەست بە چەوساندەوە دەکەن بەڵام ناوێرن دەنگ بکەن ، تەنانەت زۆربەیان دەڵێن ، خۆزگەمان بە ئینگلیز ، هیچ نەبێ شتومەکی ئێمان دەکڕێ وشتیشی پێمان دەفرۆشت ، بەڵام ئەمانەی ئێستا هەموو شتێکیان بۆ خۆیان زەوت کردووە تێرخواردن نازانن ...

چەند خانوویەکم لە ڕێگا بینی وتیان ئەمانە مۆڵکی سەرەک کۆمارە ، هەمووی بە بەندییەکان بە سوخرە دروستیکردووە ، بەردەکان ومەرمەرەکانیش بە خۆرایی بۆی هاتووە ، پاشان دوای تەواو کردنیان بە پارە بە میللەتی فرۆشتووە . دەرمبەگی واش هەیە لە کینیا زیاتر لە دە هەزار هیکتار زەوی هەیە .

ڕۆژی ١٩٧٥/٤/٢٣ ڕۆژی پشوو دانم بوو ، لەناو شاری نایرۆبی مامەوە ، چوومە بازاڕ هەندێ دیاری نەفریقاییم کڕی وەک : (نینۆکی شێرو پڵنگ و عاجی فیل وجانتای

دروستکراو به پێستی مارو شێر و ... هتد لەگەڵ پێستی کەری وەحشی زێبراو وشێرو تیمساح ومەیمونی بابۆن) .

ڕۆژی پێنج شەممە ٤/٢٤ سەعات هەشتی ئێوارە دەعوەتی سەرۆکی وەفدە عەرەبیەکانم کرد لەگەڵ بالێۆزو ڕا پەڕێنەری کاروباری عەرەبەکان (قائم بالاعمال العربیه) لە شاری نایرۆبی لەگەڵ نوێنەری جامیعەی عەرەبی و نوێنەری بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی فەلەستینی (خالد الشیخ) کە بە ناوی (مراقب) لە کۆنگرەکە ئامادەبوو .

خالد الشیخ بارەگاکەی لە (ئۆگەندە) بوو . وتەیەکی کورتم خوێندەوە لە ئاهانگەکە ، ئامادەبووان زۆر کەیف خۆش بوون بە دانیشتنەکە و دەعوەتەکەو وتارەکەم . بالێۆزی سودان لە جیاتی وەفدەکان وتارێکی کورتی خوێندەوە لە وەلأمدانەوەی وتارەکەم وتی : (ما بالکم ایها العرب ، مرّه اخری حنجره کوردیه من احفاد صلاح الدین الایوبی یدعوکم الی توحید صفوفکم وانتم تختلفون). بالیۆزی سودان مەبەستی ئەوەبوو کە ئێمەی وەفدەکانی ولأتە عەرەبیەکان لە کۆنگرەکە ناڕێکی هەبوو لە نێوا نمانداو منیش ئەم دەعوەتەم کرد بۆ ئەوەی لەسەر شێوەیەك ڕێك بکەوین ودەنگمان بکەین بە یەك ، ئەوەبوو هەموو لەم دانیشتنە بڕیاریاندا من لەبەرئەوەی تەنها وەزیر بووم لە سەرۆکی وەفدەکان و هەڵوێستم ئیجابی بوو ، لە کۆنگرەکە بەناوی هەمویانەوە قسە بکەم . بۆ سبەی ٤/٢٥ لە کۆنگرەکە وتەیەکم خوێندەوە ئامادەیی عێراقم نیشاندا بۆ بەخشینی پارچەیەك زەوی لە عێراق بەناوی پرۆژەی نیشتەجێکردن.

لە ١٩٧٥/٤/٢٧ چووینە شاری (ناکۆرو) کە (١٨٠) کم لە نایرۆبییەوە دوورە ، لەوێ چووینە سەر گۆڵێ ئاو ، کە مەشهورە بە باڵندەی(فلۆنگە) ئەم باڵندەیە زۆر جوانە . جگە لەم باڵندەیەش سەدەها باڵندەی تری لێیە . شاری ناکۆرو شاری سەرۆك کۆمار (جومۆکینیاتا)یە و عەشیرەتەکەی لەو ناوچەیە دەژین . لەسەر گۆڵەکە کۆشکێ دروستکراوە بۆ جۆموکینیاتا ، لەو کۆشکەوە سەیری باڵندەکان دەکا ، جگە لە کۆشکێکی تری گەورەی تر کە سالّی سێ مانگ سەرۆك کۆمار لەوێ ڕادەبوێرێ . گۆڵەکە لایەکی شاخاویەو ولایەکی تریشی دارستانێکی گەورەیە .

لە نایرۆبیەوە تا ناکۆرۆ کەم شوێن هەیە بەتاڵایی بێ ، هەمووی دارستانە ، بەڕاستی دارستانێکی چڕو گەورە هەیە لەسەر ڕێگاکە وبەقەد چیاکانەوە باڵندەی فڕۆنگە زۆر بە باڵندەی قاز دەچێ ، سەر پەڕەکانی پرتەقاڵییە ، کاتێ دەنیشنەوە لەسەر ناوی گۆڵەکە بە فڕۆکە دەچن . شەوان لە دەوروپشتی گۆڵەکە کۆدەبنەوەو دەخەون ، بۆ بەیانی کە دەفڕن پەڕیان لێ دەوەرێ ، ئەو پەڕانە کۆدەکەنەوەو گوڵی دەستکردی لێ دروست دەکەن و هەر گۆڵێك بە چەند دۆلارێك دەفرۆشن وئەم گوڵانە ژنان دەیکەنە قەدیانا .کۆمپانیایەکی فەرەنسی بە کرێی گرتووەو ، ئەم هاوینە هەوارەی دروستکردووە.. لە هاوینەهەوارەکە نەخۆشخانەی تایبەتی هەبوو بۆ چارەسەرکردنی باڵندە نەخۆشەکان و پاراستنیان لە نەخۆشیەکانیان .

بەهەرحاڵ سەرەڕای ئەوەی کۆمپانیەکانی فەرەنسی سودبەخشی سەرەکین لەم پرۆژەیە ، بەڵام حکومەتی کینیاش بەشی خۆی وەردەگرێ ، لە وڵاتی ئێمەش چ لە گشت عێراق چ لە کوردستاندا دەتوانین ئەگەر بمانەوێ بەدەیەها پرۆژەی وا ئەنجام بدەین ، بەڵام بەداخەوە ئێمە لەم جۆرە پرۆژانە دوورین بە تایبەتی لەبەر بوونی نەوت لە وڵاتەکەماندا، داهاتێکی زۆرو بێ ماندووبونمان بۆ دێو لایەنەکانی تری داهاتەکانمان پشت گوێ خستووە . عەرەب وتەنی (نفط ماشی) کەواتە نەوت دەڕوا. لەم گەشتەمدا لە وڵاتی کینیا شارەزاییەکی باشم لە کۆمەڵێ بواردا پەیداکرد کە پێشتر شارەزاییم نەبوو لەسەریان و مرۆڤ بە ڕێگای خوێندنەوە فێریان نابێ .

گەڕانەوەم بۆ بەغدا ..

ڕۆژی ١٩٧٥/٤/٢٩ سەعات ١٠ی شەو گەڕاینەوە بۆ قاهیرە و لە قاهیرەوە بۆ بەغدا . لە سەعات ٤ی بەیانی ڕۆژی ٤/٣٠ تا سەعات ١٠ی شەو ماینەوە لە قاهیرە . قاهیرە شارێکی گەورەو خۆشەو ساختمانی (العماره) گەورەی تێدایە ، بەڵام لەبەر ئەوەی زۆر نەمامەوە نەمتوانی بە جوانی و تەواوی شارەکە ببینم هەرچەندە جاری یەکەم بوو چاوم بە قاهیرە کەوت لەم گەشتە دا .

رۆژی ۱۹۷۵/٤/۳۰ سەعات ۲ی شەو گەیشتمە فرۆکەخانەی بەغدای نێودەوڵەتی ، بریکاری وەزارەت حەمزە الباهلی وبەڕێوەبەرە گشتییەکانی وەزارەت و ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی و کاك عبدالله کانی مارانی پارێزەر هاتبوونە فرۆکەخانە بە پیریمەوە، کاك عبدالله کانی مارانی یەکێ بوو لە برادەرانی دامەزرێنەری پارتی شۆرشگێڕ ، هەرچەندە لە ئێمە جیابووەوە و چووە لای مەلا عبدالله بەڵام پەیوەندی برادەریمان هەر بەردەوام بوو ئەو زیاتر لە شیخ جەباری برام عاجز بووبوو بۆیە وازی لە شۆرشگێڕ هێنا، حەز دەکەم ئەوە ڕوون بکەمەوە بە نەمانی عبدالله کانی مارانی کەلێنێکی گەورە کەوتە ڕیزی سەرکردایەتی شۆرشگێڕەوە ، کانی مارانی یەکێ لە کەسایەتیە پاکەکانی کوردی بەغدا بوو هەر لەسەرەتاوە ئەندامێکی پارتی دیموکراتی کوردستان بوو بەم دواییەش جەماعەتی مەکتەبی سیاسی و دواجاریش چووە ڕیزی بزووتنەوەی پێشکەوتنخوازی کوردەوە ، زۆری پێ نەچوو وازی لە بزووتنەوەش هێنا ،دوای گرتنی مامۆستا عولەما کە لە شوێنێکی تری یادداشتەکەم باسمکردووە، لە دەستدانی کانی مارانی دەگەڕێتەوە بۆ تەسرووفاتە ناشرینەکانی شێخ جەبار لە کاتی کۆبوونەوەیەکی سەرکردایەتی حیزب .

ئەم گەشتەم بۆ دەرەوەی عیراق لە ٤/١٤ وەتا ٤/٣٠ ی خایاند کەواتە زیاتر لە دوو حەفتەی خایاندو جگە لە ئە نجامدانی ئەرکە وەزیفیەکانم ، کۆمەڵێ سوودی شەخصیم ومرگرتوو ئەو شتانەی بە خەیاڵمدا نەهاتبوون لە ژیانمدا بینیانم .

بە مجۆرە گەشتەکەم بۆ کینیا کۆتایی پێهینا .

لە ۱۹۷۵/٥/۸ چوومە کەرکوك گیروگرفتێك هەبوو لە نێوان من وبراکانم (شێخ جبار وشێخ جەلیل و شێخ حەسەن و شێخ تالیب و وشێخ خالید) ئەمان هەموو بە فیتی شێخ جەبار کە بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی هەڵ نەبژێردرابوەوە تەکەتولیان کردبوو دژی من ومەکتەبی سیاسی ، (خەلیل خوێناوی ومەلا خدر عز الدین و مەلا محمدو مەلا نوری وسید نوری) کە من چوومە بارەگای پارتیمان ئەوان بارەگاکەیان بەجێ هێشت لە

ئه نجامدا یەکی شەش مانگ لە ئەندامەتی پارتی تجرید کران . ئەوانیش هەر بە شەو ناردیانە دوای شێخ جەبار و هاتە کەرکوك دەستیکرد بە هەڕەشەدان لێمان ، بەڵام من تەنەفۆنم لەگەڵ تەها جەزراوی کردو ئەویش لەگەڵ پارێزگاری کەرکوك قسەی کردو داوایان لە شێخ جەبار کرد لە کەرکوك نەمێنێ . شێخ جەلیل و شێخ حەسەن دەوری سەرەکییان هەبوو دژی من بەفیتی شێخ جەبار ، ئاشکراش بوو کێ هانی شێخ جەباری دەدا بۆ ئەم جۆرە ئاژاوانە .بەهەرحاڵ کردەوەکانی شێخ جەبار زۆر ناڕەحەتمی کردبوو ، بەتایبەتی نەدەبوو ئەو وەك برایەك بە فیتی دایەرەی عیلاقات لە ڕێزی پارتی شۆڕشگێڕ ئاژاوە بنانەوە کە زۆر باش دەیزانی ئەندامانی شۆڕشگێڕ زۆر لەو بێزار بوون . هەموو ئەم هەوڵدانانەش تەنها بۆ لاوازکردنی شۆڕشگێڕ بوو بۆ ئەوەی نەبادا ببێتە حیزبێکی ڕاستەقینە کە حیزبی بەعس باوەڕی بە بوونی فرە حیزبی نەبوو بەڵکو لەو قۆناغە ڕێگای بە چەند حیزبێکی کوردی دابوو ، تا ئەو ڕۆژەی پێویستی پێیانهەیە کە پێویستی پێیان نەما وردە وردە دەیانتوێنێتەوە ، دوا ڕۆژیش ئەم ڕاستییە دەرکەوت .

سەردانی کوێت ١٩٧٦

لە ١٩٧٦\٣\٢٢ بە سەرۆکایەتی وەفدێك چوومە کوێت، وەك وەزیری شارەوانی عێراق، ئەندامانی وەفدەکە بریتی بوون لە : تۆفیق المؤمن باڵیوز لە دیوانی وەزارەتی دەرەوە و ڕاوێژکاری کاروباری کەنداوی عەرەب، لەگەڵ دوکتۆر سەعدون خەلیفە بەڕێوەبەری پاراستنی تەندروستی گشتیی لە وەزارەتی تەندروستی، هەروەها دوکتۆر حیکمەت عومەر الحدیثی بەڕێوەبەری گشتیی پلاندانان لە وەزارەت ،لەگەڵ عبدالکریم عەلوان بەڕێوەبەری پەیوەندییەکان لە وەزارەتی شارەوانیی. شەوقی حەمەخان و محمد زیاد مەجید میسری هەردووکیان ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان بوون لەگەڵ خۆمدا، وەك دوو فەرمانبەری وەزارەتی شارەوانیی نەك بە ناوی پارتیەوە بردیانم .زۆر جار لە سەردانەکانم بۆ دەرەوەی عێراق یەك دوو ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆڕشگێڕم لەگەڵ خۆمدا بەمەبەستی ئەوەی دەرەوەی عێراق ببینن

دەبرد ، جۆرە شارەزاییەکیش پەیدا بکەن، بەڵام ئەوەی جێگای داخە سوودێکی وایان وەک ئەوەی من چاوەڕوانم دەکرد وەرنەگرت لێیان ، تەنها محمد محی الدین نەبێ لەبەر ئەوەی پلەی خوێندەواری لەوان باشتر بوو. ئەوەی جێگای داخە شەوقی حەمەخان کە لەسەرەتادا کە هاتە ڕیزی شۆڕشگێڕەوە لە شاری کەرکوک زۆر بیروباوەڕی باش بوو بەرامبەر بە بەعسییەکانیش زۆر تووندبوو تا ئەوەی دەیوت " ئەگەر کەرەکەم بەعسی بێ گوێی نالێ دەکەم ." بەڵام لە ساڵی ١٩٨٣ بە دواوە بیروباوەڕی زۆر گۆڕا و دوای دەرکردنیشی لە حیزب فەوجێکی جاشی دروستکرد ئەوەش لە ژێر کاریگەری شوعبەی سێ لە ئەمنی عامەم ، ئەوەبوو لە شەڕی ئێران –عێراق بریندارکراو چاوێکی و دەستێکی لەدەستچوو، هەروەها جەمیل مەلا وەیسی کە ئەویش لەگەڵیدا بوو لەو شەڕە کوژرا ، تا ئێستاش نەمزانی جەمیل چۆن خزایە ناو ئەو هەڵە گەورەیەوە لە فڕۆکەخانەی کوێت عبدالعزیز یوسف العدسانی سەرۆکی شارەوانیی کوێت، نەک یەکێ لە وەزیرەکانیان پێشوازی لێکردین، ئەمەش بووە هۆی گیروگرفتێکی پڕۆتۆکۆڵیی لە نێوان عێراق و کوێت کە دەبوو یەکێ لە وەزیرەکانیان لە فڕۆکەخانەی کوێت پێشوازییمان لێ بکا. شەوی ٢٥ \٣ ئاهەنگێکی ئێوارەخوانم بۆ کوێتییەکان لە باڵیوزخانەی عێراق سازدا تەنها ئەندامانی وەفدەکە ئامادە بوون کەواتە ئەو وەفدەی لەگەڵماندا گفتوگۆیان دەکرد لەبەر ئەوەی کوێت وەزارەتی شارەوانیی نەبوو ، یەک وەزیری کوێتی نەهاتە ئاهەنگەکە لە کاتێکدا بۆ هەموویان داوەتنامەمان ناردبوو. ئەمەش جگە لەوەی لە بواری پڕۆتۆکۆڵیدا زۆر ناشرینە، زۆر بێ ئەدەبانەش بوو بەرامبەر بەمن وەک وەزیرێکی عێراق. ئەمەش هۆیەکەی دەگەڕێتەوە بۆ ئەو گرێیە دەروونی و سیاسیەیەی لای کوێتیەکان پەیدا بووبوو بەرامبەر بە عێراق و ڕژێمی بەعس.کە دواڕۆژیش عێراق ئەم گرێ کوێرەیەی بە داگیرکردنی کوێت لە ساڵی ١٩٩٠ کردەوە.

بە هەرحاڵ دوای گەڕانەوەم بۆ بەغدا ڕاپۆرتێکم بۆ سەرەک کۆمار احمد حسن البکر نووسی دەربارەی ئەم تەسرووفاتە ناشرینەو ناپرۆتۆکۆڵییەی حکومەتی کوێت بەرامبەر بە وەفدەکەی عێراق . ئەوە بوو سەرەک کۆمار ناردی بە شوێنمداو، پاشان بە وەزیری دەرەوەی عێراقی وت کە بنێرێتە دوای بااڵیوزی کوێت لە عێراق بۆ ئەوەی هەڵوێستیان لەسەر ئەم بابەتە ڕوون بکەنەوە. ئەوە بوو بااڵیوزی کوێت هاتە الم لە وەزارەت و داوای لێبوردنی لێمکرد. بەاڵم من حاڵیمکرد کە هەر وەزیرێکی کوێتی بێتە عێراق بۆ سەردان تەنها بەڕێوەبەرێکی گشتیی لە یەکێ لە وەزارەتەکان پێشوازییان لێدەکا ، وەک ئەوەی لە کوێت پێشوازییان لێمانکرد. ئەوە بوو جەنابی بااڵیوز بە نووسین داوای لێبوردنی لێمانکرد و دووبارە داوەتی کردمەوە کە سەردانی کوێت بکەمەوە بۆ سڕینەوەی ئاسەواری ئەم کێشە پرۆتۆکۆڵیە، ئەوەبوو سەفەرێکی تری کوێتم کرد و لە مجارەیان وەزیری دەوڵەت بۆ کاروباری ئەنجومەنی وەزیران پێشوازی لێمکرد لە کۆشکی ئەمیریی" سیف" پش میوانداریمیان کرد.

بە هەرحاڵ پەیوەندی نێوان عێراق و کوێت هەر لە کۆنەوە باش نەبوو، عێراق هەمیشە جێگای گومانیان بوو . ئەوەبوو دواڕۆژ ئەم گومانەیان هاتە دی و ڕاست دەرچوو کاتێ صدام حسین لە ١٩٩٠\٨\٢ کوێتی داگیرکرد ، پێش ئەوەی بگەڕێمەوە بۆ عێراق دوای سەردانەکەی کوێت، بەردەوام بووم لە گەشتەکەم بۆ وااڵتانی دووڕگەی عەرەب ، ئەوەبوو لە ٣\٢٥ لە کوێتەوە چووم بۆ سعودیە و لە شاری ڕیاز دابەزیم، ئەمیر ماجد عبدالعزیز وەزیری شارەوانی سعودی پێشوازییمانی کرد لەگەڵ ئەحمەد گەیالنی بااڵیوزی عێراق لە سعودییە.

لە ١٩٧٦\٣\٢٧ لە هۆڵی " مەلیک فیصلی مؤتمرات"هەردوو وەفدی عێراقی و سعودی کۆبوونەوە ، وەفدی سعودی بە سەرۆکایەتی وەزیری شارەوانیی سعودی ئەمیر ماجد عبدالعزیز، لەگەڵ دوکتۆر حسن الجزائری وەزیری تەندروستی کە ئەویش لە

کۆبوونەوەکە بەشدار بوو.لەم دانیشتنە لەسەر بابەتی ژینگە دواین، سعودیە ڕازی بوو لەسەر ئەوەی مەڵبەندی ژینگەی دوورگەی عەرەب لە شاری بەسرەی عێراق بێ، کە کوێت ڕازی نەبوو بەسرە بکرێتە مەڵبەندی ژینگەکە. چوونم بۆ وڵاتانی دوورگەی عەرەب بۆ مەبەستی ژینگەو دامەزراندنی مەڵبەندی ژینگەی دوورگەی عەرەب بوو لە شاری بەسرە دامەزرێنیین.

بۆ عەسری ڕۆژی ٣\٢٧ سەعات چوارو نیو چاوم بە ئەمیر فەهد عبدالعزیز کەوت جێگری مەلیك خالد عبدالعزیز وجێگری یەکەمی سەرەك وەزیران لە کۆشکی " المعذر" بە ئامادە بوونی ئەمیر ماجد و ئەمیر مشعل بن عبدالعزیز وبالێوزی عێراق ئەحمەد گەیلانی. ئەمیر فەهد داوای لێکردم صدام حسین جێگری ئە نجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش سەردانێکی سعودیە بکات و بە باشی زانی سەردانەکەی دوا نەخا، ئەم داوایە زاری بوو ، کەواتە داوەتێکی شەفەوییوو.. بۆ شەو وەزیری شارەوانی ئاهەنگێکی سازدا ژمارەیەکی زۆری وەزیران و ئەمیرەکان بەشدار بوون یەکێ لەوانە ئەمیر عەبدوڵڵا بوو کە ئێستا مەلیکی سعودییە ، دوای مردنی مەلیك فەهد بوو بە مەلیك. سەردانەکەم زۆر سەرکەوتووانە بوو بە پێچەوانەی سەردانەکەی کوێت ، بۆ ماوەی سەعات و نیوێك لەگەڵ ئەمیر فەهد کۆبوویینەوە، باسی گەلێ شتمان کرد یەکێ لەوانە مەسەلەی کورد بوو ،ئەمیر فەهد وتی ئێمە یارمەتی مەلا مستەفا بارزانیمان دەدا و بارزانی کابرایەکی موسڵمانەو پیاوێکی باشە و حکومەتەکەی ئێوەش شیوعییە،گەلی کوردیش گەلێکی موسڵمانە نەدەبوو حکومەتی عێراق دوژمنایەتی مەلا مستەفا بکا. هەروەها پێمی وت ئێمە یارمەتی بارزانیمان دەدا دژی ڕژێمی بەغدا ، بەڵام یارمەتییەکەمان تەنها لە ڕووی دارایییەوە بوو نەك چەك. منیش لە وەڵامدا بە ئەمیر فەهدم وت : حکومەتەکەی ئێمە شیوعی نییە ، ئێمە لە کوردستان دێ نییە مزگەوتی تیا نەبێ ، با ئەو دێیەش شەش حەوت ماڵ بێ بەڵام لە مەملەکەتەکەی ئێوە نابینم لە دێهاتەکان مزگەوتان

هەبێ ، بۆ نموونە ناوی چەند مزگەوتێکم هێنا لە کوردستان ، ئەمیر فەهد بە پێکەنینەوە وتی: من مەبەستم لە کوردستان نییە، میللەتی کورد موسڵمانن ، مەبەستم لە عێراقە، منیش وتم زۆر سوپاس . /ئەم سەردانەم بۆ سعودیە" فەریزەی عەمرەم "بەجێهێنا و چوومە مەکە بۆ عەمرە لەگەڵ شەوقی حەمەخان و زیاد مجید میسری. لە فەریزەی عەمرە چەند تەڵە پرچێك لەسەرت دەبڕن ، ئەوەبوو بە زیاد میسریم وت سەرت دەتاشن ، ئەویش باوەڕیکرد و وتی کاك ستار ئەگەر سەرم بتاشن من دەگەڕێمەوە وئەم عەمرەیە ناکەم . شەوقی حەمەخانیش پێی وت لە عێراق ئەتك نەکرای، بەڵام لە سعودییە ئەتکت دەکەن.

بەڕاستی عەمرەکەم زۆر پێخۆش بوو ، یەکێ لە تاقیکردنەوەکانی ژیانمی زیادکرد ، ئەو شتانەی دەربارەی عەمرە ئەو کاتەی ئیخوان بووم لە کتێب خوێندبوومەوە لەم زیارەتەم بۆ مەککە بە چاو بینیم و بە کردەوە ئە نجامم دا، جیاوازیش زۆرە لە نێوان خوێندنەوەو بینین .

جگە لە عەمرەکەش زیارەتی گەنێ لە شوێنە پیرۆزەکانی مەککەمان کرد و چووینە سەر چیای" ئوحد" و لەقەد پاڵ چیاکە کە هەمزەی مامی پێغەمبەر لە شەڕی ئوحد شەهید کرابوو ، گۆڕەکەیان گواستبوەوە بۆ شوێنێکی ئەمینتر کە لەوەو پێش بەر لافاو کەوتبوو. ئاشکراشە لە سعودییە گۆڕەکەی ئیمام هەمزە یەکێ لەو گۆڕانەیە بە چەمەنتۆ هەڵگیراوە ، لە سعودییە وهابیەکان ڕێگا نادەن کەس گۆڕ هەڵبگرێ ، گوایا پێغەمبەر (د.خ) فەرمویەتی(خیر القبور دوارسها) کەواتە ئەو گۆڕانەی شوێنەواریان نامێنێ، ئەوەی سەیرە وهابیەکان لە هەزارەها فەرموودەی پێغەمبەر کار بەم فەرموودەیەی دەکەن .

لە گۆڕستانی (البقیع) سەرم لە گۆڕی نۆ ژنی پێغەمبەر دا هەر نۆ گۆڕەکە چەند مستێ خۆڵیان لەسەر بوولەگەڵ گۆڕی ئیبراهیم کوڕی پێغەمبەر و" گۆڕی

حەزرەتی فاتیمەی زەهرا. پاشان زیارەتی گۆڕەکانی عوسمان و حەلیمەی سەعدییەو حەزرەتی عەباس مامی پێغەمبەر ئەم گۆڕانەش هەموو لە بەقیع بوون. لەگەڵ گۆڕەکانی ئیبن مالیك و مصعب کوڕی عومەیر و لەگەڵ گۆڕی سێ میمکی پێغەمبەر لەگەڵ گۆڕی سێ کچی پێغەمبەر ئەوانیش لە بەقیع نێژرابوون (ام کلثوم ، رقیّة) ناوی سێیەمیان لە یادم نەماوە ، ئەوەندە دەزانم دوانیان خێزانی عوسمان بوون ئەوی تریان خێزانی عومەر بوو. لە شاری مەکەش زیارەتی گۆڕەکانی خەدیجەو مەیمونەم کرد.. پاشان کە ئەمیر فەهدم چاوپێکەوتەوە ئەمەم بۆ باسکرد ، پێمی وت ،" وەهابیەکان بە زۆر وامانکردووە ئەو نۆ گۆڕەی ژنەکانی پێغەمبەر دەستکاری نەکەن ئەگینا بە بیرو ڕای ئەوان دەبێ لەگەڵ زەوی تەخت بکرێن و ئاسەوارییان نەمێنێ ."

لە شاری مەدینە لە مزگەوتی مەدینە زیارەتی مەرقەدی پێغەمبەرم (د.خ)کرد لەگەڵ مەرقەدی ئەبو بەکر و عومەر لە هەمان مزگەوتدا.

دوای تەوابوونی سەردانەکەم بۆ سعودیە لە ٣\٢٩ چوومە بەحرەین و لە فڕۆکەخانەی " جواد العریف " دابەزیم و وەزیری دەوڵەت بۆ کاروباری ئەنجومەنی وەزیران پێشوازی لێمانکرد.لە ڕۆژی ٣\٣٠ ش کاتژمێری دەو نیو ی بەیانی چاوم بە"شیخ عیسا بن سلمان الخلیفە" ئەمیری بەحرەین کەوت،یەکێ لە پڕۆتوکۆڵی چاوپێکەوتنەکەمان کە سەرنجمی ڕاکێشا ئەوە بوو کە لە پێشوازییەکەی و بەڕێخستنەکەی خۆی تا باخچەی دەرەوەی کۆشکەکەی لەگەڵمانا هات و بەڕێمانی خست، کەواتە لە دەرگای کۆشکی ئەمیری پێشوازی لێمانکرد. لە هەمان ڕۆژدا لە کاتژمێری ١١,٣٠ چاوم بە شێخ خەلیفەبن سلمان الخلیفە کەوت سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران . دەوڵەتی بەحرەینیش ڕازی بوو لەسەر ئەوەی مەڵبەندی ژینگەکە لە بەسرە بێ. ئەمەش سەرکەوتنێکی زۆر باش بوو بۆ

من وەك وەزیری شارەوانیی عێراق ،بۆ عێراقیش.ئەم ڕەزامەندیەی بەحرێن هەڵوێستی کوێتی زیاتر لاوازکرد.

لە ٣\٣١ چاوم بەشێخ محمد بن مبارك وەزیری دەرەوەی بەحرەین کەوت و ڕۆژنامەکانی بەحرەین هەموو چالاکی وەفدەکەمانیان ڕۆژانە بڵاو دەکردەوە ،کۆنفرانسێکی ڕۆژنامەوانیم لە" مەنامە "ی پایتەختی بەحرەین بەست، لەو کۆنفرانسە هۆیەکانی گەشتەکەم ڕوونکردەوە و باسی گرنگی بوونی مەڵبەندی ژینگەکەم کرد لە دوورگەی عەرەب و مەڵبەندەکەی لە شاری بەسرە بێ.بەم جۆرە کۆتاییم بە سەردانەکەم هێنا بۆ بەحرین و لە هەمان ڕۆژ لە ٣\٣١ دوای نیوەڕۆ لە مەنامەوە بە ڕێکەوتم بەرەو قەتەر و چوومە "دەوحە"ولە فڕۆکەخانەشێخ محمد بن جبر وەزیری شارەوانیی پێشوازی لێکردین و ئاهەنگێکی ئێوارەخوانی لە مالی خۆیان سازدا شێخ محمدی وەزیر پیاوێکی بەتەمەن و نەخوێندەوار بوو بەڵام کچەکەی خێزانی ئەمیر بوو، شێخ محەمەدی وەزیر لە مانگەکەی گەورەترین کتێبخانەی هەبوو ، لەگەڵ خۆیدا بردمییە کتێبخانەکەی ، هەزارەها کتێبی تێدابوو ،کتێبەکان هەموو جوان بەرگ کرابوون یەکێ لەو کتێبانەی چاوم پێکەوت کتێبی شەرەفنامەی شەرەفخانی بەدلیسی بوو گۆڕینی مەلا جمیل ڕۆژبەیانی بۆ سەر زمانی عەرەبی . بە شێخ محەمەدم وت باشە جەنابت نەخوێندەواری ئەم کتێبانەت بۆ کۆکردۆتەوە ، پێمی وت "ئەم کتێبانە باشتر نیین لە کۆکردنەوەی کریستاڵ ،ڕاستە من نەخوێندەوارم بەڵام دوو کوڕم هەیە یەکێکیان بریکاری وەزارەتەو دوکتۆرای لە ئەمریکا لەسەر ژینگە هێناوەتەوە. خۆ دوای مردنیشم ئەگەر کوڕەکانم سوودی لێوەرنەگرن ئەوا پێشکەشی کتێبخانەی گشتیی قەتەری دەکەم."

لەو ئاهەنگە وەزیری ئەشغال خالد لەگەڵ وەزیری پەیوەندی و گواستنەوە عبدالله ناصر السویدی و سەرۆکی ئە نجومەنی وەزیران عبدالعزیز خالد الغانم ئامادەبوون.

"قەتەر" ڕای خۆی دەربڕی لەسەر مەڵبەندی ژینگەکە و داوایانکرد، پەلەیان لێ نەکەم و پاشان وەلأمم دەدەنەوە ، کەواتە ڕای خۆیان دەرنەبڕی.بە مجۆرەش کۆتاییم هێنا بە سەردانەکەی قەتەر.

لە ٤\٢ چوومە " ئەبو زەبی" و لە فرۆکەخانە وەزیری لاوان و وەرزش ڕاشد بن احمد بن سولتان لەگەڵ وەزیری کشتوکاڵ وسامانی دارایی بە وەکالەت پێشوازییان لێم کرد، بۆ ئێوارەش چاوم بە وەزیری دەرەوەیان احمد السویدی کەوت. لە دانیشتنەکەم لەگەڵ وەزیری دەرەوە باسی ئەوەی بۆم کرد کە ژمارەی دانیشتوانی ولأتەکەیان ٢٣٠ هەزار کەسە کە لە ساڵی ١٩٦٦ ژمارەیان ٢٠ هەزار کەس بوو." ئەم ڕوونکردنەوەیەی وەزیری ئیمارات ئەوەی بەبیرما هێنایەوە کە ئێمەی کورد ژمارەمان لە ٢٥ ملیون کەس دەدا لەو ساڵەدا ، جارێ خاوەند دەوڵەتی خۆمان نیین ،سەرەڕای ئەوەی ئەگەر بەراوردێك بکرێ لە نێوان دەوڵەتی ئیمارات و کوردستان مقەوماتی بوونی دەوڵەتی کوردستان گەلێ زیاترە لە ئیمارات بەڵأم ئیستعماری بەریتانی بەرژەوەندەکانی دوای شەڕی جیهانیی دووەم لەوەدا نەبووە کورد دەوڵەتی هەبێ . لە هەمان ڕۆژدا چاوم بە وەلی عەهد الشیخ خلیفە بن الراشد کەوت کە وەزیری بەرگریش بوو بە وەکالەت بە مجۆرە کۆتاییم بەسەردانەکەم هێنا و سەردانێکی سەرکەوتو بوو .

پاشان گەڕامەوە بۆ کوێت و لە فرۆکەخانەی کوێت وەزیری پەروەردە پێشوازیمانی کرد ، لە ٤\٥ لە کۆشکی " دسمان" هەردوو وەفدی عێراق و کوێت کۆبوونەوە ، وەفدی عێراق بە سەرۆکایەتی من و وەفدی کوێتی بە سەرۆکایەتی سەرۆکی ئە نجومەنی شارەوانیی کوێت عبدالعزیز عدسانی.لە کۆبوونەوەکە وەفدی کوێتم ئاگادارکردەوە کەوا وەك وەزیری شارەوانیی عێراق هەست دەکەم هەڵوێستێکی نا دۆستانەتان هەیە دژی عێراق و هەوڵ دەدەن بە چاوێکی سووك سەیری عێراق بکەن بەتاییەت دوای ئەوەی کە گەیشتمە ولأتەکەتان لە جیاتی یەکێ لە وەزیرەکانتان پێشوازیم لێ بکا سەرۆکی شارەوانیی

شاری کوێت پێشوازی لێم کرد که ئەمەش بە پێچەوانەی پرۆتۆکۆڵی پێشوازیکردنە لە وەزیرێك لە کاتێکدا ژمارەی کارمەندان و فەرمانبەرانی وەزارەتی شارەوانی عێراق خۆی لە نزیکی ژمارەی دانیشتوانی کوێت دەدا ئەگەر بێتو ڕەچاوی پرۆتۆکۆڵ نەکەین کە لە پرۆتۆکۆلات گچکەیی و گەورەیی ولاّت نایخوا بەڵکو دەوڵەت دەوڵەتە بچووك بێ یان گەورە، بۆیە کۆتایی بە کۆبوونەوەکەمان دێنم و دەگەڕێمەوە بۆ عێراق .ئەوەبوو وەك باسم کرد کێشەکە بەداوەتکردنی جاری دووەم کۆتایی پێهات.بەهەرحاڵ دەربارەی کردنەوەی مەڵبەندی ژینگەی خەلیج نە لە بەسرەو نە لە هیچ شارێکی تری عێراق و کەنداوی عەرەب نەکرایەوە.

هەر دەربارەی سەردانەکانم بۆ کوێت لە ساڵی ١٩٧٦ لە ١٢\٢١ بە سەرۆکایەتی وەفدێك چوومە کوێت بە مەبەستی ئامادەبوون لە کۆبوونەوەی کۆمەڵەی دامەزراندنی کۆمپانیای دەریاوانی عەرەب" الجمعيه التاسيسيه لشركه الملاحه العربيه" ئەوەبوو لە ١٢\٢٢ لە ئوتێلی هاملتۆن کۆبوونەوەکە بەسترا و ڕۆژی ١٢\٢٤ گەڕامەوە بۆ بەغدا ئەو سەردەمە وەزیری گواستنەوە بووم نەك شارەوانیی.

لەگەشتەکانم بۆ وڵاتانی کەنداوی عەرەب جگە لە ئەنجامدانی ئەرکە ڕەسمیەکانم وەك وەزیرێکی دەوڵەتی عێراق بە باشی و دلسۆزی و سازش نەکردن لە سەر حیسابی عێراق لە هەموو ئەو چاوپێکەوتنانەم کە باسیانم کرد خۆم وەك وەزیرێکی کوردو سکرتێری گشتیی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان دەناساند، بە کورتی باسی گەلی کوردیشم بۆیان دەکرد کە بێگومان ئەمەش لەسەرم گران ڕادەوەستا لەبەر ئەوەی لە هەموو چوونە دەرەوەیەکم یەکێ لە ئەندامانی وەفدەکە ڕا پۆرتی خۆی لەسەرم دەنووسی ، لە عێراقی بەعس وەفد نەبوو یەکێ تەکلیف نەکەن بۆ چاوەدێری وەزیر یان هەر سەرۆك وەفددێك ، لە گەڕانەوەیان ڕا پۆرتێ نەدەن بە حیزبی بەعس یان جیهازی موخابەرات هەر بۆیە

وەك وەزیرێکی کورد دوای سێ ساڵ و دوو مانگ و نیو دەرکرام لە وەزیریی لە کاتێکدا هاوڕێکانم کە لەگەڵ من بوونە وەزیر هەندێکیان پانزە ساڵ بە وەزیری ماندوە و بە هۆی تەمەنیان لە وەزارەت ئیعفا کران تەنها خوا لێخۆشبو عزیز عقراوی لەبەر ئەوەی ئیلتحاقی کرد و چووە سوریا ،ئەوەی سەیر بوو ، ئیعفاکردنەکەی عەزیز عەقراوی دوای ئەوەی ئیلتحاقیکرد و مێژگردێکی ڕۆژنامەوانیشی لەگەڵ مام جەلال لە دیمەشق بەست و تەلەفیزیۆنی بی. بی. سی . بڵاویکردەوە ، مەرسومی کۆماریی ئیعفاکەی لە بەغدا بڵاونەکرایەوە .. یان خوالێخۆشبوو عبیدالله بارزانی کە صدام حسین بە ناحەق ئیعدامی کرد.خۆ هاشم عەقراوی لە حیزبی بەعس گەیشتە پلەی ئەندامی شوعبە و گەلێ لە بەعسیەکان بەعسی تر بوو .

لە سەردانەکەم بۆ قەتەر (قائم بالاعمال)ی عێراق ناوەکەیم لە یاد نەماوە پا پۆرتێکی لەسەرم نووسیبوو بۆ وەزارەتی دەرەوە گوایا من " مەدالیای زێڕم" بە خەڵات پێشکەش بە وەزیری دەرەوەی قەتەر و چەند لێپرسراوێکی تری قەتەر کردووە ، ئەم مەدالیانە وێنەی مرۆڤێکی کوردی لەسەرەو ڕەمزی دەوڵەتی کوردستانە ، لە کاتێکدا مەدالیەکە بانکی ڕافیدێنی عێراق وەك دراوێك دەریچواندبوو بە بۆنەی گەڕانەوەی ئاشتی و لە دایکبوونی ئۆتۆنۆمی هەرێمی کوردستان.

سەردانی یوگۆسلافیا

لە ۱۹۷٦\۷\۷ ڕێکەوتی ڕۆژی چوارشەممە چوومە بەلگراد پایتەختی یوگۆسلاڤیا لە سەر بانگهێشتی وەزیری گواستنەوەی یۆگۆسلافی ،مەبەستیش لەم سەردانەم بۆ بینینی گەمییە " جنیبە" کانی کە یۆگۆسلاڤیا دروستیان دەکرد." بۆ وەزارەتی گواستنەوەی عێراق ، جنیبە "کەشتیەکی بچوکی بارهەڵگرە هەر جەنیبەیەك بارەکەی ۵۰۰ تەن بوو .بە پێی گرێبەستێکی نێوان ئێمەو یۆگۆسلافیا ۱۰۰ سەد جەنیبەمان لێیان کڕیبوو بۆ

بەکارهێنانیان لە ڕووباری دیجلە لە نێوان بەغدا و بەصرە، هەروەها لە ڕووباری شەتی عەرەب. هەرچەندە دوای تەوابوونیان و وەرگرتنیان هیچ سوودێکمان لێیان وەرنەگرت، یەکەم لەبەر ئەوەی وەزارەتی ئاودێری نەیتوانی ڕووباری دیجلە پاك بکاتەوە یان وێستگەی کەشتیەکان دروست بکرێ .دووەمیش لەبەر ئەوەی شەڕی عێراق-ئێران دەستی پێکردو نەتوانرا بەکاریان بهێنرێن.

لەم گەشتەم محمد محی الدین ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستانم برد . کاتژمێری ٣,١٥ ی دوای نیوەڕۆ گەیشتینە بەلگراد ، وەزیری گواستنەوەی یۆگۆسلافی لە فڕۆکەخانە پێشوازی لێکردین و نانی نیوەڕۆمان لە ئوتێلی یۆگۆسلافیا لەسەر شەرەفی وەزیری گواستنەوە خوارد..ئوتێلی یوگۆسلافیا کەوتۆتە سەر ڕووباری دانوب و پلەی گەرمای بەلگراد ٢٩ پلەی سەدی بوو.

لە ٧\٨ سەر لە بەیانی چووینە" سمیدیرڤسکا پەلانکا" کە یەك سەعات و نیو لە بەلگرادەوە دوورەبوو، لەوێ سەرمان لە کارگەی" گۆشا" دا ، ئەم کارگەیە تایبەت بوو بە دروستکردنی فارگۆنی شەمەندەفەر و پردی ئاسن و سەیارەی ترێلە.بۆ نیوەڕۆش لە چێشتخانەیەکی ئەسەری میللی نانمان خوارد، لە ڕێگای گەڕانەوەمان سەرمان لە شاری " ئۆپۆلا "دا ئەم شارە کەوتۆتە سەر گردێکی گەورە و ٣٤٥ م لە ئاستی دەریاوە بەرزە لە ناوجەرگەی " صربیا" یە لەوێ سەرمان لە کلێسەی " قەرجوورجیا" دا. ئەم کلێسەیە بەڕاستی کلێسەیەکی نایاب بوو لە ڕووی معماری و بە وێنەی جوان جوان ڕازاندرابوەوە وێنەکانیش هەموو بە زێڕ دروستکرابوون.بەڕاستی نەك لە یوگۆسلافیا بەڵکو لە زۆربەی زۆری وڵاتانی ڕۆژئاوا ، ئەم جۆرە شوێنانەیان پاراستووە ، ئاساوار بە هەموو جۆرەکانیانەوە لای ئەوان شتێکی پیرۆزە ، دەبێ بپارزرێن ، پاراستنیانیش پاراستنی میژووی وڵاتەکەیانە، لە عێراق یان لە کوردستان ، زۆربەی زۆری

ئاسەوارەکانمان لەناودراون یان تالآن کراوون ، ئەمەش بۆتە هۆی ئەوەی شتی زۆر گرنگ لە مێژووی گەلەکەمان بزر ببن .

لەسەر ڕووباری دانوب" حسین حیاوی"باڵیوزی عێراق لە چایخانەیەکی نایاب داوەتێکی بۆمان سازدا، ئەم چایخانەیە بریتی بوو لە پاپۆرێك دوو کاتژمێر بە شەو لەناو ئەو گازینۆیە ماینەوە کە لە لەناو ڕووباری دانۆب دەسووڕایەوە ، شەوێکی زۆر خۆشمان بردەسەر، حسین حیاوی مرۆڤێکی خاوەند زەوق بوو دیاریش بوو زۆر دۆستی کورد بوو.بەم دواییەش دوای ئەوەی خانەنشین کرا لە ساڵی هەشتاکاندا هەردووکمان ئیشتراکمان کردبوو لە مەلەوانگەی ئوتێل بابل لە بەغدا و زۆر جار تووشی یەکتر دەبووین لە کاتی مەلەوانکردنماندا لە مەلەوانگەی ئوتێلەکە ، زۆر جاریش لەگەڵ یەکتری دەمەتەقێمان دەربارەی وەزعی عێراق بە تایبەتی لە کاتی شەڕی نێوان عێراق و ئێران دەکرد ، باسی مەسەلەی کوردمانیش دەکرد و بۆچوونەکانی خەراپ نەبوون.

بۆ ڕۆژی دوایی چووین بۆ شاری "زرینیان" ئەم شارە شارێکی بچووك و خنجیلانە بوو، کەوتۆتە ناوچەیەکی کشتوکاڵیەوە ، تاڕادەیەکیش خەریکی پیشەسازی بچووکن ، لەم شارە سەرم لە بارەگای کۆمپانیای دروستکردنی کەشتیەکانمان دا " جنیبە" کە بۆ ئێمەیان دروست دەکرد. لەوێ یەکەم کەشتیم تدشین کرد کەواتە خستمە سەر ئاو، هەر لەوێ وتارێکم خوێندەوە بۆ کرێکاران و جەماوەری ئامادەبوو، دوای تەواو بوونی سەردانەکەمان بۆ کۆمپانیاکە بۆ نیوەڕۆ سەرمان لە شارەوانی شارەکە دا. پاشان بۆ پشوودان چووینە یەکێ لە کۆشکە دێرینەکانی پێش بوونی یوگۆسلافیا بە دەوڵەتێکی سۆشیالیست ، لەو کۆشکە دابەزین ، بەڕاستی شوێنێکی دڵگیربوو.ئەم کۆشکەش یەکێ لە شوێنە دێرینەکانی یوگۆسلافیا بوو وەك خۆی پاراستبویان و دەستی خەراپکاری نەگەیشتبوو پێی بەڵکو بە باشی و جوانی پاراستبویان.

شاری بارِ

ڕۆژی شەممە ٧\١٠ کاتژمێری ٤٠,٩ ی بەیانی بە شەمەندەفەر کەوتینە ڕێ بۆ شاری بار کە کەوتۆتە سەر کەناری دەریای ئەدریاتیک . هێڵی شەمەندەفەرەکە ٤٧٦ کم درێژ بوو ، ئەم هێڵە ئاسنینە بە سەختترین ناوچەی شاخاویدا تێپەردەبێ و گشتیی درێژایی تونیلەکانی ٢٥٤ کم درێژە درێژترین تونێلیان ٨کم بوو. لەگەڵ پردی زۆر بەرز بەرز ، بە شێوەیەکی زۆر جوان بیناکرابوون،ناوچە شاخاویەکانی وەک ناوچەی گەلی عەلی بەگی کوردستان دەهاتنە پێش چاوم و گەورەترین شاریش کە ئەم هێڵەی پێیدا تێپەڕ دەبێ شاری " ئۆژتسیا " یە ، ئەم شارە یەکەم کۆماری ڕزگارکراوی لە مانگی ١٠ و ١١ ی ساڵی ١٩٤١تێدا دامەزرا. پاشان نازیەکان داگیریانکردەوە.لەم شارە جەنراڵ تیتۆ خۆی سەرکردایەتی شەڕی پارتی زانی دەکرد. شاری " تیتۆگراد" پایتەختی " مۆنتی نیگرۆ" یە، لە قەرەداغ، دانیشتوانی قەرەداغ وەک هەموو ناوچە شاخاویەکان جل و بەرگ و عادەتیان زۆر بە کورد دەچێ و ژمارەیان یەک ملیۆن کەسە. کۆماری تایبەتی خۆیان لەئاستی خودموختاری هەیە . شەو کاتژمێری ٨ گەیشتینە " بارِ " ڕێگاکە ١١ سەعات بوو. شەمەندەفەرەکە بە خێرایی ١٤٠ کم لە سەعاتێکدا دەڕۆیشت وجارێ ئەم خێراییە گوایا بۆ تاقیکردنەوەیە. لە بارِیش شەوێکی خۆشمان بردە سەر.

لە ٧\١٢ سەعات ٧ی بەیانی بە فڕۆکەی بوینگ ٧٢٧ چوین بۆ شاری " زەغرب" بە ٤٠ دەقیقە گەیشتینە زەغرب لەوێوە بە سەیارە چووینە شاری ئۆبلیانا ، لەوێ سەرۆکی کارگەی ئۆسکرا لەپێشوازیماندا بوو، هەر بەگەیشتنمان سەرم لە وێستگەی شەمەندەفەری شارەکەدا بە تایبەتی کە لەسەر بناغەی ئەلەکترۆنی ڕیکخرابوو ، فارگۆنی بارمکان هەریەکەیان بە پێی بەرنامەی تایبەت دارِێژرابوون لە مەکینەکە جیا دەبوونەوەو بۆ شوێنی تایبەتی خۆیان دەڕۆیشتن، بۆ نیوەڕۆش لە ئوتێلی خەلیج پشوومانداا.

ڕۆژی ٧\١١ کەواتە ڕۆژێ لەپێش ئەوەی بچینە زەغرب ، سەعات ١٠ی بەیانی لە شاری "بار"وە چووینە شاری " دۆبرۆنیک" ئەم شارە تا بڵێی شارێکی جوانە و کەوتۆتە سەر

دەریای ئەدریاتیک لە سەر کەناری کەنداوی ئەدریاتیک، لەوێ سەرم لە یەکێ لە کۆمپانیاکانی دروستکردنی پاپۆرەکاندا " جنائب" کە گەورەکەیانە، وەك باسم کرد بارەکەی ٥٠٠ تەن بوو . بۆ نیومرۆ لە شوێنێکی زۆر خۆش و دلگیر نانمان خوارد شوێنەکە زۆر بە ناوچەی سوارەتووکەی کوردستانی دەکرد یان سەرسەنگ تەنها ئەوە نەبێ کە ئەم شوێنە زۆر بایەخی پێدرابوو، ولاتەکەی ئێمەش فەرامۆش کراوە جگە لەوەی تا ئێستا چەندجار لە لایەن حکومەتە یەك لە دوای یەکەکانی عێراقەوە بە تایبەتی لە ساڵی ١٩٦٣ بەدواوە کاولکراوە .

بۆ نیومرۆ چووینە ئوتێلی " پلاکیر " ئەوەم لەبیر چوو بڵێم کە لەو شوێنە جوانەی نانمان لێی خوارد ناوی " کۆنا قۆتسکی قۆری" بوو ، کچانی ئەم گوندە بە جوانی و قۆزی ناسراون، وێنەی کچەکانیان پێش ئەوەی یوگۆسلافیا ببێ بە دەوڵەتێکی سۆشیالیست وێنەکانیان لەسەر دراوی ولاتەکە بووە ، کە ئێستا ئەو پارانە کاریان پێ ناکرێ ،بەڵام وەك دراوی کۆن بە نرخێکی زۆر گران دەفرۆشرێن، دوو کچ لە چێشتخانە کە نموونەی جوانی و شۆخی بوون خزمەتیان دەکردین ، من کە چاوم پێیان کەوت وامزانی خوشکن و لفانەن، بەڵام وەزیری گواستنەوەی یوگۆسلافیا پێمی وت ئەك خوشك و لفانە نیین بەڵکو خزمی یەکترین نیین ، کچانی ئەم گوندە هەموو وا جوانن و لە یەکتری دەچن .ئەم دوو کچە ماسییان بۆمان دەبرژاند ، ماسیەکانیان لە تەنیشت ئاگرێکەوە لە شیش دابوو ، شیشەکان بە چەرخ و فەلەکێکی بچوك گرێ درابوون و چەرخ و فەلەکەکە لەبان جۆگەیەکی خوڕی بچوك دابندرابوون ، ئاوی جۆگەکە دەیسوڕاندەوە و لەگەڵ خۆیدا شیشە ماسیەکانی لە تەنیشت ئاگرەکە دەیسوڕاندەوە تا بە تەواوی دەبرژان ، وەك چۆن لە کەناری ڕوباری دیجلە لە چایخانەکانی " ئەبو نەواس" ماسیان دەبرژاند کەواتە " مەسگوف" . بەڵام دیمەن و جۆری برژاندنەکەی لەوەی ئەبو نەواس جوانتر بوو و جگە لەوەی لە ئەبو نەواس ئەوانی ماسیەکان دەبرژێنن پیاون پاك و تەمیزیش نیین ، ئەمەی ئێرە جوانترین کچی یوگۆسلافیان .

شاری دۆبرنیك ناسراوە بە جوانی و تا ئێستاش ئەم شارەیان پاراستوە و چوار دەوری قەڵایە و سەیارە قەدەغەیە بچێتە ناو شارە کۆنەکەوە ، ئەم شارە چوار دەرگای هەیە

ئەم چوار دەرگایە دابخرێن شارەکە دەبێتە دوورگەیەک و لە مێژووی کۆنیشدا داگیر نەکراوە بەڵام لە شەڕی جیهانیی دووەم ئەڵمانەکان داگیریانکرد. لە سەدەی ١٦ یەم کۆماریکی بەناوبانگ بووە. دۆبرنیك ناسراوە بە چارەسەرکردنی ئاسایی و مارشال تیتۆ لەم شارە کۆشکێکی بۆ خودی خۆی دروست کردوە تەنها بۆ چارەسەری ئاسایی، تیتۆ تووشی نەخۆشی " عرق النسا" بووە و لە گەڵ شوێنی تری یوگۆسلافیا شوێنی وای بۆ خۆی بنیات ناوە .تیتۆ وەك پێشمەرگەیەکی دێرینی یوگۆسلافیا ، بە شەڕی پارتیزانی یوگۆسلافیای ئازاد کرد و پاشانیش لە فەلەکی یەکێتی سۆڤیەت جیابوەوە ، کە دەسەڵاتی گرتە دەست و بووە سەرەك کۆماری یوگوسلافیا دەستی کرد بە کۆشك و تەلار دروستکردن لە زۆربەی شارە جوانەکانی یوگۆسلافیا و لە عێراقیش دا صدام حوسین لەسەر هەمان ڕێبازی تیتۆ ڕۆیشتە ڕێوە لە کوردستانی باشوریش جارێ نەبووینەتە دەوڵەت و سەربەخۆیی تەواومان وەدەست نەهێناوە سەرکردەکانمان چاو لە تیتۆ و صدام دەبڕن و لە هەر شارێکی کوردستان کۆشکێك دروست دەکەن یان یەکێ لە کۆشکەکانی صدام حوسین و عەلی کیمیاوی داگیر دەکەن . ڕۆژی ٧\١٣ لە شاری لیوبلینا بە فڕۆکە گەڕامەوە بۆ بەلگرادی پایتەخت بۆ شەویش لە یەکێ لە چێشتخانەکانی سەر ئاوی دانوب دەعوەت بووین.

لە ٧\١٤ سەرم لە بالیوزخانەی عێراق دا بە بۆنەی جەژنی ١٤ی تەممووز. بە ڕێکەوت دوکتۆر فەوزی القیسی وەزیری بەرایی لەگەڵ خێزانەکەی لەوێ بوون ، بۆپشوودان هاتبوونە یوگۆسلافیا، دوکتۆر فەوزی تووشی نەخۆشی شێرپە نجەی قوڕگ بوو بوو .بەم دواییەش پێش مردنی هەوڵیدەدا لە جاران کەمتر جگەرە بکێشێ ، جگەرەکەی بە گوێزان دەکردە دوو بەشەوە بەشێکی فڕێ دەدا، بەڵام دیاربوو کار لەکار ترازابوو ، شێرپە نجەکەی کاری خۆی کردبوو.

هەر نەو نەخۆشیەش لە نەنجامدا بووە هۆی مردنی، دوکتۆر فوزی جگە لەوەی مامۆستایەکی زانکۆی سەرکەوتوبوو، لە وەزارەتیش یەکێ لە وەزیرە سەرکەوتووەکانی بواری دارایی بوو لە عێراق و زۆریش دۆستی کورد بوو . چەند جار پێکەوە دادەنیشتین باسی ئەوەی دەکرد کە گەلی کورد وەك هەموو گەلانی جیهان مافی چارەنووسی خۆی هەیە

، لەو رۆژانە لەو بارودۆخەی عێراقدا لە سەردەمی دەسەڵاتی بەعس ئاسان نەبوو وەزیرێکی عێراق بەو جۆرە پای خۆی لای دۆستێکی خۆی دەربڕێ .

لە هەمان رۆژدا لە کاتژمێری ٢ ی دوای نیوەرۆ چاوم بە" شیڤەر"جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران کەوت کە لێپرسراوی کاروباری ئابوریش بوو بە ئامادەبوونی باڵیوزی عێراق حسین حیاوی لەگەڵ وەزیری گواستنەوەی یوگۆسلافیا، چاوپێکەوتنەکەم زۆر سەرکەوتوبوو، هەرلە هەمان کاتدا ئێستگەی یوگۆسلافیا بۆ ماوەی ١٠ دەقیقە چاوپێکەوتنێکیان لەگەڵمدا دەربارەی پەیوەندی نێوان عێراق و یوگۆسلافیا تۆمارکرد، دیاربوو سیستەمی دەوڵەتی یوگۆسلافیا کاری خۆی هەبوو لەسەر جۆری بیرکردنەوەی حوسێن حەیاوی دەربارەی چۆنێتی چارەسەرکردنی کێشەی کورد لە عێرا قدا .

لە ٧\١٥ لە گەشتە ڕەسمیەکەم بۆ یوگۆسلافیا گەڕامەوە، لە فرۆکەخانەی بەلگراد حسین حیاوی باڵیۆزی عێراق لە یوگۆسلافیا و مقدم ئەرشەد زێباری مولحەقی عەسکەری – کە بەم دواییە بووە سەرۆکی جاش و جاشێکی زۆر چە پەڵ دژی گەلەکەی – و وەزیری گواستنەوەی یوگۆسلافیا بەڕێمانیان خست. یوگۆسلافیا یەکێ لەو دەوڵەتە سۆشیالیستانە بوو کە دەرگایان لەسەرپشت بوو بۆ سەفەر و سەردانی بییانیەکان و هاوینەهەوارەکانیان. بە پێی ئەژمارێك لە ساڵی ١٩٧٥ نزیکی ٢٢ ملیۆن خەڵکی گەڕیدە سەردانی هاوینەهەوارەکانیان کردبوو .لە یوگۆسلافیا لە ٢٤ ملیۆن کەس نیو ملیۆنیان دەرچوی زانکۆن و داهاتی نەتەوەییان٤٠ دۆلارە کەواتە بۆ یەك کەس لە مانگێك دا و ئەم داهاتەش کەمە بەلاّم لە زۆر لە ولاّتە سۆشیالیستەکانی تر بەرزترە. بەلاّم لە هەندێ ناوچەی یوگۆسلافیا داهاتی نەتەوەییان ١٢٠ دۆلارە کە ئەمەش زۆر باشە. یوگۆسلافیا بریتییە لە چوار هەرێمی کۆماری و دوو هەرێمی حوکمی زاتی و ئەم تاقیکردنەوەیەی حوکمڕانی لە یوگۆسلافیا تا ئێستا لە دوای شەڕی جیهانیی دووممەوە بۆتە هۆی پارچەنەبوونی ولاّتەکەیان. بەلاّم دوای ڕووخانی یەکێتی سۆڤیەت یوگۆسلافیاش پارچە پارچە بوو ، چەند کۆمارێکی لێکەوتەوە، کە لێرەدا جێگای باسکردنی نییە.تەنها ئاماژە بەو ڕاستییە دەکەم کە پێکەوە گرێدانی چەند نەتەوەیەك و دروستکردنی یەك دەوڵەت لە ژێر هەر ناوێکدا بێ بە بێ ئارەزووی ئەو نەتەوانە لە نجامەکەی وەك

ئه نجامه‌كانى دەوڵەتى يەكێتى سۆڤيەت يان يۆگۆسلافيا و چيكۆسلۆفاكيا دەبێ و گومانيش نييە لەوەى ئه نجامەكەى دەوڵەتى عێراقيش دواى ڕووخانى ڕژێمى بەعس بە هەمان ئه نجام دەگا ، پارچە پارچە بوونى عێراق و دابەشبوونى و بوونى بە سێ دەوڵەت (دەوڵەتى كوردستان و باشور و ناوەڕاست ، كەواتە شيعەى باشور و سوننەى ناوەڕاست) بەتاييەتى دواى ڕووخانى ڕژێمى بەعس لە ساڵى ٢٠٠٣وە، ڕۆژ بە ڕۆژ دەردەكەوێ كە سەرى دوو گا لە يەك مە نجەڵدا ناكوڵێ ، شيعەو سوننە پێكەوە ژيانيان لە يەك دەوڵەتدا زۆر زەحمەتە .

لەم سەردانەم بۆ يوگۆسلافيا چاوم بە ئەرشەد زێبارى كەوت مولحەقى عەسكەرى عێراق بوو لە يوگۆسلافيا داواى لێم كرد دواى گەڕانەوەم بۆ بەغدا چاوم بە صدام حسين بكەوێ و داواى لێ بكەم بەڵكو نەقڵى بەغدادى دەكا ، وا دياربوو ئەرشەد زۆر بێزار بوو لە مانەوەى لە يوگۆسلافيا. ئەوەبوو كە گەڕامەوە چاوم بە صدام كەوت و داواكەى ئەرشەدم پێ ڕاگەياند و دواى ماوەيەكى كورت نەقڵى بەغدادى كردەوە. پاشان كرايە وەزيرى دەوڵەت و كاروبارى سەرۆك جاشايەتى عەشيرەتى زێبارى پێ ڕاسپێراو ژمارەى جاشەكانى لە چەند فەوجێك تێپەڕيكرد. يەكێ لەو سەرۆك جاشانە بوو كە لە هەڵمەتەكانى ئەنفال لە ناوچەى بادينان بەشدار بوو بەڵكو شان بە شانى قايدى فەيلەق و ئەفسەرە گەورەكانى سوپاى عێراق سەركردايەتى هەڵمەتى ئەنفالى دەكرد ، بەڵكو ڕێ خۆشكەرى هەڵمەتەكە بوو .

سەردانی بیرەسپان و کارێز لە ساڵی ١٩٧٦

لە ١٩٧٦\٧\٢٢ چوومە دێی بیرەسپانی گەورە و کارێز بیرەسپان سەر بەناحیەی (التون کۆپری) پردبیە کارێزو سەر ناحیەی شوانە ، لە ساڵی ١٩٦٩ وە نەچوبوومە دەشت و سەرم لە خزمو کەسو کارەکانم نەدابوو بە هۆی بارودۆخی ناوچەکەوە، ئاشکرایە دوای بەیانی ١١ ئازاری ١٩٧٠ جەماعەتی پارتی دیموکراتی کوردستان بە سەرۆکایەتی بارزانی مستەفا دەستیان بەسەر هەموو کوردستاندا گرت و یەکێ لە ناوچەکانیش دێهاتەکانی ئێمەبوو. لە بیرەسپان لەبەر نەوەی براکانم و ئامۆزاکانم سەر بە پارتی دیموکراتی کوردستان \ جەماعەتی مەکتەبی سیاسی|بوون، جەماعەتی مەلا مستەفا دەستیان بەسەر کێڵگەو دەغڵو دانەکانماندا گرت ،بەڵام دوای ئاش بەتاڵ ، براو ئامۆزاکانم گەڕانەوە بۆ بیرەسپان.لە دێی بیرەسپان لە ساڵی ١٩٣٥ لە دایکبووم و براکانم و خزمەکانم و خەڵکی دێیەکەمان هەموو تا ساڵی ١٩٨٧ ش جارێ لە بیرەسپان دادەنیشتن تا ڕژێمی بەعس دێیەکەی ڕوخاندو لەگەڵ زەوی تەختیکرد نەك هەر بیرەسپان بەڵکو ٤٥٠٠ گوندو شارۆچکەی کوردستانیان لەگەڵ زەوی تەختکرد. براکانم شێخ تەها و شێخ تەیب و شێخ هادی لە دێی کارێز دادەنیشتن پێش کاولکردنی.بەڵام هادی برام لە لەمانگی یانزەی ساڵی ١٩٦١ بە هۆی ئیلتهابی ریخۆڵە کوێرە کۆچی دوایی کرد لەبەر نەوەی ومزعی کوردستان باش نەبوو لە نەخۆشخانە بوو لە کەرکوك لە ترسا لە نەخۆشخانەکە هەڵاتبوو، ئەوکاتە لە بەندیخانەی کوت بەند بووم و جارێ دەرنەچوبووم، هەواڵی مردنەکەیم نە دەزانی تا ئەو ڕۆژەی لە بەندیخانەی کوت ئازادکرام و گەڕامەوە کەرکوك .

شێخ جلیلیش لە ٢٠٠٤/١٢/٤ کۆچی دوایی کرد و شێخ تەهایش کەبراگەورەمان بوو لە ٢٠٠٦/٣/١٤ پێش ئەوانیش شیخ حەسیبی برام لە نەخۆشخانەی الشماعیە لە ١٩٩٢/٩/٨ کۆچی دوایی کرد . دوو ڕۆژ لە بیرەسپان و کارێز مامەوە ، شەوقی حەمە خان و زیاد

مجید میسریم لەگەڵدا بوون. لە سەردانەکەم بۆ دێی بیرمسپان چوومە ماڵ حاجی حوسین کۆیی ، کە براکانم و ئامۆزاکانم وایان چاوەڕوان دەکرد لێم کە لە ماڵ شێخ ڕەوف شێخ نەجیمی ئامۆزام دادەبەزم وەک برا گەورەی بیرمسپان نەک ماڵ حاجی حوسین، بەڵام لەبەر ئەوەی دوای بەیانی یانزەی ئازار هەندێ ساردی کەوتبووە نێوان براو ئامۆزاکانم لەگەڵ ماڵی حاجی حوسێن ، وام بە باش زانی پێشان سەردانی حاجی حوسێن بکەم کە مێواندارییەکی زۆر باشمی کردو پیاوانە بە پیرییەوە هات و برایەتی و دۆستایەتی دەها سالێ ڕابوردوی نێوا نمان گەڕاندەوە وەک ئەوەی هیچ ڕووی نەدابێ، بەم دواییەش صابری کوڕی وازی لە جەماعەتی پارتی هێناو بووە ئەندامی یەکێتی نیشتمانی کوردستان و دەورێکی زۆر باشی گێڕا بۆ پتەوکردنی خزمایەتییەکەمان لە دێی بیرەسپان و شاری کەرکوک .لە ڕاستیدا هەندێ لە خزمە نزیکەکانی خۆمان هەڵوێستیان بەرامبەر ئێمەی بەرەی شێخ شەریف لەو کەسانە خەرا پتر بوو کە بە خزمایەتی ناگەیشتن پێمان یان خزمایەتیەکەیان دوورتر بوو لەوان ، یەکێ لەوانە حەز دەکەم ئاماژەی بۆ بکەم" ڕەنجەی کوڕی عومەر صدیق وشێخ عومەری باوکی ، میمکزاکانم لە دێی بیرالک کوڕەکانی کوێخا نەسرەدین و کوڕەکانی حەمە خورشید.. خەرا پی ئەم خزمانەش زەوتکردنی دەغڵ و دانەکا نمان بوو ، دەسیان بەسەریاندا گرت بە بەڵگەی ئەوەی ئێمە جەماتی مام جەلال بووین، بەرامبەر ئەم هەڵوێستە نارەوایە من لە ساڵی ۱۹۹۱ دوای ئەوەی ڕێم پێدرا زەویەکانی بیرمسپان بکێلم و تۆوی بکەم ، هەڵنەسام بەوەی تەنها زەویەکانی خۆمان تۆو بکەم بەڵکو زەویەکانی بیرمسپانم هەموو تۆو کرد، هەرکەس بەرهەمی گەنم و جۆیەکانیانم دایەوە خۆیان ، یەکێ لەوانە عومەر صد یق بوو . لەم ماوە دوورو درێژە نەچوبووم بۆ بیرمسپان و کارێز لەبەر ئالۆزی ومزعی کوردستان بە هۆی دووبەرەکی نێوان ئێمەی جەلالی و مەلاییەکان، بەڵێ ئێمە بەجەماعەتی بارزانیمان دەوت مەلایی و ئەوانیش بە ئێمەیان دەوت جەلالی. بەهەرحاڵ لەم ماوەیە

ئەوی لەبیرناچێتەوە کوشتارەکانی نێوان هەردوولا بوو لە شەڕی براکوژیدا، کوشتنی سید کەریم سید نجم الد ین بیرەسپانی کە لە دێ ئیلنجاغ لە ناو شوان شەهیدکرا. شوکر قادرسالەیی سەرلق لە شەڕی براکوژی لە سالی ١٩٦٩ شەهید کرا،شوکر قادر لە دێ خالە بازیانی شەهید کرا،شەهید شوکرو سەید کەریم لە پێشمەرگە سەرەتاییەکانی کوردستان بوون و دوو پێشمەرگەی زۆر نازاو دڵسۆزبوون و شەهید شوکر ڕۆڵێکی بالای هەبوو لە بلاوکردنەوەی گیانی کوردایەتی لە ناوچەی سالەیی و خودی خۆشی سالەیی بوو. دوای ئەمانیش شێخ غالیب شێخ محی الدین لە شەڕی دووبەرەکی لە گەورە دێ شەهیدکرا. شەهید غالیب یەکێ لە نازاترین پێشمەرگەی کوردستان بوو ، پێش ئەوەی لە سالی ١٩٦٩ ببێتە پێشمەرگە و چەك هەڵبگرێ زۆر هەوڵم لەگەڵیدا کە چەك هەڵنەگرێ لەبەر گەورەیی تەمەنی بەڵام نەمتوانی قەناعەتی پێ بکەم و چووە ڕیزی پێشمەرگەی کوردستانەوە. وەك من لە منداڵیمەوە شارەزای بووم لە فەرهەنگی کەسایەتیەکەی نایزانی وشەی (ترس) چییە، تەنها بۆ مێژوو دەیگێڕمەوە ، جارێکیان پۆلیسێکی سوارەی ناحیەی پردێ بە دوایا دەگەڕا بۆ ئەوەی دەسگیر بکا لەبەر ئەوەی سەربازی ڕاکردوو بوو ، ئەمە لە سالانی چلەکاندا بوو، کاتێ پۆلیسەکە لە دەرەوەی بیرەسپان تووشی دەبێ ، شێخ غالیب پۆلیسەکە چەك دەکاو تفەنگەکەی لێ دەستێنێ و بۆ خۆی دەبیا ، لە کاتێکدا شێخ غالیب چەکدار نەبوو، پۆلیسەکە ناچار بە ئەسپەکەیەوە دەگەڕێتەوە بۆ لای شێخ تاهیری باوکم و پێی دەڵێ یا شێخ ئەمە حالە ! بزانە غالیب چی لێمکردووە ، چەکمی کردووە ، ئیتر چۆن بگەڕێمەوە بۆ پردێ ، بەم وەزعە بگەڕێمەوە جگە لەوەی حەیام ئەچێ بەندیش دەکرێم و حوکم دەدرێم ، باوکمیش چەند زەلامێك دەنێرێ بە دوای شێخ غالیبا دەگەڕێن و چەکەکەی لێ دەسەنێتەوەو بۆ پۆلیسەکەی دەهێننەوە . چەند جاریش وەك سەربازی ڕاکردو کە دەگیرا لە ئینزیبا تخانەی کەرکوك تەوقیف دەکرا ، دوای چەند ڕۆژێك لە ئینزیبا تخانە ڕای

دەکردو لەگەڵ خۆی بەتانیەکیشی دەهێناوە کە لە ئینزیبا تخانەکە ڕای دەکرد یەکسەر دەهاتە ماڵ ئێمە لە گەڕەکی ئیمام قاسم ، ئەو سەردەمە من منداڵ بووم لە پۆلی چواری سەرەتایی بووم لە یادمە دایکم پێی دەوت کوڕم ئەم بەتانیەت بۆ لەگەڵ خۆتا هێناوە ، ڕادەکەی ، ڕا بکە بەڵام هیچ لەگەڵ خۆتدا مەهێنەوە ئەگەر بتگرن سزای قورست دەدەن ، ئەویش پێی دەوت دایە هەمین شەڕو نیوە شەڕ وەك یەکن کە شەڕت کرد بە تەواوی بیکە .من ئەو زەمانە لەم وشەیە تێ ناگەیشتم (شەڕو نیوە شەڕ وەك یەکن ژمارەیەك لە گەنجانی بیرمسپان لە پەلاماردانی بەعسیەکان شەهیدکران ، لەو شەهیدانە ، فەتاح حەمە دەمین قولی و نەعمان صوفی حەمەڕەش و سەلیمەکوێر کە بۆ ڕەنجبەری هاتبووە بیرمسپان ، لەگەڵ شەهیدکردنی عبدالقادر حەمەدەمین عوزێر کە بە دەستی چەپەڵی حەرەس قەومییەکان . لە ساڵی ١٩٦٣ لە دێی بیرمسپان شەهیدکران لە کاتی پەلاماردانی حەرەس قەومییەکان بۆ سەر دانیشتوانی ناوچەکەو هیچیانیش چەکدار نەبوون. ، لەگەڵ شەهید نەعمان زۆر دۆستایەتیمان بەهێز بوو ، لە ساڵانی پەنجاکاندا سەپانی باوکم بوو ، دوای کۆچکردنی باوکم من لە پشووی هاویناندا شەغرەم دەکێشا ، ئەویش شەغرەکانی لێ دەنا ، یەکێ بوو لە گەنجە ئازاکانی دێی بیرمسپان و زۆریش خۆشەویست بوو لای دانیشتوانی بیرمسپان .

زانکۆی موستەنسریە

دەربارەی خوێندنم لە زانکۆی(المستنصریه) لە دوای بەیانی ١١ ئازار لە کۆلیجی ئاداب بەشی پەروەردەو دەروونناسی وەرگیرابووم لە ١٩٧٦\٦\٢٨ بڕوانامەی بەکالۆریوسم لە پەروەردەو دەروونناسیی " التربیه وعلم النفس" الارشاد التربوی والنفسی وەرگرت. بە پلەی " جید" لە ساڵی خوێندنی ١٩٧٥-١٩٧٦.خوێندکاری بەشی پەروەردەو دەروونناسیی دوای دەرچوونیان لە زانکۆ بە مامۆستای قوتابخانەی سەرەتایی دادەمەزران بە پلەی بەکالۆریوس .پێیان دەوترا " معلم جامعی" خوێندن لە بەشی

پەرومردەو دەروونناسیی پێنج ساڵ بوو ، دوای ساڵی ١٩٧٥ کورتکرایەوە و کرایە چوار ساڵ.

دوای گەڕانەوەم لە ماموستاییەوە بۆ قایممقامی، لە ساڵی ١٩٧١ لە مەڵبەندی قەزای کەلارەوە کە قایممقامی کەلار بووم ، ڕۆژانە دەچوومە بەغدا و دەوامی خۆم دەکرد ، ڕۆژانە سەیارەیەکی ڕینۆ (١٠) م هەبوو ، بە سەیارە بە دوو کاتژمێرو نیو دەگەیشتمە زانکۆ ، هیچ ڕۆژێك لە دەوام دوا ناکەوتم ، ڕۆژێکیان لە وانەی یەکەم دە دەقیقە دواکەوتم ، کە چوومە ژووری پۆلەکەم دوای ئەوەی لە دەرگاکەمدا ، ماموستاکەمان فەلەستینی بوو ناوی (سبع ئەبو لوبدە) بوو ، پێمی وت فەرموو (تفضل) منیش دانیشتم لەسەر تەختەکەم ، دووبارە پێمی وتەوە(تفضل)بەڕاستی تێ نەگەیشتم مەبەستی چییە ، وتی فەرموو بۆ دەرەوە ، دە دەقیقە دواکەوتویتە ، منیش پێموت ، ماموستا ڕێگاکەم زۆر دوورە بۆیە دواکەوتم، ئەویش وتی قابیل لە" بەییاعەوە" هاتوویتە، بەییاع شارۆچکەیەکی بەغدایە کەوتۆتە خواروی بەغداوە ، منیش وتم نەخێر ماموستا لە "کەلارەوە "هاتووم ، وتی کەلار لە کوێیە ؟ خوێنکارەکان وتیان کەلار نزیکی سێ کاتژمێر لە بەغداوە دوورە و قایممقامی قەزای کەلارە ئەبو لوبدەی ماموستا واقی ورما ، وتی جەنابت ئەم مەسافە دوورو درێژە ڕۆژانە دەبڕی و دێیتە زانکۆ بۆ خوێندن ، وتم بەڵێ ، وتی فەرموو دانیشە ، فەرموومکەی ئەمجارە زۆر جیاوازی هەبوو لەگەڵ فەرموومکەی یەکەم ، جاری یەکەم بەواتا بۆ دەرەوە ، جاری دووەم بەمانای دانیشە . ئەوەبوو پێمی وت مادام تۆ ئەوەندە حەزت لە خوێندنە و خۆ پێگەیاندنە ، لەمەودوا دوا بکەوی یان هەر دەوام نەکەی لای من غایب نییت و لە تاقیکردنەوەکانتیش دەفتەرەکەت بە سپێتی بدەی پێم لای من ناجیحی. زۆر سوپاسی ئەو هەڵوێستە پڕ لە واتا پەرومردەییەکەیم کرد و پێم وت (ان شاء الله) واناکەم لە هاوڕێکانم خەراپتر نابم ئەگەر چاکتر نەبم هەر واش دەرچوو . ئەم باسەم بۆیە لێرە

هێنایەوە بۆ ئەوەی ڕوونی بکەمەوە کەوا مرۆڤ ویستە (ئیرادەیە)- وەک سارتەر وتوویەتی" انما الأنسان الموقف" من لە کتێبی " الجمعیات " لە پێشەکی کتێبەکەم ئاماژەم بەم وتەیەی سارتەر کردووە- مرۆڤ ئەگەر بیەوێ لە ژیانی دا سەرکەوتوو بێ دەبێ کۆڵ نەدا و (هاوڕ دواوە نەداتەوە و بەرەو پێشەوە بڕوا) ئەمە یەکێ بوو لە فەلسەفەکانی ژیانم ، دوای ئەوەی لە قایمقامی دەرکرام خوێندنی (بەکالۆریوسم تەواوکرد ، دوای ئەوەی لە وەزیرییش دەرکرام خوێندنی بالأم تەواوکرد (ماستەرو دکتۆرا)من دوای دەرکرنم لە وەزیفە دەستمکرد بە خوێندن نەک لە کاتی وەزیری وەک هەندێ لە لێپرسراوانی بەعس لە کاتێکدا کە لێپرسراوبوون خۆیان ناونووس دەکرد لە یەکێ لە کۆلێژەکان و دەوامیشیان ناکرد تەنها بۆ ئەوەی (بڕوانامەی زانکۆیی) وەربگرن ، لەوانە (سەبعاوی برای صدام حوسین ، شفیق کەمالی ، تاها جەزراوی و عدی کوڕ صدام ، صدام حوسین ، ...هتد) بەلأم تاها جەزراوی و شەفیق کەمالی (راسب) بوون و سەبعاوی بە قۆپیە ناجح بوو، کە دەڵێم قۆپیە ، لە تاقیکردنەوەیەک لە یەکێ لە وانەکانی مامۆستا (پ.د. ئەکرەم عبدالقادر یامولکی) لە کۆلێژی یاسا ، دوکتۆر یامولکی کاغەزی قۆپیەکەی دەگرێ . ئەوەبوو دوکتۆر (یامولکی) لە مامۆستای زانکۆییەوە گواستراییەوە بۆ ئە نجومەنی نیشتمانی کەواتە(پەرلەمان) وەک ڕاوێژکار د. یامولکی وەک ڕاوێژکاری ئە نجومەنی نیشتمانی لە دانشتنێک دا سەبعاوی ئیبراهیم پێشنیاری کرد دەرمالەی مامۆستای زانکۆ خەرج نەکری بۆ د. ئەکرەم یامولکی لەبەر ئەوەی بەبریاری ئە نجومەنی سەرکردایەتی شورش لەبەر ئەوەی (وەلای) بۆ شۆرش نییە) کاتێ کە سەبعاوی ئەم قسانەی دەکرد محەمەد شەمبێ ئەمینداری گشتی ڕۆشنبیری وڵاوان پێمی وت دکتۆر یامولکی ڕەنگی سپی بوو زۆر دەترسا دوای سەبعاوی من قسەم کردو وتم . دکتۆر یامۆلکی لەسەر ئەوە لەزانکۆوە بۆ ئە نجومەنی نیشتمانی نەقڵ نەکراوە ئەمەش ڕوونە ئێستا با دکتۆر ڕاوێژکاری ئە نجومەنی نیشتمانی وەلای نەبوایە

یامولکی لێره نەدەبوو بۆیە داوا لەسەبعاوی دەکەم پێشنیارەکەی بکشێنێتەوە نەگەر نا من هۆی نەقڵ کردنەکەی باس دەکەم (مەبەستم مەسەلەی قۆپیەکەی سەبعاوی بوو) ئەوەبوو سەبعاوی داوای لێبوردنی کردوو پێشنیارەکەی کشاندەوە . دوای تەواو بوونی دانیشتنەکەی نە نجومەن دکتۆر یامولکی ئەملاو ئەولامی ماچ کردوو زۆر سوپاسمی کرد لەدنشتنێکی تری نە نجومەنی نیشتمانی پرۆژە یاسایەك دەربارەی (تبني طفل مجهول الابوين) زۆربەی زۆری بەعسییەکان لەئەندامانی نە نجومەنی نیشتمانی دژی تشریع کردنی ئەم یاسایە بوون لیژنەیەك پێك هات لە من و ئەبو صلاح و عبد الغفار عەباسی رای مامۆستا عبد الکریم مدرس و چەند زانایەکی شیعەکانمان وەرگرت سەبعاوی زۆر بەتوندی دژی ئەم یاسایە بوو لەیەکێ لە کۆبوونەوەکان دا وتی (چۆن دەبێ سەید الرئیس صدام حوسین کچێك تەبەنی بکاو کچە کە گەورەبوو بێ ناموس دەرچێ ئەوەبوو هاتمە وەلأم و وتم کێ دەڵی ئەو کچەی سەید الرئیس تەبەنب دەکا وەك خەنسای لێدەرناچی بۆیە داوا لەسەبعاوی دەکەم قسەکەی بکێشێتەوە ئەوەبوو سەبعاوی قسەکەی کێشایەوە سەبعاوی یەکەم ئەندام بوو لەکۆبوونەوەکان چەکی پێ بوو ، و مامۆستا عەباس حوسێن و حلمی عەلی شەریف و دارا تۆفیق جەلالی عبدالرحمن بەگی مام رەشی ، کە ئەوان لە بەشی " علومی سیاسی" دەوامیان دەکرد و بوونە پارێزەر، ئەمەش دوای بەیانی ١١ ئازاری ١٩٧٠، کەواتە دوای نسکۆهێنانمان کۆڵمان نەداو چووینە بواری خوێندن و دراساتەوە ، دارا تۆفیق ئەندامی سەرکردایەتی پارتی دیموکراتی کوردستان بوو و دوای بەیانی ١١ ئازار هاتە بەغداو بووە سەرنووسەری رۆژنامەی (برایەتی) .

زۆر بە رێکوپێکی لە زانکۆ دەوامم دەکرد، زانکۆی موستەنسریە دەوامی کاتی ئێواران بوو ، دەوام لە کاتژمێری دووی دوای نیوەرۆوە دەستی پێدەکرد ، تاقی بەیانیان مامۆستا بووم لە قوتابخانەی(الحرّاء)

دوای بەیانی ١١ ئازار من وخوالێخۆشبوو حلمی علی شریف و عباس حسین دەوامی زانکۆمانکرد ئەوەبوو عباس حسین و حلمی علی شریف کۆلیجی علومی سیاسیان تەواوکرد و هەردووکیان بوون بە پارێزەر.مامۆستا عەباس لە ساڵی ١٩٦٩ چەند جار دەیوت لە رێ کاك عومەر دەبابە دەبێ خوێندن تەواو بکەم و ببمە پارێزەر ، دوای بەیانی یانزەی ئازار ئەویش وەك من لە زانکۆی موستەنسرییە وەرگیرا ئاواتەکەی هاتە دی. کە دەڵێم مامۆستا عەباس دەیوت لە رێ کاك عومەر ، لەبەرئەوەی جارێکیان داوای لە کۆمیتەی ناوەندی کردبوو رێگای بدەن واز لە حیزب بێنی و خەریکی تەواوکردنی خوێندنەکەی بێ لە زانکۆ، ئەوەبوو خوالێخۆشبو عومەر دەبابە بە تەوسەوە پێی وت جەنابت ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیت هەر چاوت لە مامۆستاییە. دوای بەیانی ئازار خوالێخۆشبو دارا توفیق یش لەگەڵ ئێمە لە زانکۆی موستەنسرییە لە کۆلیجی یاسا دەوامی دەکرد، ئەویش خوێندنی تەواوکرد ، دارا تۆفیق سەر نووسەری رۆژنامەی برایەتی بوو لە بەغدا. دوای بەیانی ١١ ئازار وا دیاربوو هەستم بە بۆشاییەکی سیاسی دەکرد ، بۆ ئەوەی ئەو بەتاڵاییە بە شتێکی تر پڕبکەمەوە دەوامی زانکۆم کرد ، هەرچەندە وازیشم لە سیاسەت نەهێنابوو ، لە لایەکی ترەوە مەسەلەی وەرگرتنی بڕوانامەیەکی زانستی بەرز رۆڵی خۆی هەبوو لە ولاتێکی وەك عێراق، ئەوە بوو بەردەوامبووم لە خوێندنی زانکۆیی دوای ئیعفاکردنم لە وەزیریی تا ئەوەی پلەی دوکتۆرام لە دەروونناسی لە ساڵی ١٩٨٣-١٩٨٤ وەرگرت کە لە شوێنێکی تری یادداشتەکەم باسمکردوە. شەهادەی دوکتۆراکەم جگە لەوەی لە ڕووی زانست و زانیارییەوە زۆر بە کەڵکم هات ، لە ڕووی دەرامەت و ژیانیشەوە دوای وازهێنانم لە حیزبایەتی و نەمانی مەوردێکی دارایی جگە لە مووچەی خانەنشینەکەم کە زۆر کەم بوو ، وەك مامۆستای زانکۆ لە زانکۆی بەغداو صلاح الدین و سلێمانی و بەم دواییەش لە زانکۆی کەرکوك بەردەوام بووم لە کاروباری ئەکادیمی و نووسین و چاپکردنی کتێبەکانم

و دەستم لە کەس پان نەکردەوەو پێوستیشم بە هیچ لایەنێکی سیاسی یان حکومەتی نەبوو یارمەتیم بدەن ، بەڵکو ئەو وتارانەی لە ڕۆژنامەکانیش ئەم نووسی بەرامبەریان یارەو پوولم وەرناگرت .

یادداشتەکەم بۆ صدام حسین :

لە ١٩٧٦\١٠\٧ ڕێکەوتی ڕۆژی پێنجشەممە چاوم بە تەها یاسین ڕەمەزان کەوت دەربارەی ئەو یادداشتەی دابووم بە صدام حسین ، صدامیش یادداشتەکەی بە پەراوێزێکەوە ڕەوانەی تەها یاسین کردبوو بۆ ئەوەی چاوی پێم بکەوێ و لەگەڵمدا قسە بکا کە لەناوەڕۆکی یادداشتەکەم ڕازی نەبوو ،بەو باوەڕەی یادداشتەکە هەڵوێستێکی تازەیەو دەستنیشانکردنی شتێکی تازەیە و لە ئەنجامی کارتێکردنی ڕووداوەکانی کوردستان لە سەرم بە تایبەتی مەسەلەی تەرحیل و تەهجیر و گوا ستنەوەی فەرمانبەرە کوردەکان لە کوردستانەوە بۆ خواروووی عێراق . بۆ جەزراویم ڕوونکردەوە لە چوارچێوەی باوەڕم بە یەکێتی خاکی عێراق و یەکێتی هێزە نیشتمانیەکانی عێراق و هاوپەیمانێتی لەگەڵ حیزبی بەعس ئەم یادداشتەم خزمەتی هەموو گەلی عێراق دەکا. هەروەها وتم بەڵێ ڕووداوەکانی ئەم دواییەی کوردستان زۆر کاری تێکردوە و ئەو بۆچوونانەی یادداشتەکەم لەئەنجامی ئەو ڕووداوانەیە هەر وەک چۆن ڕووداوەکانی فەلەستین کاری کردۆتە سەر ئێوە و حزبەکەتان ، تا ڕادەیەک دۆزی فەلەستینتان کردۆتە کێشەی ناوەندیی حزبەکەتان.ئەوەبوو بۆ ڕۆژی دواییی تەها جەزراوی دەنێرێتە دوای شەوقی حەمە خان ئەندامی کۆمیتە ناوەندی شۆرشگێڕ بۆ ئەوەی تەنسیق دژی من بکا، بەڵام بەبێ ئەوەی من پێی بزانم، بەڵام شەوقی ئاگادارمی کردەوە لە پیلانەکانی تەها جەزراوی کە بێگومان پیلانی صدام حسین بوو نەک تاها جەزراوی. ئەم کردەوانەو پیلانانەی حیزبی بەعس نەک تەنها دژی من کرابێ بەڵکو دژی

عەزیز عەقراوی و مەلا عبدالله اسماعیل یش کرا و عەزیز عەقراویان لادا و هاشم عەقراویان هێنایە شوێنی وەك سکرتێری حیزب .

رۆیشتنی شەهید عەلی عەسکەری و هاوڕێکانی بۆ چیاکانی کوردستان

لە ١٩٧٦\٨\٢٠ رۆژی هەینی بیستم عەلی عەسکەری و عومەر دەبابە و دوکتۆر خالد سەعید و سید کاکە و تاهیر والی بەگ بۆ کوردستان بە سەیارەکەی شیخ صلاح حەفید دەربازیان بووبوو. عەلی عەسکەری سەرۆکی شارەوانیی قەزای" روفاعی" بوو لەناسریە و عومەر دەبابەش بەڕێوەبەری دارستان بوو لە ڕومادی.لە شوێنێکی تری یادداشتەکەم ئەم بابەتەم بە درێژی باسکردوە.

سەردانی تورکیا ١٩٧٦

لە سەرەتای مانگی تشرینی دووەمی ١٩٧٦ بە سەرۆکایەتی ومفدێکی وەزارەتی گواستنەوە چوومە تورکیا، ومفدەکە پێك هاتبوو لە نوێنەرانی وەزارەتی دارایی و وەزارەتی دەرەوە و وەزارەتی بازرگانیی و دەزگای هێلی شەمەندەفەر و گواستنەوەی سەر زەوی لەگەڵ نوێنەرانی دیوانی وەزارەتی گواستنەوەو یەکێتی گشتیی کرێکارانی عێراق.

ئەم سەردانەمان بۆ تورکیا لەسەربانگهێشتی وەزارەتی گواستنەوەی تورکیا بوو، بۆ تەواوکردنی ئەو وتوویژەی لە بەغدا کرابوو لەگەڵ وەفدی تورکیا بە سەرۆکایەتی فخری قوروتورك سەرەك کۆماری تورکیا لەسەردانەکەی بۆ عێراق

بۆ دووان لەسەر بابەتەکانی گواستنەوە و ترانزێت لە نێوان عێراق و تورکیا. لە سەرەتای سەردانەکەم یەکێ لە پرۆتۆکۆڵەکان سەردانی مەزاری مستەفا کەمال ئەتاتورك بوو، بازنەیەك گوڵم لەسەر مەزارەکەی دانا ، پاشان دەبوایا چەند دێرێك لە دەفتەری گەشتەکان بنووسم ، ئەوەبوو ئەم دێرەم نووسی بە زمانی عەرەبی: (زرت

ضريح الزعيم التركي مصطفي كمال اتاتورك فوجدت لزاما عليّ أن أسجل هذه الكلمة)

كەواتا زیارەتی مەزاری پێشەوای تورك مستەفا كەمال ئەتاتوركم كرد و پێویستبوو لەسەرم ئەم وشەیە بنووسم . لە كاتی نووسینەكەم باڵیۆزی عیراق نافع سلێمان لە دوامەوە وەستابوو ، وتی جەنابی وەزیرخۆ هیچت نەنووسی ، پێموت ، من وەك وەزیرێكی كورد ناتوانم دەرحەق ئەتاتورك لەمە زیاتر بنووسم ، ئەمە شتێكی پرۆتۆكۆڵییە گرنگ ئەوەیە شتی خەراپ نەنووسم ، خۆت دەزانی كە ئەتاتورك دوژمنێكی گەورەی گەلی كورد بووە، نافع سلێمان بەڕێوەبەری گشتیی پێشووی پۆلیسی عێراق بوو یەكێ لەو لێپرسراوانە بوو نەبووبوو بە بەعسی و خۆی بە دۆستی گەلی كورد دەزانی .

ڕۆژی ١١\٨ دەستكرا بە وتوونژ لە ئەنقەرەی پایتەخت لە نێوان وەفدی وەزارەتی گواستنەوەو هاتوچۆی تورکیا بە سەرۆكایەتی" ناهد منتەشە" وەزیری هاتوچۆ ، وەفدی عێراق بەسەرۆكایەتی بەندەو وئەندامێتی نافع سلێمان باڵیوزی عێراق لە تورکیا وەك ئەندامی وەفدەكە پێوەندی پێمانەوەكرد. لەم سەردانەمدا بۆ تورکیا توانیم عێراق لە ڕەسمی ترانزێت عەفوو بكەم، ترانزێتی سەیارەی بارهەڵگری عێراق لەگەڵ كۆمەڵێ دەستكەوتی تر.

لەم سەردانەمدا چاوم بە " سلێمان دەمرئێل" كەوت سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیران و باسی پەیوەندی نێوان عێراق و تورکیامان كرد.سلێمان دەمرئێل داوای لێم كرد لەگەڵ صدام حسین جێگری ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش قسە بكەم دەربارەی ڕاكێشانی بۆری غاز لە عێراقەوە بۆ ئەنقەرە، لەبەرئەوەی تورکیا بەتەمایە سیستەمی گەرمبوون لە ئەنقەرە بگۆڕێ لە ڕەژووی بەردەوە بۆ غاز لەبەرئەوەی سیستەمی خەڵوز زۆر كاری كردۆتە سەر ژینگەی ئەنقەرە، لەكاتی ڕاكێشانی ئەم بۆرییە بۆ هەردوولا سوودی هەیە ، عێراق غازیان پێ دەفرۆشێ و ئەوانیش شاری ئەنقەرە لە " پیس بوونی ژینگە ڕزگار دەكەن" سلێمان دەمرئێل وتی لە ڕووی سیاسیەوەش ئێمە دەكەوینە ژێر باری عێراقەوە

لەبەرئەوەی سیستەمی گەرمکردنی پایتەختەکەمان دەکەوێتە ژێر دەستی ئێوەوە. وتی من نازانم بۆ صدام حسین پازی نییە. لەسەر پاکێشانی بۆڕی غازەکە بۆ ئەنقەرە؟ !

دوای گەڕانەوەم بۆ بەغدا نامە زارییەکەی سلێمان دەمیرئیلم گەیاند بە صدام حسین ، بەڵام صدام پای بەرامبەر بە دەمیرئێل خەراپ بوو، وتی دەمیرئێل ماسۆنیە بەڵام ئەگەر لە هەڵبژاردنی پەرلەمانی داهاتوی تورکیا کە زۆری نەماوە" بڵند ئەجوید "سەرکەوێ ئەو کاتە لەگەڵ حکومەتەکەی ئەجوید رێك دەکەوین. صدام پای وابو و ئەجوید دۆستی عێراقە . بەڵام من پام وابوو بڵند ئەجوید مرۆڤێکی فێڵبازمو لە پاستیدا ئەو خەلیفەی ئەتاتورکە و دەربارەی عێراقیش نە سلێمان دەمیرئێل نە ئەجوید هیچ لە مەسەلەکە ناگۆڕن لەبەر ئەوەی سیاسەتی گشتییان بەرامبەر عێراق لەپشت پەردەوە بە دەست عەسکەرەوەیە نەك مەدەنییەکان کەواتە ئەنجومەنی نەتەوەیی تورکیا کە زۆربەی ئەندامانی جەنراڵە عەسکەریەکانە ، ئەم ئەنجومەنە تەنها سەرەك کۆمارو سەرۆکی وەزیران و وەزیری دەرەوەو وەزیری ناوخۆ ئەندامی ئەنجومەنەکەن ئەوانی تر بریتین لە سەرکردەی تیپە سەربازیەکان و بەرێوەبەری گشتی ئاسایش و ئیستخباراتی عەسکەری و سەرکردەکانی چەکی ئاسمانی و دەریایی.

صدام حسین هەرچەندە وای دەزانی وەك سیاسییەك زۆر زیرەکەو هەڵە ناکا لەم جۆرە مەسەلانە ، بەڵام بە پای من پازی نەبوونی صدام لەسەر ناردنی غاز بۆ تورکیا جگە لەوەی زیانێکی دارایی گەورەی دا لە دارایی عێراق لەلایەکی ترەوە هەڵەیەکی سیایی گەورەبوو ، گرێدانی ئەنقەرەی پایتەختی تورکیا بە بۆری غازی عێراقەوە زیاتر لە بەرژەوەندی عێراق بوو لە بواری سیاسی و دارایییەوە..

بەجیا وەك وەزیرێکی کورد ، هەردووکمان من و دەمیرئێل بەبێ وەرگێڕ لەبەر ئەوەی تورکیم دەزانی لە مالەوەیان دوو بە دوو دەربارەی کێشەی کوردیش قسەماتکرد ، دەمرئێل پێمی وت حەز دەکەم پای خۆتم بۆ ڕوون بکەیتەوە دەربارەی چارەسەرکردنی

کێشەی کورد لە کوردستانی عێراق " شمال العراق" وەک ئەو ناوی دەبرد. منیش ڕای خۆم دەربڕی و پێیموت" کێشەی نەتەوایەتی لە هیچ ولاتێکی فرە نەتەوەیی بە ڕێبازی دیموکراتیەت نەبێ چارەسەر ناکرێ ، واش باشە ئێوەش چارەسەرێکی وەک ئەوەی لای ئێمەی بۆ بدۆزنەوە،" بە هەرحاڵ دەمرئێل لەو سەردەمە ڕای لە لێپرسراوە تورکەکانی تر باشتر بوو ، هەروەها وتی زۆربەی زۆری ئەندامانی حیزبەکەمان کوردن و جووتیاری کوردن، بەڵام وتی ئەم وتوێژە بۆ بڵاوکردنەوە نییە.

هەر لەم دانیشتنەدا وام لێکرد دوو کچی حاکم عبدالحمید خەڵکی کەرکوک کە لەگەڵ باوکیانا چوبوونە تورکیا بۆ ئەوەی لەوێ بخوێنن و لە یەکێ لە کۆلێژەکانی تورکیا وەربگیرێن بەڵام لە هیچ کۆلێژێک وەرنەگیرابوون ، داوام لە دەمرئێل کرد بەڵکو وا بکا لە یەکێ لە کۆلیژەکان وەربگیرێن، ئەوە بوو تەکلیفی لە ناهد مێنتەشە کرد وەزیری گواستنەوە بۆ یارمەتی دانیان دەربارەی وەرگرتنیان وەک من داوام لێکرد، ئەوەبوو لە کۆلیجی ئەندازیاری وەرگیران پاشانیش زۆر سوپاسی دەمرئێل و مێنتەشەم کرد. دوای چەند ساڵێک هەردوو کچەکەی حاکم عبدالحمید دوای تەواوکردنی خوێندنەکەیان گەڕانەوە بۆ کەرکوک دوای تەواوکردنی کۆلێژی ئەندازیاری، یەکێ لە کچەکانی ناوی نەهلە بوو.

حاکم عبدالحمید چەند ساڵێک لە شاری کەرکوک حاکم تحقیق بوو حاکمێکی عادل و نەترس بوو زۆریش دۆستی کورد بوو،شاری کەرکوکی بە شاری کورد و تورکمان دەزانی و عەرەبەکانی بە داگیرکەر دەزانی لە کەرکوک و لە ساڵی هەشتاکانیش حیزبی بەعس دەستیان بەسەر خانوەکەیدا گرت و لە خانوەکەی دەریانکرد و ناچار لە گەرەکی "الواسطي"خانویەکی بەکرێگرت. جارێکیان لە ساڵی ١٩٦٩ کە حاکم تحقیقی کەرکوک بوو ،" قائیدی فرقەی دوو" چل کوردی گرتبوو داوای لە حاکم عبدالحمید کردبوو کە ئەمری تەوقیفیان بۆ ببرێتەوە بەڵام حاکم عبدالحمید قەبوڵی نەکردبوو کە

تەوقیفیان بکا، ئەوە بوو اسماعیل تایە النعیمی قائدی فرقەی دوو بە تۆندی تەلەفۆنی بۆکردبوو، ئەویش یەکسەر ئیستیقالەی داو بۆ وەزیری داد عزیز شریف دەنێرێ ، بە مجۆرەی خوارەوە :

(یطلب منی السید قائد الفرقة الثانیة العقید اسماعیل تایه النعیمی توقیف اربعین مواطنا کوردیا من اهالی کرکوك دون سند قانونی ولدی رفضی لطلبه اصر علی موقفه وامرنی بذلك وکاننی حجر علی رقعة شطرنج یحرکه کیفما یشاء، وحیث اننی لست حجرا علی رقعة شطرنج بل حاکم فی القضاء العراقی وسلطة القضاء سلطة مستقلة لیس من حق ای سلطة اخری التدخل فی امرها.)

عەزیز شریف یەکسەر ئیستیقالەکە لەگەڵ خۆیدا بۆ سەرەك کۆمار احمد حسن البکر دەباو مەسەلەکەی بۆ رووون دەکاتەوە. سەرەك کۆمار داوا لە قائیدی فیرقەی دوو دەکا دەست درێژی نەکا بۆ کاروباری دادگا و داوای لێبوردنیش لە حاکم عبدالحمید بکا، بە مجۆرە مەسەلەکە کۆتایی پێهات، ئەو سەردەمە احمد حسن البکر جگە لەوەی سەرەك کۆمار بوو لە هەمان کاتدا وەزیری بەرگریش بوو. عەزیز شریفیش هەرچەندە بێ لایەن بوو بەڵام چەپڕەو بوو زیاتریش لە حیزبی شیوعی عێراق نزیك بوو هەر وەها وەدالیای لینینی پێ بەخشرابوو، بەم دوایەش کە ئیعفاکرا لە وەزیریی ، صدام حسین دەیوت بۆمان ئاشکرا بوو کە عەزیز شریف ئەندامی حیزبی شیوعییە لەبەر ئەوەی بە بێ ئاگاداری ئەوان لە کۆنگرەی سێیەمی حزبی شیوعی بەشدار بووە ، حیزبی شیوعی کە لە بەغدا بە دزییەوە کۆنگرەکەیان بەست، بەعسییەکان پێیان نەزانیبوو ، کاتێ کە زانییان خەریکی کۆنگرەن یەکسەر صدام حسین داوای کۆبوونەوەی لێژنەی بالای بەرەی نیشتمانی کرد، مەبەستیشی لەم کۆبوونەوەیە بۆ ئەوەبوو کە بزانێ ئایا ڕاستە حزبی شیوعی خەرییکی کۆنگرەن؟ ئەوەبوو شیوعییەکان ئاگاداری صدام حوسێنیان کردەوە کە ناتوانن ئامادەی کۆبوونەوەکە بن لەبەر دانیشتنەکانی کۆنگرەکەیان ، لەم کۆنگرەیەش عزیز شریف بەشداربوو ، بۆیە ئیعفاکرا لە وەزیریی.کە دەڵێم عەزیز

شەریف دۆستی کورد بوو باشترین بەڵگەش بۆ ئەم ڕاستییە کتێبەکەیەتی (مەسەلەی کورد لە عیراق دا) لە ساڵی٢٠٠٥ ،حەمە کەریم عارف گۆڕییە سەر زمانی کوردی.ئەم کتێبەی عەزیز شەریف لە کات و زەمەنێکدا نووسیویەتی لە پەنجاکانی سەدەی ڕابوردوودا ، زۆر دەگمەن بوو نووسەرێکی عەرەب لە عێراقدا بەو جۆرە باسی گەلی کورد بکا ، زۆر پێویستە هەموو ڕۆشنبیرو سیاسەتمەدارێکی کورد بە وردی بیخوێنێتەوە، وا لێرەدا ئاماژە بۆ یەکێ لە بۆچوونەکانی دەکەم کە دەڵێ:" شۆڕشەکانی کوردستان بەتایبەتی لە عێراقدا هەریەك زنجیرەن و لە یەکدی جودا نابنەوە سەیر دەکەی پەشێوی و نائارامی بەردەوامە و مەگەر تەنیا ئەو کاتانە هێدی ببێتەوە کە لاپەڕەیەك دابخرێ بۆ ئەوەی لاپەڕەیەکی تازە هەڵبدرێتەوە ، لە ڕاستیا یەك شۆڕشە ، نەك کۆمەڵە شۆڕشێك . هەرچەندە دەبێ ئەوەش بڵێین کە هەندێ لەو شۆڕشانە لە باری هۆیە ڕاستەوخۆکانییەوە سەربەخۆن ، بەڵام لەباری هۆیە سەرەکییەکانەوە هەریەکن و هاوپەیوەندن . دیارە گەلێك کە ژمارەیەکی زۆر لە ڕۆڵەکانی لە تاراوگەو تەبیعەت گای هەمیشەیی و زیندانا بێ ، سەرجەمی ڕۆڵەی چەندین دێ و عەشیرەت و خێزان بەشی نەفی کردن و ئاوارەکردن بێ ، گەلێك هەمیشە سێبەری سوپای سەرکوتکەری بەسەرەوە بێ هەر دەبێ لە شۆڕشی بەردەوامدا بێ ...هتد" هەرچەندە عەزیز شەریف باوەڕی وانەبوو کە کورد نەتەوەیە (ئوممە) بەڵکو کورد " گەلە" ئاشکراشە جیاوازیی لە نێوان زاراوەی گەل و نەتەوە زۆرە. عەزیز دەیووت جارێ کورد مەرجەکانی نەتەوەی تەواو نییە. جارێکیان لەگەڵ عەزیز شەریف لە ساڵی حەفتاکاندا لە سەفەرێکماندا بۆ ئەڵمانیای دیموکراتی بە تەیارەی " ئینتر فلۆك" دەچوین بۆ ئەڵمانیا، پێکەوە لەناو تەیارەکە دانیشتبوین بە ڕێکەوت لەسەر ئەم بابەتە موناقەشەمان دەکرد ، عەزیز شەریف ستایشی مەلا مستەفای دەکرد بە پێچەوانەی من کە ڕام باش نەبوو لەسەر

بارزانی، بەڵام دەربارەی بابەتی کورد نەتەوەیە یان نا ڕای ئەو بەو جۆرە بوو کە باسمکرد.

لێرەدا دەگەڕێمەوە بۆ بابەتەکەی حاکم عبدالحمید.

کچەکانی حاکم عبدالحمید کە خوێندیان تەواوکرد دوو سەیارەی سوپەریان لەگەڵ خۆیاندا هێنایەوە بە پێی یاسای کەفالات کە ئەو کاتە ئەوانەی لە دەرەوەی وڵات شەهادەی بەرزیان بهێنایەتەوە مافی ئەوەیان هەبوو لە گومرك ئیعفا بکرێن بەڵام وادیاربوو دوو کچەکەی مەرجیان تەواو نەبوو بۆیە ئیعفا نەکران لە گومرکی سەیارەکان ، ئەوەبوو چوومە لای تەها جزراوی وەزیری پیشەسازی کە سەرۆکی دەستەکە بوو هەردوو سەیارەکەیانی لە گومرك ببەخشرێن. لە لایەکی ترەوە حیزبی بەعس لە شاری کەرکوك دەستیان بەسەر خانوەکەی حاکم عبدالحمیددا گرت بە بیانووی ئەوەی کە کەوتۆتە نزیك وێستگەی شەمەندەفەرەکەی کەرکوکەوە، دوای بەینێ خانوەکەیان خستە موزایەدەوە بۆ فرۆشتن وحاکم عبدالحمید یش وەك ئەو هەموو خەڵکانە چوە ناو موزایەدەکەوە بۆ ئەوەی خانوەکەی خۆی بکڕێتەوە بەڵام ڕێگایان پێ نەدا، مەاون قاسم بەیاتیش چووە ناو موزایەدەکەوە بۆ ئەوەی خانوەکە بۆ حاکم عبدالحمید بکڕێتەوە بەڵام ڕێ بەویش نەدرا موزایەدە بکا.

. کوردیش مافی ئەوەی نەبوو بچێتە ناو موزایەدەکەوە. بەڵێ صدام حسین و حیزبەکەی بەو جۆرە حوکمڕانیان دەکرد سەد ڕەحمەت لە حوکمی قەرەقۆش. بەڵام دوای پرۆسەی ئازادی عێراق لە لایەن ئەمریکاو سوپای هاوپەیمانانەوە ، کەواتە دوای ٢٠٠٣\٤\٩، حاکم عبدالحمید خانوەکەی وەرگرتەوە و چوەوە ناو خانوەکەی.دوای گەڕانەوەم لە نیوزیلاندەوە چەند جار سەرم لێیدا، تووشی نەخۆشی فەقەزات بووبوو وەزعی تەندروستی باش نەبوو، ئەوە بوو لە ساڵی ٢٠٠٦ کۆچی دوایی کرد.

بـا بگەڕێمەوە بۆ بابەتی سەردانەکەی تورکیا، لە ١٩٧٦\١١\٥ لە شاری ئەستەمبوڵ سەرم لە کتێبخانەی "سلێمانی " دا ، بە دوای شوێنەواری شاعیری کورد (حاجی قادری کۆیی) دەگەڕام کە لە ساڵی ١٨٩٧ لە ئەستەمبوڵ کۆچی دوایی کردووە و لە گۆڕستانی (ابوایوب الانصاری) نێژراوە. بەڵام جێگای داخە هیچم دەست نەکەوت و گۆڕستانەکەش لەبەر ئەوەی مێژووەکەی زۆر کۆن بوو ناوی لە لیستەی مردووەکان نەبوو. کتێبخانەی (السلیمانیە) کتێبی دەستنووسی باشی تێدا هەبوو، کاتی خۆی سوڵتان سلێمان قانونی دروستیکردبوو بۆ مزگەوت و قوتابخانە، بەڕاستی جێگای ڕێزە، ئەو دەستنووسانە خەریك بوو لەناوبچن بەهۆی شێ ومێرووەوە بەڵام بە جۆرێکی ڕێکوپێك چارەسەری کتێبەکانیان کردووە. لە کتێبخانەکە دوو ژمارەی گۆڤاری کوردستانم دەستکەوت کە لە ساڵی ١٩١٩ چاپکرابوون.بۆ ئەوەی زیاتر یارمەتیم بدەن لە کتێبخانەکە کە ئەو سەردەمە وەزیری گواستنەوە بووم بەسەردانی ڕەسمی چووبوم بۆ تورکیا، لەگەڵ عوسمان سەراج ڕاوێژکاری وەزیری کەلتوری تورکیا پێکەوە چووینە کتێبخانەکە و (یوسف معمر) بەڕێوەبەری کتێبخانەی سلێمانی بوو، پیاوێکی شارەزاو ڕۆشنبیر بوو، ئەوەبوو دوو ژمارەی گۆڤاری کوردستان م دەستکەوت ژمارە (٧,٨) ی ساڵی ١٩١٩ و بۆمیان کرد بە مایکروفلیم . خاتو " نەجلە" سەرۆکی بەشی کتێبە کۆنەکانی کتێبخانەکە بەڵێنی پێمدا بە دوای پاشماوەکانی حاجی قادری کۆیدا بگەڕێ . نەجلە خانیش ئافرەتێکی کورد بوو . یوسف معمریش لە جەماعەتی ئیسلامیەکان بوو گروپی نجم الدین ئەربەکان، بۆیە هیچ حەساسیەتێکی نەبوو بەرامبەر بە کورد و کتێبی کوردی بەڵای ئەوەوە کورد وەك موسڵمان جیاوازی نەبوو لەگەڵ تورکی موسڵمان ..کتێبخانەی سلێمانی کەوتۆتە گەرەکی ئەیوبییە گەڕەکی کوردەکان لە ئەستەمبوڵ .

بۆ نیوەرۆ لە مزگەوتی ئەبو ئەیوب الانصاری نوێژمان کرد، عوسمان سەراج لە مزگەوتەکە پێش خوتبەی جومعە وتارێکی خوێندەوە و لە وتارەکەی دا بە خێرهاتنی منی کرد وەك وەزیرێکی عێراقی..

دوای دەرچوونمان لە مزگەوت سەرم لە" دۆڵمە باخچە" دا لە " مجیدییە " کە مالّی سوڵتانەکان و حەرەمەکانیان و شوێنەواری ئیسلامی تێدا پارێزراوە، تا دەگا بەو نامانەی پێغەمبەر محمد (د.خ) لەسەر پێست نووسراوە و لەکاتی خۆی ناردبوی بۆ " مقوقس" لەوێ هەڵگیراوە. بوردەکەشی لەوێ هەڵگیراوە.شمشێری " خەلیفەکان، ئەبو بکر الصدیق و عمر بن خەتاب و عوسمان بن عەفان و علی بن ابی تالیب لەگەڵ شمشێری هەموو سولتانە عوسمانیەکان و خەلیفە ئەمەویەکان و عەباسیەکان لەگەڵ کۆمەڵێ زرێپۆش و مجەوهەرات و زێڕو خشڵ و سیسەمی نووستنی سوڵتانەکان و عەرشەکانیان هەموو لەوێ پارێزراون، شمشێرەکەی خالد بن وەلید یشم هەر لەوێ بینی لەگەڵ گەلێ شمشێری تر بە تاییەتی شمشێرەکەی ئیمام عەلی کە ناسراوە بە"ذوالفقار" و دوو دەمی هەیە جیاواز لە شمشێرەکانی تر. پاشان سەرم لە مزگەوتی " ئایا صوفیا" دا کە لەکاتی خۆی دا کلێسە بووە و " محمد الفاتح" کردوویەتی بە مزگەوت.ئێستا ئەم مزگەوتە دەرگای کراوەیە بۆ گەڕیدە بیانییەکان یەکێ لە بینا جوان و نایابەکانی دێرینی تورکیایە .

بەڵێ لە ١٩٧٦\١١\٤ چوومە تورکیا بەسەرۆکایەتی وەفدێك وەك باسمکرد بۆ گفتوگۆکردن لەگەڵ وەزیری گواستنەوەی تورکیا ناهد مێنتەشە ، ناهد مێنتەشە پاشان لە ساڵی ١٩٩٤ بووە وەزیری ناوخۆی تورکیا لە حکومەتەکەی " تانسۆ چیلەر" ناهد مێنتەشە لە هەمان کاتدا یەکێ بوو لە جێگرەکانی سەرۆکی حیزبەکەی چیلەر. لە هەمان فرۆکەی کە پێی چووم بۆ تورکیا فرۆکەی عێراقی ، وەزیری ڕۆشنبیری تورکیام لەگەڵ بوو بە ناوی " رفقی" لەگەڵ خێزانەکەی کە بۆ سەردان هاتبوونە عێراق .

لە ئەنقەرە لە ئوتێلی هیلتون دابەزیم و عوسمان سراجیان دانا بە یاوەرم ، عوسمان دەرچووی زانکۆی ئەزهەر بوو ، زمانی عەرەبی زۆر باش دەزانی یەکێ بوو لە قوتابیەکانی مزگەوتی ئیمام ئەعزەم لە بەغدا. وەزیری ڕۆشنبیری پیاوانە بە عوسمانی وت (چیتان دەربارەی حاجی قادری کۆیی هەیە ئەگەر دۆزیتانەوە قۆتۆی بکەن لەسەر حیسابی وەزارەتی ڕۆشنبیری بۆ شیخ ستار) ،منیش ئەوە بوو زۆر سوپاسم کرد.

بۆ شەو قونسلی عێراقی ئیسماعیل تکریتی دەعوەتێکی ئێوارەخوانی سازدا لە ئوتێلی ئینتر کۆنتینەنتاڵ و والی ئەستەمبوڵ و داواکاری گشتیی و یاریدەدەری والی و قونسلی سوریا و میسر و لیبیا و لوبنانیش ئامادەی دەعوەتەکە بوون. ئەم دەعوەتەم لە ئەستەمبوڵ بۆ کرا. سەردانەکەم بۆ تورکیا زۆر سەرکەوتوبوو لە ڕووی کاروباری وەزارەت چ لە ڕووی ئەوەی وەك وەزیرێکی کورد خۆم پێبان ناساند و کێشەی کوردم بۆیان ڕوون کردەوە بە پێی توانا .دەربارەی سەردانەکەم بۆ تورکیا وا دیاربوو چەند پاپۆرتێکم لەسەر نووسرابوو بۆ دەستگای موخابەراتی عێراق دەربارەی ئەوەی کە لە چاوپێکەوتنەکانم چ لەگەڵ وەزیرەکان و سەرەك وەزیران سلێمان دەمرئێل و ڕۆژنامەنووسەکان باسی ئەوەم کردووە کە من وەزیرێکی کوردم و باسی گەلی کوردم بۆیانکردوە بە جۆرێك نەدەبوو ئەو باسانە بکەم و لە هەموو چاوپێکەوتنەکانمدا خۆم وەك وەزیر و سکرتێری گشتیی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان پێشکەشکردووە. هەروەها چوومەتە کتێبخانەی "سلێمانی" لە کتێبی کوردی و ئاسەوارەکانی شاعیری کورد " حاجی قادری کۆیی " گەڕاوم . ئەم ڕاپۆرتانەش لەسەرم بە گران وەستان.

لەم سەردانەم بۆ تورکیا هەرچەندە وەك وەفدێکی ڕەسمی بوو وەك باسمانکرد بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا تواناییم لە شاری ئەنقەرەی پایتەخت ئامادەی کۆڕێك بم لەسەر داوای "رابطة طلبة العرب "لەسەر داواکردنی عوسمان سەڕاج، عوسمان سەڕاج یەکێ بوو لە

ئەندامانی حیزبی سەلامەی ئیسلامی جەماعەتەکەی نجم الدین ئەربەکان . لەم کۆڕەدا باسەکەم بە زمانی عەرەبی لەسەر "الحرکه التحرریه للشعب الکوردی فی کوردستان العراق"بوو ئەم ناونیشانەش لەسەر داوای ئەوان بوو . کۆڕەکەماوەی یەك سەعاتی خایاند ، باسی شۆڕشی ئەیلولم کرد لە ١٩٦١\٩\١١ وە تا ساڵی ١٩٦٤ . نامەوێ لێرەدا بچمەوە ناو باسەکەوە ، بەڵام حەز دەکەم ئەوە بڵێم وەك ئەوەی لە کوردستان بم بەو جۆرە زۆر بە بابەتیی باسی شۆڕشی ئەیلولم کرد . دوای تەواوبوونی باسەکەم بەڕێزان کۆمەڵێ پرسیاریان ئاراستەکرد یەکێ لەو پرسیارانە ئایا بۆ باسی تورکمانەکانی کەرکوکت نەکرد ، منیش لە وەڵامدا وتم ، بابەتەکەم لەسەر بزووتنەوەی گەلی کورد بوو لە کوردستانی عێراق ، ئەگەر داوام لێ بکەن باسیکی تڕتان لەسەر برا تورکمانەکانی شاری کەرکوك پێشکەش دەکەم . ئەوبوو عوسمان سەڕاج وەڵامی پرسیارەکەی ئەو تورکمانەی دایەوە و وتی (لا فرق بین عربی واعجمی الا بالتقوی) کوردو تورکمان لە عێراق بران جیاوازی نییە لە نێوانیاندا.) ئەم کۆڕەش لەسەرم زۆر گران وەستا و سیخوڕەکانی حیزبی بەعس پا پۆرتی خۆیان لەسەرم نووسیبوو بۆ دەستگای موخابەرات .

سەردانەکانم بۆ شارەکانی کوردستان

لە١٦\٩\١٩٧٦ رێکەوتی رۆژی دووشەممە چوومە شاری هەولێر بۆ بەشداربوون لە ئاهەنگی پارتی دیموکراتی کوردستان" کە یادەکە هی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان بوو" ئەوەی سەیرە ئێمەی شۆرشگێڕو جەماعەتەکەی عەزیز عەقراوی و جەماعەتەکەی بارزانیش هەموو هەمان یادمان دەکردەوە و هەر لایە خۆی بە پارتی دیموکراتی کوردستان دەزانی و سەرمان لە خۆمان تێك دابوو، لەڕاستی و واقیعدا نە ئێمەو نە جەماعەتەکەی عەزیز عەقراوی فڕمان بەسەر پارتییەوە نەبوو ، ئەمەیە گەمەی سیاسەت لە ولاتیکی وەك عێراقدا.ڕاستە ئەندامانی پارتی شۆرشگێڕ زۆربەی زۆریان ئەندامانی کۆنی پارتی دیموکراتی کوردستان _باڵی مەکتەبی سیاسی_ بوون و ژمارەیەکی تریانیش ئەندامی پارتی دیموکراتی کوردستان_باڵی بارزانی _ بوون، بەڵام پارتی شۆرشگێڕ حیزبێکی تازە بوو هەرچەندە خۆی بە درێژەپێدانی باڵەکەی مەکتەبی سیاسی دەزانی.بەڵێ گەمەیەکی سیاسی بوو ، ئاشکرایە ئێمە پێش ئەوەی پارتی دیموکراتی کوردستان –باڵی مەکتەبی سیاسی_ هەڵبوەشێنینەوەو لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان _ باڵی بارزانی_ تێکەڵاوبینەوە،لە کۆنگرەی حەوت لە ساڵی ١٩٧٠ ناو حیزبەکەمان گۆڕی بە (پارتی شۆرشگێڕی کوردستان) . دوای ئەوەش لە ساڵی ١٩٧٢ دووبارە حیزبەکەمان زیندووکردەوە بە هەمان ناو کەواتە حیزبی شۆرشگێڕی کوردستان، بەم جۆرە ئێمە خۆمان هەڵ دەخەڵەتاند بە یادکردنەوەی ١٦\ئابی ١٩٤٦ گوایا یادی دامەزراندنی پارتی شۆرشگێڕی کوردستانە ، پارتی شۆرشگێڕی کوردستان لە ساڵی ١٩٧٠ لە دایك بووە نەك ١٩٤٦. جەماعەتەکەی هاشم \عەزیز عەقراویش لە ساڵی ١٩٧٤ دامەزرا دوای ئەوەی پارتی دیموکراتی کوردستان هاشم عەقراوی لە حیزب دەرکرد، دوای دەرکردنی لە حیزب لەگەڵ عەزیز عەقراوی و ئیسماعیل مەلا عەزیز دوای

دەستپێکردنەوەی شەڕ لە ئێوان حیزبی بەعس و بارزانی ، هەڵاتن بۆ بەغداو خیانەتیان لە بارزانی کرد ، دەڵێم خیانەت لەبەرئەوەی پێش دەسپێکردنەوەی شەڕەکە پەیوەندییان هەبوو لەگەڵ صدام حوسێن و بەڵێنیان دابوو پێی ئەگەر بارزانی دووبارە شەڕ لەگەڵ حکومەتی عێراق بکاتەوە ئەوا ئەمان زۆربەی زۆری قواعیدی پارتی لەگەڵیاندایە و بەردەوام دەبن لەسەر هاوکاری و هاوپەیمانێتی لەگەڵ حیزبی بەعسدا . لەم پەیوەندییە ئەمان ژمارەیەکی تری ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتییان لەگەڵ دابوو وەك (عەلی سنجاری ، صدیق ئەفەندی ، ئیسماعیل مەلا عەزیز . صالح یوسفی . بەم پێیە بێ ئەم گروپەش فڕیان بەسەر پارتی دیموکراتی کوردستانەوە نەبوو ، بەڵی ئەمەیە گەمەی سیاسی.

لە هەولێر لە هۆڵی سینەمای سیروان ئاهەنگێکمان گێڕا لەم ئاهەنگەدا نوێنەری سەرەك کۆمار احمد حسن البکر فتاح محمد ئەمین ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حیزبی بەعس، وتارێکی خوێندەوە.

ئاهەنگەکە بە سەرپەرشتی بەندە دەستی پێکرد و بابەکر پشدەری سەرۆکی ئە نجومەنی یاسادانانی حوکمی زاتی ئامادە بوو لەگەڵ چەند ئەندامێکی یاسادانان و ڕاپەراندنی حوکمی زاتی و پارێزگاری هەولێر.لە ئاهەنگەکەدا هونەرمەندان حەمە جەزا و سابیر عبدالرحمن و ڕەسول گەردی و تەحسین تاها، بە چەند گۆرانییەکی کوردی بەشداریان کرد.

شەوێك لەگەڵ دیلانی شاعیر:

لە ١٩٧٦\١٢\٢ ڕۆژی پێنج شەممە شەو لە مانڵ برایم حەمە خورشید داوەت بووین ، من و عبدالله ڕۆژبەیانی و شەوقی حەمە خان و حەمە صالح دیلان. ئەو شەوە دیلان پارچە شیعرێکی بەناوی "دڵ" خوێندەوە کە دواجار لە گۆڤاری ڕۆژی کوردستان بڵاومان کردەوە، پێشان بە ئاوازێکی زۆر خۆش بە شێوەی مەقام خوێندیەوە. دیلان پێی خۆش

نەبو پێی بوترێ گۆرانی بێژ و زۆر زەوقیشی نەبوایا گۆرانی نەدەوت، کاتێ گورانییەکانیشت لەسەر کاسێت تۆمار بکردبایە داوای لێت دەکرد بلاوی نەکەێتەوە، ئەو شەوە لەماڵ برایم لە شاری سلێمانی زۆر بەخۆشی پامانبوارد. جارێکی تریان لەگەڵ دوکتۆر مارف خەزنەدار لە بەغدا لە ماڵ ئێمە لە گەڕەکی یەرموک —چوار شەقامەکە- داوەتم کردبوو، ئەو شەوە بە ڕێکەوت شووشەیەکی ویسکی شڤازریگالم هەبوو کە لە دەرەوە هێنابووم " تەمەنی ویسکیەکە ١٢ ساڵ بوو"، کاتێ دیلان ویسکییەکەی دی زۆر زەوقی پەیداکرد و لەگەڵ مەسگوفی ماسی ، گۆرانییە کی زۆر تازەی وت شیعرەکەشی زۆر تازە بوو بەم جۆرە چریکاندی؛

بەزییوم من لە ئاستی پیرە ڕێکەوت
کە ڕێکەوت زێڕی ژێر فینجانە ئەمساڵ
وەرە پێشێ کزەی چاوم و نەخۆشم
نزیکیت هەم دارە هەم گۆچانە ئەمساڵ

هتد...

ئەم پارچە شیعرەم وەك گۆرانی لە سەر کاسێت تۆمارکرد بە بێ ئەوەی دیلان پێی بزانی کاتێ ئاگاداربوەوە کار لەکار ترازابوو ، ئەوەبوو ڕازی بوو ، بەڵام بە مەرجێك بە بێ ڕەزامەندی خۆی شریتەکە بە کەس نەدەین' شیعرەکەش وەك شیعر بە ڕەزامەندی خۆی لە" گۆڤاری شۆرشگێڕ"بڵاوم کردەوە، لەسەر تەلەفۆنی خۆی کە بۆمیکرد نوسخەیەك لە شریتەکەم دا بە عەلی بۆسکانی. ئەم شیعرە کە دوای بەیانی ١١ ئازار وتوویەتی ، مەبەستی لە بەزینەکە جەماعەتەکەی مام جەلال بوو وەك خۆی وتی مەسەلەی زێڕی ژێر فینجانەکەش وەك یاری سینیو زەرف نەڵقە زێڕەکەی ژێر فنجانەکە بۆ دارا تۆفیق دەرچوو ئەندامی مەکتەبی سیاسی جەماعەتی بارزانی بۆ سەرنووسەری ڕۆژنامەی " برایەتی" ئینجا نازانم ئایا حەمە صالح دیلان بۆ لەم پارچە شیعرەی مەبەستی لە دارا

تۆفیق بوو ، خۆ دارا تۆفیق ئەگەر ئەڵقە زێڕەکەی بۆ دەربچوابایە دەکرایە وەزیر ،لە کاتێکدا ئەم لە زۆربەی وەزیرەکانی بارزانی ڕۆشنبیرتر بوو ، بوونی بە سەرنووسەری برایەتی مەنسەبێکی وەزیفی نەبوو ، دیارە دیلانی شاعیر بەهەر هۆیەك بێ دارا تۆفیقی خۆش ناویست . ئەوەی جێگای داخە ئەم پارچە شیعرە کە لە کاتی خۆی بلاوکراوەتەوە بەم دواییە لە ساڵی ۱۹۹۷ دوکتۆر دڵشاد عەلی لە نامەی دکتۆراکەی لە سەر شیعرەکانی دیلان بلاوی نەکردۆتەوەو ئیشارەتیشی بۆ نەکردوە لە کاتێکدا دوکتۆراکەی بە سەرپەرشتی دوکتۆر مارف خەزنەدار بوو، کە وەك باسمانکرد دوکتۆر مارف لەگەڵ من بوو کاتێ دیلان ئەم شیعرەی خوێندەوە و نوسخەیەك لە شریتەکەشی لایە، بەڵام وادیارە لە وڵاتەکەی ئێمە سیاسەت گەلێ شت بزر دەکاو هەڵپەرستیش دەوری خۆی هەیە، هەرچەندە دوکتۆر دڵشاد بەم شیعرەی نە دەزانی کاتێ لە زانکۆی سلێمانی پرسیارم لێیکرد کە ئەو کاتەی دوکتۆراکەی وەرگرت هەردووکمان لە زانکۆی سلێمانی لە یەك بەش پێکەوە بووین.دکتۆراکەی لە زانکۆی صلاح الدین وەرگرت لە کاتێکدا لە زانکۆی سلێمانی مامۆستا بوو.بەهەرحاڵ نەدەبوو د.مارف خەزنەدار وەك پرۆفیسۆرێك و ئەکادیمیەك ئەم ڕاستییە بشارێتەوە بەهەر هۆیەك بێ .

لە لایەکی ترەوە تەنها بۆ میژوو دەینووسم و بەس "حەمە صالح دیلان" ئەندامی لێژنەی ناوچەی سلێمانی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان بوو دوای زیندوو کردنەوەکەی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان .ئەم شیعرەشی وت ئەو کاتە ئەندامی لێژنە ناوچەی سلێمانی بوو، هەرچەندە بەم دواییە نکۆڵی لەم ڕاستییە دەکرد و بۆ ماوەی یەك مانگیش لە بارەگای پارتی شۆرشگێڕی کوردستان لە بەغدا لە خولێکی کادیران موحازەرەی لەسەر ئەدەب و شیعر دەگوتەوە. لە ماوەی ئەو مانگەش بۆ ئەوەی وەك بەڕێوەبەری کتێبخانەی سلێمانی مووچەکانی نەفەوتێ ئیفاد بەغدام کردبوو نەك مووچەکەی نەفەوتا بەڵکو پارەو پوولی ئیفادەکەشی وەرگرت و سەیارەیەکیشم لە وەزارەتی

شارەوانی خستبوە ژێر مەعیەتی بە شوفێرەوە ، شوفێرەکەشی "عبدالله" برای خێزانەکەم بوو. جگە لەوەی بە ناوی نەخۆشیەوە ناردم بۆ"پراگ " پایتەختی چیکۆسلۆفاکیا بۆ ئەوەی چاوی بە قادر دیلانی برای بکەوێ کە لە پراگ دەژیا، دەربارەی چوونیشی بۆپراگ لە بارەگای کۆمەڵەی ڕۆشنبیری لە بەغدا دوکتۆر عزالدین مستەفا ڕەسوڵ سەرۆکی یەکێتی نووسەرانی کورد پێی وت دیلان یەکێتی نوسەرانی کورد دەتنێرێ بۆ پراگ بۆ چارەسەرکردن لە وەڵامدا دیلان وتی من حیزبەکەی خۆم دەمنێرێ پێویستم بە یەکێتی نووسەرانی کورد نییە . لێرەدا ئەم بابەتەم بۆیە وا بڵاوکردەوە بۆ ئەوەی ڕاستی بزر نەکرێ و نەخرێتە ژێر لێومەوە.ئەو کەسانەشی ئەندامی شۆرشگێڕ بوونە دوای زیندووکردنەوەی و دوای ڕاپەڕینەکەی کوردستان هەوڵیانداوە ئەم ڕاستییە بشارنەوە وابزانم چ پێویستی نەدەکرد شەرم بکەن لە بەشێك لە میژووی ژیانیان ئەگەر لە کاتی خۆی بوونیان بە ئەندامی شۆرشگێڕ بەڕاست زانیبێ ، بۆ نموونە من ئەندامێکی سەرکردایەتی شۆرشگێڕ بووم و پاشان سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی ، پێش ئەوەش ئەندامی لقی سێ و سکرتێری لقی سێی کەرکوکی شۆرشگێڕبووم پێش ئەوەی هەڵیبوەشێنینەوە و تێکەڵاوی پارتی ببین پێش ئەوەش ئیخوان مسلمین بوومە، بە پێی قۆناغ و هەر کاتێ لەو کاتانە ڕێیازەکەم بە ڕاست زانیوە و موجامەلەی هیچ کەس یان هیچ پارتێکم نەکردوە لەسەر بیرو باوەڕەکانم و لە ساڵی ١٩٦٤ یشەوە نەیاری حیزبەکەی بارزانی بووم تا ڕاپەڕینەکەی کوردستانی ١٩٩١ و لەدایکبوونی پەرلەمانی کوردستان و حکومەتی هەرێمی کوردستان ئەو کاتە هەموو ئەو هۆیانەی پێشوو نەمان بۆ ئەوەی بەردەوامبم لە دژایەتی پارتی دیموکراتی کوردستان . بەڵام وەك زۆر لە هەل پەرستەکان نکوڵیم نەکردوە لە ڕابووردوی خۆم و بەڵکو شانازییشی پێوە دەکەم.هەر دەربارەی هەڵپەرستی ، زۆر ناشرینە پرۆفیسورێکی وەك دوکتۆر مارف خەزنەداریش نکولی لە هەموو ئەو پەیوەندییانە بکا لەملاو ئەولاو ئەو میژوویەی بخاتە ژێر لێومەوە

که من و ئەو دۆستی گیانی بە گیانی بووینە ، کەباسی منی کردووە لە یەکێ لە گۆڤارەکاندا دەربارەی هەڵبژاردنەکەی کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کورد لە بەغدا ، وا بزانم کەس پێشەکییەکەی خەزنەداری لەبیر نەچۆتەوە کە بۆ کتێبەکەم ﴿ حاجی قادری کۆیی﴾ نووسی و گەلێ گرانیش لەسەرم وەستاو منیش بە هیچ جۆرێك لەگەڵ بۆچوونەکانی ئەو پێشەکییە نەبووم ، ئەو پێشەکییە بۆچوون و ڕای خۆی بوو. خۆ بەم دواییە هەموو کەس زانی کە دوکتۆر خەزنەدار مامۆستای صدام حوسێن بوو فێری زمانی کوردی دەکرد و لە چاوپێکەوتنێکی تەلەفیزیۆنی " الجزیرە" لەگەڵ ڕەغەدی کچی صدام وەك دۆکیومێنت وێنەی دوکتۆر مارف خەزنەداری نیشاندا کە وانەی زمانی کوردی دەدا بە باوکی، نابێ دوکتۆر خەزنەدار ئەمە بشارێتەوە ، خۆ ئەگەر صدام حوسێن داوای لە منیش بکردبایە نامەتوانی دەرسی پێ نەدەم ، ئەمەم بۆ نموونە هێنایەوە نەك بۆ پەلار تێگرتن.

چاوپێکەوتنەکەی برهان الدین عبد الرحمن

لە ١٤\٧\١٩٧٧ سەعات ٧ی ئێوارەی دووشەممە تا سەعات ٩ ی شەو چاوم بە برهان الدین عبدالرحمن کەوت ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حیزبی بەعس و وەزیری تەنسیق لە بارەگای سەرکردایەتی قوتری،لە گەڵیدا باسی بارودۆخی کوردستان و پارتیم کرد " پارتی شۆرشگێڕ". برهان باسی ڕۆژنامەی (العرا ق)ی کرد، کە ئێمەی شۆرشگێڕ هیچ ڕۆڵێکمان نییە لەم ڕۆژنامەیە. بۆم ڕوونکردەوە کە بۆ ڕۆڵمان نییە ، پێم وت ، نوری فیصل حەدیسی تەلەفۆنی کردبوو بۆ صالح حەیدەری سەر نووسەری(العراق) کەوا بەیانی پارتی شۆرشگێڕ بێ ڕەزامەندی وەزارەتی ڕاگەیاندن بڵاوێنەکرێتەوە. برهان گلەیی کرد لێم گوایا ئێمە لە ڕۆژنامە" ٤" ی(شۆرشگێڕ) ڕۆژنامەی ناوخۆی حیزبەکەمان وێنەی چوار ئەفسەرە کوردەکانمان بڵاوکردۆتەوە(عزت وقودسی و مستەفا

خۆشناو و خیرالله) . له ئه‌نجامدا قه‌ناعه‌تم پێکرد که بلاوکردنه‌وه‌ی ئه‌م وێنانه و نووسین له‌سه‌ر ئه‌م چوار شه‌هیده شتێکی باشه و خۆ ئه‌وان له سێداره‌یان نه‌داوه و ئه‌وانه‌ی پا پۆرتمان له‌سه‌ر دەنووسن مرۆڤی بێ که‌ڵکن وهه‌ڵپه‌رست و چه‌واشه‌کارن ،هه‌ر له‌وێدا به دوورو درێژی باسی ڕۆژنامه‌ی عێراقم بۆکرد که‌وا ڕۆژنامه‌ی عێراق له واقیعدا ڕۆژنامه‌ی ئێمه‌ی شۆرشگێڕ نییه ئه‌گه‌ر ئه‌م ڕۆژنامه‌یه ته‌عبیر له ڕای شۆرشگێڕ دەکا بۆ نوری حدیسی سکرتێری لێژنه‌ی شیمال ته‌علیمات دەنێرێ بۆ سه‌رنووسه‌ره‌که‌ی که بلاوکراوه‌ی شۆرشگێڕ بلاونه‌که‌نه‌وه به بێ ڕەزامه‌ندی وەزاره‌تی ڕاگه‌یاندن ، خۆ وا باشتر بوو وەزاره‌تی ڕاگه‌یاندن خۆی ئه‌م ڕێنمایانه دەربکا نه‌ك نوری حه‌دیسی که سکرتێری لێژنه‌ی شیماله به‌ڵکو ئه‌مه کاری به‌ڕێوه‌به‌ری بیرۆی وەزیری ڕاگه‌یاندنه . ئێمه ناتوانیین هیچ بلاوبکه‌ینه‌وه له ڕۆژنامه‌ی العراق و ناوی نوێنه‌رمانیش له سه‌ر ڕۆژنامه‌که نووسراوه ، ئه‌مه جۆرێکه له گاڵته پێکردن، بۆیه ناچار ڕۆژنامه‌ی " شۆرشگێڕ" مان دەرکرد وەك ڕۆژنامه‌یه‌کی ناوخۆ ، ئه‌م ڕۆژنامه‌یه ژمارەکانیان ته‌نها بۆ ئه‌ندامانی حیزبه‌و ناگاته جه‌ماوەر. ئێوەش دەڵێن ڕۆژنامه‌یه‌کمان داوه پێتان.که له واقیعدا ڕۆژنامه‌که ڕۆژنامه‌ی حیزبی به‌عسه‌و ته‌نها ناوی ئێمه‌ی له‌سه‌ره و به‌س .

ئه‌م چاوپێکه‌وتنه دوای نزیکی سێ حه‌فته له دوای دەرکردنه‌که‌م له وەزیریی ئه‌نجامدا ، به‌ڵێنی پێمدا له‌گه‌ڵ عیزەت دوری وەزیری ناوخۆ له ماڵه‌وه یان له بارەگای پارتیمان سه‌رم لێ بدەن. بورهان الدین نێوانی له‌گه‌ڵ من خه‌راپ نه‌بوو به‌ڵام نوری حه‌دیسی زۆر دژایه‌تیمی دەکرد ،نه‌و سه‌ردانه‌ش نه‌کرا.ئاشکرابوو که نوری حدیسی دژایه‌تی منی دەکرد، له‌به‌ر ئه‌وەی من وەك هاشم عه‌قراوی ئاماده نه‌بووم پا پۆرت له‌سه‌ر ئه‌م و ئه‌و بنووسم جگه له‌وەی خۆم گه‌ڵێ به گه‌وره‌تر دەزانی له نوری حدیسی چ وەك وەزیرێك یان وەك سکرتێری حیزبێکی سیاسی نه‌ندام له‌لێژنه‌ی باڵای به‌ره‌ی نیشتمانی.

دۆستایەتیەکەی من و بورهان الدین عبدالرحمن دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی ١٩٦٩ ، ئەو سەردەمە قائممقامی کۆیە بووم ، جارێکیان لەگەڵ قاسم داود ناسراو بە " ئەبو عروبە " بەسەردان هاتنە کۆیە ، لەو سەردانەیان تفەنگێکی برنۆی درێژم بەخشی بە بورهان و تفەنگێکی سمینۆفیش بە قاسم داود ، بورهان ئەوکاتە ئەمین سڕی پارێزگای کەرکوک بوو ، ئەبو عروبەش بەڕێوەبەری ئەمنی کەرکوک بوو . کە لە ساڵی ١٩٩٠ بووە بەڕێوەبەری گشتیی هاتوچۆی عێراق دوای ئەوەی لە جیهازی ئەمن دەرکراو و پاشان لە بەڕێوەبەری هاتوچۆش لابراو کرا بە ڕاوێژکار لە ئە نجوومەنی سەرۆکایەتی کۆماریی کە ئەم پلەیەش تەنها تە شریفی بوو نە دایەرەی هەبوو نە هیچ ئەرکێك تەنها وەرگرتنی مووچەکە نەبێ . کورد وتەنی" ناوی زل و دێی وێران".

بورهان الدین عبدالرحمن لەگەڵ سەعدی عەیاش عرێم ، صدام حسین لە حیزب دەریانیکرد گوایا هاتوچۆی تەکیەی شیخێك دەکەن و بەڵای دینداریا بایانداوەتەوە ، دوای یەك دووسالیش برهان بە تەواوی شێت بوو، بە پێی بۆچوونی من شێتیەکەی لە ئە نجامی هەستکردن بوو بە" گرێی تاوان " لەو ماوەیەی کە بەعسی بوو لێپرسراوی کەرکوک بوو گەلێ تاوانی لەگەڵ بەعسیەکانی کەرکوک دژی کورد ئە نجامدا.لە ئە نجامی هەستکردن بە گرێی تاوان " عقدة الذنب" ژمارەیەکی زۆر لە ئەندامانەی حیزبی بەعس کە لە حیزب دەردەکران یان خۆیان وازیان لە حیزبەکەیان دەهێنا بەرەو دینداری و نوێژکردن بایان دەدایەوە ، یان دەیانوت کاتێ کە بووینە ئەندامی حیزبەکە ، حیزبی بەعس بەمجۆرە درندەو فاشی نەبوو ، صدام حسین حزبەکەی لە ڕێڕەوی ڕاستەقینەی خۆی لادا .لەم نموونانەی بورهان و سەعدی عەیاش عرێم زۆر بوون لە ڕیزی حیزبی بەعس بە تاییەتی دوای ئەوەی صدام حوسێن بووە کەسی یەکەم لە سەرکردایەتی حیزبی بەعس و دەستی بەسەر سەرکردایەتی حیزب و دەسەڵاتدا گرت لە عێراق و" شەڵم کوێرم دەست ناپارێزم" تاوانەکانی نەك دژی گەلی عێراق بەڵکو

ئەندامەکانی حیزبی بەعسیشی گرتەوە وەک لە سێدارەدانی هەزارەها کەس و ئەنفالکردنی ١٨٢ هەزار کوردی بێ تاوان و زیندە چاڵکردنیان و ئەنفالکردنی هەشت هەزار بارزانی بێ تاوان و کاولکردنی چوار هەزار و پێنج سەد گوندی کوردستان و سڕنگومکردنی هەزارەها عەرەبی شیعەو کوردی فەیلی ..هتد . ئەم تاوانانە بمانەوێ یان نا ، ئەو بەعسییانەی دەستیان هەبوو لە ئەنجامدانیان لە قۆناغێ لە قۆناغەکانی ژیانیاندا دیارە هەستیان بەو تاوانە نا مرۆڤایەتیانەیان کردووە ژیانیان تاڵ بووە و وردە وردە کاریگەری دەروونی کردۆتە سەر دەروونیان و ڕوبان کردۆتە دینداری و ڕۆژی و نوێژ و هاتووچۆی مزگەوتەکان و تەکیەکان . خۆ لە ڕیزەکانی حیزبی شیوعیش ئەم دیاردە بە زەقی ڕووی دەدا و هەندێ لە ئەندامەکانی سەرکردایەتی ئەم حیزبەش وازیان لە حیزبەکەیان دەهێناو بەرەو ئاین دەگەڕانەوە و دەستیان دەکرد بە نوێژو ڕۆژی و هاتوچۆی مزگەوتەکان، نموونەی ئەمانەشمان زۆرە و نامەوێ لێرەدا ناویان بەرم، ئەم دیاردەیەش هەر دەگەڕێتەوە بۆ هەستکردن بە گرێی تاوان لەگەڵ جیاوازیەک لە نێوان هەردوو گرێکان ، گرێی تاوانی یەکەم و دووەم ، شیوعیەکان کە دەگەڕانەوە بەرو دینداری لەبەر ئەوە نەبوو کە وەک بەعسیەکان تاوانیانکردبێ دژی مرۆڤایەتی بەڵکو هەستیان بەوە کردبوو کە لە ئایین دوور کەوتونەتەوە یان هەندێکیان خوا نەناس بوونە وەک مرۆڤێکی عیلمانی.

دوای دەرکردنەکەم لە وەزیریی دایکی سەردارو سەردارو پەروین و نەسرین ونیگارو عبدالله ی برای دایکی سەردار ،چوونە ئەستەمبوڵ لە تورکیا ئەمەش بۆ جاری یەکەم بوو منداڵکانم بچنە دەرەوەی عێراق ، لەو ماوەیەی وەزیر بووم نەیانم نارد دەرەوە زیاتر لەبەر ئەوەبوو، ئەو ماوەیە خەریکی حزبایەتی و سیاسەت بووم .

لە ١٤\١٢\١٩٧٦ لە پێشانگای بەغدای نێودەوڵەتی چاپخانەیەکی بچووکم بە دوو هەزار دینار بۆ حیزب کڕی. لەم چاپخانەیە کتێبی " تاريخ الحزب الثورى الكوردستانى"م

لە چاپدا، دوای ئەوەی دایەرەی ڕەقابە ڕازی نەبوو لەسەر چاپکردنی لەبەر ئەوەی داوای لێمکردبوو گەلێ بڕگەو ڕستەی نەگونجاو لە گەلێ ڕێنمایی ڕەقابەی تیا بوو دەبێ لابردرێن تا دەگەیی بە هەندێ لاپەرە یان هەندێ بەیاننامەی حیزبەکان . منیش وەك نووسەری کتێبەکە ڕازی نەبووم لەسەر تێبینیەکانی ڕەقابە ، ئەوەبوو دوو هەزار ژمارەم لێ چاپکرد، بەڵام لەبەر ئەوەی ڕەقابە ڕەفزی کردبوو لە بازاڕ بفرۆشرێ لە کتێبخانەکان هەموو ژمارەکانیان لێ ڕاکێشایەوە، ئەوە بوو چوومە لای دکتۆر فازل البراك بەڕێوەبەری ئەمنی عامەم و ڕێکەوتین لەسەر ئەوەی کتێبەکانم بداتەوە بەڵام لە بازاڕ نەیانفرۆشم تەنها بە ڕێگای بارەگاکانی شۆڕشگێڕەوە دابەشیان بکەم.

ڕەقابە کاتی خۆی کە ڕەشنووسی کتێبەکەمدا پێیان داوایان لێم کرد ناوی" مام جەلال تاڵەبانی و مەلا مستەفا بارزانی و وشەی پێشمەرگە و گەلێ تێبینی تر " لە ڕەشنووسەکە لابەرم بەڵام من ڕازی نەبووم وتم من مێژووی حیزب دەنووسم ئەگەر ئەم تێبینیانەی ئێوە ڕەچاو بکەم دەبێ چ مێژوویەکی لێدەربچێ.

یەکێ لە تێبینیەکانی ڕەقابە ئەوەبوو نامەکەی حبیب محمد کریم سکرتێری گشتیی پارتی دیموکراتی کوردستان کە بۆ شمس الدین موفتی نووسیبوو لە ئێران بەناوی خوازراوی " ئەمیر" کەواتا ناوی شمس الدین . لێرەدا نامەکە نانووسمەوە لەبەر ئەوەی دەقی نامەکەم بە دەستخەتی حبیب محمد کەریم لە پاشکۆی ژمارە(٤) ی کتێبەکە بڵاوکردۆتەوە .تێبینی ڕەقابەش لەسەر لابردنی نامەکەی حەبیب بۆ شمس الدین موفتی "ئەمیر" لەبەر ئەوەبوو حبیب عاجز نەکەن ، ئەو کاتە حبیب لە بەغدا وەك ڕاوێژکار لە وەزارەتی دارایی دامەزرابوو . حەبیب محمد کەریم هەندێ ئیشوکاری لاوەکیشی دەکرد وەك ئەوەی بەنزینخانەیەکی لە حیزبی بەعس وەرگرتبوو ، کابرایەکی فەلەستینی لەسەر بەنزینخانەکەی دانابوو ، ئەوەبوو جارێکیان ئەم فەلەستینیە گزیری حەبیبی کردبوو گوایا وێنەی صدام حوسێنی لە بەنزینخانەکە داگرتۆتە خوارەوە ، حەبیب چەند

ڕۆژێ ئەمن دەیگرێ و دواجار بەرەڵای دەکا، بەڕاستی حەبیب محمد کەریم مرۆڤێکی بێ کەڵك بوو ، یەکێ لە کردەوە خەراپەکانی لە دادگای شۆڕش " محكمة الثورة "شایەدیدا لەسەر ڕەسمی عامل ، ڕەسمی عامل مرۆڤێکی یەساری و دۆستی کورد بوو ، حەبیب شایەدی ئەوەی لەسەردا کە زانیاری ناردووە بۆ شۆڕشی کوردستان و هاریکاری کردووە لەگەڵیاندا ئەمەش بووە هۆی ئەوەی بیست ساڵ لەدادگاکە حوکم بدرێ ، ئەو کاتەی حەبیب شایەدی لەسەر ڕەسمی العامل دەدا ، برێك پارەی ڕەسمی وەك دەست قەرز لای بوو تا ئێستاش ئەو قەرزەی نەداوەتەوە بە ڕەسمی العامل. ئومێدەوارم دوکتۆر بەدرخان سندی لەم ڕوەوە کە لەمن زیاتر مەعلوماتی هەیە بە حوکمی ئەوەی لە بەندیخانەی ئەبو غرێب پێکەوە بەند بوون و ڕەسمی العامل هەموو شتێکی لەسەر شایەدیەکەی حەبیب بۆ دوکتۆر بەدرخان سندی گێڕاوەتەوە ،ڕۆژێ لە ڕۆژان بلاوییکاتەوە . کردەوە چەپەڵەکەی حەبیب لە هیچ خانەیەك جێگای نابێتەوە تەنها لە خانەی " خیانەت نەبێ " هەر وەك دوای دووبەرەکیەکەی نێوان هەردوو باڵی پارتی دوای ساڵی ١٩٦٤ هەمیشە دەوری گزیری بینیوە وەك لە نامەکەی بۆ شمس الدین موفتی نووسیبوو وەك باسمانکرد .

دەرکردنم لە وەزیریی

لە ١٩٧٧\٦\٢١ بە پێی مەرسومی کۆماریی ژمارە ٣٥٩ لە وەزیریی ئیعفاکرام، ئەمەش دەقی مەرسومەکەیە:

بسم اللة الرحمن الرحيم.

الرقم :

٣٥٩

مرسوم جمهوري

استنادا الى احكام الفقرة (د) من المادة الثامنة والخمسون من الدستور المؤقت رسمنا بما هو آت:

اعفاء عبدالستار طاهر شريف من منصب وزير النقل .

تعيين عزيز رشيد عقراوي وزيرا للنقل.

على الوزراء تنفيذ هذا المرسوم .

كتب ببغداد في اليوم الرابع من شهر رجب لسنة ١٣٩٧ هجرية المصادف لليوم الحادي والعشرون من شهرحزيران لسنة ١٩٧٧ ميلادية.

احمد حسن البكر

رئيس الجمهورية

ئەم مەرسومە بە کتێبی سەرۆکایەتی دیوانی سەرۆکایەتی کۆماریی دایەرەی یاسایی ژمارە ٦٨٠٤ بە مێژووی ١٩٧٧\٦\٢٢ دەرچوو.

هەر دوای ئەم ڕۆژە لە ٦\٢٢ غانم عبدالجلیل بە سەهو تەلەفۆنی بۆم کردو وای زانی عەزیز عەقراوی لە جێگای من دەوامی کردوە ، بەڵام کە گوێی لە دەنگم بوو وتی (عفوا) ، وا دیاربوو دەیویست پیرۆزبایی لە عەقراوی بکا، غانم لە هەموویان زیاتر مەبەستیی بوو لە وەزارەت دەربکرێم ، غانم و شوکری حەدیسی یەك گروپ بوون . شوکری دۆستێکی نزیکی قوباد تاهیر بوو ئەویش دژی من بوو بە هۆی ئەوەی زاوای کاکە

زیاد کۆبی بوو . غانم عبدالجلیل ئەندامی سەرکردایەتی بەعس بە ئەندامی تەنسیق ئەگەڵ پارتە کوردیەکان داندرابوو .،

ئەویش بە چاوی ئەوە سەیری ئیمەی دەکرد کە کاتب بین لەژێر دەستی، منیش هیچم لێ قەبوڵ نەدەکرد ئەمە لە لایەك لە لایەکی ترەوە غانم، لەگەڵ عبدالفتاح مەحەمەد ئەمین ئەندامی سەرکردایەتی قوتری بەعس داندولەیان پێکەوە ناکۆڵا و زۆر دژی یەکتری بوون ، منیش لەگەڵ فەتاح زۆر برادەر بووین و ئەمەش هۆیەك بوو غانم دژی من بێ . فەتاح گەلێ شتی لەسەر غانم بۆم باسکردبوو کە مرۆڤێکی مەغرورە و یەکەم پیاوی صدام حوسێنە .

پێش ئیعفاکردنم لە وەزیری رۆژی ٦\٢٠ بە شەمەندەفەر لەگەڵ خالید عبدالحلیم بەڕێوەبەری سکەك و عبدالتواب مەلا حەویش بەڕێوەبەری گشتی گواستنەوەی بەڕی " النقل البری" چووینە موصل، لە موصل دایەرەکانی سکەك و گواستنەوەم پشکنی و بۆ نیومرۆ داوەتی پاریزگاری موصل بووین و بۆ ئێوارەکەشی کۆڕێکم لە بارەگای پارتیمان بەست ، لە کۆڕەکەدا زۆر شتم باسکرد یەکێ لەو باسانە چۆن حیزبی بەعس لە بەڵێنەکانی لەگەڵ پارتیە کوردیەکان پاشگەزبۆتەوە ، هەروەها لەگەڵ وەزیرەکانی ، ئەم موحازەرەیەم زۆر لەسەرم گران وەستا ،یەکێ بوو لە هۆیەکانی ئیعفاکرنەکەم ، حیزبی بەعس بەرامبەر بەمن جیقلدانەی زۆر تەنگ بووبوو بۆیە سەبری لێبڕاو دوای رۆژێ ئیعفامی کرد .

رای خۆم لەسەر ئیعفا کردنەکەم :

لە ئە نجامی تاقیکردنەوەیەکی (١٠) ساڵیمدا لەگەڵ حیزبی بەعس ، لە ساڵی ١٩٦٨ وە پێش کودەتاکەی ١٧ تەممووز، پەیوەندیم لەگەڵیاندا وەك سکرتێری لقی پارتی دیموکراتی کوردستان – باڵی مەکتەبی سیاسی- لە کەرکوك هەبوو ، لە لایەن بەعسیەکانەوە عەدنان خورشید تکریتی لێپرسراوی کەرکوکیان مامۆستا بوو لە یەکێ لە قوتابخانەکانی کەرکوك ، دوای کودەتاکەش بۆ وەزارەتی دەرەوەی عێراق گواستراپەوە. پاشان منیش بوومە قائممقامی کۆیە لە ساڵی ١٩٦٩ و دوای بەیانی ١١

ئازار لادرام لە قائمقامی و گەڕاندمیانەوە بۆ ماموستای سەرەتایی بۆ قوتابخانەکەی پێشووم لە ئیمام قاسم لە شاری کەرکوك ، لەسەر داوای جەماعەتەکەی بارزانی ڕێ نەدرا پێم لە کەرکوك بمێنمەوە ئەوەبوو گواستراممەوە بۆ قوتابخانەی (الحرّاء) لە بەغدا لە گەڕەکی قاهیرە ، لەگەڵ داگرتنی مووچەکەم لە ٥٠ دیناری ئەصلیەوە بۆ ٣٦ دیناری ئەصلی ، ئەمە یەکێ لەو دەرسانە بوو کە فێری بووم دەربارەی بێ ڕەوشتی حیزبی بەعس . دوای ڕێکەوتنەکەی نێوان پارتی شۆرشگێڕی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستان دووبارە گەڕاندمیانەوە بۆ ومزیفەی قائمقامی ئەمجارەیان بۆ قەزای (الخضر) لە پارێزگای (المثنی) لە ساڵی ١٩٧٢ . هۆی گەڕاندنەومکەشم ئەوەبوو حیزبی بەعس و بارزانی نێوانیان بەرەو تێکچوون ئەڕۆیشت ، کەواتە عەرەب وتەنی (شهر العسل) کەی نێوانیان کۆتایی پێهات ئەمەش وای کرد چاوێك بە برپیارە هەڵەکانیاندا بخشێننەوە ، ئەمەم لە شوێنێکی تری یادداشتەکەم باس کردووە. پاشان دوای دەست پێکردنەوەی شەڕ لە نێوان حکومەتی بەعس و بارزانی کرام بە ومزیری ئیسکان و ئەشغال و ئەمەشم لە شوێنێکی تری یادداشتەکەم باسکردوە لە ژێر ناونیشانی (چۆن بووم بە ومزیر) لە ساڵی ١٩٧٤.

لەو ماوەیەی لە کۆیە بووم ئەو قەناعەتەم پەیداکرد کەوا حیزبی بەعس حەزیان بەوە نییە پارتێکی کوردستانی خاوەند جەماوەر دروست ببێ، یان کوردێك کەسایەتیەکی بەهێزی ببێ و ناو دەرێکا و کوردەکان ڕووی تێ بکەن و کوردستان بگەشێتەوە . لەبەر ئەم هۆیانە بەم دواییە لای حیزبی بەعس ئیسکم گران ببوو. منیش ڕێیازم ناشکرابوو، کوردێکی دڵسۆز بووم و خاوەند بیروباوەرێکی پێشکەوتنخواز بووم باوەڕم بە یەکێتی خەباتی کورد هەبوو لە هەر چوار پارچەکانی کوردستاندا.

حیزبی شیوعی مەرسومی کۆماری ئیعفاکردنەکەمی لە لاپەرە یەکی ڕۆژنامەی (طریق الشعب) بڵاوکردەوە ، هیچ ڕۆژنامەیەکی تر مەرسومەکەیان لە لاپەرە یەك بڵاو نەکردبوەوە، شیوعیەکان لەو سەردەمە لە بەعس بەعسیتر بوون . جگە لەوەی وەك سکرتێری پارتی شۆرشگێڕو ئەندامی بەرەی نیشتمانی ،حیزبی شیوعی هەر پرسیاریانیش نەکرد لێم ئایا بۆ لە وەزارەت دەرکرام !!

دوای دەرکردنم لە وەزارەت لە ١٩٧٧/٨/١٦یادداشتێکم بە صدام حوسێندا دەربارەی کەمو کوڕیەکانی حیزبی بەعس لە کوردستان و تەهجیرکردن و خوێندن بە زمانی عەرەبی و لەوحەکانی پێش دایەرەکان هەموو کرابوون بە عەرەبی لە قەزاو ناحیەکانی کوردستان. ئەوەبوو تەها جەزراوی چاوی پێم کەوت و لەسەر خالەکانی یادداشتەکەم موناقەشەی لەگەڵمدااکرد کە لە شوێنێکی تری ئەم یادداشتە بڵاوم کردۆتەوە.

لە ١٤\٨\١٩٧٧ چاوم بەعیزەت دوری و بورهان الدین عبدالرحمن و دوکتۆر فازل بەڕاك لە وەزارەتی ناوخۆ لە کاتژمێری ٨ی بەیانی کەوت . لە قسەکانی عیزەت دوری بۆم دەرکەوت کەوا سائێکە ڕای سەرکردایەتی حیزبی بەعس بەرامبەر بە من گۆڕاوە و شك و گومانم لێ دەکەن کە من دوو هەڵوێستم هەبێ ، هەڵوێستی ڕەسمی و لەملاو ئەولاش ، هەڵوێستی کەسایەتی تایبەتیم هەیە دوور لە هەڵوێستی ڕەسمی. بە تایبەتی دەربارەی کێشەی فەلەستین و ئەریتریا و فەراغی سیاسی. هەڵوێستی خۆم بۆیان ڕوونکردەوە کەوا شتی وا لە ئارادا نییە و ڕای من ئاشکرایە نەك ئەمڕۆ بەڵکو لەسەر ئەم بابەتانە زۆر دەمێکە ڕای خۆم دەربڕیوە . کێشەی فەلەستین ئەگەر لای ئەوان کێشەیەکی ناوەندییە ئەمە ئەوە ناگەیەنێ کە لای منی کورد ئەم کێشەیە ناوەندی بێ ، وەك وەزیرێکی کورد هەمیشە وتومە کێشەی فەلەستین کێشەیەکی مەرکەزییە لای حکومەتی عێراق ، بەڵام وەك سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆڕشگێڕ ئەم کێشەیە کێشەی مەرکەزی ئێمە نییە و ئەمەش ئەوە ناگەیەنێ کە کورد بایەخی نەداوە بەم کێشەیە .

پاشان بەڵێنیاندا چەند پرسیارێك هەیە بە نووسین لە کاتی دانیشتنی ئێوارە ئاراستەم بکەن،بۆ ئەوەی منیش بە نووسین وەڵامیان بدەمەوە و بە ڕەسمی بیخەمە بەردەم سەرکردایەتی حیزبی بەعس.

ڕۆژێ دووشەممە ڕێکەوتی ١٥\٨\١٩٧٧ لەگەڵ دوکتۆر فازڵ بەڕاك کۆبووموەوە و (١٦) پرسیاری بە نووسین لێم کرد ، ناوەڕۆکی پرسیارەکان هەموو لەسەرم کۆکرابوونەوە ، لە ١٣\١٢\١٩٧٥ وە تەمموزی ١٩٧٧ وەڵامی ١٦ پرسیارەکانم بە نووسین دایەوە . ئەوەی بۆم دەرکەوت صدام حوسێن پێش ئەوەی سوێند بخۆێن و ببێن بە وەزیر ، پێمانی وت (ئێمە

لەسەر هاوڕێ و برادەرانمان هەڵە کۆ ناکەینەوە ، کەواتە ئەگەر هەڵەیەک بکەین یەکسەر ئاگادارمان دەکەنەوە) بەڵام لەم ١٦ پرسیارانە دەرکەوت خەریکی ئەوە بوونە هەڵەم لەسەر کۆبکەنەوە لەو ماوەیەی کە هاوکاریم لەگەڵیاندا بە ڕاستی و دروستی دەکرد ، هەرچەندە ناوەڕۆکی پرسیارەکان زۆر بێ مانا و هیچ و پووچ بوون ، بەڵکو هەر نەدەبوو ئەو پرسیارانەم لێ بکەن ، وەک گوایا لە ساڵی ١٩٧٥ وتبێتم (صلاح الدين ئەیوبی) باوکی ئێمەی کوردە ، نازانم ئەم قسەیە چی تیا بەسەرە ! هەرچەندە لە بنەڕەتەوە ئەم قسەیەم بۆ دروست کرابوو. هەندێ لە پرسیارەکان لەئەنجامی گزیری سیخوڕەکانی ناو کۆمیتەی ناوەندی پارتەکەمانەوە بوو، بەتایبەتی مەسەلەی بڕووسکەکەی ١٤ تەممووز کە بۆ سەرۆک کۆمار لێماندابوو بە ناوی مەکتەبی سیاسییەوە و بڵاویان نەکردبوەوە ، گوایا دوای ئەوەی بڕووسکەکەیان بڵاونەکردبوەوە ، من قسەی ناشرینم پێیان کردووە. من زیاتر گومانم لە کەریم ئەرکەوازی و محەمەد گوڵ بوو . هەروەها گوایا من لە ڕێستۆرانتی (لؤلؤة) کە داوەتی سەرۆکی کۆمەڵەی دۆستایەتی عێراقی سۆڤیەتی (جمعية الصداقة العراقية السوفيتية) م کردبوو ، گوایا لەو دانیشتنە من وتوومە حکومەت ڕێگای نەداوە پێم کتێبەکەم (تاريخ الحزب الثوري الكوردستاني) چاپ بکەم ، دوا جار بۆم دەرکەوت ئەم گزیریەش " جەمال خەزنەدار " کردوویەتی . دەڵێن قسە قسە ڕادەکێشێ " جەمال خەزنەدار ڕەشنووسی یادداشتەکەی دوکتۆر موکەڕەم تاڵەبانیشی بۆ ماوەی چەند سەعاتێک گەیاندبوو بە شوعبەی سێ و دابووی بە " ئەبو موشتاق " بەڕێوەبەری شوعبەی سێی ئەمنی عامە ، بە ڕێکەوت ئەو ڕۆژە چوومە لای ئەبو موشتاق و لە بان مێزەکەی بەردەمی چاوم بە ڕەشنووسی یادداشتەکەی دوکتۆر موکەڕەم تاڵەبانی کەوت ، ئەبو موشتاق پێمی وت :" ابو سروشت جابلي مذكرات د. مكرم طالباني " کەواتە ئەبو سروشت یادداشتەکەی تاڵەبانی بۆم هێناو ئێمەش کۆپیمان لەسەری گرتەوە و بە پەلە بردییەوە بۆ کتێبخانەکەی دوکتۆر. لە ماڵەوەیان . ئەوەی ڕاست بێ ئەم دەزانی ئەبو سروشت کێیە ؟ پاشان وتی کاک جەمال خەزنەدار جێگای باوەڕی تاڵەبانییە و لە ماڵەوەیان جاروبار سەیری کتێبەکانی دەکا و توانی ڕەشنووسی یادداشتەکەی بۆمان بێنێ .

بەڕاستی زۆر دڵگران بووم کە زانیم جەمال خەزنەداریش خەریکی سیخوڕییە ، دوای چەند ڕۆژێك دوکتۆر عیزەدین مستەفا ڕەسوڵ و کاکە حەمەی مەلا کەریمم ئاگادار کردەوە کە دوکتۆر موکەرەم تاڵەبانی ئاگار بکەنەوە و لەمەو دوا ئاگاداری خۆی بێ ، ئەوانیش دکتۆریان ئاگادارکردەوەو ئەویش پێیانی وتبوو لەگەڵ جەمال هیچم پێ ناکرێ . دوای چەند مانگێك ئەبو موشتاق بە ڕێگای " سەمیر خەیری " لە یەکێ لە گۆڤارەکانی " قوبرس" بە زمانی عەرەبی چەند لاپەرەیەکی لە یادداشتەکە ئەوەی مەبەستیان بوو بڵاویان کردەوە ، بە تاییەتی ئەو بابەتانەی پەیوەندیان بە چوار ئەفسەرەکەوە هەبوو" خیراللە و عیزەت و خۆشناو و قودسی " بە تاییەتی هەندێ لە بڕگەکانی یادداشتەکە کە بەباشی باسی مەلا مستەفای بارزانی نەکردبوو. جەمال خەزنەدار جارێکی تریان ڕاپۆرتێکی یەك لاپەرەیی بە مەرەکەبی سەوز لەسەر من نووسیبوو بۆ غازی عوبەیدی ، لێپرسراوی لقی حیزبی بەعس لە " الرصافە " غازی عوبەیدی ئەو ماوەیەی لێپرسراوی لقی حیزبی بەعس بوو لە هەولێر دۆستایەتی باش بوو لەگەڵمدا ، ئەوەبوو تەلەفۆنی بۆمکرد و نامەکەی خەزنەداری پێم نیشاندا ، پێمی وت من ئەم نامەیەم بۆ سەرکردایەتی خۆم یان بۆ ئەمن بەرز نەکردۆتەوە و ئاگاداری خۆت بە لای جەمال هیچ قسەیەك نەکەی . لە نامەکەی جەمال ئەوەی نووسیبوو کە شێخ ستار، بە حوکمی ئەوەی وەزیر بووە ناوەکەی ئیستغلال دەکا لە کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کوردی و لە کۆڕەکانیدا زۆر بە تۆندی ڕەخنە لە حیزبی بەعس دەگرێ و بە ئاشکرا باسی کوردستانی گەورە و دەوڵەتی کوردی دەکا.

بە هەرحاڵ لە ١٦ پرسیارەکە زیاتر ئەوەم بۆ ڕوونبۆوە کەوا من لەگەڵ تاقمێ هاوڕێ ئیش دەکەم زۆربەیان کەسایەتیان نییە یان زۆر لاوازە ، توانای حیزبایەتی ڕاستەقینەیان نییە و ناتوانن ڕۆڵی خۆیان ببینن ، بۆیە هەر خەریکی سیخوڕیی و ڕاپۆرت نووسین بوون بەڵکو ملم بشکێنن یان بەڵای کەمەوە وا بکەن حیزبی بەعس بکەوێتە گومانەوە لێم و هەوڵی دەرکردنم بدا لە سەرۆکایەتی حیزب .

بۆ شەویش لە کات ژمێری ٧,٣٠لە ئاهەنگی دەرچوانی زانکۆی موصل ئامادەبووین ، خانم عبدالجلیل وەزیری خوێندنی بالا و تایە عبدالکریم

وەزیری نەوت و عبدالفتاح محەمەد ئەمین ناسراو بە (عبدالفتاح یاسین) ئەندامی سەرکردایەتی قوتری بەعس و مەلا عەبدوللا ئیسماعیل وەزیری دەولەت و عەزیز عەقراوی وەزیری دەولەت و هاشم عەقراوی وەزیری دەولەت و بابەکر پشدەری سەرۆکی ئە نجومەنی یاسادانان لە ئاهەنگەکە ئامادەبوون.

بۆ رۆژی دوایی لەسەر داوەتی دوکتۆر محەمەد مەشات سەرۆکی زانکۆی موصل چوومە زانکۆی موصل و لە ئاهەنگی دەرچوانی کۆلێژەکانی زانکۆکە بەشداربووم، لەم ئاهەنگەش عەزیز عەقراوی بانگ کرابوو لەگەڵ شەفیق کەمالی ئەندامی جێگری سەرکردایەتی قوتری .

بۆ شەو لەگەڵ ئیسماعیل رەسوڵ پارێزگاری هەولێر سەردانی بارەگای پارتی شۆرشگێڕی کوردستانمان کرد . بۆ بەیانی گەڕامەوە بۆ بەغدا ، هەر لەم رۆژەدا لە ٦\٢١ ئە نجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بڕیاری ئیعفاکردنەکەمیدا.

پێش ئەمەش لە ٦\٢١ \١٩٧٦ لە بارەگای پارتیمان کۆڕێکم بەست لەو کۆڕەدا بە ئاشکرا باسی لایەنە سەلبیانەی حیزبی بەعس و کاربەدەستانی بەعسم کرد لە کوردستاندا ، وەك ئەوەی زۆربەی زۆری مودیر ناحیەکان و قایممقامەکانی ناحیەو قەزاکان عەرەب بوون ، لەگەڵ قەدەغەکردنی خوێندن بە زمانی کوردی لە پارێزگای دهوك و قەدەغەکردنی هەموو ئەو کەسانەی لە ڕیزی شۆرشی کوردستانەوە گەڕابوونەوە بۆ بەغدا بچنە ڕیزی پارتە کوردستانیەکان یان حیزبی شیوعی عیراق ، تەنها بۆیان هەیە بچنە ڕیزی حیزبی بەعسەوە ، زۆر لەو گەڕاوانەش بە ناچاری دەچوونە ڕیزی حیزبی بەعسەوە ، ..هتد. گەیشتینە ئەو قەناعەتەی کە دەبێ زیاد هەوڵ بدەین بۆ پتەکردنی برایەتی کورد و عەرەب و پاراستنی یەکێتی وڵات و هێزە نیشتمانیەکان لەگەڵ هەوڵدان بۆپتەوکردنی گیانی حیزبایەتی .

ئەو رۆژەی مەرسومەکە بلاوکرایەوە ، کەواتە رۆژی ١٩٧٧\٦\٢٢ سەعات ١٢ی نیوەرۆ کۆبوونەوەم لەگەڵ بەڕێوەبەرە گشتییەکان لە دیوانی وەزارەت هەبوو ،عیسا بەڕێوەبەری بیرۆکەم مەرسومەکەی بۆم هێناو خوێندمەوە ، زۆر مەسەلەکەم بەلاوە ئاسایی بوو خۆم تێك نەداو بەردەوامبووم لە کۆبوونەوەکە ، پاشان کۆبوونەوەکەم تەواوکردو بە بەڕێوەبەرە گشتییەکانم وت؛ سبەی سەعات ٩ ئامادە دەبن بۆ بەردەوامبوون لە کۆبوونەوەکەمان . کە دەرچووم عیسا سەری سوورما و پێمی وت کاکە شێخ مەرسومەکەت نەخوێندەوە ، پێم وت بەڵێ خوێندمەوە ، خۆم تێك نەداو بەرێوەبەرە گشتییەکان هەستیان بە هیچ نەکرد. بۆیە هەندێ زوو لە وەزارەتیش دەرچوومە دەرەوە بۆ ماڵەوە گەڕامەوە. لەبەرئەوەی دەمزانی سەعات ٣٠و٢ لە هەواڵەکان بلاوی دەکەنەوە. لە ماڵەوە منداڵەکانم ئاگادارکردەوە کەوا نەشڵەژێن و بێ ئارام نەبن کە گوێیان لە مەرسوومی ئیعفاکەم دەبێ.

ئیعفاکردنم لە وەزیریی بە کورتی لەسەر ئەوەبوو حیزبی بەعس لێم پازی نەبوو لەبەر ئەوەی کورداپەتیم دەکرد ، وەك هاشم عەقراوی و عەزیز عەقراوی و مەلا عبدالله بێ دەنگ نەبووم و چالاکی پارتایەتیم هەبوو ، کە ئەوان دەیانویست حیزبە کوردییەکان وەك حیزبی کارتۆنی بمێننەوە و لەسەر هیچ شتێك نەیەنە وەڵام. لەگەڵ جیاوازیەك لە نێوان هاشم و وەزیرە کوردەکانی تر کە هاشم عەقراوی نەك تەنها بێ دەنگ بوو بەڵکو سیخوریشی دەکرد دژی وەزیرە کوردەکان و ئەندامی شوعبەی حیزبی بەعس بوو ، زۆر سەیر بوو مرۆڤێك خۆی بە سکرتێری گشتیی حیزبێك بزانێ و ئەندامێکی لقی حزبی بەعس لە ریزی حیزبەکەیان رێکبیبخات. دوای ئیعفاکردنەکەم چیم کرد و چۆن عەزیز عەقراویش لە وەزیری گواستنەوە ئیعفاکرایەوە و گەڕاندیانەوە وەك وەزیری دەوڵەت.

ڕفاندنی پارەکەی دایەڕەی عەقاری لە سلێمانی :

لە ١٩٧٨\٣\٢٢ چوومە سلێمانی و چاوم بە مقدم عبدالقادر بەڕێوەبەری ئەمنی سلێمانی دەربارەی (شەونم مەلا مەحمود) خوشکی نوری مەلا مەحمود و فازل مەلا مەحمود کەوت، لەسەر بەشداربوونی مێردەکەیی و فازلی برای لە عەمەلیاتی ڕفاندنی پارەی دایەڕەی عەقاری لە سلێمانی تەوقیف کرابوو. شەونم بەردا و وەعدی بەردانی مێردەکەیشم وەرگرت، بەڵام بۆ بەردانی مێردەکەی دەبوایا دوکتۆر فازل بەراك بەڕێوەبەری ئەمنی گشتی ببینم .

شەو لەسلێمانی مامەوە و چوومە ماڵ نوری مەلا مەحمود ، نوری هاوڕێیەکی کۆنم بوو لە سالی شەستەکانەوە ، هەردووکمان ئەندامی پارتی دیموکراتی کوردستان بووین. لە ماڵ نوری چاوم بە دوکتۆر عزالدین مستەفا ڕەسوڵ کەوت کە ئامۆزای نوری مەلا مەحمودە.

دوای ئەوەی گەڕامەوە بۆ بەغدا و چاوم بە دوکتۆر فازڵ کەوت دەربارەی بابەتەکە قسەمان کرد ، تەرتیبێکمان بۆ بەردانی زاواکەی نوری دانا، ئەوەبوو لە ١٩٧٨\٦\٢٨ چوومە پاریس لە ئوتێلی(کۆنکۆرد لافایێت) دابەزیم و پێش ئەوەی بچمە ئوتێل لە فرۆکەخانەی(ئۆرلی) فازڵ مەلا مەحمود پێشوازی لێمکرد و پاشان چووینە ئوتێلەکە، ڕۆژی ٦\٢٩ لە ئوتێلەکە لەگەڵ فازڵ مەلا مەحمود گفتوگۆمانکرد لەسەر مەوزوعی خەباتی چەکداری و وازهێنان لەشەڕو فرێدانی چەکەکانیان، بەتایبەتی چەکدارێکی وایان نەبوولە کوردستان، ژمارەی چەکدارەکانیان لە پانزدە کەس تێپەڕنەدەبوو، فازل پێی لەسەر دابگرێ و ڕازی نەبێ بەرامبەر ڕزگارکردنی دوو ئەندامی سەرکردایەتی حیزبەکەیان و زاوا بێ تاوانەکەی.لەو کۆبوونەوەیە لەگەڵ فازڵ مەلا مەحمود، فازڵ داوای لێمکرد مۆڵەتی بدەمێ بۆ ئەوەی بگەڕێتەوە نەمساو لەگەڵ هاوڕێکانی دووبارە

قسه بکاتەوەو چاویان بە یەکتری بکەوێتەوە . پاشان جارێکی تر چوومە نەمسا و لەگەڵ خۆمدا دایکی فازڵ مەلا مەحمودم برد بۆ نەمسا بۆ ئەوەی چاوی بە فازڵ بکەوێ لەگەڵ فوئادمەلا مەحمودی کوڕی کە تازە تووشی نەخۆشی شێرپە نجە بووبوو ، لە (ڤییەننا) چاوم دووبارە بە فازڵ مەلا مەحمود کەوتەوەو باسی مەوزوعی شەڕی چەکداریم لە گەڵیدا لە کوردستاندا کرد و بەڵێنیدا پێم کە خەباتی چەکداری ڕابگرن بەمەرجێك دوو ئەندامی سەرکردایەتییان گیراون ئەوانیش بەرەلابکرێن، ئەوە بوو پاش گەڕانەوەم چاوم بە دوکتۆر فازڵ کەوتەوە، زاواکەی نوری و هەردوو ئەندامانی سەرکردایەتی پارتەکەیان لە خنکاندن ڕزگاریان بوو لە کاتێکدا فەرمانی خنکاندنەکانیان ئیمزاش کرابوو. ئەو شەوەی زاواکەی نوری مەلا مەحمودم هێنایەوە بۆ ماڵمان لە بەغدا دیار بوو زۆر ئازاردرا بوو پێستی وەك تونێکڵی سیر سپی بووبوو، تەنها هەیکەلی ئیسکەکانی مابوو

لە چوونەکەم بۆ نەمسا شەوقی حەمەخانم لەگەڵ خۆما برد و لە ڤییەننا لە ئوتێلی (تور) دابەزین ، لەوێ چاومان بە فازل مەلا مەحمود کەوت. لە پاریسیش سەرم لە بورجی ئیفڵدا لەسەر لووتکەی بورجەکە و لە چایخانەکەی دانیشتین و ڕۆژی ٧\٢ یش چوومە مۆزەخانەی لۆڤەر و سەردانی بەشی تابلۆ هونەرییەکانم کرد و هەموو بەشەکانی گەڕام لەگەڵ بەشی شوێنەوارە میسری و فەرەنسیەکان.

من وەك کوردێك و هاوڕێی نوری مەلا مەحمود بەو ئەرکە هەڵسام و چەند خەباتکەرێکی کوردم لە خنکاندن ڕزگارکرد ، دەشمزانی چەند فس فس پاڵەوانێکی کورد لە ئەوروپا تەنها خەریکی ڕابواردن بوون شتی خەراپم لەسەر دەنووسن ، بەڵام ئەوەی من دەمبینی ئەوانە نایانبینی یان چاویان نووقاندبوو لەئاست ڕاستییەکاندا. دوا ڕۆژیش ئاشکرایکرد کە ئەو گروپە چەکدارەی فازڵ هی ئەوە نەبوون خەباتی چەکداری لە شاخ بکەن وەك گرووپەکانی تر، مەبەستم لێرە پێشمەرگەکانی یەکێتی و پارتییە.

بيروت

١٩٧٨/٨/٢٠

الأخ عبد الستار طاهر المحترم

تحياتي وتمنياتي الطيبة ... وبعد،

أرجو أن تكونوا بخير وبحبوحة

أكتب إليك هذه الرسالة لكي أشكرك على كل ما قمتم به من أجلي أثناء

● وأنا آسف جداً إذ أراني مضطراً للاعتذار عن عدم الحضور بسببي ، لكم الإنقطاع عن العمل

منذ سنين . وأنا ينقصني ، منذ تركت التدريس للأعمال وراسلني في فرنسا ، وهيئة

أذهب إليها بعد أسابيع ، وهيئ أموري لدى جهات أخرى ...

أرجو أن تجدوا أحلى بديل ، لن أكتب إليهم مباشرة ، لأنهم يعرفون

ما تحدثوا به عن المشاكل التي تعرضوا لها بسببي ، وهم أصدقاء لي ...

● إنا الآن في بيروت ، التي وصلتها قبل بضعة أسابيع ، وإقامتي

في بيروت ثابتة ، ويمكنني أستطيع استلام أية رسالة تمن لمزيدكم بالعنوان

والاسم ، إلى أن يصبح أثبت عنواني بعد فترة .

مرة أخرى ، لك شكري على جهودك الشخصية ، وتمنياتي الطيبة ... ودمتم

المخلص

لەسێدارەدانی ٢١ بیست و یەك سەربازی شیوعی :

لە ١٩٧٨\٥\٢٨ رۆژی یەك شەممە رۆژنامەی(الثورة) ی زمانحالی حیزبی بەعس لە ژمارە ٣٠١٨ ی ١٩٧٨\٥\٢٨ لەسەر وتارێکیدا لە ژێر ناو نیشانی (کاری سیاسی لە ڕیزی هێزە چەکدارەکاندا) بڵاوکردەوە. بڵاوکردنەوەی ئەم وتارە دوای لەسێدارەدانی بیستو یەك سەربازی حیزبی شیوعی عێراق بوو، تەنها یەك کەسیان ئیعدام نەکرا ئەویش کەماڵ شاکر بوو . وتارەکە گەلێ تووندوتیژبوو ، بۆنی جیابوونەوەی نێوان بەعس و شیوعی لێوەدەهات لەبەرئەوەی لە لێژنەی باڵای نیشتمانیی پێشکەوتنخواز لە یەکەتری دوورکەتبوونەوە.بە پێی بۆچوونی من خنکاندنی ئەفسەرو سەربازە شیوعیەکان هۆیە سەرەکیەکەی ئەوە نەبوو کە گوایا ڕێکخستنیان لە ڕیزەکانی سوپای عێراق هەیە ، بەڵکو لەسەر فشارێکی دەرەکی بوو ، بەتایبەت لە لایەن تورکیاو سعودیەوە، بەڵای ئەوانەوە بوونی حیزبی شیوعی لە بەرەی نیشتمانی و لە حکومەتی عێراق جێگای مەترسی بوو لەسەر ڕژێمەکانیان هەر وەك داننانی حکومەتی عێراقیان بە حوکمی زاتی کوردستان بە هەنگاوێك دەزانی بەرەو دروستبوونی دەوڵەتێکی کوردی ، کە بەم دواییەش حیزبی بەعس خۆی دانی بەوەدا نا کە هۆی تێکچوونی دانوستنەکانیان لەگەڵ یەکێتی نیشتمانی کوردستان بە سەرکردایەتی مام جەلال لەسەر داوای تورکیا بوو .

دوای ئەم وتارە لە ١٩٧٨\٦\١١ سەعات پێنجی ئێوارە ڕۆژی پێنج شەممە سەعات ١٠ ی شەو سکرتاریەتی بەرەی نیشتمانی کۆبوەوە ، دەربارەی موناقەشەکردنی مەوزوعی لەسێدارەدانی سەربازە شیوعیەکان و چەند خاڵێکی تر وەك ناکۆکی نێوان هەردوو حیزبەکە ، لەم کۆبوونەوەیە عبدالله حەمید ڕۆژبەیانی نوێنەری پارتیمان ئامادەبوو ، کۆبوونەوەکە بە سەرکردایەتی نەعیم حەداد بوو . کۆبوونەوەکە زۆر تووند تیژ بوو ، هەردوولا نەگەیشتنە ئەنجام و بەرەو جیابوونەوە دەچوون.

شیوعیەکان وەلامەکانیان تونلو تییژ بوو دەربارەی کردەوە نارەواکانی حیزبی بەعس ، یەکێ لە دەست نیشانکردنی هۆیەکانی خنکاندنی سەربازە شیوعیەکان گوایا بەعس لە ژێر فشاری دەرەکی و ناوەکی خنکاندوویانیەتی هەروەها حیزبی بەعسیان ئاگادارکردبووەوە کەوا ئەوان لەبەرە نامێنن ئەگەر " میثاق العمل الوطنی" بەکار نەهێنن و کاری پێنەکەن.کە یەکێ لەوانە مەوزوعی هەڵبژاردنی نوێنەرانی ئەنجومەنی نیشتمانی و گوێ نەدان بەوانەی بەعسی نین و شیوعی یەکانیان خستۆتە پشت گوێ ، لەگەڵ وەرنەگرتنی غەیری بەعسیەکان لە هەندێ لە کۆلێژەکان و رێ نەدان بە غەیری بەعسیەکان بۆ چوونە ناو رێکخراوە پیشەیی و جەماوەرییەکان ، هەڕەشەیاندا کە جیا ببنەوە ، وتیان ئەگەر لە بەرە نەمێنین بەرەش وەک بەرەی نیشتمانیی نامێنێ ، لەبەر ئەوەی لایەنەکانی تری بەرە زۆر لاوازن، وەک شۆرشگێڕی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستان _ جەماعەتی عەزیز- هاشم\عەقراوی و بزووتنەوەی پێشکەوتنخواز جەماعەتی مەلا عبدالله ئیسماعیل و ئەم سێ حیزبە هیچ وەزنێکیان نییە ، لە ڕاستیشدا ڕاستیان دەکرد. لە هەمان کاتدا هەر بۆ لاوازکردنی پارتی شۆرشگێڕی کوردستان ، حیزبی بەعس هەوڵی دەدا لە جیاتی من یەکێکی تر بدۆزێتەوە بۆ ئەوەی بکرێ بە سکرتێری گشتیی حیزبەکە، ئەوەبوو عبدالله ئازڵ ئەندامی سەرکردایەتی قوتری نێپرسراوی تەنسیق لەگەڵ حیزبە کوردییەکان ناردیە دوامالەگەڵ مەجید ڕەشید جەباری ' لەگەڵماندا کۆبوونەوە دەربارەی تەنسیق قسەی لەگەڵماندا کرد .ئەمە جاری یەکەم بوو بۆ ئەم جۆرە کۆبوونەوانە داوام لێبکەن ئەندامێکی کۆمیتەی ناوەندی لەگەڵ خۆمدا بەرم و بە ناویش ئەویش مجید جەباری بێ کە زەلامێکی نەخوێندەوار بوو . زۆر جار من خۆم عبدالله ڕۆژبەیانیم لەگەڵ خۆمدا دەبرد بۆ ئەم جۆرە کۆبوونەوانە ئەگەر پێویستی بکردایا لەبەر ئەوەی عبدالله خوێندەوار و دەرچووی کۆلێژی ئاداری بوو. جگە لەوەی نەبوبوو بە پیاوی بەعس. خۆ مەجید

جەباری کورد وتەنی" کەڵکی ناو مەجلیسی نەبوو"" بەڵام وا دیاربوو بۆ مەجلیسی بەعسیەکان پر پێستیان بوو.

بەهەرحاڵ هەوڵدانە ڕووخێنەرەکەی بەعس دوای تێکچوونی نێوان بەعس و شیوعی هاتە کایەوە ، کەواتە هەنگاو بە هەنگاو لە بواری سیاسەتدا ئەوی خۆی بە خاوەند بیرۆباوەڕ ، یان خاوەند ڕای خۆی بوایا ،بەعسیەکان هەمیشە بۆ دوورخستنەوەی لە مەیدان تەڵەیان بۆ دەنایەوە.بۆ نموونە دوای گەڕانەوەم لە سەردانێکدا بۆ پاریس زیاتر لە جاران بۆم ئاشکرابوو کەوا حیزبی بەعس هەندێ لە ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی حیزبەکەمانی هاندابوو دژی من ، لەو ئەندامانە (مەجید ڕەشید جەباری و زۆراب داراخان و ئیبراهیم تاهیر سەلام و محمد گوڵ محمد و کەریم ئەرکەوازی و داود سەلمان و ئیسلام مستەفا) ئەم حەوت کەسەش لە ژێرەوە و بە دزییەوە پەیوەندیان لەگەڵ شوعبەی سێی ئەمنی عامە بەستبوو ، مەجید جەباری و ئیبراهیم سەلامیش بووبوون بە بەعسی.

ڕۆژی ٧\١٦ چاوم بە دوکتۆر فازڵ بەڕاك بەڕێوەبەری ئەمنی عامە کەوت، دەربارەی ئەم بابەتە بە دوورو درێژی لەگەڵیدا قسەم کرد و تێگەیاند کە من ناتوانم لە بەغدا دانیشم و دژایەتی حیزبی بەعس بکەم ، هەروەها ناشتوانم سکرتێری حیزبێك بم زۆربەی ئەندامانی سەرکردایەتیەکەی ئەمن بن یان بەعسی بن، هەرچەندە هەڵوێستی دوکتۆر فازڵ لەگەڵمدا ئیجابی بوو، بەڵام وا دیاربوو بۆ ئەم مەوزوعە لە توانای ئەویش بەدەربوو ، وەك ئەخشەیەکی حیزبایەتی حیزبی بەعس دەبوایا ئەنجام بدرێ ئەك تەنها لەگەڵ من بەڵکو لەگەڵ هەموو حیزبە کوردییەکان و ئەوان ڕازی نەبوون من بە کەیفی خۆم واز لە حیزب بێنم بەڵکو دەبێ ئەوان وا بکەن دەربکرێم یان ئەڵقە نە گوێێ ئەوان بم.

هەر لەم بڕوبیانوانەدا ڕۆژی ١٠\٧\١٩٧٨ چاوم بە عبدالله فازل کەوت داوای لێم کرد بارەگای شۆڕشگێڕ لە خانەقین دابخەین و وتی: ئێمە " لا نجامل احد" دەبێ باش

بزانن ئێمه واقیعی کۆمەڵایەتی قەزای خانەقین دەگۆرین و تەعریبی دەکەین. پێش عبدالله فازڵیش له ساڵی ١٩٧٦ تەها جەزراوی به حەفەوی وتی" خۆ ئێمه نەمان وتوه به چەند ساڵێك ئەو ناوچه تێکەڵاوانه تەعریب دەکەین بەڵکو سیاسه تمان ئەوەیه به بیست ساڵ تەعریب بکرێن . ئەم قسەیه لەسەر بابەتی تەهجیر کرایەوه له نێوان من و تەها جەزراوی ، من به توندی دژی تەهجیر بووم. پێش ئەوەی لەگەڵ تەها جەزراوی قسه بکەم یادداشتێکم دابوو به سەرکردایەتی قوتری دژی سیاسەتی تەهجیر و صدام حسین یادداشتەکەی بۆ تەها جەزراوی ناردبوو بۆ ئەوەی لەگەڵمدا قسه بکا.

ئاشکرایه صدام حسین بۆچوونەکانی کەسانێکی وەك منی به دڵ نەبوو کەواته یان دەبێ بێ دەنگ بم یان ئەوان بێدەنگم بکەن.

دوای کۆبوونەوەکەی سکرتاریەت بەرەی نیشتمانی له ١٩٧٨\٦\٥ کۆبوونەوەیەکی کوتوپڕم به کۆمیتەی ناوەندی پارتیمان کرد بۆ باسکردنی بابەتی ناکۆکیەکەی نێوان بەعس و حیزبی شیوعی بەمەبەستی هەوڵدان بۆ نزیك کردنەوەی هەردولا له یەکتری، باوەڕیشم وابوو حیزبی شیوعی ئەگەر لەبەرەی نیشتمانی نەمێنێ زیانێکی گەورە تووشی یەکێتی رِیزەکانی عێراق دەبێ و عێراق بەرەو حیزبایەتی تاك رەو دەڕوا(الحزب الواحد) ئەو نیمچه دیموکراتیەی هەمانیشه نامێنێ . که له دوا رۆژ ئەم بۆچوونەم هاته دی.

کۆنگرەی یەکێتی نووسەرانی کورد

له ١٩٧٨\٩\١٠ لەگەڵ شەوقی حەمەخان چوومه هەولێر لەوێ بەشداری دانیشتنەکانی کۆنگرەی یەکێتی نووسەرانی کوردبووم ، له دانیشتنی یەکەم دا" خالد الکبیسی"وەزیری تەنسیق لەحوکمی زاتی ئامادەبوو لەگەڵ سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانان و سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن لەگەڵ ئەمینداره گشتییەکان.

ڕۆژی دووەمی کۆنگرە لەگەڵ هەندێ لە ئەندامانی نووسەران تەنسیقم کرد و عادل سەلیم و قەشە یوسف دوو ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی شیوعی لە بارەگای پارتیمان سەریان لێمدا و پێکەوە دەربارەی کۆنگرەکە قسەمان کرد بەتاییەتی شیوعیەکان لەوە دەترسان برادەرەکانیان ئەگەر خۆیان هەڵبژێرن حیزبی بەعس ئازاریان بدا ، ئەوەبوو لەگەڵ خالد کبێسی لەم ڕووەوە قسەم کرد و بەڵێنی ئەوەم لێ وەرگرت دەست نەخەنە ڕێگای شیوعیەکان ئەگەر خۆیان هەڵبژارد .

بۆ سبەی منیش سەرم لە بارەگای حیزبی شیوعیدا ، هەر ئەو ڕۆژە کە لە بارەگای حیزبی شیوعی بووم سەعات ١٢ ی نیوەڕۆ عادل سەلیم بە سەکتە ی دڵ کۆچی دوایی کرد ، عادل سەلیم لە ڕێی پردێ " التون کۆپری" لەناو سەیارەکەی قەشە یوسف دڵی لە لێدان کەوتبوو . بەڕاستی مردنی لەناکاوی عادل سەلیم خەسارەتێکی گەورە بوو لە حیزبی شیوعی و گەلی کورد کەوت، کە دەڵێم خەسارەتێکی گەورەبوو لەبەر ئەوەی عادل سەلیم جگە لەوەی ئەندامێکی سەرکردایەتی حیزبی شیوعی بوو لە هەمان کاتدا مرۆڤێکی کورد پەروەر و بوێر بوو .

لە کۆنگرەی یەکێتی نووسەرانی کورد"عبدالغفار الصائغ" کە ئەمینداری گشتیی ڕۆشنبیریی حوکمی زاتی بوو ، لە کۆنگرەکە زۆر هەوڵیدا چڵکاو خۆرەکانی خۆی و حیزبەکەی سەرکەون ، ئەوەبوو هەڕەشەی لە دەستەی بەڕێوەبەری کۆنگرەدا ، بەڵام من زۆر بەتوندی بەرامبەریان وەستام و لەگەڵ شیوعیەکان وکۆنە ئەندامەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان تەنسیقم کرد، لە ئەنجامدا توانیمان دوکتۆر عزالدین مستەفا ڕەسوڵ هەڵبژێرین بە سەرۆکی یەکێتی.ڕۆڵی من زیاتر وایکرد ئەندامانی کۆنگرە ئەوانەی بەعسی نەبوون لە هەڕەشەو گوڕەشەی عبدالغفار صائغ نەترسن بەتاییەتی من لەوەپێشیش نێوانم لەگەڵیدا باش نەبوو. بە هۆی هەوڵدانی بۆ گواستنەوەی کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کورد لە بەغداوە بۆ هەولێر بۆ ئەوەی بکەوێتە ژێر دەستی خۆی وەک

ئەمینداری گشتیی ڕۆشنبیریی حوکمی ژاتی .عبدالغفار تا بڵێی مرۆڤێکی هیچ و پووچ بوو . بە ئاشکرا دوژمنایەتی کوردی دەکرد لەبەرئەوەی بە ئەسڵ کورد بوو!! ، هەموو ئەو کەسانەی لە نەتەوەکەی خۆیان هەڵ دەگەڕێنەوە و خۆیان دەکەن بەعەرەب گەلێ تووندو تیژتر دەبن لە عەرەبەکان هەست بە گرێی نوقسانی دەکەن و دەیانەوێ وا خۆیان نیشان بدەن کە بە هیچ جۆرێ خوێنیان بۆ نەتەوەکەیان ناجمێ بۆ ئەوەی گومانیان لێ نەکرێ ، یەکێ لە نموونەکانی وەك عبدالغفار ، تەها جەزراوییە کە هەموو دەزانین ئەم مرۆڤە بە ڕەچەڵەك کوردە و تا ساڵی ١٩٩٥ وەك ئاگادارم دایك و باوکی لە بەغدا لەبەر ماڵیان بە بەرگی کوردییەوە دا دەنیشتن.

لێرەدا ئەمەوێ باسی ئەوە بکەم کە عبدالغفار لە کۆنگرەکە پشتی بە" ئەژی گۆران" قایم بوو گوایا چل نووسەری لەگەڵدایە ، ئەژی وا دیاربوو بووبوە پیاوی عبدالغفار ، منیش وەڵامی عبدالغفارم دایەوە و وتم (ئەگەر ئەژی گۆران ٤٠ نووسەری لەگەڵ بوایا ئێمە چۆن لە حیزبی شۆڕشگێڕی کوردستان دەرمان دەکرد ؟! پارتی شۆڕشگێڕ لەسەر ئەوە ئەژی گۆرانی دەرکرد دوای ئەوەی بۆی دەرکەوت لە پشت حیزبەوە پەیوەندی بە بەڕێوەبەری ئەمنی سلێمانیەوە هەیە، ئەو کاتە ئەژی ئەندامی ناوچەی سلێمانی شۆڕشگێڕ بوو.

ئه نجومه‌نی باڵای نه‌هێشتنی نه‌خوێنده‌واری ته‌وزیمی :

له ١٤\٨\١٩٧٨ به پێی ئه‌مری وه‌زاری ژماره ٤٤٢٤ به ئیمزای "محمد محجوب" وه‌زیری په‌روه‌رده و سه‌رۆکی ئه‌نجومه‌نی باڵای نه‌هێشتنی نه‌خوێنده‌واری ته‌وزیمی، به ئه‌ندامی ئه‌نجومه‌نه‌که دانرام وه‌ك نوێنه‌ری پارتی شۆرشگێڕی کوردستان .(محمد محجوب یه‌کێ له‌و ئه‌ندامه سه‌رکرداییه‌تیانه‌ی به‌عس بوو صدام حوسێن دوای بوونی به سه‌ره‌ك کۆمارله‌گه‌ڵ ژماره‌یه‌کی تری ئه‌ندامانی سه‌رکرداییه‌تی قوتری گوللە بارانی کردن)

پاره‌و پوولێکی زۆر بۆ سه‌رکه‌وتنی هه‌ڵمه‌ته‌کانی نه‌هێشتنی نه‌خوێنده‌واری خه‌رجکرا به‌ڵام له ئه‌نجامدا ئاما نجه‌که‌ی نه‌ پێکا ،له‌به‌رئه‌وه‌ی حیزبی به‌عس مه‌سه‌له‌که‌ی زیاتر بۆپرۆپاگه‌نده بوو هه‌ڵمه‌ته‌که سه‌رنه‌که‌وت .هه‌ڵمه‌ته‌که ورده ورده به‌ره‌و کزی ڕۆیشت و پاشان ئه‌وانه‌ی شتێکی که‌میش فێری خوێنده‌واری بوون به‌ره‌و دواوه گه‌ڕانه‌وه وه‌ك جارانیان لێهاته‌وه. منیش سوودێکم وه‌رگرت له هه‌ڵمه‌ته‌که ئه‌ویش نامه‌ی ماسته‌ره‌که‌م له سه‌ر هه‌ڵمه‌ته‌که کرد له کوردستاندا. ئه‌ندامانی لێژنه‌ی باڵاکه ده‌توانم بڵێم خۆیان هه‌ندێکیان پێویستیان به‌وه هه‌بوو فێری خوێنده‌واری بکرێن له‌وانه فازڵ عه‌لی نوێنه‌ری جه‌ماعه‌ته‌که‌ی هاشم عه‌قراوی.

که ده‌ڵێم هه‌ڵمه‌تی نه‌هێشتنی نه‌خوێنده‌واری ته‌نها بۆ پرۆپاگه‌نده بوو ، صدام حوسێن داوای له پارێزگاره‌کانی پارێزگاکان کرد که مانگانه به بڕووسکه ئاگاداری لێژنه‌ی باڵا بکه‌نه‌وه ده‌رباره‌ی ژماره‌ی ئه‌و نه‌خوێنده‌وارانه‌ی فێری خوێنده‌واری بوونه‌و که پارێزگاکانیان نه‌خوێنده‌واری تیا نه‌ما ئاڵای سپی هه‌ڵ بکه‌ن به واتای پاك

کردنەوەی پارێزگاکانیان لە نەخوێندەوار... ژمارەی ئەو نەخوێندەوارانەی گوایا فێری خوێندەواری بوونەو بڕوانامەی دەرچوونیان لە قوتابخانەکانی هەڵمەتی نەخوێندەواری تەوزیمی وەرگرتووە ، ژمارەی لەو ژمارانەی پێشەکی بۆ لێژنەی باڵا ناردبوویان گەلێ زیاتر بوو ، لە کاتێکدا لە ٥٠٪ نەخوێندەوارەکان لە بنەڕەتەوە ناونووس نەکرابوون.

شەهیدکردنی جەواد شەفیقی ئامۆزام:

لە ١٩٨٣\١\٢٧ کوێخا نەجیم و شێخ تەهای برام تەلەفۆنیان کرد بۆم کەوا" جەواد شفیق"ی کوڕی شەفیقی ئامۆزام شەهیدکراوە. جێگای داخبوو ئامۆزایەکی ئێمە کە پێشمەرگەی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بوو، مەفرەزەکەی قادر مستەفا جەماعەتی سۆشیالیست بیکوژن.

بۆ ئێوارە گەیشتمە گەرکوك و چوومە ماڵی شێخ تەهای برام و هەموو برا و برازا و ئامۆزاکانم لەوێ بوون و داوایان لێم کرد کە من وەك براگەورە دەستنیشان بکەن و تۆڵەی جەواد بسێنینەوە، دوای ئەوەی هێمنیانم کردەوە کە هەر یەکە بەجۆرێك هەڕەشەیان دەکرد، ئاشکرایە لە بارودۆخی وادا لە لێقەومانی لەم جۆرە براو خزم و کەسوکاری کوژراوەکە تووشی هەڵچوون و بارودۆخێکی نا ئاسایی و دەروونی تووند دەبن و ناتوانن بڕیاری ڕاست و دروست بدەن . بۆیە هەوڵمدا بە جۆرێکی تر بیرلە کێشەکە بکەنەوە ،نەك بە ڕێگەی تۆڵەسەندنەوە.

داوام لێیان کرد سەبربگرن تا حەقیقەتمان بۆ ڕوون دەبێتەوە ئەو کاتە دوو قسەی لێ دەکەین. پێیانم وت سەردەمی ئەوە نەماوە دەمسپی هەڵبژێرن و من خۆم بە دەمسپی کەس نازانم ئەمڕۆ زۆربەی زۆری براو خزمەکانمان ئەندامی یەکێتی نیشتمانین و یەکێتی نیشتمانیش باشترین ڕێش سپیە و ئەوان دەتوانن تۆڵەی چەکدارێکی خۆیان

بسەننەوە.بەھەرحالێ کوشتنی جەواد لە ئەنجامی دوژمنایەتی نەبوو لە نێوان بنەماڵەی ئێمەو کەسانێکی تر، لە ئەنجامی شەڕی براکوژی بوو لە نێوان یەکێتی نیشتمانی و جەماعەتی سۆشیالیست ،لەم شەڕانەش مەسەلەی تۆڵەسەندنەوە کارێکی باش نەبوو ، تۆڵە لە کێ بسەنینەوە ، کەسێکی دیاریکراو ئامۆزاکەی ئێمەی نەکوشتووە بۆ ئەوەی ئێمەش لە جیاتی بیکوژینەوە. من خۆم هەمیشە شەڕی براکوژیم مەحکوم کردووە بە ڕاستم نەزانییوە.

شەهید جەواد کە ناسراوبوو بە(فەرەیدون) گەنجێکی زیرەک و ڕووناکبیر بوو، چیرۆکنووسێکی باش بوو بە ناوی (هەستێکی وروژاو) چیرۆکێکی لە ژمارە" ٦١"ی گۆڤاری (ڕۆژی کوردستان) بڵاوکردەوە. دەرچووی کۆلێژی زانستی، بەشی ماتماتیك بوو لە زانکۆی موسڵ .

جۆن مەککەین :

جۆن مەککەێن لە ساڵی ١٩٨٣ لە کۆبوونەوەی پەرلەمانی نێودەوڵەتی کە لە شاری جنیف بەستڕا ، ئەندامی وەفدی ئەنجومەنی پیرانی ئەمریکا بوو بۆ کۆبونەوەکە.

لە ساڵی ١٩٨٣ لەگەڵ وەفدی پەرلەمانی عێراق چووین بۆ جنێف بۆ بەشداربوونمان لە کۆبوونەوەکانی پەرلەمانی نێودەوڵەتی. جۆن مەککەین نوێنەری ئەنجومەنی پیرانی ئەمریکا بوو منیش نوێنەری پەرلەمانی عێراق بووم بۆ کۆبوونەوەکە ،بە ڕێکەوت دوای ئەوەی تەعلیقێکم دا لەسەر قسەکانی نوێنەری ئەنجومەنی شورای ئیسلامی ئێران دەربارەی پەلامارداندەکانی پاسداری سەوری ئێران بۆ سەر کوردستانی ئێران ، لە پشووی کۆبوونەوەکە ، یەکێ لە نوێنەرەکانی ئەمریکا هاتە لام و چۆن و چاکییمان لەگەڵ یەکتری کرد ، پێمی وت تۆ کوردی ، منیش پێم وت چۆن دەزانی من کوردم ، وتی تەنها کورد دەزانێ قسەی وا بکا دەربارەی کوردستان و پەلامارداندەکانی ڕژێمی ئێران بۆ سەر گەلی کورد ، وتم بەڵێ کوردم ، وتی خەڵکی کوێی ، وتم کەرکوك ، بزە پێکەنینێك

گرتی و وتی منیش له ساڵانی ١٩٥٣و ١٩٥٤ له کەرکوك له قوتابخانەی دواناوەندی وەك مامۆستا وانەی زمانی ئینگلیزییم دەدایەوە ، منیش بە سەرسوڕمانێکەوە پێموت ، جەنابت جۆن مەککەینی ، وتی بەڵی من جۆن مەککەینم ، چۆن زانیت ؟ پێموت جەنابت مامۆستای من بوی لە پۆلی چوارو پێنجی دواناوەندی وانەی زمانی ئینگلیزیت دەدا پێمان ، وتی چۆن بزانم وایە ، پێم وت گە نجێکی باریکەڵە بووی ژنەکەشت سوروسپی ناوقەد باریك بوو . وتی ئەمە ڕاستە بەڵام هەموو ئەمریکیەك بە گە نجی وایە ، چۆن بزانم جەنابت قوتابی من بوویتە ؟ پێم وت ڕۆژێ لە پۆلی وانە وتنەومکە بۆمانت گێڕایەوە ، مشکێك بە شەو لە ژووری نوستنەکەتان تا بەیانی نەیهێشتوە بخەون ، دەستیکردە پێکەنین و وتی ئەمە ڕاستە و جەنابت خوێندکاری من بوویتە .

پێکەوە لەسەر مێزێك دانیشتین و یەکی کوپێ قاوە و شیرمان خواردەوە ، لە کاتی قسەکردنەکانی وتی : (ئێمە کرۆسمان لەسەر صدام حوسێن داناوە ، دەبێ بیڕوخێنین . پێم وت چۆن دەیڕوخێنن من ئاگادارم ئێوە دوو ملیار دۆلارتان بە قەرز داوە پێی بە ناوی یارمەتیدانی لە بواری کشتوکاڵدا ، ئێستا صدام حوسێن بەو دۆلارانەی ئێوە شەڕی ئێران دەکا ، وتی ڕاستە ، بەڵام ئێمە یارمەتی صدام دەدەین تا ئەو کاتەی خومەینی دەڕوخێنێ دوای ئەمانی خومەینی صدام حوسێن ئابێ بمێنێ . پێم وت خۆ صدام دژی ئێوە نییە ، پێمی وت ئەمەش ڕاستە ، بەڵام صدام حوسێن (قابل ترویج) نییە ، ئەم وشەیەشی بە عەرەبی وت ، مەککەین عەرەبی باش دەزانی ، پێم وت مەبەستت چییە لەم وشەیە ؟ وتی صدام بەهیچ بێ هیچ شتێ قبوڵ ناکا ، ئەگەر زەعیف بێ هەموو شتێ قبوڵ دەکا ، ئەمریکاش لە هەرێمەکە بەرژەوەندی دەکەوێتە مەترسییەوە ئەگەر کابرایەکی لەم جۆرە حوکومڕانی عێراق بکا .

جۆن مەککەین ئێستا ئەندامی کۆمیتەی خزمەتگوزاریی هێزەچەکدارەکانی (کۆماری)یە ، بۆتە سیناتۆر.

دوای ئەوەی لە جنێف گەڕامەوە بۆ بەغدا یەکسەر نامەیەکی نهێنیم بۆ صدام حوسێن نووسی دەربارەی چاوپێکەوتنەکەم لەگەڵ جۆن مەککەین و ئەو قسانەی دەرحەق لادانی صدام کردی بۆم هەموو بۆی نووسی پێش ئەوەی یەکێ لە سیخورەکانی موخابەرات پا پۆرتم لەسەر بنووسێ . نامەکەم بۆ سەرۆکی دیوانی سەرۆکایەتی کۆماریی و لەسەر زەرفەکە نووسیبووم (یفتح بالذات یتعلق بانه الشخصي) کەواتە تەنها خۆی زەرفەکە دەکاتەوە لەبەر ئەوەی پەیوەندی بە ئەمنی کەسایەتی خۆیەوە هەیە . دوای چەند رۆژێ سەیارەیەکی مەرسیدسی جام رەشی نارد بە دوامـا و چـوومە لای ، لەبـەر ئـەوەی جـامی سـەیارەکە رەش بـوو نـەم زانـی ئـەو شـوێنەی صـدام لێـی بـوو کـوێ بـوو. زۆر بەگـەرمی پێشوازی لێمکرد و مەسەلەکەم وەك خۆی بۆ گێڕایەوە ، صدام پێمی وت شتێکی زۆرباشت کرد ئەم زانیارییەت بۆم هێنا ، نامەیەکی تـری وەك ئـەوەی مـنی لەسـەر مێزەکـەی دای نابوو و وتی ئەم نامەیەش لە C.I.Aبۆم هـاتووە کەواتـە لـە دوو سەرچـاوەی جیـاواز لەگەڵ یەکتردا ، سەرچاوەی زانیارییەکەی جۆن مەککەین لە کۆنگرێسەوەیە و ئـەوی تـر لە C.I.A یەوەیە ، ئەمەش ئەوە پادەگەیەنێ کەوا ئـەمریکا بەپاسـتیەتی دەیـەوێ لـە عێراق بدا . منیش پێم وت (سید الرئیس ماذا انت فاعل) کەواتە جەنابت چی دەکـەی ؟ پێمی وت من تەسلیم ئەمریکا ببم یان بەرەنگاری بکەم لـە هـەردوو حالەتـدا پـەلامارم ئـەدەن هـەوڵی لـە نـاو دانم دەدەن ،مـن هەرچـی لـە تونامـدا هەیـە بـەرەنگاریان دەوەستمەوەو پارێزگاری لە گەلی عێراق و عێراقی مەزن دەکەم ، پاشان پێمـی وت ئـەم نهێنییە لە نێوان هەردووکمان دەرناچێتە دەرەوە و منیش پـێم وت دەزانم نـابێ لـە تـۆ زیاتر کەس پێی بزانـێ تـەنها مەگـەر خـۆت باسـی بکـەی و بـە پێکەنینـەوە پێمـی وت مەترسە من نایدرکێنم .ئەوەبوو لـە ١٩٩٥\١١\٢٥ دوای ئـەوەی لـە بەغـدا هـەڵاتم ، لـە هەولێر لە کۆنگرەیەکی رۆژنامەوانی ئەم باسەم گێڕایـەوە . دوای بیسـت سـاڵ لـە ٢٠٠٣ ئەمریکا ئەو بەڵێنەی دابوی بۆ ڕوخاندنی ڕژێمی صدام حوسێن ئە نجامی داو ، مل صدام حوسێنی کردە دارا .